

RMUTK
ราชภัฏนครราชสีมา

RATTANAKOSIN
RMUTR

BSRU BANSOMDEJ
CHAOPRAYA
RAJABHAT UNIVERSITY

EEAAT
Thailand Engineering Academic Association (Thailand)

IMAKE
nt โครงการบัณฑิต
แห่งชาติ

IAMBEST
KMITL PRINCE OF CHUMPHON
29-31 MAY 2024

KMITL Prince of Chumphon
FIGHT TOGETHER
Happy Learning Campus

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 9
ด้านการจัดการ การบริหารธุรกิจ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ **Vol.2**

29 - 31 พฤษภาคม 2567

โรงแรมดิwana พลาซ่า กระบี่ อำเภอนาง จังหวัดกระบี่
จัดโดย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร

เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี2567

ด้านการจัดการ การบริหารธุรกิจ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ครั้งที่ 9 : IAMBEST 2024

จัดโดย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร และ
เครือข่ายมหาวิทยาลัย

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ทัศนคติและข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในบทความภายในเอกสารรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ
IAMBEST 2024 เป็นทัศนะของผู้เขียน คณะกรรมการจัดการประชุมไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยกับทัศนะ
เหล่านั้น และไม่ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการจัดการประชุม ความรับผิดชอบด้านเนื้อหา
และการตรวจร่างบทความแต่ละบทความของผู้แต่งแต่ละท่าน กรณีมีการฟ้องร้องเรียนเรื่องการละเมิด
ลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงฝ่ายเดียว

พิมพ์ครั้งที่ 1 วันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2567

ออกแบบปก นายสรารัฐ สวัสดิ์

จัดพิมพ์โดย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์

จังหวัดชุมพร 17/1 หมู่ 6 ตำบลชุมโค อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร 86160

โทรศัพท์(077) 506 - 410

สารจาการองอธิการบดี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร

การประชุมทางวิชาการระดับประเทศ The 9th National Conference on Informatics, Agriculture, Management, Business administration, Engineering, Sciences and Technology และการประชุมทางวิชาการระดับนานาชาติ The 5th International Conference on Informatics, Agriculture, Management, Business Administration, Engineering, Sciences and Technology (IAMBEST 2024) เป็นการประชุมจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการและนักวิจัย ในด้านต่างๆ เช่น สารสนเทศ การเกษตร การจัดการและการบริหารธุรกิจ วิศวกรรมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจัดขึ้นโดยสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ระหว่างวันที่ 29 - 31 พฤษภาคม 2567

โดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิชาการ นักวิจัย และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในหลากหลายแขนง ความก้าวหน้าและการพัฒนาในวงการวิจัย ซึ่งทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เกิดสร้างเครือข่ายและสามารถบูรณาการองค์ความรู้ต่างๆ ไปพัฒนา ชุมชน สังคม ประเทศชาติ ให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

ในนามของประธานคณะกรรมการจัดงานประชุมวิชาการ IAMBEST 2024 ผมขอขอบคุณคณะทำงานและผู้นำเสนอผลงานทุกท่านที่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การจัดประชุมประสบความสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการจัดประชุมในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานทางวิชาการ งานวิจัยและเกิดการสร้างนวัตกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศตามความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของทุกท่าน ขอขอบคุณครับ

(รองศาสตราจารย์ ดร.คำรณวิทย์ ทิพย์มณี)
รองอธิการบดี วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

Keynote Speaker

Topic: Driving Technology and Innovation
with Bio-Circular-Green Economy

Prof. Dr. Apanee Luengnaruemitchai

CHAIRPERSON, Energy, Chemicals and Biomaterials
Program Board from Program Management Unit
for Competitiveness (PMUC)

สารบัญ

สารจาการองอธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	ก
วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร	
Keynote	ข
สารบัญ	ค
กำหนดการนำเสนอการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 9	จ
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 9	ฎ
ภาคบรรยาย	1
กลุ่ม B : Business administration (ด้านบริหารธุรกิจ)	
OB - 2 อิทธิพลของคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้าที่มีต่อความพึงพอใจของลูกค้า: กรณีศึกษา บริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอปียี	2
ปฐมพงศ์ กุ๊กแก้ว และ อภินิษฐ์ คุ่มทอง	
OB - 3 การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม	9
พิธาน แสนภักดี ณัฐริกา ทองเอี่ยม จินตนา โสมโสดา และ จักรกฤษณ์ มะโฬหาร	
OB - 7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท	19
ธนชนม์ แจ่มจำ และ สิริรินทร์า โฉมแก้ว	
OB - 42 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร	27
ศิริพร ย้วนบุญหลิม และ เพ็ชรภรณ์ ชัชวาลชาญชนิก	
OB - 47 ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดี ของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร	33
วรรณัท ฆฎาทอง และ กิตติ แก้วเขียว	
OB - 88 ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถเชิงพลวัต การจัดการการเปลี่ยนแปลง และผลการดำเนินงาน(BSC) ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)ในจังหวัดชุมพร	45
ยุพพรรณ เกตุใหญ่ และ ชัยญภาภักดิ์ หล้าหล่ง	
OB - 89 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการ ดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร	53
สุกัญญา วงศ์แก้ว และ ชัยญภาภักดิ์ หล้าหล่ง	
Group SS : Social Sciences & Humanities (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)	
OSS - 4 ข่าวปลอมโรคระบาดโคโรนาไวรัสและการจัดการของรัฐบาลไทย	64
ปัญญา ปิติไกรศรี	
OSS - 17 “ไม่” กับงานทางสถาปัตยกรรม กรณีศึกษาการออกแบบโครงการ “ภูคา นานาน” อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน	75
อนันตวิทย์ อนุวารีพงษ์ คมกริช หมายสุข สมชาย อธิราชกุลวงศ์ และ เชิงชาญ แสงวิสุทธิ	
OSS - 18 กรณีศึกษาภูมิปัญญาพื้นถิ่นเกี่ยวกับการสร้างบ้านพักอาศัยด้วยวัสดุไม้และไม้ไผ่จากหมู่บ้านลาวโซ่ง ในจังหวัดเพชรบุรี	82
ศิริญา ปัญญาภาโส เมติญา ไถเทียม พัลยมล หางนาค และ วาสนา ภูเกษมสมบัติ	

OSS - 20	มิติการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของเมือง:กรณีศึกษาชุมชนท่าทราย จังหวัดนนทบุรี พลยมล หางนาค วีรวรรณ สระทองห้อย ศิริณญา ปัญญาภาโส รุจ รัตนพาหุ อาติศร์ อติรส รักษาณีนี วาสนา ภูเกษมสมบัติ เชิงชาญ แสงวิสุทธิ ณิชชา โลหะพิริยกุล และ วราภรณ์ บุตรจันทร์	92
OSS - 81	การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการพื้นที่อาคารผู้ป่วยนอก ในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ทางเดินหายใจในวิถีใหม่ (New Normal) กรณีศึกษาโรงพยาบาลแม่ว่าง สุธินันท์ เพชรสีเงิน	100
OSS - 82	เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ: กรณีร้านค้าปลอดอากร ในสนามบินสุวรรณภูมิ ณิลิน ภูติจันทร์	111
ภาคโปสเตอร์		123
กลุ่ม B : Business administration (ด้านบริหารธุรกิจ)		
PB - 86	ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ธนพัฒน์ ไชยสังข์ และ เพ็ชรภรณ์ ชัชวาลชาญชนกิจ	124
Group SS : Social Sciences & Humanities (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)		
PSS - 93	ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบังวิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร พิสชา บัวครั้น	130

กำหนดการประชุมวิชาการระดับชาตินานาชาติ ประจำปี 2567
 ด้านสารสนเทศ การเกษตร การจัดการ บริหารธุรกิจ วิศวกรรมศาสตร์
 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (IAMBEST 2024)
 ในระหว่างวันที่ 29 - 31 พฤษภาคม 2567
 ณ โรงแรม Deevana Plaza Krabi Aonang จังหวัดกระบี่

วัน/เวลา กิจกรรม	ห้องประชุม
วันพุธที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2567	
13.00 - 17.30 น. ลงทะเบียน Upload ไฟล์นำเสนอโปสเตอร์และบรรยายเพื่อนำเสนอประชุมวิชาการระดับชาติ และระดับนานาชาติ	Hornbill Ballroom
วันพฤหัสบดีที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2567	
08.00 – 08.50 น. ลงทะเบียน Upload ไฟล์นำเสนอโปสเตอร์และบรรยายเพื่อนำเสนอประชุมวิชาการระดับชาติ และระดับนานาชาติ	Hornbill Ballroom
09.00 – 09.20 น. พิธีเปิดการประชุมวิชาการระดับชาติ และระดับนานาชาติ	Hornbill Ballroom
09.20 – 09.35 น. พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม	Foyer
09.35 – 10.10 น. ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง Driving Technology and Innovation with Bio-Circular-Green Economy ผู้บรรยายพิเศษ ศ.ดร.อาภาณี เหลืองนฤมิตชัย ประธานคณะกรรมการอนุกรรมการแผนงานกลุ่มพลังงานเคมีและวัสดุชีวภาพ (PMUC)	Hornbill Ballroom 2
10.10 – 10.40 น. ร่วมหารือแนวทางการพัฒนาการศึกษา (หน่วยงานด้านศึกษา และตัวแทนสถาบันด้านการศึกษา)	Hornbill Ballroom 2
10.15 – 12.00 น. Oral Presentation International Session I: Social Science & Humanities, Management and Business administration นำเสนอภาคบรรยาย ระดับชาติ กลุ่ม 1 ด้านการจัดการและบริหารธุรกิจ กลุ่ม 2 ด้านวิศวกรรมศาสตร์ นำเสนอภาคโปสเตอร์ ระดับชาติ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านเกษตรศาสตร์ ด้านเทคโนโลยี ด้านบริหารและการจัดการ ด้านวิศวกรรม ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	Hornbill Ballroom 2 Broadbill Meeting Room Deevana Krabi Meeting room Foyer
10.30 – 12.00 น. Session: PMUC meet & consult ทุนวิจัยกับหน่วยงาน หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) แผนงานกลุ่มพลังงาน เคมีและวัสดุชีวภาพ	Starling Lobby Lounge
12.00 – 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน	Kingfisher Restaurant

วัน/เวลา	กิจกรรม	ห้องประชุม
วันพฤหัสบดีที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2567		
12.30 – 12.45 น.	Upload ไฟล์เพื่อนำเสนอประชุมวิชาการระดับชาติ และระดับนานาชาติ	
13.00 – 14.30 น.	Oral Presentation International Session II: Technology and Engineering Poster Presentation International Session V: Sciences and Business Administration นำเสนอภาคบรรยาย ระดับชาติ กลุ่ม 3 ด้านวิศวกรรมศาสตร์ กลุ่ม 4 ด้านวิทยาศาสตร์ กลุ่ม 5 ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	Hornbill Ballroom 2 Foyer Hornbill Ballroom 1 Broadbill Meeting Room Deevana Krabi Meeting room
13.00 - 14.00 น.	Session: PMUC meet & consult ทุนวิจัยกับหน่วยงาน หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) แผนงานกลุ่มพลังงาน เคมี และวัสดุชีวภาพ	
14.30 – 14.45 น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม	Foyer
14.45 – 18.00 น.	Oral Presentation International Session III: Informatics and Engineering Session IV: Sciences and Agriculture นำเสนอภาคบรรยาย ระดับชาติ กลุ่ม 6 ด้านสารสนเทศ ด้านเทคโนโลยี และด้านวิศวกรรมศาสตร์ กลุ่ม 7 ด้านเกษตรศาสตร์	Hornbill Ballroom 2 Broadbill Meeting Room Hornbill Ballroom 1 Deevana Krabi Meeting room
18.30 - 21.00 น.	รับประทานอาหารเย็น	Hornbill Ballroom 1+2
วันศุกร์ที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2567		
09.00 – 10.30 น.	นำเสนอผลงานภาคโปสเตอร์ และนำเสนอผลงานภาคบรรยาย Oral Presentation International Session 1 Engineering นำเสนอภาคบรรยาย ระดับชาติ กลุ่ม 1 ด้านการจัดการและบริหารธุรกิจ กลุ่ม 2 ด้านวิศวกรรมศาสตร์ นำเสนอภาคโปสเตอร์ ระดับชาติ ด้านสารสนเทศ วิทยาศาสตร์ ด้านเกษตรศาสตร์ ด้านบริหารและการจัดการ ด้านวิศวกรรม ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านเทคโนโลยี ด้านสังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์	Hornbill Ballroom 2 Broadbill Meeting Room Deevana Krabi Meeting room Foyer
10.30 – 10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม	Foyer

การประชุมวิชาการระดับชาติ IAMBEST ครั้งที่ 9

The 9th National Conference on Informatics, Agriculture, Management,
Business Administration, Engineering, Science and Technology

วัน/เวลา	กิจกรรม	ห้องประชุม
10.45 – 11.30 น.	Oral Presentation International Session 1 Technology and Engineering Session 2 Agriculture and Sciences Poster Presentation International Sciences and Business administration นำเสนอภาคบรรยาย ระดับชาติ กลุ่ม 1 ด้านสารสนเทศ เทคโนโลยี และ วิศวกรรมศาสตร์ กลุ่ม 2 ด้านวิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	Hornbill Ballroom 2 Broadbill Meeting Room Foyer Hornbill Ballroom 1 Deevana Krabi Meeting room

กำหนดการประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2567
ด้านสารสนเทศ การเกษตร การจัดการ บริหารธุรกิจ วิศวกรรมศาสตร์
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(IAMBEST 2024)
ในวันที่ 30 พฤษภาคม 2567

โปรแกรมการนำเสนอผลงานระดับชาติ

ภาคบรรยาย

กลุ่ม 1: ด้านการจัดการและบริหารธุรกิจ

Broadbill Meeting Room

Chairperson	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา สุนทรกุล	สจล.วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
	ดร.อชิป จันทรสุรีย์	สจล.วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
	อาจารย์พาริส หงษ์สกุล	มหาวิทยาลัยรังสิต
เวลานำเสนอ	รหัส	เรื่อง
10.15 – 10.30	OB-02	อิทธิพลของคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้าที่มีต่อความพึงพอใจของลูกค้า: กรณีศึกษา บริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอปียี ปฐมพงศ์ กุกแก้ว และ อภินันท์ คุ้มทอง
10.30 – 10.45	OB-03	การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม พิธาน แสนภักดี ณัฐริกา ทองเอ็ม จินตนา โสมโสดา และ จักรกฤษณ์ มะโหฬาร
10.45 – 11.00	OB-07	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท ธนัชชนม์ แจ้งขำ และ สิรินทรา โฉมแก้ว
11.00 – 11.15	OB-42	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร ศิริพร ย้วนบุญหลิม และ เพ็ชรภรณ์ ชัชวาลชาญกิจ
11.15 – 11.30	OB-47	ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ส่งผลต่อ ความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร วรรณัท ขญาทอง และ กิตติ แก้วเขียว
11.30 – 11.45	OB-88	ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถเชิงพลวัต การจัดการการเปลี่ยนแปลง และผลการดำเนินงาน (BSC) ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ในจังหวัดชุมพร ยุวพรรณ เกตุใหญ่ และ ชัญญวาท หล้าแหล่ง
11.45 – 12.00	OB-89	ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ความสำเร็จในการแข่งขัน และ ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร สุกัญญา วงศ์แก้ว และ ชัญญวาท หล้าแหล่ง
พักรับประทานอาหารกลางวัน		

กลุ่ม 5 : ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

Deevana Krabi Meeting room

Chairperson	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยณัฐกร ห่อห่อ		สจล.วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา สุนทร		สจล.วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
	ดร.รัชนิวรรณ แดงวิไลลักษณ์		สจล.วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
เวลานำเสนอ	รหัส	เรื่อง	
13.00 – 13.15	OSS-04	ชาวปลอมโรคระบาดโคโรนาไวรัสและการจัดการของรัฐบาลไทย ปัญญา ปิติไกรศรี	
13.15 – 13.30	OSS-17	“ไฟ”กับงานทางสถาปัตยกรรม กรณีศึกษาการออกแบบโครงการ “ภูคา นานาน” อำเภอ บ่อเกลือ จังหวัดน่าน อนันตวิทย์ อนุวารีพงษ์ คมกริช หมายสุข สมชาย อธิภาสกลวงศ์ และ เชิงชาญ แสงวิสุทธิ	
13.30 – 13.45	OSS-18	กรณีศึกษาภูมิปัญญาพื้นถิ่นเกี่ยวกับการสร้างบ้านพักอาศัยด้วยวัสดุไม้และไม้ไผ่จากหมู่บ้าน ลาวโซ่ง ในจังหวัดเพชรบุรี ศิริญา ปัญญาภาโส เมติญา ไถเทียม พัลยมล หางนาค และ วาสนา ภูเกษมสมบัติ	
13.45 – 14.00	OSS-20	มิติการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของเมือง: กรณีศึกษาชุมชนท่าทราย จ.นนทบุรี พัลยมล หางนาค วีรธรรม สระทองห้อย ศิริญา ปัญญาภาโส รุจ รัตนพาหุ อาติศรี อติรส รักขมณี วาสนา ภูเกษมสมบัติ เชิงชาญ แสงวิสุทธิ ณัฏฐา โลหะพิริยกุล และ วราภรณ์ บุตรจันทร์	
14.00 – 14.15	OSS-81	การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการพื้นที่อาคารผู้ป่วยนอก ในสภาวะการแพร่ระบาดของฉุกเฉิน ของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจในวิถีใหม่ (New Normal) กรณีศึกษาโรงพยาบาลแม่วาง สุนันท์ เพชรสีเงิน	
14.15 – 14.30	OSS-82	เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ: กรณีร้านค้าปลอดอากร ในสนามบินสุวรรณภูมิ ณิธิ ภูติจันทร์	
พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม			

ภาคโปสเตอร์

Committee		
รองศาสตราจารย์ ดร.พรณิภา ยั่วยล		
รองศาสตราจารย์ ดร.ปณยวีร์ จามจุรีกุลกาญจน์		
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดดา ภาวโลทร		
สจล.วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์		
สจล.วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์		
สจล.วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์		
เวลานำเสนอ	รหัส	เรื่อง
10.30 – 10.40	PB-86	ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ธนพัฒน์ ไชยสังข์ และ เพ็ชรภรณ์ ชัชวาลชาญชนกิจ
10.40 – 10.50	PA-11	ผลการใช้สารจับใบเบอร์ลินต่อการเก็บเกี่ยวด้วยเครื่องเกี่ยวนาเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเหลือง หลังนาจังหวัดน่าน กัณทิมา ทองศรี ภักดิ์สร วัฒนกุลภาคิน ศุภลักษณ์ ลัตยสมิทธิสถิต ธนชาติ ทรัพย์จี และ นิภาภรณ์ พรณรา
10.50 – 11.00	PT-29	โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่หลากหลายเพื่อทำนายการสักระยะการประกอบพินอลิกทั้งหมดของ กะหล่ำปลีแดง ด้วยเอทานอล นิตยา จันกา และ ชัยวัฒน์ รัตนมีชัยสกุล
11.00 – 11.10	PE-70	การศึกษาเชิงเปรียบเทียบรูปแบบการวัดสเปกตรัมเนียร์อินฟราเรดที่มีต่อสมรรถนะของ แบบจำลองการเรียนรู้ของเครื่องสำหรับการประเมินความเสถียรเชิงกลในน้ำยางชั้น ฟิลิปปินส์ สุทธิ กิตติศักดิ์ เพ็ชรพันธ์ และ ชิน ฮอค ลิม
11.10 – 11.20	PS-05	การคัดแยกกราโนโดไฟท์จากพืชกระท่อม (<i>Mitragyna speciosa</i>) ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา กฤษณะ บุญมี เกวลิน ปูเงิน และ ณัฐวุฒิ รุ่งจินดามัย
11.20 – 11.30	PS-68	การเตรียมถ่านกัมมันต์จากกากกาแฟเพื่อใช้ในการดูดซับเฟอร์รัสไอออน (Fe^{2+}) อรสา ชูละเอียด กัญญาชลา กิรติรวี และ พรประพา คงตระกูล
11.30 – 11.40	PS-91	การประยุกต์ใช้เครื่องหมายโมเลกุล EST-SSRs สำหรับการทำโปรไฟล์พันธุกรรมในบางจีโนไทป์ ของสตรอเบอร์รี่ ปรียา พวงสำลี หวังสมนึก อาภาพร ไชยสัตย์ และ พงศ์ปณต หวังสมนึก
11.40 – 11.50	PSS-93	ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร พิชชา บัวครั้น
พักรับประทานอาหารกลางวัน		

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ของระดับชาติ

รศ.ดร.มนต์สรวง ยางทอง	นักวิชาการอิสระ
ดร.ปาน กิมปี	นักวิชาการอิสระ
ดร.พรรณรัตน์ อาภรณ์พิศาล	นักวิชาการอิสระ
ดร.สราวุธ แซ่ตั้ง	นักวิชาการอิสระ
อ.ฮัดสัน สิริสุพวงศ์	นักวิชาการอิสระ
รศ.ดร.สรพงศ์ เบญจศรี	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รศ.ดร.เพ็ญญารัตน์ สายศิริรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รศ.ดร.นพพร บัวอินทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตระยอง
ดร.ธิตี ทองคำงาม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ผศ.ดร.นรเศรษฐ์ วิชัยพานิชย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ดร.ลินิทร่า สุขสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ดร.พุทธิพงศ์ เลขาชัยวรกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
รศ.ดร.เพ็ญศรี นิรินัง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผศ.ดร.กระวี ตรีอานรรค	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผศ.ดร.พรชัย ทาระโคตร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
ดร.พิพัฒน์ จันทร์ประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
ผศ.ชาญณวุฒ ไชยรักษา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.ชานน ชลวัฒน์นะ	มหาวิทยาลัยบูรพา
ดร.ชรินทร์ ศรีวิฑูรย์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร
รศ.ดร.นิตยา จันทา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผศ.ดร.พงษ์สันต์ ต้นหยง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ดร.ชนพงษ์ อาภาณพิศาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผศ.ดร.นภัสร นิยะวานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผศ.ดร.กฤษณ์พนธ์ พรรณรัตน์ชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.จาตุรนต์ ทิพย์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ผศ.ดร.ธันว์ สุวรรณเดชา	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
รศ.ดร.ภาคภูมิ ศรีมรินทร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.สมมาส แก้วล้วน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.สรารัตน์ มนต์ขลัง	มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี
รศ.ดร.จุฑารัตน์ เอื้อยกุลดวยการ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผศ.ดร.สุธิตา ชูสว่าง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผศ.ดร.อลิษา หนักแก้ว	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ดร.ประชา คำภักดี	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
นพ.วิชญ์ อนิลบล	โรงพยาบาลละแม
ผศ.ดร.สายพิน ปันทอง	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
รศ.ดร.สุริยันธ์ สุภาพวานิช	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผศ.ดร.จิตราภรณ์ วงศางาม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผศ.ดร.พจนา สีขาว	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ดร.จรงค์ศักดิ์ พุ่มนวน	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ดร.จิราพร อ่อนมันคง	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รศ.ดร.ชัยวัฒน์ รัตน์มีชัยสกุล	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
รศ.ดร.ธัชพล จุ่งเจริญ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
รศ.ดร.ปัญญา แดงวิไลลักษณ์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
รศ.ดร.พรประพา คงตระกูล	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
รศ.ดร.พรณิภา ยั่วล	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
รศ.ดร.เพชรภรณ์ ชัชวาลชาญชนิก	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
รศ.ดร.ร่วมจิตร์ นกเขา	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
รศ.ดร.ศิระ สายศร	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
รศ.ดร.ศิริวรรณ ศรีสังข์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
รศ.วชร กาลาสี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
ผศ. ว่าที่ร้อยตรี ดร.กิตติศักดิ์ เพ็ชรพันธ์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์

The 9th National Conference on Informatics, Agriculture, Management,
Business Administration, Engineering, Science and Technology

ภาคบรรยาย

อิทธิพลของคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้าที่มีต่อความพึงพอใจของลูกค้า:

กรณีศึกษา บริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอบีซี

The influence of transportation and distribution service quality on customer satisfaction: a case study of a company that manufactures and distributes stainless steel products, ABC.

ปฐมพงศ์ กุกแก้ว^{1,*} และ อกันิชฐ์ คุ่มทอง¹

Pathompong Kookkaew^{1,*} and Akanit Kumthong¹

¹คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี สุพรรณบุรี

¹Faculty of Business Administration and Information Technology, Raja Mangala University of Technology Suvarnabhumi, Suphanburi campus

*Corresponding author: Pathompong Kookkaew, e-mail address: kookkaew2526@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้าที่มีต่อความพึงพอใจของลูกค้า: กรณีศึกษา บริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอบีซี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ลูกค้าบริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอบีซี จำนวน 400 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้า ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า และด้านการเอาใจใส่ลูกค้ามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าบริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอบีซี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 53.80 และเมื่อพิจารณาระดับอิทธิพลเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเอาใจใส่ลูกค้ามีอิทธิพลมากที่สุด ($\beta = .371$) รองลงมาคือ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ($\beta = .293$) ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ($\beta = .197$) และด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ($\beta = .161$) ตามลำดับ โดยบริษัทสามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปพัฒนากลยุทธ์คุณภาพบริการด้านการขนส่งและการกระจายสินค้า เพื่อให้การบริหารจัดการการขนส่งและกระจายสินค้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และลูกค้าเกิดความพึงพอใจมากยิ่งขึ้นในอนาคต

คำสำคัญ: คุณภาพบริการ, การขนส่งและกระจายสินค้า, ความพึงพอใจ, ผลิตภัณฑ์สแตนเลส

Abstract

The objective of this research was to study the influence of transportation and distribution service quality on customer satisfaction: a case study of a company that manufactures and distributes stainless steel products, ABC. This is quantitative research. The sample consisted of 400 members of the customer base of the company that manufactures and distributes stainless steel products, ABC, selected by simple sampling. A questionnaire served as the instrument. The statistics used in the analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and analysis of multiple regression.

The research results found that transportation and distribution service quality consists of tangibility, reliability, responsiveness, and empathy that influence customer satisfaction. The predictive power was 53.80 percent, with a statistically significant level of 0.01. When considering the level of influence by aspect, it was found that empathy had the highest influence ($\beta = .371$), followed by responsiveness ($\beta = .293$), reliability ($\beta = .197$) and tangibility ($\beta = .161$), respectively. The company can use the research results to develop strategies for quality services in transportation and distribution. In order to manage the transportation and distribution of goods efficiently, this will lead to higher customer satisfaction levels in the future.

Keywords: Service quality, Transportation and distribution, Satisfaction, Stainless steel products

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินธุรกิจในยุคปกติใหม่ เป็นยุคที่ธุรกิจต้องมีการปรับตัวหลายด้าน ทั้งรูปแบบการผลิต การจัดจำหน่าย และการกระจายสินค้าไปสู่ลูกค้า เนื่องจากลูกค้าส่วนใหญ่จะลดการเคลื่อนที่ หรือการเดินทางไปจัดซื้อหรือเลือกซื้อสินค้าด้วยตนเอง ธุรกิจจึงจำเป็นต้องอาศัยกิจกรรมโลจิสติกส์และซัพพลายเชนเข้ามาเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน โดยเฉพาะกิจกรรมการขนส่งและกระจายสินค้าเพื่อส่งมอบผลิตภัณฑ์แก่ลูกค้าตามความต้องการและความคาดหวังอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการขนส่งและกระจายสินค้าไปยังลูกค้านับเป็นส่วนสุดท้ายของห่วงโซ่อุปทาน และมักถูกมองว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของกระบวนการปฏิบัติตามคำสั่งซื้อ โดยรูปแบบการขนส่งและกระจายสินค้าจะต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าและความพึงพอใจของลูกค้า [1] ดังนั้นการออกแบบกลยุทธ์การกระจายสินค้าที่มีคุณภาพ เช่น การส่งมอบสินค้าที่รวดเร็ว ตรงเวลา ความปลอดภัยในการขนส่งสินค้า จึงเป็นความท้าทายที่ธุรกิจต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ปัจจุบันอุตสาหกรรมหรือธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สแตนเลสในประเทศไทยมีผู้ผลิตและจำหน่ายจำนวนมาก ทำให้แต่ละธุรกิจต้องนำกลยุทธ์ต่าง ๆ มาใช้เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน สร้างความน่าเชื่อถือ และสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าทั้งในด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์และคุณภาพการบริการ ซึ่งหากเปรียบเทียบหรือวัดกันที่คุณภาพของผลิตภัณฑ์อาจไม่มีความแตกต่างกันมากนัก แต่ธุรกิจสามารถสร้างความแตกต่างด้านคุณภาพการบริการ โดยตามข้อมูลของ Kotler ปี ค.ศ. 2002 ได้จำกัดความหมายของการบริการไว้ว่าเป็นการกระทำหรือกิจกรรมใด ๆ สามารถเสนอโดยฝ่ายหนึ่งไปยังอีกฝ่ายหนึ่งได้ ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วจะนำไปสู่ความไว้วางใจของลูกค้า และเป็นสิ่งสำคัญทำให้ลูกค้ารู้สึกพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจได้ โดยความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจของลูกค้าจะเกิดขึ้นหลังจากที่มีการเปรียบเทียบกับประสิทธิภาพหรือผลลัพธ์ที่รับรู้ตามความคาดหวัง [2]

บริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอปียี ตั้งอยู่ในเขตภาคกลางของประเทศไทย ดำเนินธุรกิจเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายเครื่องครัวสแตนเลสให้กับโรงแรม โรงพยาบาล ภัตตาคาร ร้านอาหาร รวมถึงห้างสรรพสินค้า และธุรกิจอื่น ๆ โดยมีบริการขนส่งและกระจายสินค้าตามคำสั่งซื้อไปยังลูกค้าทุกภูมิภาคทั่วประเทศ และมีความตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการให้บริการที่มีคุณภาพ ตั้งแต่การนำผลิตภัณฑ์ออกจากโรงงานจนกระทั่งนำส่งผลิตภัณฑ์ไปยังลูกค้า เช่น การเลือกใช้รถบรรทุกขนส่งที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ การเลือกเส้นทางที่สามารถทำให้จัดส่งผลิตภัณฑ์ได้ทันตามเวลา เป็นต้น นอกจากนี้ บริษัทฯ มีการบริการหลังการขายแบบครบวงจรโดยช่างผู้ชำนาญและวิศวกรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้บริการลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนับเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการโลจิสติกส์ของธุรกิจ [3] ตลอดจนการรักษามาตรฐานการให้บริการลูกค้าที่สม่ำเสมอจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า และสามารถต่อยอดไปสู่ความภักดีต่อธุรกิจในระยะยาวต่อไป[4]

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงบทบาทของคุณภาพการบริการขนส่งและกระจายสินค้าที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของธุรกิจ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้าที่มีต่อความพึงพอใจของลูกค้า: กรณีศึกษา บริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอปียี เพื่อค้นหาคำตอบว่าคุณภาพการบริการขนส่งและกระจายสินค้าด้านใดที่มีอิทธิพลและสามารถเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้าได้ และนำผลการศึกษาไปพัฒนากลยุทธ์คุณภาพบริการด้านการขนส่งและการกระจายสินค้า เพื่อให้การบริหารจัดการการขนส่งและกระจายสินค้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และลูกค้าเกิดความพึงพอใจมากยิ่งขึ้นในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้าที่มีต่อความพึงพอใจของลูกค้า: กรณีศึกษา บริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอปียี

2. การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ทบทวนวรรณกรรม งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง โดยค้นคว้า จากฐานข้อมูลที่มีผู้รวมไว้ ได้แก่ การค้นคว้าจาก หนังสือ ตำราวิชาการ บทความจากวารสาร วิทยานิพนธ์ เอกสารงานวิจัย และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้า

คุณภาพบริการเป็นความสามารถในการตอบสนองความต้องการของธุรกิจที่จะสามารถสร้างความแตกต่างให้เหนือกว่าคู่แข่งขั้นได้ ซึ่งผู้รับบริการจะพอใจถ้าได้รับสิ่งที่ต้องการ ณ สถานที่และรูปแบบที่ผู้รับบริการต้องการ[5] โดยผู้รับบริการสะสมข้อมูลความคาดหวังในการรับบริการ จนสร้างความพึงพอใจในการรับบริการ ซึ่งผู้ให้บริการสามารถรักษาคุณภาพการบริการตามมาตรฐานที่ผู้รับบริการคาดหวังได้[6] ดังนั้นคุณภาพบริการเป็นหลักสำคัญในการทำการตลาดของธุรกิจในปัจจุบัน ซึ่งคุณภาพบริการเป็นตัวแปรอันดับต้น ๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ และความไว้วางใจที่จะส่งผลให้เกิดความภักดีต่อธุรกิจ[7] โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีคุณภาพการบริการของ Parasuraman และคณะ ที่ได้อาศัยประกอบที่ใช้ในการประเมินคุณภาพการบริการที่ได้รับการยอมรับ เรียกว่า "SERVQUAL" ประกอบด้วย ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (tangibility) ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ (reliability) ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า (responsiveness) ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (assurance) และด้านการเอาใจใส่ลูกค้า (empathy)[8]

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นทัศนคติ หรือความรู้สึกทางบวกส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นจากการที่ลูกค้าได้รับการตอบสนองตามความต้องการ โดยเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริง[9] ซึ่งระดับความพึงพอใจของลูกค้าแต่ละรายจะมีความแตกต่างกันตามสิ่งที่ตนเองได้รับ ซึ่งหากได้รับการตอบสนองตามที่ต้องการก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีหรือมีทัศนคติเป็นไปในทิศทางบวกต่อผู้ให้บริการ แต่หากได้รับการตอบสนองที่ไม่เป็นไปตามที่ต้องการก็จะรู้สึกเกิดความไม่พึงพอใจ หรือเกิดความผิดหวังกับสิ่งที่ได้รับ[10] ดังนั้น ความพึงพอใจของผู้บริโภคสามารถสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการให้บริการของผู้ให้บริการได้ นอกจากนี้ความรู้สึกที่ดีของลูกค้าที่ก่อให้เกิดความผูกพันและความเต็มใจที่จะใช้บริการในระยะยาวนาน ซึ่งจะนำไปสู่ธุรกิจที่สามารถตอบสนองความต้องการได้เป็นอันดับแรก และยังบอกต่อลูกค้ารายอื่นเกี่ยวกับบริการที่ดีต่อไป [11]

2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

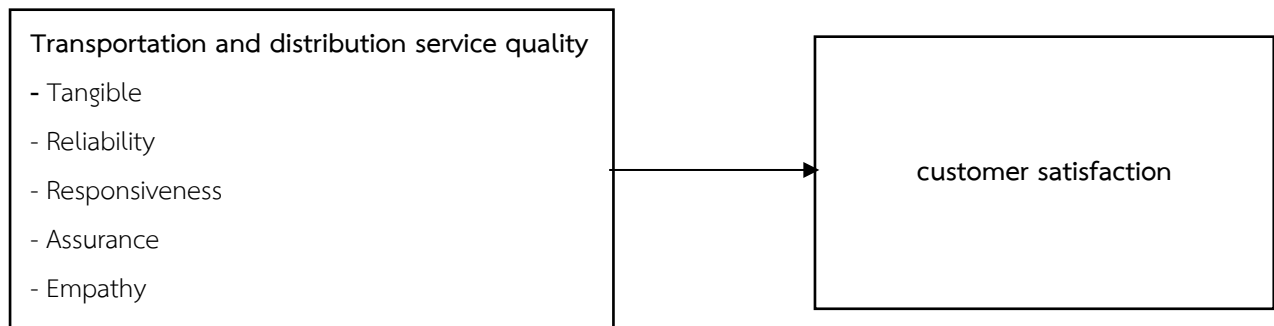

Figure 1 Shows the conceptual framework

2.3 สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้ามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า: กรณีศึกษา บริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอปี้ซี

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้าที่มีต่อความพึงพอใจของลูกค้า: กรณีศึกษา บริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอปี้ซี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ลูกค้าบริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอปี้ซี ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จของทาร์โรว์ ยามาเน่ [12] ซึ่งกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ความคลาดเคลื่อนที่ระดับ $\pm 5\%$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 400 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นด้วยวิธีแบบง่าย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของลูกค้า ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยคุณภาพบริการด้านการขนส่งและกระจายสินค้า ประกอบด้วย ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า และด้านการเอาใจใส่ลูกค้า ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของลูกค้า

ผู้วิจัยทำการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการทดสอบค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามมีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00 ซึ่งมากกว่า 0.50 และทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.71 - 0.76 ซึ่งมากกว่า 0.70 [13] แสดงว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแปลความหมายพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์การประเมินผลของ Best, J. W. [14] ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 ระดับน้อย และ ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 ระดับน้อยที่สุด

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากลูกค้าบริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอปี้ซี จำนวน 400 ชุด โดยใช้ช่องทางออนไลน์ เมื่อมีผู้ตอบแบบสอบถามครบตามจำนวนที่ต้องการ และตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของการตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงปิดรับการตอบแบบสอบถาม

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics analysis) คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics analysis) สำหรับการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ โดยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด

4. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้าที่มีต่อความพึงพอใจของลูกค้า: กรณีศึกษา บริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอปี้ซี สามารถนำเสนอผลการวิจัย ได้ดังนี้

4.1 ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของลูกค้า พบว่า ลูกค้าส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจประเภทร้านอาหาร Fast Food จำนวน 116 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.00 ทำการสั่งซื้อสินค้าประเภทเครื่องครัวสแตนเลส จำนวน 228 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.00 มีมูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้ง เท่ากับ 500,001-700,000 จำนวน 299 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.80 และเป็นลูกค้าในระยะเวลามากกว่า 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 306 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.50

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของลูกค้าเกี่ยวกับปัจจัยคุณภาพบริการด้านการขนส่งและกระจายสินค้าโดยรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.47) รองลงมาคือ ด้านการเชื่อมั่นต่อลูกค้า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.52) ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ มีความ

คิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.54) ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.50) และด้านการเอาใจใส่ลูกค้า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.65) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของลูกค้าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ลูกค้ามีความพึงพอใจต่อคุณภาพบริการด้านการขนส่งและกระจายสินค้าของบริษัทในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.75) รองลงมา คือ ลูกค้ามีความพึงพอใจที่บริษัทมีการบริการด้วยความเต็มใจและมีความรับผิดชอบต่อการจัดการขนส่งและกระจายสินค้า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.67) ลูกค้ามีความพึงพอใจที่บริษัทมีพื้นที่สำหรับจัดการขนส่งและกระจายสินค้าที่สะอาด และมีความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.73) ลูกค้ามีความพึงพอใจต่อคุณภาพบริการเนื่องจากบริษัทมีความพร้อมทั้งเครื่องมือ อุปกรณ์ และบุคลากรที่เพียงพอสำหรับการบริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.62) และลูกค้ามีความพึงพอใจต่อคุณภาพบริการเนื่องจากบริษัทมีการประเมินและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของลูกค้าเพื่อเตรียมความพร้อมในการบริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.09$, S.D. = 0.73) ตามลำดับ

4.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสหสัมพันธ์เชิงพหุระหว่างปัจจัยสาเหตุ (Multicollinearity) เป็นการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ควรมีค่าไม่เกิน 0.7 [13] โดยผลการทดสอบพบว่ามีความระหว่าง 0.26–0.66 และทำการทดสอบค่า VIF พบว่ามีความระหว่าง 1.42–2.19 โดยค่า VIF ต้องไม่เกิน 10 และทดสอบค่า Tolerance พบว่ามีความระหว่าง 0.46–0.70 โดยค่า Tolerance ต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 0–1 [13] ซึ่งหมายความว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระไม่เกิดปัญหา Multicollinearity หรือตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน จึงสามารถนำไปวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ได้ ดังแสดงใน Table 1

Table 1 Shows the results of a multiple regression analysis of the influence of transportation and distribution service quality on customer satisfaction.

Transportation and distribution service quality factors	Customer satisfaction			t	p - value
	Regression coefficient		Standard error		
	(b)	(β)			
Constant (a)	.599		.205	2.921	.004
1. Tangible	.145	.161	.037	3.964	.000*
2. Reliability	.203	.197	.048	4.252	.000*
3. Responsiveness	.287	.293	.046	6.270	.000*
4. Assurance	-.045	-.049	.047	0.967	.334
5. Empathy	.280	.371	.032	8.628	.000*
Adjusted R ² = .538					

*Significance level < .01

จาก Table 1 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณของปัจจัยคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าบริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอบีซี พบว่า ปัจจัยคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้าด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า และด้านการเอาใจใส่ลูกค้ามีอิทธิพลต่อ

ความพึงพอใจของลูกค้าบริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอบีซี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 53.80 โดยด้านการเอาใจใส่ลูกค้ามีอิทธิพลมากที่สุด ($\beta = .371$) รองลงมาคือ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ($\beta = .293$) ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ($\beta = .197$) และด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ($\beta = .161$) ตามลำดับ โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์อิทธิพลของคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้าที่มีต่อความพึงพอใจของลูกค้า: กรณีสึกษา บริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอบีซี ได้ดังนี้

$$Z = .371 (\text{Empathy}) + .293 (\text{Responsiveness}) + .197 (\text{Reliability}) + .161 (\text{Tangible})$$

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้าที่มีต่อความพึงพอใจของลูกค้า: กรณีสึกษา บริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอบีซี สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ผลการถดถอยพหุคูณของปัจจัยคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าบริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอบีซี พบว่า ปัจจัยคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้า ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า และด้านการเอาใจใส่ลูกค้ามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทมีเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่งสินค้าที่มีมาตรฐาน มีจัดทำเอกสารต่าง ๆ เช่น ใบขนส่งสินค้า ใบเสร็จรับเงินได้อย่างถูกต้อง มีบุคลากรที่สามารถแก้ไขปัญหาเหตุการณ์เฉพาะหน้าได้ทันที ในการขนส่งสินค้ามีการเลือกใช้ยานพาหนะที่เหมาะสมกับประเภทของสินค้าและระยะทาง รวมทั้งมีการประเมินความต้องการของลูกค้าเพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางหรือทางเลือกการจัดการขนส่งและกระจายสินค้าให้มีความเหมาะสมกับลูกค้าแต่ละราย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการขนส่งสินค้าบริษัท โคโซนาเพรท ไทยแลนด์ จำกัด โดยผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการให้บริการด้านความน่าเชื่อถือ เนื่องจากพนักงานมีความรู้ความสามารถในการให้บริการอย่างมืออาชีพ และด้านการเอาใจใส่รับรู้ในการให้บริการ เนื่องจากพนักงานมีการแจ้งหรือรายงานตลอดระหว่างการให้บริการ[15] และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการให้บริการขนส่งสินค้าโดยรถบรรทุกของบริษัท วิวเทค เอเชีย จำกัด โดยผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ และด้านการตอบสนองความต้องการของลูกค้ามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการให้บริการขนส่งสินค้าโดยรถบรรทุก[16]

5.2 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า ลูกค้ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อคุณภาพบริการขนส่งและกระจายสินค้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งหากพิจารณาแล้วลูกค้าให้ความสำคัญกับมาตรฐานของเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่งสินค้า ความถูกต้องของเอกสารในการจัดส่ง มีบุคลากรที่มีไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างยอดเยี่ยม ความเชื่อมั่นต่อพาหนะที่ใช้ในการขนส่ง และการสอบถามความต้องการของลูกค้าเพื่อจัดบริการได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น จากประเด็นดังกล่าว บริษัทควรตระหนักและให้ความสำคัญในการจัดเตรียมหรือตรวจสอบอุปกรณ์ให้มีความพร้อมในการใช้งาน มีการกำชับให้พนักงานตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารก่อนจัดส่งให้ลูกค้า มีการตรวจสอบพาหนะที่ใช้ในการขนส่งให้มีความเหมาะสมกับสินค้าและระยะทางการจัดส่ง ทำให้เกิดมาตรฐานด้านการขนส่ง ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองด้านการบริการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการให้บริการ รวมทั้งสอบถามความต้องการของลูกค้าทุกครั้งที่มีการให้บริการ เพื่อสามารถให้บริการที่เป็นไปตามที่ลูกค้าคาดหวัง ซึ่งจะส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจสูงสุด

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรกำหนดตัวแปรอื่น ๆ เช่น การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ หรือ การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ เป็นต้น เพื่อเพิ่มมุมมองหรือมิติของผลการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของลูกค้า
2. เมื่อบริษัททราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจแล้ว ในการวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการศึกษาเกี่ยวกับความภักดีของลูกค้าที่เกิดจากความพึงพอใจต่อคุณภาพบริการ เพื่อจัดทำกลยุทธ์ขององค์กรที่จะส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ลูกค้าเกิดความภักดีต่อสินค้าของบริษัทในระยะยาว

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะกรรมการ พนักงน และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านของบริษัทผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สแตนเลส เอปซีซี ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณลูกค้าทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] Janjevic, M., & Winkenbach, M. 2020. Characterizing urban last-mile distribution strategies in mature and emerging e-commerce markets. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 133: 164–196.
- [2] Aisah, S., Vikaliana, R., & Nasim, E. S. 2021. The Effect of Customer Trust and Service Quality on Online Transportation Consumer Satisfaction on Stiami Institute Students. *Kontigensi : Jurnal Ilmiah Manajemen*, 9: 511–515.
- [3] Yanling Qin. 2564. การประเมินความพึงพอใจของลูกค้าด้านการขนส่งและกระจายสินค้ากรณีศึกษา บริษัท Jing Dong. งานนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- [4] เพ็ญพร ปุกหุด, เสาวลักษณ์ จิตต์น้อม, ณัฐพันธ์ ปัญญโรจน์ และพรทิพย์ ปุกหุด. 2567. ปัจจัยคุณภาพบริการที่ทำให้ผู้ใช้บริการพึงพอใจต่องานบริการขนส่งสินค้าในประเทศไทย. *Research Community and Social Development Journal. Social Science*. 18. 89-105.
- [5] นพรัตน์ อุดมวงศ์. 2563. การรับรู้คุณค่าและคุณภาพการบริการที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านขายยาที่มีหลายสาขา. *วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.*
- [6] ภัฏฐพัชร เคนพะนาน และสุรัชดา เชิดบุญเมือง. 2563. พหุปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ Video Streaming Netflix ประเทศไทย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 8. 169-183.
- [7] ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข. 2560. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความภักดีของนักศึกษาในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย. *วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.*
- [8] Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. 1988. SERVQUAL: A multiple item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of retailing*, 64: 12-40.
- [9] พิณญาติ เกரியยศ. 2564. ปัจจัยที่มีอิทธิพลผลต่อความภักดีในการร่วมกิจกรรมดำน้า. *สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.*
- [10] รุ่งทิพย์ นิลพัท. 2561. คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจที่มีความสัมพันธ์กับการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้รับบริการโรงพยาบาลเปาโลรังสิต. *การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.*
- [11] เพ็ชรน้ำผึ้ง แสนเสนยา. 2562. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า บริษัท เอ. พี. อินดัสเตเรียล ซีฟพลาย จำกัด. *การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, พระนครศรีอยุธยา.*
- [12] Yamane, Taro. 1973. *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. Harper and Row Publication, New York.
- [13] กัลยา วานิชย์บัญชา. 2559. การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับบริหารและวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 16. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- [14] Best, J. W. 2006. *Research in Education*. 10th ed. Prentice Hall, New Jersey.
- [15] ธันว เนตยพันธ์. 2562. คุณภาพการให้บริการขนส่งสินค้าบริษัท โคโซน่าเฟรท ไทยแลนด์ จำกัด. *วารสารวิจัยรำไพพรรณ*. 13. 53-59.
- [16] ทวน สังข์ทอง และชินโสณ วิสิฐนิกิจา. 2565. ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการให้บริการขนส่งสินค้าโดยรถบรรทุกของบริษัท วิวเทค เอเชีย จำกัด. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 7. 999-1014.

การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม

The Corporate Social Responsibility Disclosure Affects the Business Value of Companies
Listed on The Stock Exchange of Thailand in The Food and Beverage Business Category

พิธาน แสนภักดี¹ ณฐริกา ทองเอม¹ จินตนา โสมโสดา¹ และ จักรกฤษณ์ มะโหฬาร^{1,*}

Pitan Sanpakdee¹, Nattharika Thongaem¹, Jintana SomSoda¹ and Jugkrit Mahoran^{1,*}

¹ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี สุพรรณบุรี

¹ Faculty of Business Administration and Information Technology, Raja Mangala University of Technology Suvarnabhumi

*Corresponding author: Jugkrit Mahoran, e-mail address: Jugkrit.m@rmutsb.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิจำนวน 50 บริษัท รวมทั้งสิ้น 250 ข้อมูล จากบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ระหว่างปี 2561 - 2565 รวม 5 ปี จากรายงานประจำปี งบการเงินแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และ SETSMART สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) สถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และ การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านผลิตภัณฑ์ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ในขณะที่การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านชุมชนและสังคมด้านความสัมพันธ์กับพนักงาน และด้านสิทธิมนุษยชน ไม่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น การค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า ยังมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมและด้านผลิตภัณฑ์มากเท่าไรจะทำให้มูลค่ากิจการเพิ่มมากขึ้น ประโยชน์จากการศึกษาในครั้งนี้ช่วยเป็นแนวทางแก่บริษัทในการจัดทำรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมให้มีคุณภาพครบถ้วนมากยิ่งขึ้น เพื่อนักลงทุนสามารถนำข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมใช้ในการประกอบการตัดสินใจลงทุน

คำสำคัญ: การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม, มูลค่ากิจการ, ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

The objective of this research was to study the corporate social responsibility disclosure affects the business value of companies listed on the Stock Exchange of Thailand in the food and beverage business category. Use a quantitative research model. The study was based on secondary data from 50 companies, totaling 250 data points from companies listed on the Stock Exchange of Thailand. Food and beverage business category between 2018 and 2022, for a total of 5 years. From the annual report, the financial statements (Form 56-1) and SETSMART. The statistics used in the research include 1) descriptive statistics consisting of minimum values, maximum values, averages, and standard deviations; and 2) inferential statistics consisting of analysis of values. Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis.

The research results found that corporate social responsibility disclosure affects business value in terms of return on assets and return on equity, and corporate social responsibility disclosure affects business value in terms of return on equity. Corporate social responsibility disclosure has a significant impact on both the community and society. Relationships with employees and human rights It does not affect the business value of the rate of return on assets or the rate of return on equity. This discovery shows that the more information

on environmental and product social responsibility is revealed, the more the business value will increase. The benefits from this study serve as guidelines for companies in preparing social responsibility reports to be of more complete quality. So that investors can use corporate social responsibility disclosure in making investment decisions.

Keywords: corporate social responsibility disclosure, business value, food and beverage business category, Stock Exchange of Thailand

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การแข่งขันทางธุรกิจในปัจจุบันมีความรุนแรงอย่างมาก บริษัทจึงจำเป็นต้องหาวิธีการ และกลยุทธ์เพื่อให้เกิดความได้เปรียบกว่าคู่แข่ง แต่การให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยไม่มีการสนใจสังคมและสิ่งแวดล้อมย่อมส่งผลกระทบต่อธุรกิจ แต่เดิมการประกอบธุรกิจในอดีตนั้นจะมีเพียงการคำนึงถึงผลตอบแทน และผลกำไรเพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยไม่ให้ความสนใจในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคม โดยความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ จะนำธุรกิจไปสู่การสร้าง ความน่าเชื่อถือในตัวธุรกิจให้กับบุคคลอื่นทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้บริโภค หรือเรียกได้ว่าเป็นหนึ่งในผู้มีส่วนได้เสียของกิจการ[1]

การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม จึงเป็นสิ่งที่สำคัญของธุรกิจ ที่ควรควรปฏิบัติและมีการเผยแพร่ให้กับบุคคลภายนอกได้รับรู้[2]โดยจัดทำรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่ครบถ้วนและถูกต้อง เพื่อเป็นการประกาศแก่ผู้มีส่วนได้เสียและผู้ลงทุน เป็นการสร้างความไว้วางใจ ความน่าเชื่อถือแก่ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย โดยจะนำไปสู่การพัฒนาธุรกิจ อย่างยั่งยืนของธุรกิจ และผลการดำเนินการที่มั่นคงในระยะยาว[1]

อัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ข้อมูลจากงบการเงินเพื่อสะท้อนถึงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการ เป็นการวิเคราะห์ในส่วนความสามารถในการทำกำไรของกิจการและความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ ความสามารถชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการและระดับการก่อหนี้ของกิจการ การวิเคราะห์งบการเงินเป็นช่องทางหนึ่งที่ช่วยนักลงทุนในการลดความเสี่ยงจากการลงทุน อัตราส่วนทางการเงินสามารถแสดงถึงผลการปฏิบัติงานหรือมูลค่ากิจการ การวัดมูลค่ากิจการจากมุมมองภายใน ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นตัววัดความสำเร็จทางการเงินในมุมมองด้านการดำเนินงานขององค์กร[3]

อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มของประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูง ในการผลิตเพื่อบริโภคในประเทศและเพื่อการส่งออก เนื่องจากประเทศไทยมีพื้นฐานด้านการผลิตทางการเกษตรที่มั่นคงและมั่งคั่ง ทำให้มีผลผลิตที่สามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปได้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง มีแรงงานที่มีคุณภาพจำนวนมาก มีการใช้เทคโนโลยีการสุดที่ทันสมัย มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการตลาดมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นผู้ประกอบการแต่ละประเภทอุตสาหกรรม ยังมีความชำนาญในการผลิตและการใช้เทคโนโลยีที่ดีกว่าประเทศคู่แข่งอื่น ๆ อีกหลายประเทศในภูมิภาคเดียวกัน สามารถผลิตสินค้าได้ตามความต้องการของผู้ซื้อได้รวดเร็วและสามารถนำวัตถุดิบจากต่างประเทศมาแปรรูปให้เกิดมูลค่าเพิ่ม นอกจากนั้นผู้ประกอบการยังมีความพร้อมในด้านการจัดการกระบวนการผลิตและการควบคุมคุณภาพมีบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ นอกจากนั้นยังได้รับการยอมรับจากลูกค้าในต่างประเทศในเรื่องของการส่งมอบสินค้า และความรับผิดชอบต่อสินค้ารวมถึงชนิดของผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของตลาดต่างประเทศ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มเป็นอุตสาหกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างมากที่กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้อุตสาหกรรมนี้เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องให้ความสำคัญกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจ เพื่อยกระดับความน่าเชื่อถือของบริษัท [4]

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม เพื่อค้นหาคำตอบว่าการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านใดที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการ และเพื่อยกระดับความน่าเชื่อถือของบริษัทและเพิ่มกำลังการแข่งขันในอุตสาหกรรมหมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม และนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางแก่บริษัทในการจัดทำรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมให้มีคุณภาพ

ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น นำไปสู่ภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้เกิดการขยายตัวด้านการลงทุน รวมทั้งเกิดการพัฒนางานองค์กรและสังคมให้เจริญเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

1.2 วิตุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม

2. การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ทบทวนวรรณกรรม งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง โดยค้นคว้า จากฐานข้อมูลที่มีผู้รวมไว้ ได้แก่ การค้นคว้าจาก หนังสือ ตำราวิชาการ บทความจากวารสาร วิทยานิพนธ์ เอกสารงานวิจัย และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับการเปิดเผยข้อมูลเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม เกิดขึ้นจากแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนขององค์กร เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการบริหารองค์กร โดยการประกอบกิจการด้วยความดูแลใส่ใจต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม อย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ตลอดจนมีธรรมาภิบาลในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยจะมีการจัดทำรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อใช้สื่อสารกับผู้มีส่วนได้เสียอย่างเป็นทางการ และทำให้สาธารณะได้รับรู้ถึงการทำงานขององค์กรอีกทั้งเพิ่มความเชื่อมั่นด้านความยั่งยืนขององค์กรด้วย ซึ่งรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม(CSR Report) อาจมีชื่อเรียกที่ต่างกันแต่เนื้อหาสาระนั้นไม่ได้แตกต่างกัน เช่น รายงานแห่งความยั่งยืน (Sustainable Report) รายงานพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Report : SD Report) รายงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social and Governance Report : ESG Report) เป็นต้น [5]

โดยคณะทำงานส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนได้มีแนวทางปฏิบัติในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของเข้มทิศธุรกิจเพื่อสังคม สำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศไทย ซึ่งเป็นการรวบรวมแนวปฏิบัติที่ดีจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ โดยแบ่งเป็น 8 หัวข้อ ดังนี้ 1. การกำกับดูแลกิจการที่ดี 2. การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม 3. การเคารพสิทธิและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม 4. ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค 5. การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม 6. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม 7. การเผยแพร่วัฒนธรรมจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม และ 8. การจัดทำรายงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม[6]

ในปัจจุบันนิยมใช้ KLD index เป็นหนึ่งในวิธีที่ดีที่สุดของการวัดผลการดำเนินงานทางสังคมที่สามารถใช้ได้จนถึงปัจจุบัน สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความรับผิดชอบต่อสังคมของ KLD มีการกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญโดยแบ่งเป็นจำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านชุมชนและสังคม (Community and society) ด้านความสัมพันธ์กับพนักงาน (Employee Relations) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ด้านสิทธิมนุษยชน (Human Right) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) มาใช้ในการศึกษาเพื่อวัดระดับความรับผิดชอบต่อสังคมในการประกอบธุรกิจต่าง ๆ [7]

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับมูลค่ากิจการ

การวัดผลลัพธ์ในการดำเนินธุรกิจสามารถประเมินได้จากกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งในการชี้วัดความสำเร็จของความสามารถในการทำกำไรขององค์กรธุรกิจ วัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจและความสามารถขององค์กรธุรกิจในการสร้างผลตอบแทนจากการลงทุนให้แก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับธุรกิจประเมินสถานการณ์ การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของบริษัทกับกิจการในอุตสาหกรรมเดียวกันประมาณการด้านผลตอบแทนโอกาสของการเติบโตของบริษัทในอนาคตได้แม่นยำมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการประเมินแนวโน้มฐานะทางการเงินขององค์กรธุรกิจได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้มูลค่ากิจการถือได้ว่าเป็นตัวชี้วัดความคาดหวังของนักลงทุนที่มีต่อกิจการ เนื่องจากสามารถสะท้อนถึงการบรรลุเป้าหมายในระยะยาว และเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากการผสมผสานระหว่างข้อมูลในงบการเงินซึ่งเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นในอดีต และมูลค่าทางการตลาดซึ่งได้จากมูลค่าราคาหุ้นของกิจการการวัดผลการดำเนินงาน โดยใช้มูลค่ากิจการพิจารณาด้วยช่วยลดข้อด้อยของการวัดผลการดำเนินงานทางการเงินในประเด็นทางด้านการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากงบการเงินเพียงด้านเดียว โดยตัววัดผลการปฏิบัติงาน

ด้านการตลาด (Market-Based Measure) หรือการวัดมูลค่ากิจการจะเน้นไปที่การวัดผลตอบแทนของนักลงทุน ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดที่ว่าความพึงพอใจของผู้ถือหุ้น (จัดว่าเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหลัก) เป็นตัวกำหนดอนาคตของ[8]

มูลค่ากิจการจะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการชี้วัดความสำเร็จและประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจ จึงสะท้อนให้เห็นความสามารถขององค์กรธุรกิจในการสร้างผลตอบแทนจากการลงทุนให้แก่ผู้ถือหุ้น การสร้างกำไรตอบแทนผู้ถือหุ้นและการสร้างมูลค่าบริษัทได้อย่างต่อเนื่องจะนำไปสู่ความยั่งยืนขององค์กรธุรกิจ[9]

อัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินให้อยู่ในรูปอัตราส่วนที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายงานทางการเงิน ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ของรายการทางการเงินนั้น สามารถนำไปตีความเพื่อประเมินฐานะการเงิน ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และความสามารถในการทำกำไรของกิจการในการวัดผลการดำเนินงาน ประกอบด้วยอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Asset: ROA) และ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return On Equity : ROE) มูลค่ากิจการเป็นการวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจและความสามารถของธุรกิจ ซึ่งสร้างผลตอบแทนจากการลงทุนให้แก่ผู้ถือหุ้นและผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ถือได้ว่าเป็นตัวชี้วัดความคาดหวังของนักลงทุนที่มีต่อกิจการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการบรรลุเป้าหมายในระยะยาว[10]

2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

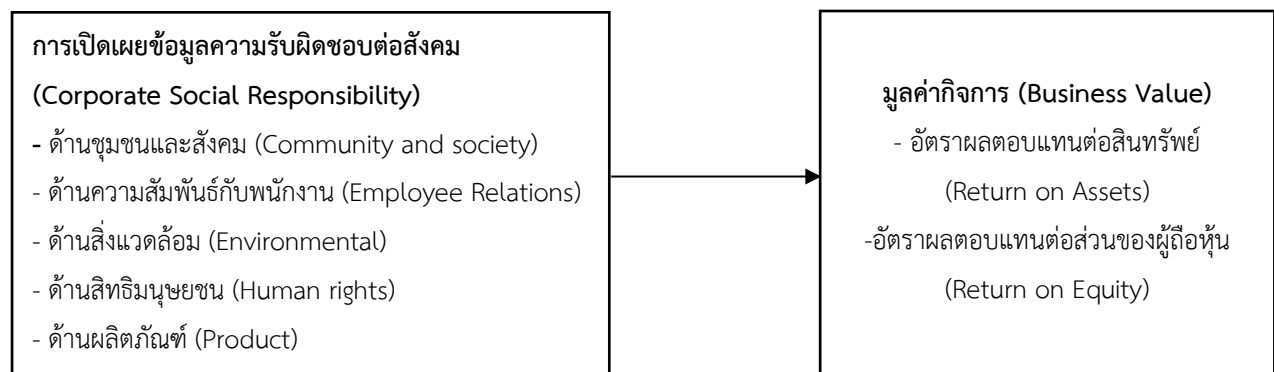

Figure 1 Shows the conceptual framework

2.3 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์

สมมติฐานที่ 2 การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม จำนวนทั้งสิ้น 55 บริษัท ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเจาะจงเฉพาะ โดยมีเงื่อนไข คือ เป็นบริษัทที่มีข้อมูลงบการเงินรวมทั้งหมายเหตุประกอบงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี 2561 – 2565 ไม่เป็นบริษัท ในตลาด เอ็ม เอ ไอ (MAI) และบริษัทที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนออกจากตลาดหลักทรัพย์ในช่วงปีที่ศึกษา เหลือกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 บริษัท จำนวน 250 ข้อมูล

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประกอบด้วยรายงานประจำปีงบการเงิน แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ตั้งแต่ปี 2562 – 2565 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และฐานข้อมูล SETSMART โดยมีวิธีการวัดตัวแปรดังนี้

Table 1 Shows the results of the value of each variable

variable	measurement
Independent Variables	
Community and society	Number of Community and society shown in the annual report
Employee Relations	Number of Employee Relations shown in the annual report
Environmental	Number of Environmental shown in the annual report
Human rights	Number of Human rights shown in the annual report
Product	Number of product shown in the annual report
dependent variable	
Return on Assets	(net profit/ asset) x 100
Return on Equity	(net profit/equity) x 100

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) เก็บข้อมูลที่เป็นตัวเลขทางการเงินจากรายงานทางการเงินของแต่ละบริษัท 2) เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมจากแบบแสดงข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปีของแต่ละบริษัท

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังต่อไปนี้ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าสูงสุด (Maximum), ค่าต่ำสุด (Minimum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายตัวแปร 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ประกอบด้วย การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐาน ตามสมการแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

$$ROA_{it} = \beta_0 + \beta_1 CAS_{it} + \beta_2 ER_{it} + \beta_3 EM_{it} + \beta_4 HR_{it} + \beta_5 PS_{it} + \epsilon \dots\dots\dots 1$$

$$ROE_{it} = \beta_0 + \beta_1 CAS_{it} + \beta_2 ER_{it} + \beta_3 EM_{it} + \beta_4 HR_{it} + \beta_5 PS_{it} + \epsilon \dots\dots\dots 2$$

โดยที่

ROE	=	อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
ROA	=	อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม
CAS	=	การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านชุมชนและสังคม
ER	=	การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านความสัมพันธ์
EM	=	การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม
HR	=	การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิทธิมนุษยชน

PS	=	การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านผลิตภัณฑ์
E	=	ความคลาดเคลื่อน

4. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม สามารถนำเสนอผลการวิจัย ได้ดังนี้

4.1 ผลการวิจัย

Table 2 Shows the results of Descriptive statistics

	Minimum	Maximum	Mean	SD
Community and society (CAS)	0.00	15.00	2.43	2.90
Employee Relations (ER)	0.00	9.00	1.15	1.34
Environmental (EM)	0.00	11.00	2.85	2.65
Human rights (HR)	0.00	8.00	1.89	2.32
Product (PS)	-50.00	133.30	41.98	41.05
Return on Assets (ROA)	-27.70	32.92	6.72	7.68
Return on Equity (ROE)	-34.10	99.90	10.74	15.06

จาก Table 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา พบว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านชุมชน และสังคมมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 15.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.43 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.90 ด้านความสัมพันธ์กับพนักงานมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 9.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.15 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.34 ด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 11.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.65 ด้านสิทธิมนุษยชนมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 8.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.89 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.32 ด้านผลิตภัณฑ์มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -50.00 ค่าสูงสุดเท่ากับ 133.30 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 41.98 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 41.05 มูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -27.70 ค่าสูงสุดเท่ากับ 32.92 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.72 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.68 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าต่ำสุดเท่ากับ -34.10 ค่าสูงสุดเท่ากับ 99.90 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.74 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 15.06

4.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสหสัมพันธ์เชิงพหุระหว่างปัจจัยสาเหตุ (Multicollinearity) เป็นการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ควรมีค่าไม่เกิน 0.7 [12] โดยผลการทดสอบพบว่ามีความระหว่าง 0.26–0.66 และทำการทดสอบค่า VIF พบว่ามีความระหว่าง 1.42–2.19 โดยค่า VIF ต้องไม่เกิน 10 และทดสอบค่า Tolerance พบว่ามีความระหว่าง 0.46–0.70 โดยค่า Tolerance ต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 0–1 [12] ซึ่งหมายความว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระไม่เกิดปัญหา Multicollinearity หรือตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน จึงสามารถนำไปวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ได้ ดังแสดงใน Table 3-4

Table 3 Shows the results of a multiple regression analysis of the effects of Corporate Social Responsibility on Business value of return on assets

Corporate Social Responsibility factors	Business value in terms of return on assets				
	Regression coefficient		Standard error	t	p - value
	(b)	(β)			
Constant (a)	3.6996	0.917		4.032	0.000
1. Community and society (CAS)	0.91	0.172	0.340	0.528	0.598
2. Employee Relations (ER)	-0.600	0.369	0.105	-1.628	0.105
3. Environmental (EM)	0.787	0.195	0.272	4.043	0.000**
4. Human rights (HR)	-0.15	0.216	0.004	0.68	0.945
5. Product (PS)	0.30	0.110	0.162	2.668	0.008**
R = 0.323 R ² = 0.104 Adjusted R ² = .086					

**Significance level < .01, *Significance level < .05

จาก Table 3 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ พบว่า มีตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ โดยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ได้ร้อยละ 8.60 (Adjusted R² = 0.086) หากพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ พบว่า การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม (EM) และด้านผลิตภัณฑ์ (PS) ส่งผลทางบวกต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ในขณะที่การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านชุมชนและสังคม (CAS) ด้านความสัมพันธ์กับพนักงาน (ER) และด้านสิทธิมนุษยชน (HR) ไม่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) สำหรับปัจจัยการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ พบว่า ปัจจัยการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม (EM) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.195 แสดงให้เห็นว่า หากการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม (EM) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เพิ่มขึ้น 0.195 หน่วย และปัจจัยการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านผลิตภัณฑ์ (PS) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.110 แสดงให้เห็นว่า หากการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านผลิตภัณฑ์ (PS) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เพิ่มขึ้น 0.110 หน่วย โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ได้ดังนี้

$$ROA = 0.787 (EM) + 0.30 (PS)$$

Table 4 Shows the results of a multiple regression analysis of the effects of Corporate Social Responsibility on Business value of return on equity.

Corporate Social Responsibility factors	Business value in terms of return on equity			t	p - value
	Regression coefficient	Standard error			
	(b)	(β)			
Constant (a)	8.162	1.869		4.366	0.00
1. Community and society (CAS)	0.007	0.350	0.001	0.019	0.985
2. Employee Relations (ER)	-0.666	0.752	-0.059	-0.886	0.377

Corporate Social Responsibility factors	Business value in terms of return on equity				
	Regression coefficient		Standard error	t	p - value
	(b)	(β)			
3. Environmental (EM)	0.408	0.397	0.072	1.027	0.306
4. Human rights (HR)	-0.086	0.441	-0.013	-0.195	0.845
5. Product (PS)	0.055	0.023	0.151	2.385	0.018*
R = 0.170 R ² = 0.029 Adjusted R ² .009					

**Significance level < .01, *Significance level < .05

จาก Table 4 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น พบว่า มีตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นโดยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ได้ร้อยละ 0.9 (Adjusted R² = 0.009) หากพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในขณะการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านชุมชนและสังคม (CAS) ด้านความสัมพันธ์กับพนักงาน (ER) ด้านสิ่งแวดล้อม (EM) และด้านสิทธิมนุษยชน (HR) ไม่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) สำหรับปัจจัยปัจจัยการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านผลิตภัณฑ์ (PS) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.018 แสดงให้เห็นว่า หากการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านผลิตภัณฑ์ (PS) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เพิ่มขึ้น 0.018 หน่วย โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ได้ดังนี้

$$ROE = 0.055 (PS)$$

Table 5 Shows the research hypothesis analysis results

Hypothesis	Results
Hypothesis 1: Disclosure of social responsibility information affects business value of return on assets.	
Community and society (CAS)	Reject
Employee Relations (ER)	Reject
Environmental (EM)	Accept
Human rights (HR)	Reject
Product (PS)	Accept
Hypothesis 2: Disclosure of social responsibility information affects business value of return on equity.	
Community and society (CAS)	Reject
Employee Relations (ER)	Reject
Environmental (EM)	Reject
Human rights (HR)	Reject
Product (PS)	Accept

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณของปัจจัยการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม พบว่า

ปัจจัยการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม และด้านผลิตภัณฑ์ ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ทั้งนี้เนื่องจากธุรกิจหมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มจะให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม และด้านผลิตภัณฑ์ โดยจะเป็นตัวช่วยเพิ่มผลประกอบการให้กับบริษัทจึงทำให้มูลค่ากิจการของกิจการเพิ่มขึ้นตามลำดับและทำให้มีมูลค่าสูงกว่าบริษัททั่วไป สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยผลการวิจัยพบว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) เพิ่มขึ้น มีการกระตุ้นให้บริษัทต่าง ๆ เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ESG การเปลี่ยนแปลงนี้มีรากฐานมาจากความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของข้อมูล ESG สำหรับทั้งนักลงทุนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อใช้ในการตัดสินใจลงทุนและการมีส่วนร่วมต่อองค์กร การเปิดเผยข้อมูล ESG ชี้ให้เห็นถึงการดำเนินการเพื่อความยั่งยืน และความรับผิดชอบต่อสังคม[13]

การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านผลิตภัณฑ์ ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ทั้งนี้เนื่องจากธุรกิจหมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มจะให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมด้านผลิตภัณฑ์ สำหรับทั้งนักลงทุนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อใช้ในการตัดสินใจลงทุนและการมีส่วนร่วมต่อองค์กร การเปิดเผยข้อมูล ชี้ให้เห็นถึงการดำเนินการเพื่อความยั่งยืน และความรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งส่งผลต่อชื่อเสียงที่ดีของกิจการและดึงดูดความสนใจของนักลงทุนได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร และกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยผลการวิจัยพบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารมีการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น[4] และ งานวิจัยเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม การกำกับดูแลกิจการอัตราส่วนสภาพคล่อง ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไร โครงสร้างเงินทุนและมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรมอุปโภคบริโภคและเทคโนโลยี โดยผลการวิจัยพบว่า เปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งผลต่อมูลค่ากิจการด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น[14]

5.2 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ควรให้ความสำคัญต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและมูลค่ากิจการ โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม และด้านผลิตภัณฑ์ เพราะเป็นปัจจัยหลักที่จะเพิ่มมูลค่าของกิจการมากขึ้น โดยปัจจุบันผู้บริโภคจะตระหนักและให้ความสำคัญในส่วนของความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์มากขึ้น แต่บริษัทควรให้ความสนใจด้านความสัมพันธ์กับพนักงาน และด้านสิทธิมนุษยชนเพิ่มเติมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการที่จะนำไปปรับปรุงกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมให้มีครบถ้วนในทุกด้านเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและความมั่นใจต่อผู้ลงทุน

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้กรอบแนว ความคิดอื่นที่อาจจะมีผลกระทบต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและมูลค่ากิจการ
2. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมในหมวดธุรกิจอื่น ๆ รวมทั้งกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] กัลย์สุตา แหวนทองคำ. 2563. คุณภาพการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อราคาหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์MAI. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- [2] สัมฤทธิ์ ศิริชนะรัตน์. 2565. ผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลด้านการจัดการความยั่งยืนที่มีต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัทในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 12(4). 161-177.
- [3] สุรีย์ โขภกรณัญญ์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารมหาวิทยาลัยวิชาการ.9(2), 109-125.
- [4] นราภรณ์ สุขอยู่. (2563). การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร และกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, พระนครศรีอยุธยา.
- [5] สุรีย์ โขภกรณัญญ์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารมหาวิทยาลัยวิชาการ.9(2), 109-125.
- [6] คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (2566). การกำกับดูแลกิจการที่ดีและการพัฒนากิจการเพื่อความยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2566, จากเว็บไซต์: <https://www.sec.or.th>.
- [7] Dean, J. W., Jr., & Sharfman, M. P. (1996). Does decision process matter? A study of strategic decision-making effectiveness. *Academy of Management Journal*, 39(2), 368–396.
- [8] เบญจพร โมกษะเวส. (2565). อิทธิพลของโครงสร้างคณะกรรมการบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสาร คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม 13(3).14-48.
- [9] นัญพร มโนธพานิช. (2564). การกำกับดูแลกิจการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานและราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 8(12),279-291.
- [10] พชรพล สุขอร่าม. (2565). ผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล ที่มีต่อมูลค่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [11] ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2566). บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2566, จากเว็บไซต์: <https://www.set.or.th>.
- [12] กัลยา วานิชย์บัญชา. 2559. การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับบริหารและวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 16. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- [13] มินทร เบ้าธรรม. (2563). ระดับของการรายงานเพื่อความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษา : กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย คณะบัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร 12(1), 157-158.
- [14] เสาวลักษณ์ อ่ำคุณ และพรทิวา แสงเขียว. (2566). การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม การกำกับดูแลกิจการอัตราส่วนสภาพคล่อง ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไร โครงสร้างเงินทุนและมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรมอุปโภคบริโภคและเทคโนโลยี. วารสารสหวิทยาการ สังคมศาสตร์และการสื่อสาร, 6(4),224-235.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท Factors Affecting Decision to Purchase a Housing for Consumers in Chainat Province

ธนชนม์ แจ่มจำ¹ และ สิริินทรา โฉมแก้ว^{1*}
Thanatchon Jangkhum¹ and Sirinta Chomkaew^{1*}

¹ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี

¹ Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Suphanburi Campus

*Corresponding author: Sirinta Chomkaew, e-mail address: jiravadee.j@rmutsb.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาทครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท (2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อที่บ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่มีความสนใจที่จะซื้อบ้านหรือมีประสบการณ์ในการซื้อบ้านจัดสรรในเขตจังหวัดชัยนาท เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม จำนวน 400 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.77 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent Sample T-Test และ One-Way ANOVA และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพของผู้บริโภคที่มีความสนใจที่จะซื้อบ้านหรือมีประสบการณ์ในการซื้อบ้านจัดสรรในเขตจังหวัดชัยนาทที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านจัดสรรไม่แตกต่างกัน ในขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลให้การตัดสินใจซื้อบ้านจัดสรรแตกต่างกันตามระดับของรายได้ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อที่บ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคาของบ้านจัดสรร และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: การตัดสินใจซื้อ, ส่วนประสมทางการตลาด, บ้านจัดสรร

Abstract

Factors Affecting Decision to Purchase a Housing for Consumers in Chainat Province aims to (1) Demographic factors that affect the decision to purchase a housing in Chainat Province. (2) Factors Marketing Mix affecting the decision to purchase a housing development in Chainat Province. The Sample is Customers with previous experience or an interest in purchasing a residence within a housing development located in Chainat Province. The instrument used was a questionnaire consisting of 400 people by accidental sampling. The average of Item-Objective Congruence Index (IOC) was 0.77 and the Reliability index was 0.81. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Independent Sample T-Test, One-Way ANOVA and Stepwise Multiple Regression statistics. The findings disclosed as follows: (1) Demographic variables, such as the gender, age, educational attainment, social standing, and occupation of consumers who possess prior experience or are interested in purchasing a residence in Chainat Province, similarly influence the determination to purchase a housing development. On the other hand, different average monthly wages lead to distinct housing purchasing decisions based on income levels. (2) Factors Affecting Decision to Purchase a Housing for Consumers in Chainat Province are: Product, Price of Housing, Place with the significance level .05.

Keywords: Decision, Marketing Mix, Housing

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ และไม่ใช่เป็นเพียงที่พักอาศัยแต่ยังเป็นทรัพย์สินที่มีอายุอยู่ได้นานและการลงทุนในระยะยาวทางหนึ่ง ที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ โดยธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับหลายธุรกิจในช่วงโซ่อุปทาน ซึ่งมีมูลค่าตลาดคิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ในปี 2565 สามารถช่วยกระตุ้นให้มีเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบจำนวนมาก เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้ เชื่อมโยงกับภาคธุรกิจอื่นในหลายภาคส่วน เช่น ธุรกิจก่อสร้าง วัสดุก่อสร้าง เครื่องใช้ไฟฟ้า เฟอร์นิเจอร์/ การตกแต่ง และสถาบันการเงิน เป็นต้น [1] โดยประเภทของที่อยู่อาศัยนั้นแบ่งเป็นที่อยู่อาศัยประเภทปลูกสร้างเอง (Self-Built housing) และที่พัฒนาโดยผู้ประกอบการ (Housing project) และที่อยู่อาศัยจากการก่อสร้างทั้งสองประเภทดังกล่าวนั้นมีสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็น 2 ใน 3 ของมูลค่าในตลาดอสังหาริมทรัพย์ของประเทศ สัดส่วนของที่อยู่อาศัยที่มีการเติบโตเกิดจากอุปสงค์ของที่อยู่อาศัยในประเทศเป็นหลักเนื่องจากกฎหมายไทยอนุญาตให้ต่างชาติเข้าซื้อและถือครองกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยได้เฉพาะอาคารชุด แสดงให้เห็นว่าความต้องการที่อยู่อาศัยของคนในประเทศเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งการเติบโตของที่อยู่อาศัยร้อยละ 57 ของการขออนุญาตก่อสร้างที่อยู่อาศัยทั้งหมดในปี 2561 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 65 ในปี 2565 เป็นการพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยในจังหวัดเขตภูมิภาคมีลักษณะโครงการบ้านแนวราบเนื่องจากยังมีพื้นที่ว่างอยู่มาก และราคาที่ดินไม่สูงมากนัก[1]

โครงการบ้านแนวราบในจังหวัดชัยนาทในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2560-พ.ศ. 2564) มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น จากข้อมูลการเพิ่มขึ้นของการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคารเพื่ออยู่อาศัยอาคารแนวราบเพิ่มขึ้นจากจำนวน 424 รายในปี 2560 เป็น 1,168 ราย ปี 2564 [2] แม้ว่าเศรษฐกิจจังหวัดชัยนาทจะเน้นเกษตรกรรมแต่ก็มีการเติบโตของที่พักอาศัยมากกว่า 2 เท่าตัว ด้วยจังหวัดชัยนาทมีลักษณะทางกายภาพที่ดีสำหรับการเป็นที่อยู่อาศัยเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำน้อย ไหลผ่านพื้นที่ต่าง ๆ ทุกอำเภอ ทั้งหมด 8 อำเภอเป็นจังหวัดที่ไม่มีความแออัด อุดมไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ อีกทั้งการดำรงชีพที่มีค่าครองชีพไม่สูง จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าประชาชนในจังหวัดชัยนาทมีแนวโน้มความต้องการที่พักอาศัยเพิ่มมากขึ้น และพฤติกรรมผู้บริโภคปัจจุบันมีความต้องการที่อยู่อาศัยที่มีลักษณะเป็นหลักแหล่งและมีความสะดวกรวดเร็วและการเดินทางสะดวกใกล้แหล่งชุมชนเพื่อมอบชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้นที่พักอาศัยจึงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ การเลือกซื้อที่พักอาศัยที่ถูกใจ ตรงความต้องการและรูปแบบการดำเนินชีวิตของตนเอง จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและน่าศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่การเลือกซื้อที่พักอาศัยในจังหวัดชัยนาท เพื่อนำข้อมูลที่ได้เสนอแนวทางแก่ผู้ประกอบการ สามารถนำไปวางแผนกลยุทธ์เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและพัฒนาลักษณะที่อยู่อาศัยให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งช่วยกระตุ้นผลผลิตในธุรกิจที่เกี่ยวข้องและการจ้างงานและกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในจังหวัดเมืองรองเพิ่มมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท

2. การทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์

ประชากรศาสตร์ หมายถึง การทำความเข้าใจเกี่ยวกับมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และปัจจัยอื่น ๆ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ประกอบไปด้วย เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ภูมิฐานะ ภาษา ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร สถานภาพการทำงาน อาชีพ และรายได้[3] ลักษณะทางประชากรศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับขนาดองค์ประกอบ การกระจายและการเปลี่ยนแปลงของประชากร รายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยด้านเพศ (Sex) ความแตกต่างทางเพศ ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมของการติดต่อสื่อสารต่างกัน คือเพศหญิงมีแนวโน้มมีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชาย ไม่ได้มีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่มีความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นจากการรับและส่งข่าวสารนั้นด้วย นอกจากนี้เพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรม และสังคม กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน

2) ปัจจัยด้านอายุ (Age) อายุเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อพฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์ เนื่องจากอายุจะเป็นตัวกำหนดหรือเป็นสิ่งที่บ่งบอกเกี่ยวกับความมีประสบการณ์ในเรื่องต่างๆของบุคคล ดังคำกล่าวที่กล่าวว่าผู้ใหญ่อาบน้ำร้อนมาก่อนหรือเรียกคนที่มีความประสบการณ์เป็นต้นสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นเครื่องบ่งชี้หรือแสดงความคิดเห็นความเชื่อลักษณะการโต้ตอบต่อเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นของบุคคล คนเราโดยทั่วไปเมื่ออายุเพิ่มขึ้น ประสบการณ์สูงขึ้น ความฉลาดรอบคอบก็เพิ่มมากขึ้นวิธีคิดและสิ่งที่สนใจก็จะเปลี่ยนแปลง

3) ปัจจัยด้านการศึกษา (Education) การศึกษาหรือความรู้เป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร การที่คนได้รับการศึกษาที่ต่างกันในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่แตกต่างกัน จึงย่อมมีความรู้สึกนึกคิดอุดมการณ์และความต้องการที่แตกต่างกัน คนทั่วไปมักจะสนใจหรือยึด แนวความคิดในแนวสาขาของตนเป็นสำคัญและบุคคลมักมีลักษณะบางประการที่แสดงหรือเป็นข้อบ่งชี้ถึงพื้นฐานการศึกษาหรือสาขาวิชาที่เรียนมาเนื่องจากสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่อบรมกล่อมเกล้าให้บุคคลมีบุคลิกภาพไปในทิศทางที่แตกต่างกันทางด้านครูผู้สอนก็มีอิทธิพลต่อความคิดของผู้เรียนโดยการสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดของตัวเองให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นตัวกำหนดในกระบวนการเลือกสรรของผู้รับไปด้วย

4) ปัจจัยด้านอาชีพ (Occupation) อาชีพของแต่ละบุคคลจะนำไปสู่ความจำเป็นและความต้องการสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน เช่น เกษตรกร หรือชาวนาก็จะซื้อสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพและสินค้าที่เป็น ปัจจัยการผลิตเป็นส่วนใหญ่ ส่วนพนักงานที่ทำงานในบริษัทต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะซื้อสินค้าเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพ ข้าราชการก็จะซื้อสินค้าที่จำเป็นกับธุรกิจก็จะซื้อสินค้าเพื่อสร้างภาพพจน์ ให้กับตัวเอง เป็นต้น กับการตลาดจะต้องศึกษาว่าสินค้าและบริการของบริษัทเป็นสิ่งที่ต้องการของกลุ่มอาชีพประเภทใด เพื่อที่จะจัดเตรียมสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเหล่านี้ได้อย่างเหมาะสม

5) ปัจจัยด้านรายได้ (Income) หรือสถานภาพทางเศรษฐกิจ (Economic status) สถานภาพทางเศรษฐกิจของบุคคลจะกระทบต่อตราสินค้าและบริการที่ตัดสินใจสถานภาพเหล่านี้ประกอบด้วยรายได้ การออมทรัพย์ อำนาจการซื้อและทัศนคติเกี่ยวกับการจ่ายเงิน นักการตลาดต้องสนใจแนวโน้มของรายได้ส่วนบุคคล เนื่องจากรายได้จะมีผลต่ออำนาจของการซื้อ คนที่มีรายได้ต่ำจะมุ่งซื้อสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ และมีความไวต่อราคามาก ส่วนคนที่มีรายได้สูง จะมุ่งซื้อสินค้าที่มีคุณภาพดี และราคาสูง โดยเน้นที่ภาพพจน์ของราคาสินค้าเป็นหลัก การศึกษาอาชีพและรายได้นั้นมีแนวโน้มสัมพันธ์กัน อย่างใกล้ชิดในความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล เช่น บุคคลที่มีการศึกษาสูงจะมีโอกาสเลือกอาชีพที่สามารถสร้างรายได้สูงกว่าคนที่มีการศึกษาค่ำกว่า

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด

ทฤษฎีด้านส่วนประสมทางการตลาดเป็นปัจจัยทางการตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า กลุ่มเป้าหมาย หรือเพื่อกระตุ้นให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเกิดความต้องการสินค้าและบริการของตน ประกอบด้วย ส่วนประกอบ 4 ประการหรือ 4Ps คือ [4]

1) ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่เสนอขายโดยธุรกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือความจำเป็นของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจ ประกอบด้วยสิ่งที่สัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้ ผลิตภัณฑ์จึงเป็นได้ทั้งสินค้าและบริการ ซึ่งต้องมีอรรถประโยชน์ (Utility) มีคุณค่า (Value) ในความรู้สึกของลูกค้า จึงทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายได้

2) ราคา (Price) หมายถึง จำนวนเงินหรือสิ่งแลกเปลี่ยนที่มีความจำเป็นต้องจ่าย เพื่อให้ได้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ซึ่งหมายถึง คุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ราคาเป็นต้นทุนของลูกค้า ผู้บริโภคเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า (value) ของผลิตภัณฑ์กับราคา (Price) ของผลิตภัณฑ์ ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคาผู้บริโภคก็จะตัดสินใจซื้อ

3) การจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง โครงสร้างของช่องทางซึ่งประกอบสถาบันและกิจกรรม ใช้เพื่อเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์และบริการจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย คือสถาบันการตลาดส่วนกิจกรรมที่ช่วยในการกระจายตัวของสินค้าประกอบด้วยการขนส่งและการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง

4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นเครื่องมือการสื่อสารเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อตราสินค้าหรือบริการหรือความคิดหรือต่อบุคคล โดยใช้เพื่อจูงใจ (Persuade) ให้เกิดความต้องการเพื่อเตือนความทรงจำ (Remind) ในผลิตภัณฑ์ โดยคาดหวังว่าจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึก ความเชื่อ และพฤติกรรมการซื้อ หรือเป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ เพื่อสร้างทัศนคติ และพฤติกรรมการซื้อการติดต่อสื่อสารอาจจะใช้พนักงานขาย (Personal selling) ทำการขายและการติดต่อสื่อสารโดยไม่ใช้คน (Non personal selling) เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารมีหลายประการซึ่งเลือกใช้ได้หลากหลาย โดยการเลือกใช้ ให้พิจารณาความเหมาะสมของเครื่องมือการสื่อสารทางการตลาดกับลูกค้า ผลิตภัณฑ์ คู่แข่ง [5]

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค เป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิดการทำการตัดสินใจกับพฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภค ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ปัจจัยนำเข้าที่ประกอบด้วยปัจจัยจากกิจกรรมทางการตลาดของธุรกิจ และสภาพแวดล้อมทาง

สังคม ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจ ผ่านแนวคิดทางจิตวิทยาของผู้บริโภคที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประเมินการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคตลอดกระบวนการ โดยที่พฤติกรรมหลังการซื้อและการประเมินหลังการซื้อ เป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ทั้งหมด ของกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค และส่งกลับไปยังปัจจัยทางจิตวิทยาของผู้บริโภค ในรูปแบบของประสบการณ์การซื้อ สำหรับประเมินการตัดสินใจซื้อสินค้าครั้งต่อไป ซึ่งคุณภาพการบริการจะเป็นการอธิบายถึงสภาพแวดล้อมที่ส่งผลโดยตรงต่อความพึงพอใจ และความจงรักภักดีของผู้บริโภค [6]

2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

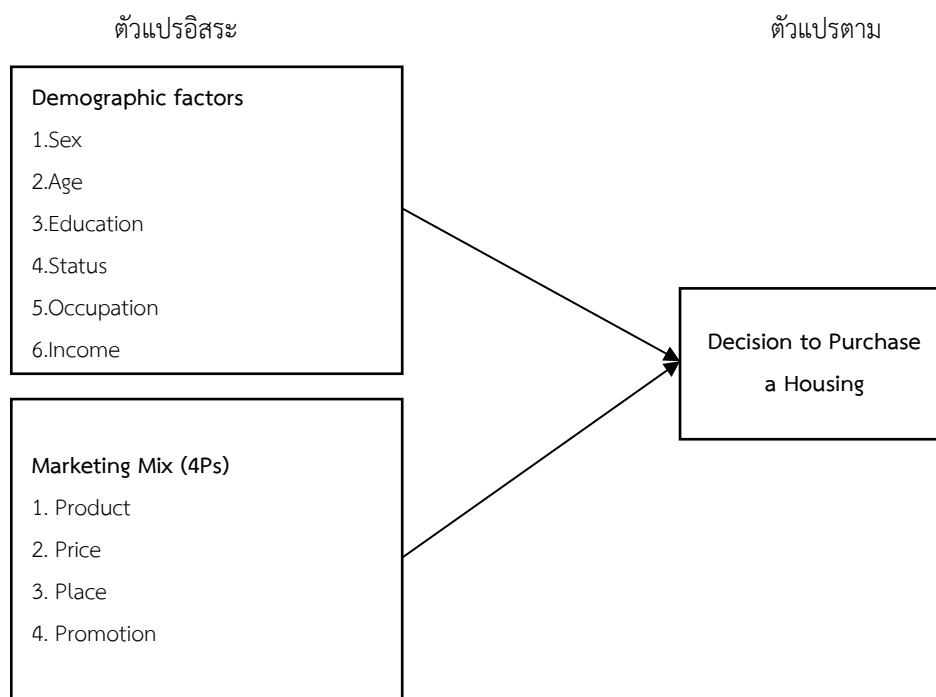

Figure 1 Shows the conceptual framework

2.3 สมมติฐานการวิจัย

- 2.3.1 ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาทแตกต่างกัน
- 2.3.2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนจังหวัดชัยนาท ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2566 จำนวน 316,220 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่มีความสนใจที่จะซื้อบ้านหรือมีประสบการณ์ในการซื้อบ้านจัดสรรในเขตจังหวัดชัยนาท จากการใช้สูตรคำนวณของ Yamane [7] ที่ค่าความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ [8] ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน เพื่อความครบถ้วนในการเก็บข้อมูล และเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนผิดพลาดจึงกำหนดตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากร จำนวนทั้งสิ้น 400 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative) ในรูปแบบของการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีความสนใจที่จะซื้อบ้านหรือมีประสบการณ์ในการซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท โดยแบบสำรวจจะแบ่งเป็น 3 ส่วนเพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด และส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรร

ผู้วิจัยทำการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการทดสอบค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.77 ซึ่งมากกว่า 0.50 และทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.81 ซึ่งมากกว่า 0.70 [9] แสดงว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแปลความหมายพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์การประเมินผลของ Best, J. W. [10] ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 ระดับน้อย และ ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 ระดับน้อยที่สุด

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคที่มีความสนใจที่จะซื้อบ้านหรือมีประสบการณ์ในการซื้อบ้านจัดสรรในเขตจังหวัดชัยนาท จำนวน 400 ชุด โดยการสอบถามกับกลุ่มผู้บริโภคที่ติดต่อขอรายละเอียดซื้อบ้านจัดสรรกับบริษัทรับเหมาก่อสร้างบ้านและโครงการบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics analysis) คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics analysis) สำหรับการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ Independent Sample T-Test และ One-Way ANOVA และสมการถดถอยพหุคูณ โดยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด

4. ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท สามารถนำเสนอผลการวิจัย ได้ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท

Table 1 Shows the results of Demographic factors that affect the decision to purchase a housing in Chainat Province.

Data	Demographic characteristics					
	Sex	Age	Education	Status	Occupation	Income
decision to purchase a housing	0.712	0.573	0.124	0.195	0.681	0.030**

**Significance level < .05

จาก Table 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพของผู้บริโภคที่มีความสนใจที่จะซื้อบ้านหรือมีประสบการณ์ในการซื้อบ้านจัดสรรในเขตจังหวัดชัยนาทที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจในการเลือกซื้อบ้านจัดสรรที่ไม่แตกต่างกัน แต่ในขณะเดียวกัน ระดับรายได้ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจในการเลือกซื้อบ้านจัดสรรที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสหสัมพันธ์เชิงพหุระหว่างปัจจัยสาเหตุ (Multicollinearity) เป็นการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระนั้นคือ ตัวแปรอิสระจะต้องมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามเป็นเส้นตรง (Linearity) และไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเอง (Multicollinearity) คือ การที่ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสูงมากเกินไปจะเกิดปัญหาทำให้ผลการวิเคราะห์มีความคลาดเคลื่อนสูง โดยพิจารณาค่า VIF (Variance Inflation Factors) สำหรับตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่าค่า VIF มีค่าสูงสุดเท่ากับ 7.751 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานคือ ค่า $VIF \leq 10$ และค่า Tolerance มีค่าเท่ากับ 0.129-0.494 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 [9] แสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรอิสระอื่น ๆ ดังแสดงใน Table 2

Table 2 Shows the results of Marketing Mix Factors affecting the decision to purchase a housing in Chainat Province.

Marketing Mix	Decision to purchase a housing		t	p - value	Tolerance	VIF	
	Regression	Standard					
	coefficient	error					
	(b)	(β)					
Constant (a)	1.578		.146	10.823	.000		
1. Product	.452	.485	.056	8.130	.000*	.494	2.025
2. Price	.496	.544	.105	4.717	.000*	.132	7.552
3. Place	.427	.497	.100	4.252	.000*	.129	7.751
Adjusted R ² = .303							

*Significance level < .01

จาก Table 2 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านช่องทางการจัดจำหน่ายส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรของผู้บริโภคในจังหวัดชัยนาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 30.30 โดยด้านราคามีอิทธิพลมากที่สุด ($\beta = .544$) รองลงมาคือ ด้านช่องทางการจำหน่าย ($\beta = .497$) และด้านผลิตภัณฑ์หรือบ้านจัดสรร ($\beta = .485$) ตามลำดับ โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท ได้ดังนี้

$$Y = .544 (\text{Price}) + .497 (\text{Place}) + .485 (\text{Product})$$

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาทพบว่า ความแตกต่างของเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพของผู้บริโภคที่มีความสนใจที่จะซื้อบ้านหรือมีประสบการณ์ในการซื้อบ้านไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกซื้อบ้านจัดสรร สอดคล้องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านภายใต้สถานการณ์

New Normal ของประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภอดงหลวง จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา มีผลต่อการตัดสินใจที่ไม่แตกต่างกัน [11] แต่ในขณะเดียวกัน ระดับรายได้ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจในการเลือกซื้อบ้านจัดสรรที่แตกต่างกัน เนื่องจากระดับรายได้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคหาก ระดับรายได้ไม่เพียงพอกับระดับราคาสินค้าที่ต้องการหรือพึงพอใจก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในเขตจังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ อาชีพ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในเขตนครปฐมแตกต่างกัน [12]

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาท พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านช่องทางการจัดจำหน่ายส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรของผู้บริโภคในจังหวัดชัยนาท ทั้งนี้เนื่องจากราคา มีความเหมาะสมกับคุณภาพของบ้าน เงื่อนไขการชำระเงินมีความเหมาะสม เช่น การวางเงินจอง การวางเงินดาวน์ และช่องทางการขายบ้านโดยมีธนาคารที่เป็นพันธมิตรนำบ้านจัดสรรตัวอย่างวางแสดงที่ธนาคาร มีนายหน้านำบ้านจัดสรรตัวอย่างไปนำเสนอขาย นอกจากนี้ชื่อโครงการบ้านจัดสรรควรมีความน่าเชื่อถือ ivaที่สุดในการก่อสร้างที่มีคุณภาพ จะมีผลทำให้มีการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรได้ง่ายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรของบุคลากรทางการแพทย์ ในเขตอำเภอมือง จังหวัดยะลา พบว่า ปัจจัยด้านราคาส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรอยู่ในระดับมากที่สุด ด้วยราคามีความเหมาะสมกับคุณภาพ และราคาบ้านจัดสรรเหมาะสมกับทำเลที่ตั้ง และชื่อโครงการหรือเจ้าของโครงการบ้านจัดสรรมีความน่าเชื่อถือ การออกแบบบ้านจัดสรรทั้งภายในและภายนอกมีรูปแบบที่เหมาะสม[13] อีกทั้งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านเดี่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายในส่วนของการร่วมมือระหว่างธนาคารกับโครงการบ้านจัดสรร และทำเลที่ตั้งไม่มีประวัติน้ำท่วม[14]

5.2 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า โครงการบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาทยังมีการส่งเสริมการตลาดที่น่าสนใจ เช่น มีของแถม มีส่วนลดพิเศษ การรับประกันบ้านลูกค้า อยู่ในระดับปานกลางและพนักงานของแต่ละโครงการที่คอยให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ยังมีไม่เพียงพอ ดังนั้นโครงการบ้านจัดสรรในจังหวัดชัยนาทควรส่งเสริมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านการส่งเสริมการตลาด เช่น มีของแถม มีส่วนลดพิเศษ การรับประกันบ้าน และมีการโฆษณาในช่องทางต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีความต้องการบ้านและกำลังตัดสินใจซื้อบ้าน นอกจากนั้นควรมีพนักงานที่พร้อมให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการหรือบ้านจัดสรรที่สนใจเพื่อให้ผู้บริโภคใช้ข้อมูลดังกล่าวนั้นประกอบการตัดสินใจ ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองด้านการบริการอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งสอบถามความต้องการของผู้บริโภคทุกครั้งที่มีการให้บริการ เพื่อสามารถให้บริการที่เป็นไปตามที่ผู้บริโภคคาดหวัง ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจได้ดีขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรกำหนดตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความพึงพอใจ แรงจูงใจในการตัดสินใจซื้อ เป็นต้น เพื่อให้ทราบมุมมองหรือความต้องการของผู้บริโภคในมิติอื่นๆมากขึ้น
2. เมื่อบริษัททราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการซื้อบ้านจัดสรรแล้ว ในการวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการศึกษาหรือขยายพื้นที่ในการทำแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างให้กว้างมากขึ้น เนื่องจากแต่ละพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะและการตัดสินใจซื้อบ้านที่แตกต่างกัน

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณโครงการบ้านจัดสรรและคณะผู้บริหาร พนักงาน และผู้เกี่ยวข้องบริษัทรับเหมาก่อสร้างบ้านจัดสรรหรือที่พักอาศัยทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้บริโภคทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] ศูนย์วิจัยกรุงศรี. 2566. แนวโน้มธุรกิจอุตสาหกรรม ปี 2566-2568 : ธุรกิจที่อยู่อาศัย (6 จังหวัดหลักภูมิภาค). ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/real-estate/housing-in-upcountry/io/io-housing-in-upcountry-2023-2025> (เข้าถึงเมื่อ 6 ธันวาคม 2566).
- [2] ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์. 2564. สถานการณ์ตลาดที่อยู่อาศัย. ธนาคารอาคารสงเคราะห์. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://www.reic.or.th/Research/Index/281> (เข้าถึงเมื่อ 6 ธันวาคม 2566).
- [3] สันหัตต์ เสริมสร. 2541. ประชากรศาสตร์ทางสังคม. มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.
- [4] สุปัญญา ไชยชาญ. 2551. การบริหารการตลาด. พิมพ์ครั้งที่ 6. พี.เอ.ลิฟวิ่ง, กรุงเทพมหานคร.
- [5] ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2546. การบริหารการตลาด (Marketing management). พัฒนาศึกษา, กรุงเทพมหานคร.
- [6] นววรรณ คณานุรักษ์. 2556. พฤติกรรมผู้บริโภค. ซีวีแอลการพิมพ์, กรุงเทพมหานคร.
- [7] วิจิต อุอัน. 2554. การวิจัยและสืบค้นข้อมูลทางธุรกิจ. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.
- [8] Yamane, Taro. 1973. Statistics: An Introductory Analysis. 3rd ed. Harper and Row Publication, New York.
- [9] กัลยา วานิชย์บัญชา. 2559. การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับบริหารและวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 16. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- [10] Best, J. W. 2006. Research in Education. 10th ed. Prentice Hall, New Jersey.
- [11] เอลิยา เพชรรักษ์. 2563. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านภายใต้สถานการณ์ New Normal ของประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภอดอนตาล จังหวัดสกลนคร. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหงจังหวัดสกลนคร, สกลนคร.
- [12] นราธิป แนวคำดี และคณะ. 2563. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในเขตจังหวัดนครปฐม. วารสารวิทยาการ จัดการ. 7(1). 121-134.
- [13] ภัทระ ลิ้มกาญจนา. 2566. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรร ของบุคลากรทางการแพทย์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยะลา. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- [14] อัครพงศ์ ศศิอภิภูวงศ์. 2563. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านเดี่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร Factor Influencing of Service Efficiency of The Provincial Land Transport Office of Chumphon Province

ศิริพร ย่วนบุญหลิม^{1,*} และ เพ็ชรารณ ชัชวาลชาญชนากิจ²

Siriphorn Yuanboonlhim^{1,*} and Petcharaporn Chatchawonchanchanakij²

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร

²ภาควิชาพื้นฐานทั่วไป สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร

^{1,*}Master's degree in Business Administration, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok.

²Department of General Science, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Prince of Chumphon Campus, Chumphon

*Corresponding author: Siriphorn Yuanboonlhim, e-mail address: calla_192@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของปัจจัยนวัตกรรมบริการ ปัจจัยภาพลักษณ์ ปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยี และประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร วิเคราะห์ปัจจัยนวัตกรรมบริการ ปัจจัยภาพลักษณ์ และปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร โดยใช้แบบสอบถาม ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือผู้ใช้บริการในจังหวัดชุมพร ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร W.G.Cochran (1953) จำนวน 385 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบ สถิติที่ใช้ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่เพศชาย มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีสถานภาพสมรสมีรายได้ น้อยกว่า 15,000 บาท ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยนวัตกรรมบริการ ปัจจัยภาพลักษณ์องค์กร และปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยี มีความสัมพันธ์ และมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการให้บริการของกรมการขนส่งจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น

คำสำคัญ: นวัตกรรมบริการ ภาพลักษณ์ ประสิทธิภาพการให้บริการ

Abstract

This research was quantitative research. The objective was to study the level of opinions of service innovation factors. Image factor Factors in accepting the use of technology and service efficiency of The Provincial Land Transport Office of Chumphon Province. Using a questionnaire. Population and sample are service users in Chumphon province. A random sampling method was used using the WG.Cochran (1953) formula for a total of 385 people. Statistics used include descriptive statistics such as frequency, percentage, mean and standard deviation and multiple regression analysis. The research results that mostly male, under 35 years old, Education level lower than bachelor's degree, marital status and have income less than 15,000 baht. Hypothesis testing results s of analysis of service innovation factors, corporate image factors, and factors for accepting the use of technology were relationship and influence on efficiency of services provided by the Department of Transport, Chumphon Province. Significant at the 0.05 level

Keywords: Service innovation, image, Service efficiency

1. บทนำ

กรมการขนส่งทางบก มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดระบบการจดทะเบียนการขนส่งทางบก โดยการกำกับ ดูแล ตรวจสอบ ตรวจตรา ให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย และวางแผนให้มีการเชื่อมต่อกับระบบการขนส่งอื่นๆ เพื่อให้ระบบการขนส่งทางบกเกิดความคล่องตัว สะดวก รวดเร็ว ทัวถึง และปลอดภัย สำหรับด้านกระบวนการและวิธีการทำงาน ที่ผ่านมาระบบราชการไทย

ยังคงมุ่งเน้นที่ปัจจัยนำเข้าและรายละเอียด โดยให้ความสำคัญต่อระเบียบปฏิบัติมากกว่าการบรรลุผล ดังนั้นจึงทำให้ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการและความพยายามสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนเป็นหลัก ขาดการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานอย่างจริงจัง ตลอดจนบทบาท อำนาจหน้าที่ ทำให้ไม่ยืดหยุ่น ไม่สามารถตอบสนองและรองรับกับการกิจการบริหารงานบ้านเมืองในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้รัฐบาลมีนโยบายที่จะปฏิรูประบบเพื่อยกระดับขีดความสามารถโดยรวมของหน่วยงานราชการให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์และสังคมในยุคเศรษฐกิจใหม่ ลดการทำงานล่าช้า ตามหลักการบริหารราชการสมัยใหม่ (New Public Management) ระบบการบริหารงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ กรมการขนส่งทางบกจึงได้นำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการให้บริการและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการให้เกิดความประทับใจและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรแก่ผู้มาใช้บริการ การสนับสนุนเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศเพื่อตอบสนองนโยบายการพัฒนาความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน การยกระดับการให้บริการประชาชนมาอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการดำเนินกิจการของภาคธุรกิจโลจิสติกส์และเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการช่วยเหลือสนับสนุนผู้ประกอบการขนส่งด้วยรถบรรทุกให้เกิดความสะดวกรวดเร็วมมากขึ้น นวัตกรรมบริการ (Service Innovation) เป็นการนำความคิดและแนวทฤษฎีการดำเนินงานต่างๆ ที่ผ่านการคิดอย่างเป็นระบบ และเข้าใจถึงความต้องการของผู้ใช้บริการ มาใช้เป็นแนวทางการสร้างบริการที่แตกต่าง เพื่อมุ่งตอบสนองต่อความพอใจของผู้ใช้บริการ การพัฒนาระบบในการให้บริการให้มีความทันสมัย ลดขั้นตอนระยะเวลา เพื่อความสะดวกในการขอรับบริการจากสำนักงานขนส่ง โดยได้พัฒนาแพลตฟอร์มให้บริการออนไลน์ผ่านระบบ e-Service เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการขนส่งในการติดต่อทำธุรกรรมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ กรมการขนส่งทางบก. (2563) [1] ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการยอมรับจากประชาชนหรือผู้ใช้บริการ การสร้างความน่าเชื่อถือและคุณภาพในการแข่งขัน การมุ่งเน้นในเรื่องการปรับปรุงแบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จากสภาพปัญหาและบริบทต่าง ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการให้บริการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งจากเอกสารวิชาการ หนังสือ ข้อมูลวิทยานิพนธ์ เพื่อนำมาพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดทฤษฎีนวัตกรรมบริการ (Service Innovation: SI) กล่าวว่านวัตกรรม เป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ หรือการปรับปรุงสิ่งเดิมที่มีอยู่ให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งในด้านของสินค้า กระบวนการ และการบริการ จากแหล่งที่กำเนิดนวัตกรรมคือจากภายในองค์กรและจากภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่องค์กรแต่ละแห่งควรจะให้ความสำคัญ และนวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีการยอมรับอย่างแพร่หลายที่จะนำนวัตกรรมไปใช้ และเกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ Smith, (2006) [2] นวัตกรรมบริการสามารถพัฒนาคุณภาพการให้บริการในทุกพื้นที่ระหว่างการติดต่อสื่อสารประสานงานกับลูกค้า ด้วยกระบวนการต่างๆ Hertog (2000) [3] องค์ประกอบของนวัตกรรมบริการ 4 องค์ประกอบ (1) แนวคิดใหม่ด้านการบริการ (Newserviceconcept) คือการเสนอคุณค่าใหม่ในการบริการด้วยการปรับปรุงการพัฒนาสร้างสรรค์บริการรูปแบบใหม่ (2) การปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า (New client interface) คือ นวัตกรรมบริการเกิดขึ้นได้ทุกพื้นที่ที่มีการสื่อสารระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ (3) กระบวนการใหม่ในการส่งมอบบริการ (New service delivery) คือ กระบวนการที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในระบบการจัดการขององค์กรใหม่ อันจะนำไปสู่การบริการแก่ลูกค้าที่มีความแตกต่างและเหนือกว่าคู่แข่ง (4) เทคโนโลยีใหม่ในการให้บริการ (Technological option) คือ การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนให้การบริการมีประสิทธิภาพมากขึ้นความภักดีของลูกค้า หมายถึงระดับของทัศนคติและพฤติกรรมที่แสดงถึงความตั้งใจที่จะอุปถัมภ์หรือใช้บริการจากผู้ให้บริการที่ใช้บริการอยู่ในปัจจุบันเพียงรายเดียวเท่านั้น Henderson & Clark (1990) [4]

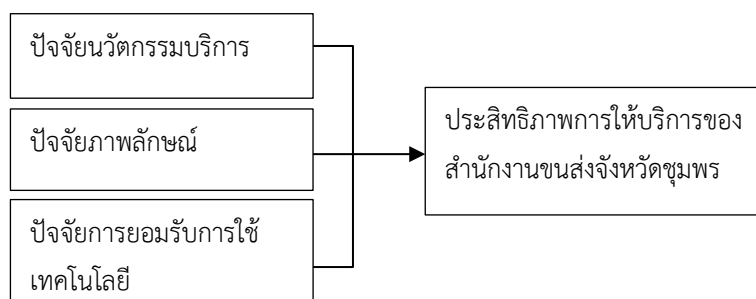
ทฤษฎีภาพลักษณ์ขององค์กร ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ว่า ภาพลักษณ์” เป็นผลรวมระหว่างข้อเท็จจริง (Objective Facts) กับการประเมินส่วนตัว (Personal Judgment) แล้วกลายเป็นภาพที่ฝังใจอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของบุคคลซึ่งอาจจะแตกต่างไปจากสภาพความเป็นจริงก็ได้เพราะว่าภาพลักษณ์นั้นไม่ใช่เรื่องของข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นเรื่องของความรู้สึกที่บุคคลนำเอาความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปปะปนอยู่ในข้อเท็จจริงด้วย เสรี วงษ์มณฑา (2546) [5] โดยจำแนกเป็น 4 องค์ประกอบ (1) เอกลักษณ์ขององค์กร (Corporate Identity) ต้องเป็นองค์กรที่ตรงไปตรงมา ซื่อสัตย์สุจริต เคารพกฎหมาย เสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศ (2) ชื่อเสียง (Reputation) ความคุ้นเคยของผู้บริโภคที่มีต่อองค์กร (3) การให้บริการ (Service Offering) ต้องเป็น

บริการที่มีคุณภาพ (4) การติดต่อระหว่างบุคคล (Contact Personnel) ต้องเป็นที่ประจักษ์ต่อบุคคลในการติดต่อประสานงาน มีความรับผิดชอบ เชื่อสัตย์สุจริต มีวิญญูณบริการที่ดี

ทฤษฎีการยอมรับการใช้เทคโนโลยี ได้มีการพัฒนาเพิ่มเติมจากทฤษฎี TRA และทฤษฎี TPB หลักการของแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี คือ การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับหรือการตัดสินใจที่จะใช้เทคโนโลยีใหม่ว่าผู้ใช้จะใช้เมื่อไร และจะมีแนวโน้มการใช้งานอย่างไร Davis (1989) [6] แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี อธิบายได้ว่า ตัวแปรภายนอก (External Variables) จะสร้างการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน (Perceived Usefulness) และการรับรู้ถึง ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) ซึ่งส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน (Attitude toward Using) ทำให้เกิดความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยี (Behavioral Intention) สุดท้ายจะมีการ ใช้จริงตามมา (Actual Use) Sondakh (2017 [7]) ซึ่งการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน ยังเป็นตัวผลักดันให้เกิดความตั้งใจในการใช้งานและการใช้งานจริงด้วย การที่ผู้ใช้งานรับรู้ได้ถึงประสิทธิภาพของระบบ ระบบสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งานได้อย่างครบถ้วน จะส่งผลให้ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจมากขึ้น และการยอมรับเทคโนโลยีที่ผ่านคุณภาพในการให้บริการ ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้งานเทคโนโลยี Leonnard et al.,(2017) [8]

ทฤษฎีประสิทธิภาพการให้บริการ ของ Millet (1954) [9]กล่าวไว้ว่าประสิทธิภาพ คือ ผลการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ และได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติงาน ซึ่งความพึงพอใจเกิดจากการบริการให้กับประชาชน โดยพิจารณาจาก (1) การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน (Equitable service) ไม่มีการแบ่งแยกกีดกันในการให้บริการ ประชาชนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในแง่มุมของกฎหมาย (2) การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา (Timely service) คือ การให้บริการที่ต้องคำนึงถึง ความตรงเวลาและรวดเร็วต่อเหตุการณ์ (3) การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample service) การให้บริการจะต้องมีลักษณะจำนวน การให้บริการสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม (4) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous service) การให้บริการที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลัก (5) การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive service) หมายถึง การให้บริการที่มีการปรับปรุงคุณภาพมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการให้บริการให้มีความเหมาะสมกระชับ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพหรือความสามารถที่จะทำหน้าที่ได้มากขึ้น โดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม Lee et al. (2006) [10]

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนำมาซึ่งกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรอิสระ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยนวัตกรรมบริการ ปัจจัยภาพลักษณ์ ปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยี และตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยคือผู้ใช้บริการสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร จำนวน 385 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ W.G.Cochran (1953) [11] โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 6 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมบริการ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กร ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับการใช้เทคโนโลยี ตอนที่ 5 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการให้บริการของ

กรมการขนส่งจังหวัดชุมพร แบบสอบถามตอนที่ 2 ตอนที่ 3 ตอนที่ 4 และตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของ Likert Scale ประกอบด้วย 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว อยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว อยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว อยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิจัยในครั้งนี้ใช้เกณฑ์ระดับความสำคัญ แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบอันตรภาคชั้น (Class Interval) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็นของตัวแปรจำเป็นต้องคำนวณหาค่าพิสัยเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบซึ่งถือเป็นระดับคะแนนเฉลี่ยเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ โดยนำค่าพิสัยที่คำนวณได้บวกกับระดับความสำคัญแต่ละระดับ และนำไปใช้เป็นค่าระดับคะแนนเฉลี่ยในการวิเคราะห์เปรียบเทียบได้ซึ่งสูตรการคำนวณหาค่าพิสัย คือ

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายความว่า ข้อความดังกล่าวมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายความว่า ข้อความดังกล่าวมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายความว่า ข้อความดังกล่าวมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายความว่า ข้อความดังกล่าวมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายความว่า ข้อความดังกล่าวมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการที่ผู้ใช้บริการต้องการได้รับเมื่อใช้บริการขนส่งจากผู้ประกอบการขนส่งในจังหวัดชุมพร แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้วยการหาความเที่ยงตรง (Validity) (โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และการหาความเชื่อมั่น(Reliability) โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค) (Cronbach's Coefficient Alpha) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ได้มีค่า เท่ากับ 0.996 และการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ จากผู้มาใช้บริการสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร และข้อมูลทุติยภูมิเป็นข้อมูลจากผู้วิจัย ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารวิชาการ หนังสือ รายงานต่างๆ และข้อมูลจากเว็บไซต์ ที่เกี่ยวข้อง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา Descriptive Statistics Analysis ประกอบด้วย (ค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: SD) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นเพื่อศึกษาความสัมพันธ์กันเอง ของตัวแปร (Multicollinearity) โดยใช้วิธีการ Correlation Analysis ระหว่างตัวแปรอิสระโดยค่า Multicollinearity และการวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณ Multiple Regression Analysis

4. ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุต่ำกว่า 35 ปี การศึกษาดำรงระดับปริญญาตรี สถานะโสด มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของปัจจัยนวัตกรรมบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.34 (S.D.=0.621) ,ปัจจัยภาพลักษณ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.38 (S.D.=0.630) ปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.34 (S.D.=0.664) และประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 (S.D.=0.711) และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์และค่าสถิติปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการให้บริการ ของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	.295	.123		-2.402	.017
ปัจจัยนวัตกรรมบริการ (x_1)	.126	.052	.110	2.414	.016
ปัจจัยภาพลักษณ์ (x_2)	.485	.052	.429	9.339	.000
ปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยี (x_3)	.450	.041	.420	11.109	.000
R = .892 R ² = .796 SE _{est} = ± .322 F = 795.426 Sig. = .000					

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร ทั้ง 3 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยนวัตกรรมบริการ (x_1) , ปัจจัยภาพลักษณ์ (x_2) ปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยี (x_3) มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 นั่นคือยอมรับสมมติฐาน ว่า ปัจจัยทั้ง 3 มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร สามารถอธิบายประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร ในภาพรวม ภาพรวม ($F = 795.426$, $Sig. = .000$) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(R) เท่ากับ .892 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย(R^2) เท่ากับ .762 ค่าความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ (SE_{est}) เท่ากับ .322 อธิบายได้ว่า ปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัยสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร ได้ร้อยละ 79.6 โดยสามารถเขียนในรูปสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้

สมการในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y = .295 + .126(X_1) + .485(X_2) + .450(X_3)$$

สมการในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Y} = .110(X_1) + .429(X_2) + .420(X_3)$$

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร ทั้ง 3 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยนวัตกรรมบริการ (x_1) , ปัจจัยภาพลักษณ์ (x_2) ปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยี (x_3) มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย(R^2) เท่ากับ .762 เมื่อนำมาเขียนเป็นสมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการให้บริการ = 0.110 (ปัจจัยนวัตกรรมบริการ) + 0.429 (ปัจจัยภาพลักษณ์) + 0.420 (ปัจจัยการยอมรับการใช้เทคโนโลยี) ตามแนวคิดทฤษฎีของนวัตกรรมบริการ (Service Innovation: SI) การสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ ๆ หรือการปรับปรุงสิ่งเดิมที่มีอยู่ให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งในด้านของสินค้า กระบวนการ และการบริการ มีการยอมรับอย่างแพร่หลายที่จะนำนวัตกรรมไปใช้ และเกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ Smith, (2006) [2] พัฒนาคุณภาพการด้วยกระบวนการต่างๆ Hertog (2000) [3] การบริการด้วยการปรับปรุงการพัฒนาบริการรูปแบบใหม่ การปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า การสื่อสารระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ การส่งมอบบริการ ระบบการจัดการขององค์กรใหม่ การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่นเดียวกับทฤษฎีภาพลักษณ์ขององค์กร กล่าวว่าเป็นภาพที่ฝังใจอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของบุคคล โดยเสรี วงษ์มณฑา (2546) [5] โดยจำแนกไว้ต้องเป็นองค์กรที่ตรงไปตรงมา ซื่อสัตย์สุจริต เคารพกฎหมาย เสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศ การให้บริการ (Service Offering) ต้องเป็นบริการที่มีคุณภาพในการติดต่อประสานงาน มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต มีวิสัยทัศน์บริการที่ครอบคลุมถึงทฤษฎีการยอมรับการใช้เทคโนโลยีของ Davis (1989) [6] แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี อธิบายได้ว่า ตัวแปรภายนอก (External Variables) จะสร้างการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน (Perceived Usefulness) และการรับรู้ถึง ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) ซึ่งส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน (Attitude toward Using) ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้งานเทคโนโลยี Leonard et al., (2017) [8] ทฤษฎีประสิทธิภาพการให้บริการของ Millet (1954) [9]กล่าวว่าประสิทธิภาพ คือ ผลการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ และได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติงาน ซึ่งความพึงพอใจเกิดจากการบริการให้กับประชาชน โดยพิจารณาจาก (1) การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน (Equitable

service) ไม่มีการแบ่งแยกกีดกันในการให้บริการ ประชาชนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในแง่ของกฎหมาย (2) การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา (Timely service) คือ การให้บริการที่ต้องคำนึงถึงเวลาตรงเวลาและรวดเร็วต่อเหตุการณ์ (3) การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample service) การให้บริการจะต้องมีลักษณะจำนวนการให้บริการสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม (4) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous service) การให้บริการที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลัก (5) การให้บริการ อย่างก้าวหน้า (Progressive service) หมายถึง การให้บริการที่มีการปรับปรุงคุณภาพมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการให้บริการ ให้มีความเหมาะสมกระชับ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ หรือความสามารถที่จะทำหน้าที่ได้มากขึ้น โดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม Lee et al. (2006) [10]

6. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องนี้มีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความพร้อมและปรับปรุงการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร
2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบของการบริการที่มีประสิทธิภาพที่จะเพิ่มคุณภาพและสนองตอบความคาดหวังรวมทั้งสามารถที่จะสร้างภาพลักษณ์ให้กับหน่วยงานภาครัฐต่อไป

7. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณที่ปรึกษา ผู้บริหารหน่วยงาน อาจารย์ และผู้ใช้บริการสำนักงานขนส่งจังหวัดชุมพร ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง และหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการให้บริการของหน่วยงานต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมการขนส่งทางบก. (2563). รายงานสถิติการขนส่ง ประจำปี 2563. กรมการขนส่งทางบก.
- [2] Smith, David. (2006). Exploring Innovation. Berkshire: McGraw-Hill Education.
- [3] Hertog, Pim den. (2000). "Knowledge-intensive business services as co-produces of innovation." International Journal of Innovation Management 4, 4: 491-528.
- [4] Henderson, R.M., & Clark, K.B. (1990). Architectural Innovation: The Reconfiguration of Existing Product Technologies and the Failure of Established Firms. Administrative Science Quarterly Vol. 35, No. 1, Special Issue: Technology, Organizations, and Innovation (Mar. 1990), pp. 9-30
- [5] เสรี วงษ์มณฑา. (2546). การบริหารการตลาด. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- [6] Davis. (1989). Entrepreneurial competences: Assessment and predictive value for entrepreneurship. Journal of Vocational Behavior, 90, 13- 25
- [7] Sondakh (2017). Factors influencing internet shopping value and customer repurchase intention. Electronic Commerce Research and Applications, 11(4), 374-387.
- [8] Leonard et al., (2017). Entrepreneurial competences: Assessment and predictive value for entrepreneurship. Journal of Vocational Behavior, 90, 13- 25.
- [9] Millet. (1954). Elsevier Abstract Drawing on an overarching framework of marketing theory. Journal of Air Transport Management. 52(1), 42-54.
- [10] et al. (2006). A study of the impact of corporate social responsibility and price image on retailer personality and consumers' reactions. Journal of Retailing and Consumer Services, 7(14), 112-113.
- [11] Cochran, W.G. (1953). Sampling Techniques. New York: John Wiley & Sons. Inc.

ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

Tourism Products Ecotourism and Sustainable Tourism

Impact to Loyal of Attraction

วรนนท์ ขฎาทอง¹ และ กิตติ แก้วเขียว²

Vorranan Chadathong¹ and Kittti Kaewkhiew²

¹ภาควิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ชุมพร

²ภาควิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

¹Department of Master of Business Administration, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Prince of Chumphon Campus, Chumphon

²Department of Business Administration, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Business School, Bangkok

บทคัดย่อ

การศึกษา เรื่อง ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร 2. เพื่อวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร 3. เพื่อวิเคราะห์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร และ 4. เพื่อวิเคราะห์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในจังหวัดชุมพร จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทดสอบความเชื่อมั่นด้วยวิธี Cronbach Alpha Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.943 มีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และมีการวิเคราะห์สมมติฐานด้วยสถิติเชิงอนุมาน ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมสันทนาการต่างๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าด้านการท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผลการศึกษาปัจจัยด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่าด้านเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และผลการศึกษาปัจจัยด้านความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ความตั้งใจมาเที่ยวซ้ำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 2) ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมสันทนาการต่างๆ ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 3) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและด้านการท่องเที่ยวที่มีการกระจายรายได้ ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 4) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

คำสำคัญ: ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, ความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว

Abstract

Tourism Products Ecotourism and Sustainable Tourism Impact to Loyal of Attraction The quantitative research objectives are 1. to study tourism products ecotourism and sustainable tourism that impact Chumphon province's tourist attractions loyalty. 2. to analyze tourism products that impact Chumphon province's tourist attractions loyalty. 3. to analyze ecotourism that impact Chumphon province's tourist attractions loyalty. 4. to analyze sustainable tourism that impact Chumphon province's tourist attractions loyalty. This research is

quantitative research. The sample of the study was from 400 Thai tourists who come to travel to Chumphon Province's. Research instrument was a questionnaire. The Cronbach Alpha Coefficient of questionnaire was 0.943. The descriptive statistics were mean, standard deviation and used multiple regression analysis for inferential statistics.

The results of the study found that 1) tourism product factors Various recreational activities has the most average Ecotourism factors It was found that tourism is responsible. has the most average Results of the study of sustainable tourism factors It was found that the economic aspect has the most average And the results of the study of factors regarding loyalty of tourist attractions found that the intention to visit again has the most average. 2) Tourism products Various recreational activities Affecting the loyalty of tourist attractions in Chumphon province Statistically significant at 0.01. 3) Conservation tourism Tourism in natural resources and tourism where income is distributed Affecting the loyalty of tourist attractions in Chumphon province Statistically significant at 0.01 4) Environmentally sustainable tourism Affecting the loyalty of tourist attractions in Chumphon province Statistically significant at 0.01.

Keywords: Tourism Products, Ecotourism, Sustainable Tourism, Loyal of Attraction

1. บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงถือเป็นอุตสาหกรรมแห่งความหวัง ที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยมากเป็นอันดับต้นๆ และมีความสำคัญโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ อันส่งผลให้ความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศดีขึ้น การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแม้ว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น มีการลงทุนและสร้างรายได้เข้าประเทศ แต่ก็ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต ของสถานที่นั้นๆ หากไม่มีการจัดการที่ดีพอ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงได้เกิดแนวความคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เกิดเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกที่หลากหลาย ชุมชนเป็นเจ้าของชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองยกระดับคุณภาพชีวิตมีการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ชุมชนยังคงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรมเข้าใจและเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทั้งเกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น และมีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยถือเป็นเครื่องมือให้ชุมชนที่ต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เป็นเครื่องมือในการวางแผน โดยมีองค์ประกอบที่ชุมชนสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน และด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชนซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่มุ่งหมายให้การท่องเที่ยวเป็นเศรษฐกิจหลักของชุมชน เพราะอาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และชุมชนจะไม่สามารถอยู่ได้หากภาวะท่องเที่ยวในชุมชนซบเซาลง แต่ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวโดยชุมชนคืออาชีพเสริมที่เกิดจากการจัดสรรทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดมูลค่าและประโยชน์สูงสุด นำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดี พร้อมทั้งนำบรรยากาศแห่งความอบอุ่นและความเข้มแข็งกลับคืนสู่ชุมชนอีกด้วย และที่ประจักษ์ชัดสุดและเกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้น จากการร่วมมือกันของคนในชุมชน การสำรวจชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี อัตลักษณ์ที่เป็นมรดกทางสังคมของแต่ละชุมชนซึ่งไม่เพียงเป็นเสน่ห์ของการทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่ยังเป็นการค้นพบคุณค่าที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมีส่วนร่วม และความเป็นหนึ่งเดียวกันของชุมชนซึ่งชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชน ไม่ได้ทำเพื่อปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังเป็นความหวังไปถึงการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอนาคต ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเพราะการท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่ใช่การท่องเที่ยวกระแสหลัก แต่

เป็นการเดินทางไปในชุมชนหรือทำกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีคุณค่า มีเอกลักษณ์ มีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง นำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของเจ้าของบ้าน และความประทับใจของผู้มาเยือนจนต้องเดินทางกลับมาเยือนซ้ำ พร้อมทั้งบอกต่อให้ผู้อื่นได้สัมผัสประสบการณ์เช่นเดียวกัน ซึ่งจะเป็นโอกาสให้การท่องเที่ยวไทยเติบโตได้อย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวเพื่อความเพลิดเพลินและการพักผ่อน หรือเพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ เช่น นักท่องเที่ยวเมื่อซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเรือสำราญ จะได้รับบริการต่างๆ ควบคู่กันไป เช่น บริการห้องพัก บริการอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การบริการเป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ที่นักท่องเที่ยว ได้รับความรู้กันไปเมื่อซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวซึ่งจำเป็นต้องประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 5 A คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ความสะดวกในการเดินทาง (Access) สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (Amenities) ที่พัก (Accommodation) และกิจกรรมต่าง ๆ (Activities) อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักการสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยการผลิตและให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้ตลอดไป โดยไม่ลดทอนหรือเสื่อมโทรมลงตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและความต้องการของชุมชน มีการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น ให้ประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยวให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ ทรัพยากรและวิถีชีวิต การออกแบบที่กลมกลืนกับสภาพภูมิประเทศท้องถิ่น และใช้วัสดุในท้องถิ่น เน้นการผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนพัฒนา ระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และ ระดับประเทศ และเน้นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นฐานการตัดสินใจและการติดตามตรวจสอบ ซึ่งการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนคือการท่องเที่ยวที่ทำการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้ง 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน สำหรับประเด็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีบทบาทในด้านการท่องเที่ยวในระยะยาว และมีโอกาสสร้างการเติบโตของรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องให้กับประเทศที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบนิเวศเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้คุณค่าของระบบนิเวศและคุณค่าของสิ่งที่มนุษย์ชาติหรือธรรมชาติได้สร้างขึ้นมาที่ควรอนุรักษ์ให้เป็นมรดกของชาติให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและกลมกลืนไปกับชุมชน

จังหวัดชุมพร เมืองรองต้องห้ามพลาด เป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่ง เป็นประตูด่านแรกของภาคใต้ ความสวยงามของน้ำทะเลสีคราม ความร่มรื่นของสภาพธรรมชาติ แนวปะการัง ดอกไม้ทะเล และฝูงปลาหลากชนิด ทำให้จังหวัดชุมพรเหมาะแก่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุคใหม่ นอกจากนี้ จังหวัดชุมพรยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกมากมาย อาทิกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หาดทุ่งวัวแล่น พร้อมด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ร่วมปลูกป่าชายเลน เก็บขยะบนชายหาด และอีกหลากหลายกิจกรรม สถานที่ท่องเที่ยวที่ยังคงความงดงาม จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการศึกษางานวิจัยเรื่อง ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร ซึ่งเกี่ยวข้องกับบริบทกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดชุมพร ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นส่วนหนึ่งของทางเลือกในการพัฒนาและก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งเน้นหลักการทางศีลธรรมและความมั่นคงที่ยั่งยืนของชุมชน และ ความสมดุลของสภาพแวดล้อมธรรมชาติเป็นสำคัญ ตลอดจนการนำแนวคิดว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) มาปรับใช้ในการพัฒนาประเทศ รวมไปถึงด้านท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มปรับทิศทางเข้าสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยให้ความสำคัญกับความเสมอภาคและสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมมากขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพรเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประเทศไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร

2.2 เพื่อวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร

2.3 เพื่อวิเคราะห์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร

2.4 เพื่อวิเคราะห์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร

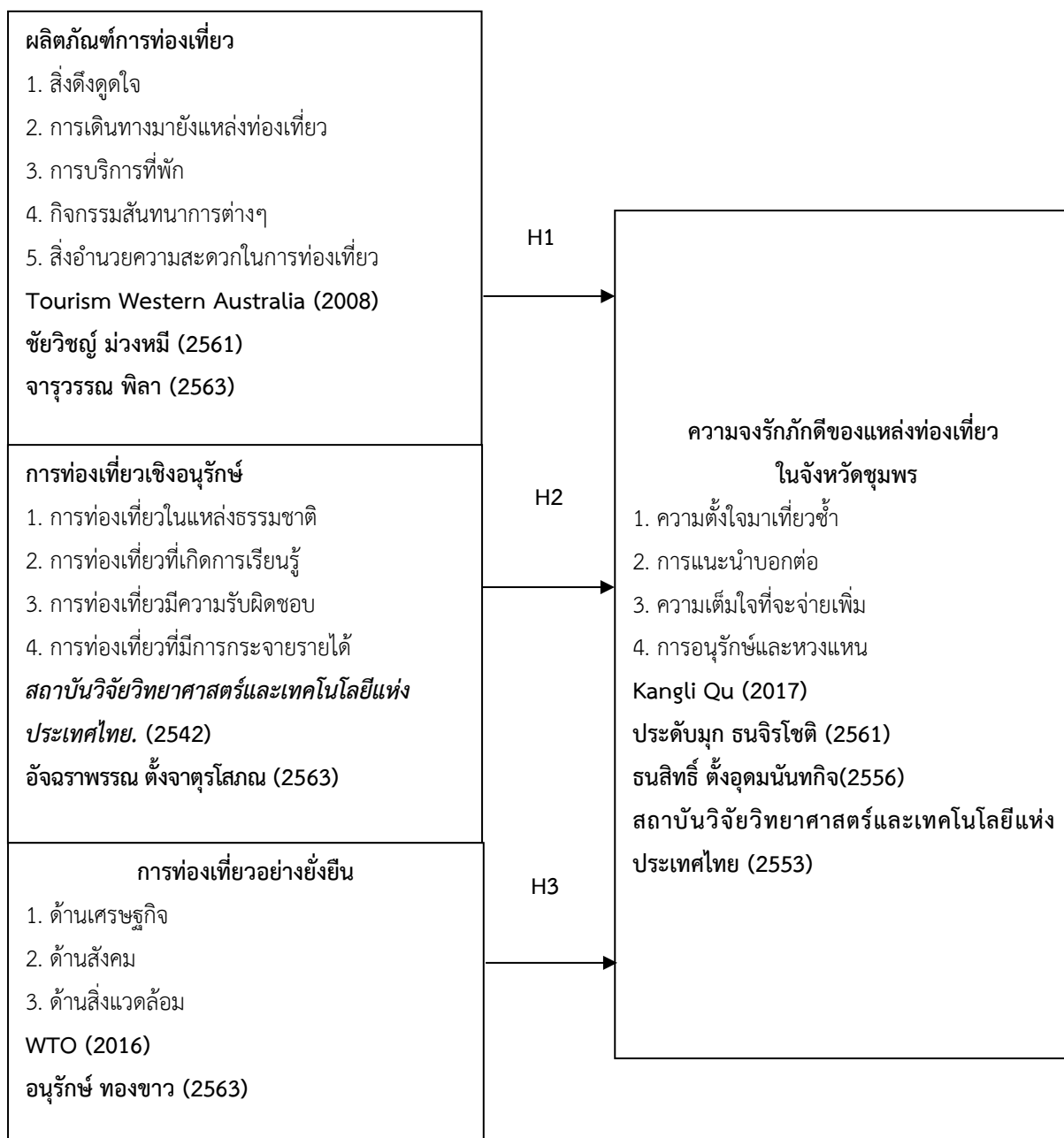
3. สมมุติฐานการวิจัย

- 3.1 ผลลัพธ์การท่องเที่ยว ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร
- 3.2 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร
- 3.3 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

5. วิธีการศึกษา

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เนื่องจากประชากรที่ศึกษามีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนที่แน่ชัดได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคำนวณตัวอย่างจากสูตรของ W.G. Cochran (1977) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 ตัวอย่าง ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ตามเงื่อนไขที่กำหนด จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับ ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แต่ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการคำนวณและทำให้ข้อมูลมีโอกาสแจกแจงแบบปกติ เพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจาก 385 ตัวอย่าง เป็น 400 ตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต่างๆ ที่ได้นำมาศึกษาในวิจัยเรื่องนี้มาสร้างเป็นแบบสอบถาม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้แบบประเมินความสอดคล้อง (IOC: index of item objective congruence) ซึ่งแบบสอบถามของงานวิจัยในครั้งนี้ไม่มีข้อคำถามใดที่มีคะแนนความสอดคล้องน้อยกว่า 0.60 จึงสรุปได้ว่าแบบสอบถามมีข้อคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และได้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธี Alpha Coefficient ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.943 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ

6. ผลการศึกษา

6.1 ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล

ผลจากการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในจังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 -40 ปี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,001 บาทขึ้นไป และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ภาคใต้

6.2 ผลการศึกษาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

ผลการศึกษาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว การบริการที่พัก กิจกรรมสันทนาการต่างๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ	4.20	.551	มาก	5
2. ด้านการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว	4.21	.575	มากที่สุด	4
3. ด้านการบริการที่พัก	4.29	.457	มากที่สุด	3
4. ด้านกิจกรรมสันทนาการต่างๆ	4.38	.474	มากที่สุด	1
5. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว	4.36	.503	มากที่สุด	2

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว พบว่าปัจจัยด้านกิจกรรมสันทนาการต่างๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านการบริการที่พัก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านสิ่งดึงดูดใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

6.3 ผลการศึกษาปัจจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ผลการศึกษาปัจจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประกอบด้วย การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ การท่องเที่ยวที่เกิดการเรียนรู้ การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวที่มีการกระจายรายได้ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ	4.42	.499	มากที่สุด	4
2. การท่องเที่ยวที่เกิดการเรียนรู้	4.42	.478	มากที่สุด	3
3. การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.43	.474	มากที่สุด	1
4. การท่องเที่ยวที่มีการกระจายรายได้	4.42	.437	มากที่สุด	2

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าปัจจัยด้านการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านการท่องเที่ยวที่มีการกระจายรายได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านการท่องเที่ยวที่เกิดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

6.4 ผลการศึกษาปัจจัยด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผลการศึกษาปัจจัยด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านเศรษฐกิจ	4.40	.467	มากที่สุด	1
2. ด้านสังคม	4.33	.465	มากที่สุด	2
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.29	.456	มากที่สุด	3

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

6.5 ผลการศึกษาปัจจัยด้านความจงรักภักดี

ผลการศึกษาปัจจัยด้านความจงรักภักดี ประกอบด้วยด้านความตั้งใจมาเที่ยวซ้ำ ด้านการแนะนำบอกต่อ ด้านความเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่ม และด้านการอนุรักษ์และหวงแหนดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านความจงรักภักดี

ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านความตั้งใจมาเที่ยวซ้ำ	4.35	.462	มากที่สุด	1
2. ด้านการแนะนำบอกต่อ	4.31	.479	มากที่สุด	3
3. ด้านความเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่ม	4.31	.470	มากที่สุด	2
4. ด้านการอนุรักษ์และหวงแหน	4.26	.463	มากที่สุด	3

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยด้านความจงรักภักดี พบว่าปัจจัยด้านความเต็มใจมาเที่ยวซ้ำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านการแนะนำบอกต่อ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านความตั้งใจที่จะจ่ายเพิ่ม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านการแนะนำบอกต่อ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการอนุรักษ์และห่วงแหน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

6.5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของปัจจัยผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของปัจจัยผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของปัจจัยผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อ ความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ปัจจัยผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว	ความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว		t	p-value
	ท่องเที่ยว			
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่	2.311	.177	13.019	.000
สิ่งดึงดูดใจ	-.026	.051	-.513	.608
การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว	-.106	.055	-1.922	.055
การบริการที่พัก	.016	.080	.197	.844
กิจกรรมสันทนาการต่างๆ	.529**	.065	8.131	.000
สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว	.038	.054	.707	.480

*P<.05 **P<.01 F =45.169, P = .000, R = .604, R² = .364, Adj R² = .356

จากตารางที่ 4 พบว่าการพยากรณ์ปัจจัยผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร โดยรวม มีค่าพยากรณ์ คือ ความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร โดยรวม = 0.364+ 0. 529 (กิจกรรมสันทนาการต่างๆ) ซึ่งสมการนี้สามารถพยากรณ์ปัจจัยผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร โดยรวม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (F = 45.169, P = 0.000) มีค่าความสัมพันธ์ R = 0.604 มีค่าพยากรณ์ R² = 0.364 และมีค่าสัมประสิทธิ์ของพยากรณ์ปรับปรุง Adj R² = 0. 356

ดังนั้น “ปัจจัยผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐาน”

6.6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่ส่งผลต่อ ความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	ความจงรักภักดีของแหล่ง ท่องเที่ยว		t	p-value
	สัมประสิทธิ์	ความคลาด		
	การถดถอย	เคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่	1.816	.191	9.528	.000
การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ	.155**	.051	3.039	.003
การท่องเที่ยวที่เกิดการเรียนรู้	.125	.078	1.603	.110
การท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบ	-.124	.087	-1.429	.154
การท่องเที่ยวที่มีการกระจายรายได้	.407**	.074	5.491	.000

*P<.05 **P<.01 F =43.483, P = .000, R = .553, R² = .306, Adj R² = .299

จากตารางที่ 4.28 พบว่าการพยากรณ์ปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร โดยรวม มีค่าพยากรณ์ คือ ความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร โดยรวม = 1.816+ 0.155 (การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ) + 0.407 (การท่องเที่ยวที่มีการกระจายรายได้) ซึ่งสมการนี้สามารถพยากรณ์ปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร โดยรวม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (F = 43.483, P = 0.000) มีค่าความสัมพันธ์ R = 0.553 มีค่าพยากรณ์ R² = 0.306 และมีค่าสัมประสิทธิ์ของพยากรณ์ปรับปรุง Adj R² = 0.299

ดังนั้น “ปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐาน”

6.7 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของปัจจัยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของปัจจัยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของปัจจัยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ส่งผลต่อ ความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ปัจจัยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ความจงรักภักดีของแหล่ง		t	p-value
	ท่องเที่ยว			
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่	1.473	.149	9.917	.000
ด้านเศรษฐกิจ	.064	.051	1.265	.207
ด้านสังคม	-.075	.059	-1.266	.206
ด้านสิ่งแวดล้อม	.670**	.052	12.905	.000

*P<.05 **P<.01 F =145.246, P = .000, R = .724, R² = .524, Adj R² = .520

จากตารางที่ 6 พบว่าการพยากรณ์ปัจจัยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร โดยรวม มีค่าพยากรณ์ คือ ความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร โดยรวม = 1.473+ 0.670 (ด้านสิ่งแวดล้อม) ซึ่งสมการนี้สามารถพยากรณ์ปัจจัยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร โดยรวม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (F =145.246, P = 0.000) มีค่าความสัมพันธ์ R = 0.724 มีค่าพยากรณ์ R² = 0.524 และมีค่าสัมประสิทธิ์ของพยากรณ์ปรับปรุง Adj R² = 0.520

ดังนั้น “ปัจจัยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐาน”

7. อภิปรายผล

1) ผลการศึกษาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว พบว่าปัจจัยด้านกิจกรรมสันทนาการต่างๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านการบริการที่พัก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและด้านสิ่งดึงดูดใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากตามลำดับ ผลการศึกษปัจจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าด้านการท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรองลงมาด้านการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดด้านการท่องเที่ยวที่เกิดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านการท่องเที่ยวที่มีการกระจายรายได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ผลการศึกษปัจจัยด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า ด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และ ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามลำดับ และผลการศึกษาปัจจัยด้านความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว พบว่าความตั้งใจมาเที่ยวซ้ำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด การแนะนำบอกต่อ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ความเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่ม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และการอนุรักษ์และหวงแหนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวงปณต สอบขุนทด (2563) ทำการศึกษาเรื่อง ความภักดีของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}$ = 4.98) มีความคิดเห็นด้านต้นทุนในระดับมากเป็นลำดับแรก ($\bar{X}$ = 5.74) ส่วน ปัจจัยด้านความภักดีที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นด้านความตั้งใจที่จะแนะนำบอกต่อสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่ส่งผล ทางตรงเชิงบวกต่อระดับความภักดีที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ คือ ด้านต้นทุน ส่วนด้าน

คุณค่าที่ลูกค้าจะได้รับด้านความสะดวก ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความสำเร็จในการตอบสนองความต้องการ ด้าน ลักษณะธุรกิจ ด้านสถานการณ์ และด้านการเชื่อมต่อเส้นทางสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลทางตรงเชิงบวกต่อระดับความภักดีที่มีต่อสถานที่ ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยรวมเช่นกันแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ยอมรับได้ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของปัจจัยผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดชุมพร โดยแบ่งเป็นด้านๆ”ของตัวแปรตามดังนี้

2) ปัจจัยผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ด้านสันทนาการส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์พล นพสุวรรณ (2563) ทำการศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่า จังหวัดสงขลา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึง ราคาและคุณค่า โครงสร้างพื้นฐาน และสถานที่มรดกทางวัฒนธรรม ที่มีต่อความพึงพอใจ และศึกษาปัจจัยด้านความพึงพอใจที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัย ด้านสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึง ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และด้านสถานที่ มรดกทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว รวมทั้งความพึงพอใจ ยังมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้พบว่า ปัจจัยด้านราคาและคุณค่านั้นไม่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ้านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา

3) ปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ และด้านการท่องเที่ยวที่มีการกระจายรายได้ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพร บุญประสม และคณะ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำ กรณีศึกษา: วัดสำคัญในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ด้านสถานที่ท่องเที่ยว และการรับรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นส่งผลทางบวกต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ปัจจัยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อความจงรักภักดีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 สอดคล้องกับหลักการสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ World Tourism Organization (2016) ประกอบด้วยมีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติมีการทดแทน การฟื้นฟูให้สามารถผลิตและให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดไป โดยไม่ลดทอนหรือ เสื่อมโทรมลง ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและความต้องการของชุมชน มีการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น ให้ประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยวให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ ทรัพยากรและวิถีชีวิต การออกแบบที่กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และใช้วัสดุในท้องถิ่น เน้นการผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนพัฒนาระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับประเทศ และเน้นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นฐานการตัดสินใจและการติดตามตรวจสอบ ดังนั้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนถือการท่องเที่ยวที่ทำการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้ง 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่พิเศษ

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของงานวิจัยครั้งนี้

1. ในส่วนของปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวจัดเป็นหัวใจสำคัญของส่วนประสมการตลาดหากผลิตภัณฑ์ ไม่อาจตอบสนองความต้องการของลูกค้าและไม่สามารถทำให้ลูกค้าได้รับความพึงพอใจแล้วการปรับใช้กลยุทธ์ ด้านราคา การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย หรือการส่งเสริมการขายด้วยวิธีการ ต่างๆ ก็คงไม่อาจทำให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการอีก ในทางตรงกันข้าม หากลูกค้าพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ ก็จะกลับมาซื้อผลิตภัณฑ์ซ้ำ และอาจมีการซื้อผลิตภัณฑ์อื่นๆเพิ่มเติมอีกจนอาจกลายเป็นลูกค้าประจำ นอกจากนั้นลูกค้าอาจแนะนำผลิตภัณฑ์นั้นให้คนอื่นโดยการบอกต่อ ซึ่งจะเป็นการเป็นส่งเสริมการและเพิ่มโอกาสในการขาย และยังสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับ ผลิตภัณฑ์และผู้ประกอบการอีกด้วย

2. ผลการศึกษาปัจจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นับได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีส่วนสำคัญ ในการสนับสนุนให้การท่องเที่ยวพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ สามารถสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ และสร้างความพอใจให้แก่ประชาชนเจ้าของท้องถิ่นในขณะเดียวกันก็ปกป้องรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยวให้คงอยู่คู่สังคมมนุษย์นานที่สุดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีจุดมุ่งหมายหลักในการสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้น ระหว่างกระแสการพัฒนาทางเศรษฐกิจกับกระแสอนุรักษ์ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยกันส่งเสริม เพื่อให้การท่องเที่ยวบรรลุจุดมุ่งหมาย

3. ผลการศึกษาปัจจัยด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรก่อให้เกิดการกระจายของรายได้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึงแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังควรที่จะก่อให้เกิดการจ้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น รวมไปถึงการมีส่วนร่วมสำคัญในการช่วยลดความยากจนในท้องถิ่นด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีความเข้าใจต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวแบบเจาะลึกมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการท่องเที่ยวเขาหินสอ น้ำตกจำปูน ล่องแพพะโต๊ะ และเกาะพิทักษ์ ในจังหวัดชุมพรให้ดียิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และปัจจัยด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษา และสามารถทำความเข้าใจในเรื่อง ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และปัจจัยด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ พิลลา และเกศรา สุกเพชร. (2563). การเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยว ของประเทศไทยสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีศักยภาพสูง. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต) . กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชัยวิชญ์ ม่วงหมี่. (2561). รูปแบบความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม . *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 13(2),125-137.
- ดุสิตพร ฮกทา. (2563). ผลกระทบของกลยุทธ์การตลาดธุรกิจท่องเที่ยวและนันทนาการที่มีต่อความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวจังหวัดตรัง. ทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยงบประมาณเงินรายได้ประจำปี พ.ศ.2563. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- นวพร บุญประสม และคณะ. (2564). แรงจูงใจและการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำ กรณีศึกษา: วัดสำคัญในจังหวัดสมุทรปราการ. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.), 27(1), 113-127.
- ปวงปนต์ สอบขุนทด. (2563). ความภักดีของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ .(วิทยานิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต)สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2542).รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2553).รายงานประจำปี วว. ปี พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- ทศน์พล นพสุวรรณ์ และวิลาวลัย จันทรศรี. (2564). ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า. โครงการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 ประจำปี พ.ศ.2565. จังหวัดสงขลา. มหาวิทยาลัยทักษิณ

อนุรักษ์ ทองขาว (2563) ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวเมืองรองติดชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก.
วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 14 (3), 162 – 177.

Kangli Q. (2017). *The impact of experience on satisfaction and revisit intention in theme parks: An application of the experience economy*. Graduate Theses and Dissertations. (MASTER OF SCIENCE). Graduate Faculty. Iowa State University.

Tourism Western Australia. (2008). *5A's of Tourism*. Retrieved May 3, 2023 from
www.tourism.wa.gov.au/jumpstartguide/totb_5Asoftourism.html.

World Tourism Organization. (2016). *Tourism, a factor of sustainable development*. Retrieved May 3, 2023 from
https://en.wikipedia.org/wiki/World_Tourism_Organization

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถเชิงพลวัต การจัดการการเปลี่ยนแปลง และผลการดำเนินงาน(BSC)
ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)ในจังหวัดชุมพร

The Relationship between Dynamic Capabilities, Change Management and Balanced
Scorecard (BSC) in Small and Medium Enterprises (SMEs) in Chumphon Province

ยุวพรรณ เกตุใหญ่¹ และ ชัญญภาค หล้าแหล่ง^{1,*}
Yuwapphan Getyai¹ and Chanyaphak Lalaeng^{1,*}

¹ภาควิชาพื้นฐานทั่วไป สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร

¹Department of General Science, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Prince of Chumphon Campus, Chumphon

*Corresponding author: Chanyaphak Lalaeng, e-mail address: Chanyaphak.la@kmitl.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารอบแนวคิดของความสามารถเชิงพลวัต การจัดการการเปลี่ยนแปลง และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ในจังหวัดชุมพร โดยใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมและการวิเคราะห์เอกสาร ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรอิสระ ประกอบไปด้วย ความสามารถเชิงพลวัต ได้แก่ 1) ความสามารถในการปรับตัว 2) ความสามารถด้านการดูดซับองค์ความรู้ 3) ความสามารถด้านนวัตกรรม และการจัดการการเปลี่ยนแปลง ประกอบไปด้วย 1) ด้านบุคคล 2) ด้านโครงสร้างองค์กร 3) ด้านเทคโนโลยี และผลการดำเนินงาน ประกอบไปด้วย 1) ด้านมุมมองด้านการเงิน 2) มุมมองด้านลูกค้า 3) มุมมองด้านกระบวนการภายใน 4) มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ซึ่งแบบจำลองกรอบแนวคิดนี้อาศัยความรู้ในเชิงทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จึงควรนำแบบจำลองนี้ไปทดสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อนำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จต่อไป

คำสำคัญ: ความสามารถเชิงพลวัต,การจัดการการเปลี่ยนแปลง,ผลการดำเนินงาน

Abstract

The objective of this research study was to the causal modal of dynamic capabilities change management and the performance of small and medium-sized enterprises (SMEs) in Chumphon Province. Through literature reviews and document analysis, it was found that Dynamic capabilities include the ability to adapt. The ability to absorb knowledge and innovation capabilities Affects change management, consisting of personnel, organizational structure, and technology Dynamic capabilities and Change management also have a positive impact on Balanced Scorecard (BSC). From a financial point of view Customer perspective Internal process perspective and perspectives on learning and development.

Keywords: Dynamic Capabilities, Change Management, Balanced Scorecard (BSC)

บทนำ

หลังจากสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 คลี่คลายลง เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราเติบโต GDP อยู่ที่ร้อยละ 1.53 ในปี 2564 และร้อยละ 2.6 ในปี 2565 ตามการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยว และการปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องของอุปสงค์ภายในประเทศ ทั้งการบริโภคและการลงทุน ภาคเอกชน [1] และเนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไป คนไทยหันมาเปิดธุรกิจเป็นของตนเองมากขึ้น โดยปัจจุบันนี้มีธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)เกิดขึ้นมากมายในระบบเศรษฐกิจไทย และยังมีบทบาทที่สำคัญต่อกระตุ่นระบบเศรษฐกิจโดยรวมภายในประเทศ โดยในปี

2565 ประเทศไทยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) มีมูลค่าเท่ากับ 17,367,310 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า 1,200,713 ล้านบาทหรือขยายตัว 2.6% ขณะที่ GDP ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในปี 2565 มีมูลค่า 6,105,604 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 35.2% ของ GDP รวม เพิ่มขึ้นจาก ปีก่อน ที่มีสัดส่วน 34.5% และยังเป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญของแรงงานในประเทศ โดยมีสัดส่วนการจ้างงานร้อยละ 71 ของการจ้างงานทั้งประเทศ [2] โดยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ถือเป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนที่เป็นฐานมั่นคงของภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดและเป็นหัวใจหลักสำคัญของอุตสาหกรรมในประเทศไทย โดยแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566-2570) ให้ความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ มีการพัฒนาศักยภาพและการสร้างรายได้ของธุรกิจ SME เช่น การพัฒนาความสามารถของผู้ประกอบการ การยกระดับทักษะแรงงานสมัยใหม่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนามาตรฐาน รวมไปถึงการเข้าถึงช่องทางการตลาดสมัยใหม่ทั้งในและต่างประเทศ โดยในจังหวัดชุมพร มีจำนวนสมาชิกวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากหลังจากสถานการณ์โควิดได้คลี่คลายลง ในปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนสมาชิกวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ทั้งหมด 1,103 ราย ซึ่งเพิ่มจากปี พ.ศ. 2562 เดิมมีจำนวน 964 ราย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2565)

จากแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566-2570) จะเห็นได้ว่าการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพในด้านเทคโนโลยีมากขึ้น เพื่อให้ผู้ประกอบการก้าวทันโลกสมัยใหม่มากขึ้นโดยในปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างเห็นได้ชัด มีการนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในธุรกิจหลายๆธุรกิจให้มีความสำคัญของการปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการทำธุรกิจที่สามารถเข้าถึงลูกค้าได้ทั่วทุกมุมโลกและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างก้าวกระโดด และเพื่อนำมาขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นดิจิทัลในทุกระดับทั้งพนักงาน ลูกค้าและการดำเนินกิจการเพื่อให้อยู่รอดท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรง โดยความสามารถเชิงพลวัตเป็นความสามารถขององค์กรที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างประสิทธิภาพและให้เกิดความเข้าใจในการปรับใช้กลยุทธ์นำมาใช้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กรให้มีความสามารถที่แข็งแกร่ง โดยความสามารถเชิงพลวัตประกอบด้วย 1) ความสามารถในการปรับตัว 2) ความสามารถด้านการดูดซับองค์ความรู้ 3) ความสามารถด้านนวัตกรรม หากองค์กรใดมีการพัฒนาทักษะความสามารถทั้ง 3 ข้อนี้ ก็จะทำให้องค์กรนั้นเติบโตได้อย่างก้าวทันโลกได้

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการค้าโลกที่เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เข้ามามีบทบาทในธุรกิจการค้าแทบทุกประเภท ธุรกิจ SME มีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและเพื่อรองรับการแข่งขันที่จะเข้ามาในอนาคต โดยประเทศไทยยังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่างๆ เช่น ด้านการเงิน การตลาด เทคโนโลยีการผลิต ฯลฯ ธุรกิจ SME ยังเจอปัญหาอีกมากมาย ที่ควรได้รับการแก้ไขเร่งด่วน เช่น การขาดแคลนเงินทุน แรงงานฝีมือ ความรู้ความสามารถในการผลิตและการเข้าถึงตลาด เป็นต้น เมื่อสภาพเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ควรมีแนวทางการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง นำเอากลยุทธ์การจัดการการเปลี่ยนแปลงมาปรับใช้ โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้ 1) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 2) การบริหารโครงสร้างองค์กร 3) การบริหารเทคโนโลยี ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องอาศัยทักษะในการจัดการ โดยผู้บริหารต้องเข้าใจถึงธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลง กระบวนการการเปลี่ยนแปลง [3] และต้องสามารถตัดสินใจเลือกวิธีการที่จะนำมาใช้ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กรซึ่งเป็นวิธีที่บริหารได้อย่างเหมาะสมกับตัวธุรกิจเอง

การบริหารแบบสมดุล (Balanced Scorecard) สอดรับกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานของธุรกิจซึ่งโดยเน้นการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและสร้างความพึงพอใจแก่บุคลากรซึ่งเป็นลูกค้าภายใน การบริหารแบบสมดุล (Balanced Scorecard) เป็นเครื่องมือหลักในการประเมินผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กรรวมถึงการก่อให้เกิดความเข้าใจและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในองค์การผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการปรับปรุงรูปแบบ วิธีการ ประเมินประสิทธิภาพองค์การแบบเดิมที่มุ่งพิจารณาเพียงแต่ผลดำเนินงานตามมุมมองด้านการเงินโดยเน้นประเมินผลดำเนินงานในมุมมองด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และการพัฒนา [4] ดังนั้นการบริหารแบบสมดุล (Balanced Scorecard) เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่เหมาะสมในการนำมาวิเคราะห์ของ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญและทำความเข้าใจเพื่อนำมาพัฒนาระบบโครงสร้างขององค์กรให้เกิดผลสำเร็จต่อไป

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นว่าความสามารถเชิงพลวัต กลยุทธ์การจัดการการเปลี่ยนแปลง และการบริหารแบบสมดุล (Balanced Scorecard) จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยในยุคดิจิทัล ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถเชิงพลวัต การจัดการการเปลี่ยนแปลง และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)ในจังหวัดชุมพร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรความสามารถเชิงพลวัต การจัดการการเปลี่ยนแปลง และผลการดำเนินงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับความสามารถเชิงพลวัต การจัดการการเปลี่ยนแปลง และผลการดำเนินงาน เพื่อนำเสนอรูปแบบ (Model) ใช้ในการศึกษาต่อไป

ขอบเขตเนื้อหาของงานวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถเชิงพลวัต การจัดการการเปลี่ยนแปลง และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ในจังหวัดชุมพร สำหรับตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความสามารถเชิงพลวัต ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการปรับตัว 2) ความสามารถด้านการดูดซับองค์ความรู้ 3) ความสามารถด้านนวัตกรรม และการจัดการการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1) ด้านบุคคล 2) ด้านโครงสร้างองค์กร 3) ด้านเทคโนโลยี โดยตัวแปรตาม คือ ผลการดำเนินงาน (Balanced Scorecard) ประกอบด้วย 1) มุมมองการเรียนรู้และการเจริญเติบโต (Learning and Growth) 2) มุมมองของกระบวนการทางธุรกิจ (Internal Business Process) 3) มุมมองของลูกค้า (Customer) 4) มุมมองทางการเงิน (Financial)[5]

ทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย

1. การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความสามารถเชิงพลวัต (Dynamic Capabilities)

[6-8] ได้ให้ความหมายของความสามารถเชิงพลวัตเป็นความสามารถที่องค์กรจะสร้างรวบรวมและเปลี่ยนแปลงความสามารถที่องค์กรมีอยู่ทั้งภายนอกและภายในให้สามารถตอบสนองต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงภายนอกองค์กรหรือความสามารถในการจัดกระบวนการขององค์กรในการบูรณาการปรับปรุงเพิ่มพูนทรัพยากรที่องค์กรมีอยู่เพื่อให้เหมาะสมกับสภาวะทางการตลาดที่เปลี่ยนแปลงหรือความสามารถในการแสวงหาและฉกฉวยโอกาสทางธุรกิจอย่างชาญฉลาดและรวดเร็วโดยที่องค์กรมีกิจกรรมที่มีรูปแบบแน่นอนและสามารถเรียนรู้ได้ในการทำให้องค์กรสามารถสร้างและปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยอาศัยตัวชี้วัดสามประการได้แก่ ความสามารถด้านนวัตกรรม ความสามารถด้านการปรับตัว และความสามารถในการดูดซับ ประกอบไปด้วย

1.1 ความสามารถด้านนวัตกรรม (Innovative Capability) หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการค้นหาลาดใหม่ขององค์กรจากกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม

1.2 ความสามารถด้านการปรับตัว (Adaptive Capability) หมายถึง ความสามารถในการกำหนดและใช้ประโยชน์จากโอกาสทางการตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ขององค์กรโดยอาศัยกลยุทธ์ที่ยืดหยุ่น

1.3 ความสามารถในการดูดซับ (Absorptive Capability) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้คุณค่าของข้อมูลใหม่จากภายนอกขององค์กรเพื่อดูดซับและนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์จากความรู้ภายนอกมากระดับความรู้เดิม

2. การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการจัดการการเปลี่ยนแปลง (Change Management)

การจัดการการเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการที่ทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพมากขึ้นในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ การเปลี่ยนแปลงนี้เกี่ยวข้องกับกระบวนการต่างๆภายในองค์กรและมีผลกระทบต่อการใช้อำนาจหน้าที่ในสายการบังคับบัญชา ความรับผิดชอบของสมาชิกในองค์กร และการติดต่อสื่อสารในองค์กร รวมทั้งแรงผลักดันจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีใหม่ๆการ

ขยายขอบเขตไปสู่สากล การเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญคือการเปลี่ยนแปลงทำให้องค์การปรับตัวในการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป การใช้เทคโนโลยีต่างๆเปลี่ยนแปลงไป[9]

โดยผู้บริหารควรเจาะจงว่าจะเปลี่ยนแปลงอะไรในองค์การ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวข้องกับเรื่องสำคัญๆ คือ องค์ประกอบด้านบุคคล องค์ประกอบด้านโครงสร้าง และองค์ประกอบด้านเทคโนโลยี มีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบด้านบุคคล หมายถึง การเปลี่ยนทัศนคติ มีการใช้ความเป็นผู้นำที่ดี การใช้ทักษะการสื่อสาร และการเปลี่ยนแปลงลักษณะพนักงานในองค์การ
2. องค์ประกอบด้านโครงสร้าง เช่น การเปลี่ยนแปลงสายบังคับบัญชา การปรับโครงสร้างองค์กร การกระจายอำนาจ นโยบายองค์กร
3. องค์ประกอบด้านเทคโนโลยี หมายถึง การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงานในทุกๆกระบวนการทำงาน ทั้งในภาคผลิต หรือการให้บริการ

3. การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับผลดำเนินงาน Balanced Scorecard

Balanced Scorecard (BSC) คือเป็นการวัดผลการปฏิบัติงานการดำเนินการขององค์กร โดยมีการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ที่องค์กรวางไว้มากำหนดกรอบให้คณะผู้บริหารให้เป็นวัตถุประสงค์และการวัดผลการปฏิบัติงานซึ่งกำหนดกรอบเป็นมุมมอง 4 ด้าน ได้แก่ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และการพัฒนา จัดทำเป็นตารางรอบการประเมิน (Scorecard) [10]

1. มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ 2 ด้าน ได้แก่ การลดลงของต้นทุน (Cost Reduction) และการเพิ่มขึ้นของรายได้ (Revenue Growth) หรือผลผลิตเพิ่มขึ้น (Productivity Improvement) ซึ่งประกอบด้วยการใช้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดองค์กรจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ว่าองค์กรมีแนวทางอย่างไรให้รายได้เพิ่มขึ้นตัวชี้วัด (KPI) ที่สำคัญของมุมมองด้านการเงิน เช่น การเพิ่มขึ้นของรายได้ กำไรหรือยอดขายและการลดลงของต้นทุน เป็นต้น
2. มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) ข้อมูลจริงจากลูกค้าจะช่วยให้องค์กรสามารถปรับกลยุทธ์ในการทำงานให้เท่าทันคู่แข่ง การวางแผนระบบลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relationship Management) เพื่อให้องค์กรเข้าถึงลูกค้ามากขึ้น โดยจะเน้นไปที่การสร้างความพึงพอใจในการให้บริการ
3. มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) คือ การบริหารจัดการภายในองค์การจะต้องมีกระบวนการที่ดีในการสร้างความพึงพอใจให้แก่บุคลากรและพนักงานในองค์กรและลูกค้าเพื่อจะสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรมาก
4. มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) เป็นมุมมองของการพัฒนาในอนาคตมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนาจะประกอบด้วยด้านทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรได้แก่ความสามารถของบุคลากรที่เพียงพอ (Skill) การพัฒนาทักษะ อัตราการลาออกของบุคลากร (Turnover) ทัศนคติและความพึงพอใจของบุคลากร (Attitude and Employee Satisfaction) เป็นต้น

4. ความสามารถเชิงพลวัตที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความสามารถเชิงพลวัตกับผลการดำเนินงานขององค์กร โดยมีผลการศึกษาวิจัยที่สนับสนุนความสามารถเชิงพลวัตกับผลการดำเนินงานขององค์กร ดังนี้

[11]อดิชาติ โรจนกร ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถเชิงพลวัตของอุตสาหกรรมยานยนต์ไทยเพื่อผลการดำเนินการความสามารถเชิงพลวัตกับผลการดำเนินงานภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความสามารถเชิงพลวัตที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินการขององค์กร 2) ความสามารถเชิงพลวัตที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินการขององค์กร โดยส่งผ่านความได้เปรียบทางการแข่งขัน 3) ความสามารถเชิงพลวัตที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินการขององค์กรโดยส่งผ่านความสามารถทางนวัตกรรม และ 4) โมเดลการพัฒนาความสามารถเชิงพลวัตของอุตสาหกรรมยานยนต์ไทยใช้วิธีการวิจัย

แบบผสมด้วยกลยุทธ์สำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณคู่ขนานในระยะเวลาเดียวกัน (Concurrent triangulation strategy) ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินการขององค์กรรวมไปถึงความได้เปรียบทางการแข่งขัน และความสามารถทางนวัตกรรม ทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางเพียงบางส่วน (Partial mediator) สำหรับโมเดลการพัฒนาความสามารถเชิงพลวัตของอุตสาหกรรมยานยนต์ไทย ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การพัฒนาความสามารถเชิงพลวัต 2) การพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรม 3) ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และ 4) ผลการดำเนินการขององค์กร พบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับดี นอกจากนี้ [12]สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสามารถในการจัดการนวัตกรรมเพื่อผลการดำเนินงานขององค์กรที่ยั่งยืนของอุตสาหกรรมเกษตรในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสามารถในการจัดการนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์กรที่ยั่งยืนของ อุตสาหกรรมเกษตรในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการจัดการนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการสร้างคุณค่าร่วมกันบนความเป็นเลิศทางการแข่งขัน 2) ความสามารถในการจัดการนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กรที่ยั่งยืน 3) การสร้างคุณค่า ร่วมกันบนความเป็นเลิศทางการแข่งขัน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กรที่ยั่งยืน 4) ศักยภาพการพัฒนาทุนมนุษย์แบบพลวัตมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการจัดการนวัตกรรม 5) การจัดการการเปลี่ยนแปลงบนความหลากหลายมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก ต่อความสามารถในการจัดการนวัตกรรม 6) ศักยภาพการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจแบบสร้างสรรค์ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการจัดการนวัตกรรม

H1: ความสามารถเชิงพลวัตส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ในจังหวัดชุมพร

5. การจัดการการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการจัดการการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร โดยมีผลการศึกษาวิจัยที่สนับสนุนความสามารถเชิงพลวัตกับผลการดำเนินงานขององค์กร ดังนี้

[13]กรชัย ผ่องเมืองปัก และคณะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของผู้ประกอบการรับเหมาในโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมอมตะนครจังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการจัดการการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการท่ามกลางองค์กรที่เป็นพลวัตของผู้ประกอบการรับเหมาในโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมอมตะนครจังหวัดชลบุรี เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ผู้ประกอบการรับเหมาในโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมอมตะนครจังหวัดชลบุรี จำนวน 56 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญของปัญหาอยู่ในระดับน้อย ในส่วนของแนวทางการจัดการการเปลี่ยนแปลง มีความสำคัญอยู่ในระดับมากและประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ในส่วนของแนวทางการจัดการการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการ โดยใช้สถิติ Correlation Coefficient Analysis นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ [14] QINGYA LI ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการสร้างสรณ์นวัตกรรมจากงานประจำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยการสร้างสรณ์นวัตกรรม จากงานประจำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 2.เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยการสร้างสรณ์นวัตกรรมจากงานประจำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้ส่งผลต่อการสร้างสรณ์นวัตกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ พฤติกรรมการสร้างสรณ์นวัตกรรมของบุคลากรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการสนับสนุนนวัตกรรมขององค์กรส่งผลทางตรงต่อการสร้างสรณ์นวัตกรรมตามลำดับ และส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

H2: การจัดการการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในจังหวัดชุมพร

6. ความสามารถเชิงพลวัตมีผลต่อการจัดการการเปลี่ยนแปลงของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความสามารถเชิงพลวัตมีผลต่อการจัดการการเปลี่ยนแปลงขององค์กร โดยมีผลการศึกษาวิจัยที่สนับสนุนความสามารถเชิงพลวัตกับผลการดำเนินงานขององค์กร ดังนี้

[15]วนิดา สุวรรณนิพนธ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศักยภาพทุนมนุษย์ และความสามารถเชิงพลวัตของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ไทยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของศักยภาพทุนมนุษย์ ความสามารถเชิงพลวัตและความสามารถทางการแข่งขันของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ไทย และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ และความสามารถเชิงพลวัตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าศักยภาพทุนมนุษย์ส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถเชิงพลวัตและส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถการแข่งขัน รวมทั้งความสามารถเชิงพลวัตส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถการแข่งขันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยตัวแปรทั้งหมดร่วมกันทำนายผลความสามารถในการแข่งขันของสถานประกอบการ ได้ร้อยละ 68.4

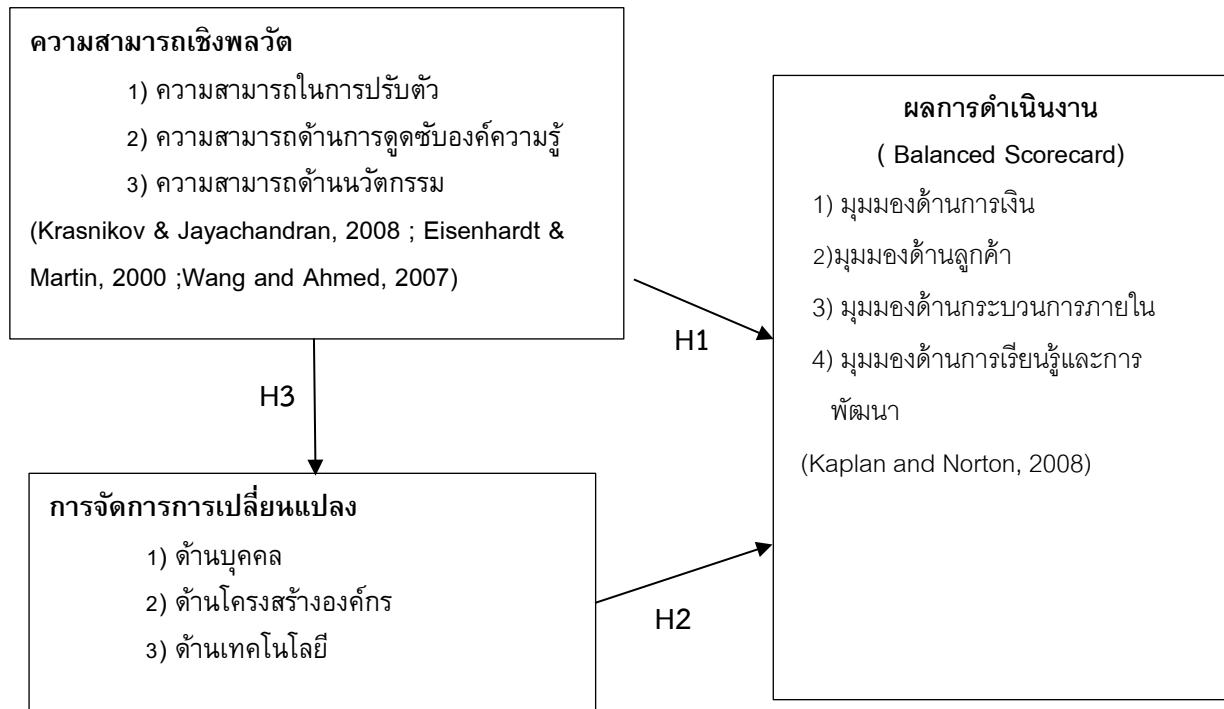
H3: ความสามารถเชิงพลวัตมีผลต่อการจัดการการเปลี่ยนแปลงของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในจังหวัดชุมพร

วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถเชิงพลวัต การจัดการการเปลี่ยนแปลง และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ในจังหวัดชุมพร” โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ภายใต้แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน 3 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีความสามารถเชิงพลวัต แนวคิดการจัดการการเปลี่ยนแปลง และทฤษฎีผลการดำเนินงาน โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ งานวิจัย วารสาร การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต โดยคำสำคัญ (Keyword) ที่ใช้ในการสืบค้นจากชื่อเรื่อง (Title) เช่น Dynamic Capabilities, Change Management และ Balanced Scorecard (BSC) เป็นต้น

ผลการวิจัย

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถเชิงพลวัต การจัดการการเปลี่ยนแปลง และผลการดำเนินงาน ดังภาพประกอบที่1

ภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรความสามารถเชิงพลวัต การจัดการการเปลี่ยนแปลงและผลการดำเนินงาน
ที่มา: ผู้เขียน

บทสรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาความสามารถเชิงพลวัตที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน พบว่า ความสามารถเชิงพลวัตมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินการขององค์กรรวมไปถึงความได้เปรียบทางการแข่งขัน และยังได้เปรียบในเรื่องนวัตกรรมใหม่ ซึ่งในหลายๆองค์กรมีการนำเอาความสามารถเชิงพลวัตไปใช้ในการพัฒนาทั้งในเรื่องของนวัตกรรมและบุคลากรอีกด้วย[11] ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ[12]ที่ว่า ในหลายๆองค์กรมุ่งสร้างความสามารถในนวัตกรรมให้มีความเป็นเลิศในการแข่งขันและมีการแข่งขันที่ยั่งยืน

ผลการศึกษาการจัดการการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อผลการดำเนินงาน พบว่า การที่องค์กรมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ดีมีส่งผลต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม และพฤติกรรมการสร้างสรรค่นวัตกรรมของบุคลากรภาวะผู้นำมีผลอย่างมากในการเปลี่ยนแปลงรวมถึงการสนับสนุนนวัตกรรมขององค์กรยังส่งผลทางตรงต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม[14] ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ[13]กรชัย ผ่องเมืองปัก และคณะ ที่ว่า แนวทางในการจัดการการเปลี่ยนแปลงมีผลอย่างมากต่อผลการดำเนินงานและยังมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

นอกจากนี้ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถเชิงพลวัตกับการจัดการการเปลี่ยนแปลง พบว่า ศักยภาพทุนมนุษย์ส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถเชิงพลวัตและส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถการแข่งขัน รวมทั้งความสามารถเชิงพลวัตส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถการแข่งขัน[15]

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถเชิงพลวัต การจัดการการเปลี่ยนแปลง และผลการดำเนินงาน(BSC) ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)ในจังหวัดชุมพร การศึกษาในอนาคตควรทำการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อทดสอบปัจจัยความสามารถเชิงพลวัต การจัดการการเปลี่ยนแปลง และผลการดำเนินงาน(BSC) สำหรับกลุ่มเป้าหมายหรือองค์กรที่ต้องการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1]สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (6 กันยายน 2566). สนค. หนุนรัฐและเอกชน เร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังโควิด-19 หลังพบยังมีความเหลื่อมล้ำอีกมาก. <https://tpso.go.th/news/2309-0000000065>
- [2]สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2567). การจัดตั้งบริษัทผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2567, จาก <https://www.sme.go.th/th/?>
- [3]Vos, J. F. J., & Rupert, J. (2017). Change agent's contribution to recipients' resistance to change: A two-sided story. *European Management Journal*. doi:10.1016/j.emj.2017.11.004
- [4]มุกตาวรรณ สมจันทร์มะวงศ์. (2561). การประเมินประสิทธิภาพองค์การโดยใช้เทคนิคการบริหารแบบสมดุล กรณีศึกษาสถานีรถไฟ ท่านาแล้ง สปปลาว. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 5(1), 79-90.
- [5]Kaplan, R. & Norton, D. (2004). *Strategy Maps: Converting intangible assets into tangible outcomes*. Boston: Harvard Business School Press.
- [6]Krasnikov, A., & Jayachandran, S. (2008). The relative impact of marketing, research-and-development, and operations capabilities on firm performance. *Journal of marketing*, 72(4), 1-11.
- [7]Eisenhardt, K. M., & Martin, J. A. (2000). Dynamic capabilities: what are they? *Strategic management journal*, 21(10-11), 1105-1121.
- [8]Wang, C. L., & Ahmed, P. K. (2007). Dynamic capabilities: A review and research agenda. *International Journal of Management Reviews*, 9(1), 31-51.
- [9]เนตรพัฒนา ยาวีราช. (2560). MODERN MANAGEMENT การจัดการสมัยใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 11). สำนักพิมพ์ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [10]Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2008). *Integrating strategy planning and operational execution: A six-stage system*. Harvard Business School Publishing, 10(3), 1-6.
- [11]อดิชาติ โรจนกร. (2564). การพัฒนาความสามารถเชิงพลวัตของอุตสาหกรรมยานยนต์ไทยเพื่อผลการดำเนินการภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้า (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา). <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2835/1/59604915.pdf>
- [12]สุดารัตน์ พิมพ์รัตนกานต์. (2562). ความสามารถในการจัดการนวัตกรรมเพื่อผลการดำเนินงานขององค์กรที่ยั่งยืนของอุตสาหกรรม การเกษตรในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร). <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2835/1/59604915.pdf>
- [13]กรชัย ผ่องเมืองปัก และคณะ (2565). การจัดการการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของผู้ประกอบการรับเหมา ในโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี. *วารสารราชพฤกษ์*, 13(1), 103-104. <https://mis.nrru.ac.th/gradjournal/uploadify/uploads/Test/1%2019-04-15%2002-47-25.pdf>
- [14]QINGYA LI. (2021). The causal relationship of innovation factors affecting the performance of support personnel, Chiang Mai Rajabhat University. Chiang Mai Rajabhat University, <http://cmruir.cmru.ac.th/handle/123456789/2222>
- [15]วนิดา สุวรรณนิพนธ์. (2560). ศักยภาพทุนมนุษย์และความสามารถเชิงพลวัตของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 10(3), 1. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/99581/77378>
-

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ความได้เปรียบทางการแข่งขัน
และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร

The Relationship between the Application of the BCG Economic Model,
Competitive Advantage and the Performance of Chumphon Community Enterprises

สุกัญญา วงศ์แก้ว¹, ชัญญภาค หล้าแหล่ง^{1*}

Sukanya Wongkaeo¹, Chanyaphak Lalaeng¹

ภาควิชาพื้นฐานทั่วไป สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ชุมพร

²Department of General Science, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Prince of Chumphon Campus, Chumphon

*Corresponding author: Chanyaphak Lalaeng, e-mail address: Chanyaphak.la@kmitl.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารอบแนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร ผลการศึกษาพบว่า แบบจำลองกรอบแนวคิดการประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ซึ่งประกอบด้วย เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน ประกอบด้วย การเป็นผู้นำด้านต้นทุนการสร้าง ความแตกต่าง การตอบสนองอย่างรวดเร็ว โดยการประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG และความได้เปรียบทางการแข่งขันยังส่งผลต่อผลการดำเนินงาน Balanced Scorecard (BSC) มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการภายใน มุมมองด้านการเรียนรู้และการเจริญเติบโต ซึ่งแบบจำลองกรอบแนวคิดนี้อาศัยความรู้ในเชิงทฤษฎีความรู้ในเชิงทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จึงควรนำแบบจำลองนี้ไปทดสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อนำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จต่อไป

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG, ความได้เปรียบทางการแข่งขัน, ผลการดำเนินงาน Balanced Scorecard (BSC)

Abstract

This article aims to develop a conceptual framework regarding the application of the BCG economic model, competitive advantage and performance of community enterprises in Chumphon Province. The results of the study found that Application Conceptual Framework Model Use the BCG economic model which includes Bio-Economy circular economy green economy Affects competitive advantage, consisting of being a leader in cost differentiation. quick response by applying the BCG economic model and competitive advantage, it also affects the performance of the Balanced Scorecard (BSC) from a financial perspective. Customer perspective Internal process perspective Perspective on learning and growth This conceptual framework model relies on theoretical knowledge and a review of related literature. Therefore, this model should be tested for consistency with empirical data. In order to apply the results in running a successful business.

Keywords: The application of BCG economic model, Competitive advantage, Performance Balanced Scorecard (BSC)

บทนำ

ความยากจนนับเป็นปัญหาสำคัญที่ทุกประเทศทั่วโลกต่างให้ความสนใจ เนื่องจาก ความยากจนนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ตามมา ทั้งปัญหาครอบครัว ปัญหายาเสพติด ปัญหา อาชญากรรม ปัญหาความเหลื่อมล้ำและปัญหา คุณภาพชีวิตของประชากร ซึ่งประชากรใน ประเทศไทยประสบกับปัญหาดังกล่าวเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความยากจนของครัวเรือน ในภาคการเกษตร โดยคนทำงานในภาค การเกษตรมีจำนวนถึง 1 ใน 3 ของคนทั้งประเทศ แต่หนี้สินเกษตรกรมากกว่า 25.5 เท่าของ รายได้ และมีแนวโน้มของหนี้สินสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ พ.ศ. 2543 โดยเกษตรกรที่มีฐานะยากจน มีหนี้สิน จำนวน 40,000 บาทต่อครัวเรือน ส่วนเกษตรกรที่มีฐานะปานกลางจนถึงมีฐานะดี มีหนี้สินจำนวน 73,000 บาทต่อครัวเรือน สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่ง เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้เรื่องการจัดการรายรับ รายจ่าย และ หนี้สินค่อนข้างน้อย จึงนำไปสู่การสร้างหนี้สิน มากกว่ารายรับ (The Thailand Development Research Institute, 2020) ดังที่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี(พ.ศ. 2561-2580) ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องวิสาหกิจชุมชน เช่น การ ส่งเสริมผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนให้คำนึงถึงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมพัฒนา ศักยภาพคน และ การใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานเศรษฐกิจ พอเพียง การพัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัครด้วยกลไก การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น โดยการสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนา เมือง ชุมชน และเครือข่ายที่ประกอบด้วยภาคีสำคัญตามบริบทของพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเชื่อมโยงการพัฒนาาร่วมกันในทุกระดับและพัฒนาศักยภาพองค์กร เพื่อส่งเสริมให้เกิดกลไกทาง เศรษฐศาสตร์ในการพัฒนาผลผลิตตามมาตรฐานสากล ธุรกิจชุมชนแบบครบวงจร และตลาด เพื่อเกษตรกรโดยเกษตรกร พร้อมกับส่งเสริมกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์และรายได้ให้กับชุมชน (Office of the National Economic and Social Development Council, 2565)

ซึ่งภายใต้บริบทของเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ที่ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่มีพลวัตเปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนความตื่นตัวในกระแสของศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) เป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ประเทศต่าง ๆ เร่งขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจภายใต้ความยั่งยืนนั้น รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับ “BCG Model” หรือโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นเศรษฐกิจทฤษฎีใหม่ที่ผสมผสานการพัฒนา 3 ด้านหลัก คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศในด้านสังคม เศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม และให้ไทยบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals–SDGs ขององค์การสหประชาชาติ (UN) และยังคงสอดคล้องกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 ด้วย โดย 1) เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) คือการนำความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาพัฒนาต่อยอดจากฐานความเข้มแข็งเดิมของไทย ในด้านทรัพยากรชีวภาพ และผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า เช่น การพัฒนาพันธุ์ข้าวที่ให้สารอาหารเพิ่มขึ้น เป็นต้น 2) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คือการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าที่สุด โดยเน้นการลดปริมาณของเสียให้น้อยลงหรือเท่ากับศูนย์ (Zero Waste) เช่น การนำขยะมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับขยะ เป็นต้น และ 3) เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) คือการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและรักษาสิ่งแวดล้อมโดยเน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การควบคุมมลพิษและของเสีย การลงทุนสีเขียว และการจัดงานสีเขียว เป็นต้น [1] (สวทช.), 2563)

ทั้งนี้องค์กรต่าง ๆ จึงควรมีการนำ “BCG Model” หรือโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนมาประยุกต์ใช้เพื่อนำไปสู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานที่ดีขององค์กรที่ยั่งยืน โดยในการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กรนั้น เป็นการดำเนินธุรกิจให้เหนือกว่าคู่แข่งซึ่งสามารถทำได้โดยการมอบคุณค่าที่ดีกว่าให้แก่ลูกค้า การโฆษณาผลิตภัณฑ์ และการบริการด้วยราคาที่ถูกลงหรือคุณภาพที่ดีกว่าจึงสามารถดึงดูดความสนใจจากลูกค้าได้ และต้องมีผลิตภัณฑ์ บริการที่มีความโดดเด่น โดยเป็นปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังความภักดีต่อตราสินค้า การนำเสนอคุณค่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ถ้าคุณค่าที่นำเสนอมีประสิทธิภาพจะสามารถสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับผลิตภัณฑ์และการบริการ และเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับลูกค้า [2] Porter (1980) กล่าวว่า ความสามารถในการแข่งขันเกิดขึ้นเมื่อธุรกิจสามารถนำกลยุทธ์สร้างสรรค์

มูลค่าให้เกิดขึ้นซึ่งกลยุทธ์นี้ไม่มีในธุรกิจอื่น Porter ได้เสนอว่า ความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการเกิดขึ้นด้วย 3 แนวทาง (1) ความเป็นผู้นำด้านต้นทุน (2) การสร้างแตกต่างของสินค้า (3) การตอบสนองอย่างรวดเร็ว และในมุมมองของ Porter กลยุทธ์การจัดการควรมุ่งเน้นถึงการสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน การดำเนินกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จจะช่วยให้ยกระดับประสิทธิภาพการทำงานของผู้ประกอบการให้สูงขึ้น [3] (Grahovac and Miller, 2009) ซึ่งนำไปสู่ผลการดำเนินงานขององค์กรที่มีประสิทธิภาพ โดย [4] Kaplan & Norton (2004) ได้นำเสนอแนวคิดการวัดผลการดำเนินงานที่องค์กรควรพิจารณาตัวชี้วัด 4 มุมมอง คือ มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Business Perspective) และมุมมองด้านการเรียนรู้และการเจริญเติบโต (Learning and Growth Perspective)

เมื่อกล่าวถึง“หน่วยการผลิตที่ชุมชนเป็นเจ้าของ”หรือ“วิสาหกิจชุมชน หรือ Community Enterprise” ในฐานะขององค์กรการผลิตในระดับจุลภาคที่เกิดจากทุนของชุมชนขึ้นมาเป็นประเด็นหลักในการศึกษา เนื่องจากเล็งเห็นถึงความสำคัญในหลักคิดและศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน ทั้งนี้จังหวัดชุมพร มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร จำนวน 450 ราย (ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565) ซึ่งล้วนเป็นผลลัพธ์ของการส่งเสริมจากภาครัฐ ได้มีการดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมของภาครัฐอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการนำโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี หรือ BCG Model มาประยุกต์ใช้เข้ากับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ทำให้เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ในการนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร เพื่อทราบข้อมูลการขับเคลื่อนหรือการประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG รวมถึงเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ โมเดลเศรษฐกิจ BCG ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับอิทธิพลของตัวแปร การประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร เพื่อเป็นแนวทางให้วิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาตามแนวคิดการประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ที่นำไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร และธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG และความได้เปรียบทางการแข่งขัน ที่นำไปสู่ผลการดำเนินงานขององค์กรได้

ขอบเขตเนื้อหาของงานวิจัย

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาตัวแปรการประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร ซึ่งตัวแปรอิสระ และตัวแปรผลลัพธ์ สามารถอธิบายได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน ของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร

กลุ่มที่ 2 การประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร

กลุ่มที่ 3 ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร

1. การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG

[5] Bruce D. Henderson ซึ่งเป็นผู้คิดค้นและนิยามว่า BCG Model เป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับความยั่งยืน ของฐานทรัพยากรธรรมชาติโดยนำองค์ความรู้มาต่อยอดฐานความเข้มแข็งภายในของประเทศไทย คือ ความหลากหลายทางชีวภาพและผลผลิตทางการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์พร้อมกับปรับเปลี่ยนระบบการผลิตไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อ รักษาความมั่นคงทางวัตถุดิบ สมดุลของสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การพัฒนาเศรษฐกิจ แบบ BCG ประกอบไปด้วยแนวคิดหลัก 2 แนวคิด คือ เศรษฐกิจชีวภาพและเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมกันเป็นแนวคิดที่กว้างขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) คือ รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ชีวภาพอย่างคุ้มค่าควบคู่ไปกับการรักษาสมดุลทางสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในหลากหลายสาขามา ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพหรือก่อให้เกิดนวัตกรรม1 ทรัพยากรที่นำมาผลิตในระบบเศรษฐกิจชีวภาพต้องสามารถปลูกทดแทนหรือ นำกลับมาใช้ใหม่ได้ (renewable) ลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่มีการวางแผนให้ทรัพยากรในระบบการผลิตทั้งหมดสามารถกลับคืนสู่สภาพเดิมและนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เพื่อรับมือกับปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรในอนาคต ที่จะมีความต้องการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตเพิ่มมากขึ้นจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและความต้องการสินค้าและบริการของ ผู้บริโภค ดังนั้น เศรษฐกิจหมุนเวียน จึงมุ่งเน้นการคงคุณค่าผลิตภัณฑ์ให้นานที่สุด ส่งเสริมการใช้ซ้ำ สร้างของเสียในปริมาณที่ ต่ำที่สุด และให้ความสำคัญกับการจัดการของเสียจากการผลิตและบริโภค ด้วยการนำวัตถุดิบที่ผ่านการผลิตและบริโภคแล้ว เข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ ซึ่งต่างจากระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมที่เน้นการใช้ทรัพยากร การผลิต และการสร้างของเสีย ใน รูปแบบเศรษฐกิจที่เป็นเส้นตรง หรือ Linear Economyเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างสมดุล ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่นำไปสู่ ความยั่งยืนและแข่งขันได้ในระดับสากล

2. การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage)

ความได้เปรียบทางการแข่งขัน หมายถึง ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการทางกลยุทธ์ที่สามารถ สร้างคุณค่า (Value-creating strategy) ให้เหนือกว่าคู่แข่งคือความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน โดยคู่แข่งไม่สามารถดำเนินการทางกลยุทธ์แบบเดียวกัน [2] Porter (1980) กล่าวว่า ความได้เปรียบในการแข่งขัน หมายถึง กลยุทธ์ที่ทำให้องค์กรอยู่ในตำแหน่งที่เหนือหรือได้เปรียบกว่าคู่แข่ง ด้วยวิธีการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณภาพดีที่สุดในตำแหน่งที่มีต้นทุนต่ำ หรือจุดเด่นอื่น ๆ ที่เหนือกว่าคู่แข่ง ต้องสร้างความแตกต่าง 3 ด้าน ได้แก่ กลยุทธ์การเป็นผู้นำด้านต้นทุน กลยุทธ์การสร้าง ความแตกต่าง และกลยุทธ์การตอบสนองอย่างรวดเร็ว ซึ่งสามารถอธิบายความหมายของแต่ละด้านดังนี้ 1. การเป็นผู้นำด้านต้นทุน (cost leadership) การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านต้นทุน โดยผู้ประกอบการได้ใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าจนเกิดประโยชน์สูงสุดและมีของเสียน้อยที่สุด โดยการสร้างความได้เปรียบทางด้านต้นทุนในธุรกิจที่สามารถทำให้เกิดการมีประสิทธิผลด้านต้นทุน เพื่อทำให้เกิดความได้เปรียบทางด้านต้นทุนกว่าคู่แข่งรายอื่น ซึ่งองค์กรธุรกิจสามารถดำเนินการความได้เปรียบในการแข่งขันด้านการเป็นผู้นำด้านต้นทุนได้ดังนี้ การประหยัดจากขนาดการผลิต (Economies of scale) ผลจากเรียนรู้และประสบการณ์ (Learning and Experience Curve Effect) ผลประโยชน์จากการรวมตัวในแนวตั้ง (Benefits of Vertical Integration) และการตัดสินใจเลือกวิธีที่ดีที่สุดในการดำเนินงาน (Best Choices and Operating) 2. การสร้างความแตกต่าง (differentiation and distinctive) เป็นการกำหนดรูปแบบต่าง ๆ และการดำเนินการเพื่อพัฒนาแนวทางให้มีความแตกต่างจากคู่แข่งรายอื่น ๆ หรือการสร้างสินค้าในธุรกิจที่มีคุณภาพเหนือกว่าคู่แข่ง ทั้งนี้การสร้าง ความแตกต่างด้านคุณภาพของสินค้าส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดความภักดีต่อสินค้ามากขึ้น และส่งผลให้ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัย ด้านราคาน้อยลง 3. การตอบสนองอย่างรวดเร็ว (Quick Response) เป็นความคล่องตัวต่อการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วทำให้ผู้บริโภคได้รับความพึงพอใจไม่ว่าจะเป็นด้านการนำเสนอสินค้าใหม่ การปรับปรุงสินค้า การบริการหลังการขาย การขนส่งสินค้า หรือการตัดสินใจในการบริหารจัดการ ทั้งนี้องค์กรสามารถตอบสนองความต้องการอย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าซึ่งประกอบด้วยดังนี้ การส่งมอบผลิตภัณฑ์ การตอบคำถามลูกค้า การพัฒนา

สินค้าใหม่ การปรับปรุงสินค้าเก่า หรือ สินค้าเดิมที่มีอยู่และการใช้กลยุทธ์ทางการตลาด อีกทั้ง[6] Dunn, Norburn & Burley (1994, p.131-141) ให้ความหมาย ความได้เปรียบทางการแข่งขัน หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากการได้ทรัพยากรที่มีค่า มีความพิเศษเป็นเลิศเหนือกว่าผู้อื่น เช่น ความสามารถด้านนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสูง มีความเฉพาะตัวต่างจากคนอื่น ผู้อื่นไม่สามารถลอกเลียนแบบได้

3. การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความสำเร็จในการดำเนินงานตามแนวคิด (Balanced Scorecard (BSC))

ความหมายของความสำเร็จในการดำเนินงาน เป็นเครื่องมือที่ได้อบรมรับในการยอมรับอย่างแพร่หลายในการนำมาประยุกต์ใช้เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพการดำเนินงาน และความสำเร็จขององค์กรเป็นเครื่องมือที่สามารถจัดการทรัพยากรขององค์กรให้สามารถวัดผลการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม [7] Kaplan & Norton จึงได้นำเสนอแนวคิดการวัดผลการดำเนินงานที่องค์กรควรพิจารณาตัวชี้วัด 4 มุมมอง คือ มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) การทำให้องค์กรเติบโตและมีความสามารถในการผลิตจะต้องมีการระบุดัชนีชี้วัดทาง การเงิน โดยวัดอุปสงค์ทางการเงินนั้นจะต้องถูกกำหนดให้เจาะจงชัดเจน และหาคำตอบได้ว่าปัจจัย หลักอะไรที่ทำให้องค์กรเติบโต นอกจากนั้นการมองหากลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่มีส่วนทำให้องค์กรเติบโต และมีกำไรก็มีความสำคัญเช่นกัน มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) การดูแลรักษา และสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าเก่า และลูกค้าใหม่ กล่าวคือ เป็นการหาวิธีดึงดูดใจลูกค้า หรือการหาวิธีสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้นเพื่อเปลี่ยนฐานะจากลูกค้าให้เป็นคู่ค้า โดยที่ยังคงรักษารฐานลูกค้าเดิมไว้ มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Business Perspective) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ ในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ การพัฒนาเครื่องหมายการค้า การขาย การบริการ และการตลาด รวมถึงกระบวนการปฏิบัติหรือการบริหารภายใน เช่น การขนส่ง และการจัดจำหน่าย เพื่อให้เกิดการสร้างมูลค่า คุณค่า และความหลากหลายให้เหมาะสมกับลักษณะ และ กำลังซื้อของลูกค้า และมุมมองด้านการเรียนรู้และการเจริญเติบโต (Learning and Growth Perspective) การกำหนดกลยุทธ์ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน การเรียนรู้และ การเติบโต เป็นการวางระบบบริหารจัดการแบบมียุทธศาสตร์ โดยจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ของพนักงาน ผู้บริหาร และลูกค้า ดังนั้นการเรียนรู้และการเติบโต จึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่จะ ทำให้องค์กรประกอบทั้ง 3 ด้านประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวได้ และเป็นองค์ประกอบที่ไม่สามารถ วัดเป็นเชิงปริมาณได้เพราะอยู่ในรูปของสินทรัพย์ที่ไม่สามารถจับต้องได้ (intangible) แต่มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมขององค์กรและลูกค้าที่จะทำให้การดำเนินงานมีมาตรฐานที่ดีขึ้น โดยจะพิจารณาการเรียนรู้และการเติบโตในส่วนที่สนับสนุนการบริหารจัดการแบบมียุทธศาสตร์ซึ่งมีสามประเด็นหลัก ที่มีส่วนสนับสนุน ได้แก่

1. ความสามารถของพนักงานได้แก่ ทักษะและความรู้ ในส่วนของประสบการณ์นั้น ถือว่าไม่มีความจำเป็น เพราะเป็นเรื่องของอดีตซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะตัวบุคคล
2. เทคโนโลยี เช่น ระบบเครือข่ายการสื่อสาร เครื่องไม้เครื่องมือ ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ การเข้าถึงข้อมูล
3. บรรยากาศในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ระบบการจูงใจให้รางวัล การมอบอำนาจหรือให้อำนาจในการปฏิบัติงาน และความเท่าเทียมในการปฏิบัติงานพิจารณาในแง่ของโอกาสในการทำงาน

4.ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา และการกำหนดสมมติฐานของการวิจัย H1

4.1ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนและผลการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ: กรณีศึกษาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตและแปรรูป

การดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนมีหลายรูปแบบ [8] (เรวดี อนุวัฒนา, 2562) ตัวอย่างเช่น 1.การออกแบบตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน(Circular Design) คือการออกแบบสินค้าให้ง่ายต่อการแยกชิ้นส่วน(disassembly) และการนำกลับมาประกอบขึ้นใหม่(reassembly) 2.การนำกลับมาใช้ใหม่ (Resource Recovery) เป็นการนำวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุที่ต้องการกำจัดกลับเข้าสู่กระบวนการผลิตอีกกระบวนการหนึ่งเป็นการลดปริมาณขยะที่ต้องกำจัดทั้งโดยการเผาหรือการฝังกลบ 3.การเลือกใช้วัสดุ (Circular Supplies) คือการใช้วัตถุดิบที่มาจากวัสดุรีไซเคิล(recycledraw materials) หรือวัตถุดิบที่สามารถรีไซเคิลได้(recyclable raw materials) นำมาผลิตและแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าเช่น ผลิตภัณฑ์ของ moreloopที่มีการนำผ้าที่เหลือจากกระบวนการผลิตจากโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า มาแปรรูปเป็นเสื้อผ้า กระเป๋า หน้ากากอนามัยของข้าวสวย(moreloop, n.d.) ซึ่งเป็น

การนำของเหลือใช้มาเพิ่มมูลค่าด้วยการผลิตอย่างสร้างสรรค์ (Upcycling) [9] (พิมพ์ใจ พิมพ์พิลา, 2563) งานวิจัยในอดีตชี้ให้เห็นว่าการที่ธุรกิจมีการดำเนินการตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนนั้น จะส่งผลให้ธุรกิจมีผลการดำเนินการด้านเศรษฐกิจที่ดีขึ้น เนื่องจากการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตลดต้นทุนการใช้พลังงานและวัตถุดิบ ลดต้นทุนด้านการจัดการของเสีย[6] (Burnett & Hansen, 2008) รวมไปถึงสามารถเพิ่มรายได้และผลกำไรจากกลุ่มลูกค้าที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม [10] (Banerjee et al., 2003; Chen et al., 2006; Journeault et al., 2016) เป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนของธุรกิจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [11] De los Rios and Charnley (2017)

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรทางธุรกิจ กลยุทธ์สร้างความได้เปรียบ ในการแข่งขันและการดำเนินงานตามโมเดลเศรษฐกิจบีซีจีของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงราย

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจบีซีจีกับความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยมีผลการศึกษาวิจัยที่สนับสนุนเศรษฐกิจบีซีจีกับความได้เปรียบทางการแข่งขัน ดังนี้

[12] กษิตศ โฉมว้าง (2565) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรทางธุรกิจ กลยุทธ์สร้างความได้เปรียบ ในการแข่งขันและการดำเนินงานตามโมเดลเศรษฐกิจบีซีจีของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงรายเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงราย จำนวน 2,472 กลุ่ม โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีผู้ตอบกลับมาทั้งสิ้น 418 คน ผลการศึกษาพบว่า บริบทของทรัพยากรทางธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนตาม ทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากร (RBV) พบว่า บริบทด้านความมีคุณค่า ด้านความหายาก ด้านความยากในการลอกเลียนแบบ และด้านความสามารถในการจัดการทรัพยากรทั้งหมดอยู่ ระดับมาก วิสาหกิจชุมชนมีการใช้กลยุทธ์ความเป็นผู้นำด้านต้นทุนและกลยุทธ์การสร้าง ความแตกต่างอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนกลยุทธ์มุ่งตลาดเฉพาะอยู่ในระดับมาก วิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานตามโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี (BCG Economy Model) ในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนและด้านเศรษฐกิจสีเขียว ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก บริบทของทรัพยากรทางธุรกิจทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์กับกลยุทธ์ สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ทั้ง 3 ประเภท ทั้งกลยุทธ์การเป็นผู้นำด้านต้นทุน การสร้างความแตกต่าง และการมุ่งตลาดเฉพาะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การเลือกใช้กลยุทธ์สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ทุกกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานตาม โมเดลเศรษฐกิจบีซีจีทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และบริบทของทรัพยากรทางธุรกิจทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานตามโมเดลเศรษฐกิจบีซีจีของวิสาหกิจ ชุมชนอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.01 จากการสังเคราะห์วรรณกรรมดังกล่าวนำไปสู่สมมติฐานข้อที่ 1

H1: การประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร

5.ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา และการกำหนดสมมติฐานของการวิจัย H2

5.1 ผลกระทบของการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวและบุปปัจจัยต่อการรับรู้ผลการดำเนินงานของโรงพยาบาลรัฐบาลในประเทศไทย

การจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียว(Green Supply Chain Management, GSCM) หมายถึงการบูรณาการแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมเข้ากับการจัดการห่วงโซ่อุปทานของโรงพยาบาลรัฐบาล เป็นการไหลเวียนตลอดทั่วทุกส่วนในห่วงโซ่อุปทานโดยตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมโดยเน้นที่กระบวนการจัดซื้อจัดหาเครื่องมือแพทย์ เวชภัณฑ์อื่น ๆ ตลอดจนไปถึงจัดซื้อจัดหาสินค้าและบริการอื่น ๆ ที่นำเข้าสู่โรงพยาบาลเป็นการนำบริการของโรงพยาบาลไปสู่ ผู้ป่วย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้ป่วยและโรงพยาบาล ส่งผลให้เกิดการประหยัดพลังงาน การลดต้นทุนด้านการรักษาพยาบาล การกำจัดของเสียการลดมลพิษและการรักษาสิ่งแวดล้อม การจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวเป็นการสร้างความสมดุลระหว่างผลการดำเนินงานที่ดีด้านการตลาดด้วยมิติด้านสิ่งแวดล้อม [13] (Zhu, Sarkis & Lai, 2019, pp. 54-67) มาตรการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยการจัดซื้อสีเขียว การออกแบบสีเขียว ผู้บริโภคตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม การจัดการสภาพแวดล้อมภายในและผลตอบแทนจากการลงทุน

การรับรู้ผลการดำเนินงานองค์กร (Perceived organizational performance, POP)หมายถึงความสำเร็จของการจัดการโรงพยาบาลที่แสดงออกมาในรูปของประสิทธิผลและประสิทธิภาพในโครงสร้างและกระบวนการปฏิบัติงานของโรงพยาบาล

รัฐบาล การวัดผลการดำเนินงานยังบอกถึงข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญเพื่อให้ฝ่ายบริหารสามารถติดตามผลการดำเนินงานรายงานความคืบหน้าปรับปรุงแรงจูงใจและการสื่อสารและระบุปัญหาที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์องค์กรและนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติให้เกิดผลสูงสุด[14] (นพดล ร่มโพธิ์, 2557)สามารถอธิบายได้หลายมุมมองขึ้นอยู่กับผู้ที่รับรู้ไม่ว่าจะเป็นผู้มารับบริการ ผู้ให้บริการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงพยาบาลการรับรู้ผลการดำเนินงานโรงพยาบาลวัดได้จากความพึงพอใจของผู้ป่วยหรือผู้มารับบริการจากคุณภาพการให้บริการจากความคาดหวังของผู้มารับบริการแสดงออกมาโดยประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการให้บริการมีองค์ประกอบในห้าด้านกล่าวคือด้านการรับเข้า ด้านบริการทางการแพทย์ ด้านบริการอื่น ๆ ด้านการจำหน่ายผู้ป่วยออกจากโรงพยาบาลและด้านความรับผิดชอบต่อสังคม[15] (ฉัตรชัย เหล่าเขตการณ์ และคณะ 2561, หน้า 124-137) โดยที่การรับรู้ผลการดำเนินงานที่ได้รับผลมาจากการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวสามารถวัดได้ใน 3 มิติคือมิติด้านสิ่งแวดล้อมมิติด้านสังคมและมิติด้านเศรษฐกิจ (Elkington, 1998 อ้างถึงใน[16] Cazeri, Anholon, Ordonez, & Novaski, 2017และ [17] Duque-Urbe, Sarache, & Gitierrez, 2019, p. 5949))

5.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการประเมินผลการดำเนินงาน ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจกับผลการดำเนินงาน โดยมีผลการศึกษาวิจัยที่สนับสนุนโมเดลเศรษฐกิจกับผลการดำเนินงาน ดังนี้

การประเมินผลการปฏิบัติงานเชิงคุณภาพได้ถูกนำเสนอครั้งแรกโดย[7] Kaplan and Norton (1992) ในบทความที่ได้รับการอ้างอิงอย่างกว้างขวางในเรื่อง การประเมินผลการปฏิบัติงานเชิงคุณภาพ: การวัด เพื่อขับเคลื่อนผลการปฏิบัติงาน (The Balanced Scorecard: Measures that Drive Performance) การประเมินผลการปฏิบัติงานเชิงคุณภาพเป็นการจัดการประสิทธิภาพที่มุ่งเน้นผลลัพธ์แบบบูรณาการ เครื่องมือประกอบด้วยมาตรการทางการเงินและไม่ใช้ทางการเงินที่เชื่อมโยงภารกิจขององค์กร ค่านิยมหลัก และวิสัยทัศน์สู่อนาคตด้วยกลยุทธ์ เป้าหมาย และความคิดริเริ่มที่ออกแบบมาเพื่อนำมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจากการศึกษาธุรกิจ SMEs ในประเทศสเปนพบว่าธุรกิจที่นาระบบการวัดผล การปฏิบัติงานเชิงคุณภาพไปใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนองค์กรมีประสิทธิภาพในด้านการเงินที่ดีขึ้น และสามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อแสวงหามูลค่าให้แก่ธุรกิจได้ในระดับที่สูงขึ้น [18] (Malagueño, LopezValeiras, & Gomez-Conde, 2018) ซึ่งการวัดผลการปฏิบัติงานเชิงคุณภาพประกอบด้วย 4 มุมมอง ได้แก่

1. มุมมองด้านการเงิน เป็นการประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรในระยะยาว และเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินงานในมุมมองที่ไม่ใช่การเงิน ซึ่งสามารถประเมินความสำเร็จทาง ด้านการเงินด้วยผลกำไรจากการดำเนินงาน ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น การเพิ่มขึ้นของยอดขาย การแบ่งปันผลกำไรให้แก่สมาชิก การจัดสรรผลกำไรอย่างเป็นสัดส่วน [19] (สุดารัตน์ แซ่มเงิน, 2563)

2. มุมมองด้านลูกค้า เป็นมุมมองที่สะท้อนความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อคุณภาพของสินค้าและบริการ กระบวนการให้บริการ ความพึงพอใจต่อการให้บริการของพนักงาน ซึ่งความพึงพอใจของลูกค้ามีผลมาจากประสิทธิภาพของการเรียนรู้และเจริญเติบโต และกระบวนการ ภายในที่ส่งผ่านมาจากคุณภาพของสินค้าและศักยภาพของพนักงาน ซึ่งสามารถวัดความสำเร็จได้จาก ความพึงพอใจของลูกค้าต่อผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสวยงามได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับและตรงความต้องการของผู้บริโภค [20] (ทักษญา สง่าโยธิน, 2560)

3. มุมมองด้านกระบวนการภายในองค์กรที่สะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของลูกค้าและผลลัพธ์ทางด้านการเงิน วิสาหกิจชุมชนต้องให้ความสำคัญ กับการบริหารจัดการองค์กร การจัดโครงสร้างองค์กร การบริหารตลาด กระบวนการผลิตและการส่งมอบ ให้แก่ลูกค้า วิธีการทำธุรกิจการพัฒนาระบบการทำงานเพื่อการลดต้นทุน การสร้างสรรค์สินค้าและ บรรจุภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย การสร้างคุณค่าของผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค การปฏิบัติตามกฎระเบียบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันปัญหาด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้[21] (ภัทรธิดา วัฒนาพรณกิตติ, 2559)

4. มุมมองด้านการเรียนรู้และเจริญเติบโตเป็นมุมมองที่สะท้อนความพร้อมในการดำเนินงาน ขององค์กรสำหรับการแข่งขันในสภาวะความผันผวนทางสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนต้องมุ่งเน้นการพัฒนาทุนมนุษย์การพัฒนาทักษะในการทำงานให้มีความสามารถในการผลิต รวมถึงการนำนวัตกรรมการผลิตเข้ามาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ มีการพัฒนาสมาชิกให้มีความรู้ ความสามารถในการวางแผน การตัดสินใจและการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีการจัดบันทึกรายการรับ-จ่ายที่ถูกต้อง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้[22] (Surin, Edward, Hussin, & Wahab, 2017) จากการสังเคราะห์วรรณกรรมดังกล่าวนำไปสู่สมมติฐานข้อที่ 2

H2: การประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร

6.ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา และการกำหนดสมมติฐานของการวิจัย H3

6.1 จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความได้เปรียบทางการแข่งขันกับผลการดำเนินงานขององค์กร โดยมีผลการศึกษาวิจัยที่สนับสนุนความได้เปรียบทางการแข่งขันส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์กร ดังนี้ [23] Halim, et al. (2011) ระบุว่า การใช้กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันจะผลักดันให้เกิดประสิทธิภาพทางธุรกิจ เช่นเดียวกับการจัดการที่สามารถสร้างความได้เปรียบและส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัท และ [24] Healy, et al. (2014) ระบุว่า การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทำให้ธุรกิจมีความสามารถที่แตกต่างจากคู่แข่ง ตลอดจนหากกลยุทธ์ทางการแข่งขันที่เหมาะสมแก่ธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผลการดำเนินงานที่ดีและเหนือกว่าคู่แข่งนำไปสู่การเป็นผู้นำในธุรกิจ นอกจากนี้ [25] พชรินทร์ บุญสวัสดิ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุของความได้เปรียบทางการแข่งขันที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจสำนักงานบัญชี พบว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจสำนักงานบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผลการดำเนินงานของธุรกิจสำนักงานบัญชีได้รับอิทธิพลรวมจากความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) เท่ากับ 0.86 ซึ่งทั้งหมดเป็นอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.86

จากการสังเคราะห์วรรณกรรมดังกล่าวนำไปสู่สมมติฐานข้อที่ 3

H3: ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร

วิธีการวิจัย

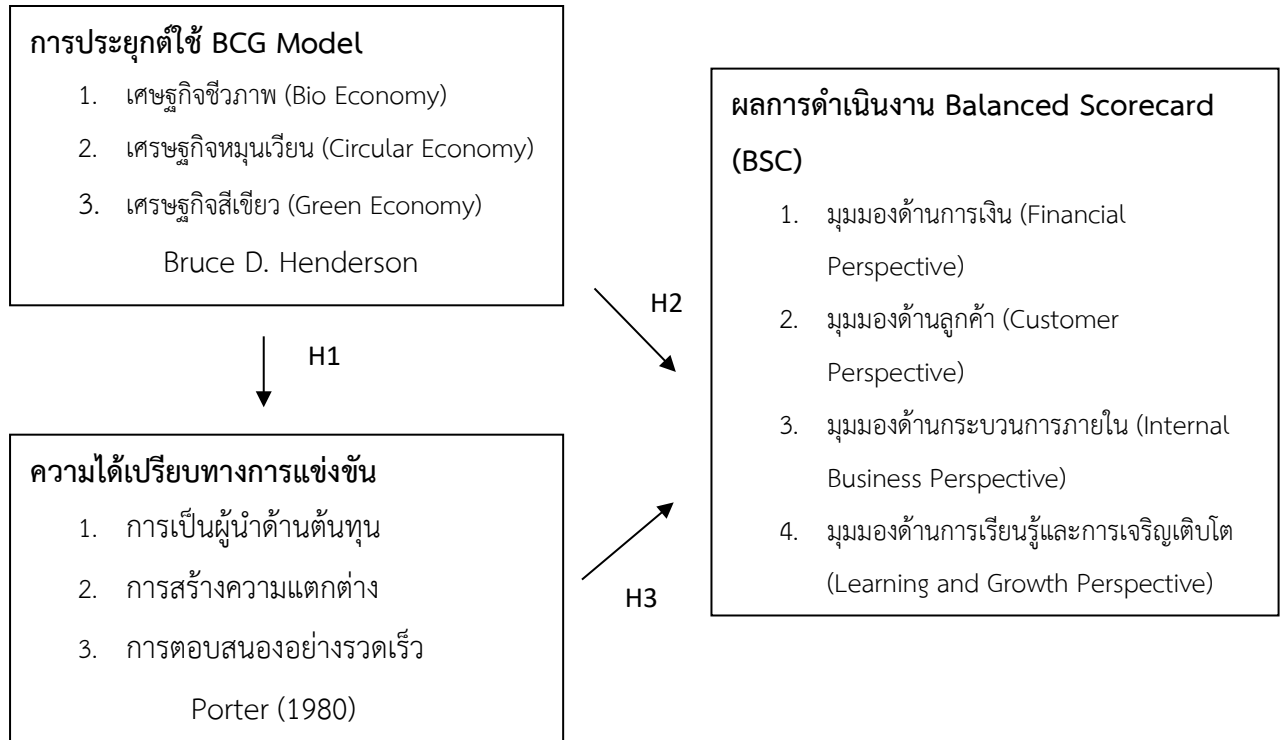
การศึกษานี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร จำนวน 450 ราย ใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยมีข้อจำกัดเรื่องอัตราการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้เป็นตัวแทนที่ดีในการให้ข้อมูล โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ประธาน/รองประธานกลุ่มวิสาหกิจ โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation) เพื่อหาระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระหลายตัวตามกรอบแนวคิด

การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นที่มีผลกระทบต่อตัวแปรตาม นำมาสร้างเป็นสมการพยากรณ์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาทบทวน แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรการประยุกต์ใช้ BCG Model ความได้เปรียบทางการแข่งขัน c และผลการดำเนินงาน Balanced Scorecard (BSC) ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 แสดงผลของความสัมพันธ์ของตัวแปรการประยุกต์ใช้ BCG Model ความได้เปรียบทางการแข่งขัน

และผลการดำเนินงาน Balanced Scorecard

ที่มา: ผู้เขียน

บทสรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องและความแตกต่างจากข้อค้นพบของนักวิชาการที่ผ่านมาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชุมพร ทั้งนี้จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ตัวแปรอิสระโมเดลเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วย เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) และความได้เปรียบทางการแข่งขัน ประกอบด้วย การเป็นผู้นำด้านต้นทุน การสร้างความแตกต่าง และการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีความสอดคล้องกับนักวิจัยหลายท่าน

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนและผลการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ: กรณีศึกษาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตและแปรรูป พบว่า การที่ธุรกิจมีการดำเนินการตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนนั้น จะส่งผลให้ธุรกิจมีผลการดำเนินการด้านเศรษฐกิจที่ดีขึ้น เนื่องจากการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตลดต้นทุนการใช้พลังงานและวัตถุดิบ ลดต้นทุนด้านการจัดการของเสีย [6] (Burnett & Hansen, 2008; Chen et al., 2006; Journeault et al., 2016; Virtanen et al., 2013) รวมไปถึงสามารถเพิ่มรายได้และผลกำไรจากกลุ่มลูกค้าที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม [10] (Banerjee et al., 2003; Chen et al., 2006; Journeault et al., 2016) เป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนของธุรกิจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [11] De los Rios and Charnley (2017) นอกจากนี้ [12] กษิตศ ใจผาวัง (2565) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง

ทรัพยากรทางธุรกิจ กลยุทธ์สร้างความได้เปรียบ ในการแข่งขันและการดำเนินงานตามโมเดลเศรษฐกิจบีซีจีของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงรายผลการศึกษพบว่า การเลือกใช้กลยุทธ์สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ทุกกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานตามโมเดลเศรษฐกิจบีซีจีทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และบริบทของทรัพยากร ทางธุรกิจทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานตามโมเดลเศรษฐกิจบีซีจีของวิสาหกิจ ชุมชนอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.01

ผลการศึกษาผลกระทบของการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวและบุปปัจจัยต่อการรับรู้ผลการดำเนินงานของโรงพยาบาลรัฐบาลในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าวัฒนธรรมองค์กรส่งผลกระทบต่อสมรรถนะการจัดการความรู้ การจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวและการรับรู้ผลการดำเนินงานองค์กร สมรรถนะการจัดการความรู้ส่งผลกระทบต่อจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวและการรับรู้ผลการดำเนินงานองค์กร และการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวยังส่งผลกระทบต่อรับรู้ผลการดำเนินงานองค์กร

นอกจากนี้ผลการศึกษาวิจัยที่สนับสนุนความได้เปรียบทางการแข่งขันส่งผลการดำเนินงานขององค์กร Navarro, et al. (2010) วิจัยเรื่อง ผลกระทบของการรับรู้ความได้เปรียบในการแข่งขัน การปรับกลยุทธ์ทางการตลาด และความมุ่งมั่นในการส่งออกต่อประสิทธิภาพด้านการส่งออกให้ดีขึ้นเมื่อสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้นั้น ผลการดำเนินงานจะเป็นสิ่งที่ตามมาเสมอ จากการทดสอบแล้วพบว่าผลการดำเนินงานและความได้เปรียบในการแข่งขันมีความเกี่ยวข้องกัน [22] Halim, et al. (2011) ระบุว่า การใช้กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันจะผลักดันให้เกิดประสิทธิภาพทางธุรกิจ

เอกสารอ้างอิง

- [1] รายงานประจำปี. (2563).สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (พืพ์ครั้งที่ 1). ปทุมธานี:/สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)
- [2] Porter, Michael E. 1980. Competitive Strategy: Techniques for analyzing Industries and Competitor. New York: Free Press
- [3] Grahovac, J., & Miller, D. (2009). Competitive advantage and performance: The impact of value creation and costliness of imitation. Strategic Management Journal, 30(11), 1192-1212.
- [4] Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2004). Strategy maps: converting intangible assets into tangible outcomes. Boston, Mass: Harvard Business School Press.
- [5] Burnett, R. D., & Hansen, D. R. (2008). Ecoefficiency: Defining a role for environmental cost management. Accounting, Organizations and Society, 33(6), 551-581.
- [6] Dunn, M., Norburn, D., & Burley, S. (1994). The impact of organizational values, goals and climate on marketing effectiveness. Journal of Business Research, 30(2):131-141.
- [7] Kaplan, R. S. & Norton, D. P. (1992). The Balanced Scorecard – Measures That Drive Performance. Harvard Business Review, 70(1), 71-79.
- [8] เรวดี อนุวัฒนา. (ม.ป.ป.). เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy). สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย Bruce D. Henderson (1970), The Product Portfolio, The Boston Consultant Group 1970.
- [9] พิมพ์ใจ พิมพ์พิลา. (2563). ‘BOPE’ แปรนตร์รักษ์โลกไทย ที่ใช้ประโยชน์จากขยะพลาสติกจนหยุดสุดท้าย. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.smethailandclub.com/entrepreneur-5729-id.html>
- [10] Banerjee, S. B., Iyer, E. S., & Kashyap, R. K. (2003). Corporate environmentalism: Antecedents and influence of industry type. Journal of marketing, 67(2), 106-122.
- [11] De los Rios, I. C., & Charnley, F. J. (2017). Skills and capabilities for a sustainable and circular economy: The changing role of design. Journal of cleaner production, 160, 109-122.

- [12] กษิติศ ใจผาวัง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรทางธุรกิจ กลยุทธ์สร้างความได้เปรียบ ในการแข่งขันและการดำเนินงานตามโมเดลเศรษฐกิจบีซีจีของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงราย, ปีที่ 7(ฉบับที่ 2). <https://shorturl.asia/fwd7P>
- [13] Zhu, Q., Sarkis, J., & Lai, K.H. (2019). Choosing the right approach to green your supply chains. *Modern Supply Chain Research and Applications*, 1(1), 54-67.
- [14] นพดล รมโพธิ์. (2557). การวัดผลการปฏิบัติงานองค์กร (พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [15] ฉัตรชัย เหล่าเขตการณ์, และวรพล วัฒนานนท์. (2561). ตัวแบบเชิงสาเหตุของการบูรณาการโซ่อุปทานที่มีต่อคุณภาพการบริการของโรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 12(28), 124- 137.
- [16] Cazeri, G. T., Anholon, R., Ordonez, R. E. C., & Novaski, O. (2017). Performance measurement of green supply chain management: A literature review and gap for further research. *Brazilian Journal of Operation & Production Management Management*, 14, 60-72.
- [17] Duque-Urbe, V., Sarache, W., & Gutiérrez, E. V. (2019). Sustainable supply chain management practices and sustainable performance in hospitals: A systematic review and integrative framework. *Sustainability*, 11(21), 5949
- [18] Malagueño, R., Lopez-Valeiras, E., & Gomez-Conde, J. (2018). Balanced scorecard in SMEs: effects on innovation and financial performance. *Small Business Economics*, 51(1), 221-244.
- [19] สุรัตน์ แซ่มเงิน (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของ วิสาหกิจชุมชนไวน์ศรี ชุมแสง ตำบลท่าไม้รวก อำเภอนาทาย จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*, 35(3), 127-136.
- [20] ทักษญา ส่างไยอิน. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน. *วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์*, 12(2), 11-25.
- [21] ภัทธิธิดา วัฒนาวรรณกิตติ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนระดับ 5 ดาว จังหวัดลำปาง. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ*, 10(2), 17-26.
- [23] Halim, M. A. S. A., Muda, S., Amin, W. A. A. W. M. (2011). The Measurement of Entrepreneurial Personality and Business Performance in Terengganu Creative Industry. *International Journal of Business and Management*, 6 (6), 183-93.
- [24] Healy, P., Serafeim, G., Srinivasan, S., Yu, G. (2014). Market competition, earnings management and persistence in accounting profitability around the world. *Review of Accounting Studies*, 19(4), 1281- 1308.
- [24] พชรินทร์ บุญสวัสดิ์. (2565). ปัจจัยเชิงสาเหตุของความได้เปรียบทางการแข่งขันที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจสำนักงาน. *วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก,มหาวิทยาลัยศรีปทุม*

ข่าวปลอมโรคระบาดโควิดและจัดการจากรัฐบาลไทย Coronavirus Fake News and The Solutions from the Thai Government

ปัญจภา ปิติไกรสร

Punjapha Pitigraisorn

¹ภาควิชาพื้นฐานทั่วไป สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ชุมพร

¹Department of General Science, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Prince of Chumphon Campus, Chumphon

*Corresponding author: Punjapha Pitigraisorn, e-mail address: punjapha.pi@kmitl.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องข่าวปลอมโรคระบาดโควิดและจัดการจากรัฐบาลไทยนั้นจัดทำขึ้นเพื่อศึกษาถึงลักษณะของข่าวปลอมอันเกี่ยวกับโรคระบาดโควิดในในประเทศไทย เนื่องจากข่าวปลอมนั้นไม่ได้เป็นข้อมูลเท็จ หรือข้อมูลที่ผิดพลาดเท่านั้น แต่ข่าวปลอมสามารถส่งผลกระทบต่อประเทศในหลายด้าน เช่น เศรษฐกิจ สังคม และความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อข้อมูลของรัฐบาล หากประชาชนนั้นหลงเชื่อในข่าวปลอม ย่อมจะทำให้การจัดการสถานการณ์โรคนั้นมีความยากลำบากมากขึ้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งหวังให้เป็นแนวทางสร้างความเข้าใจ ลักษณะของข่าวปลอมที่อาจเกิดขึ้นได้ รวมไปถึงการสะท้อนการจัดการของรัฐบาลไทยโดยเปรียบเทียบกับจัดการข่าวปลอมของรัฐบาลต่างประเทศ งานวิจัยชิ้นนี้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารโดยใช้ฐานข้อมูลข่าวปลอมจากศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม คัดเลือกเฉพาะข่าวเกี่ยวกับโรคระบาดมาจำนวนทั้งสิ้น 83 ข่าว และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ทำการจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ลักษณะข่าวปลอม ผลการศึกษาสามารถจัดกลุ่มข่าวปลอมที่เกี่ยวกับโรคระบาดโควิดได้ทั้งหมด 8 ลักษณะข่าวปลอม และงานวิจัยชิ้นนี้ได้นำเสนอถึงการจัดการข่าวปลอมของรัฐบาลไทยและรัฐบาลต่างประเทศที่น่าสนใจ เพื่อให้งานชิ้นนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ข่าวปลอม, โควิดไวรัส, โรคระบาดโควิด, รัฐบาลไทย

Abstract

The aim of this research “Coronavirus Fake News and The Solutions from the Thai Government” is to study fake news stories regarding Coronavirus in Thailand, alongside how the Thai government tackled this problem. Fake news is not only incorrect information, but how it can also affect the country in various ways such as economic issues, social problems and people's trust in the government. If more people believe in the fake news, the management of the covid situation would be more difficult. This research, as a result, intends to be the tools to understand and perceive the characteristics of coronavirus fake news, including a reflection on how the Thai government responded, compared with other countries. This research is documented research based on the Anti Fake News Center Thailand by the Ministry of Digital Economy and Society, selecting in total 83 fake news stories about coronavirus in Thailand, using content analysis as an analytical tool. There are a total of 8 categories of coronavirus fake news; lock down, cases, recoveries, risk, fraud, vaccines and related issues, treatment, and other effects. This research also explores how two countries; Taiwan and Finland effectively fought against fake news which could be used to develop solutions for Thailand in the future.

Keywords: Fake News, Coronavirus, Covid-19, Thai Government

1. บทนำ

เหตุการณ์โรคระบาดโคโรนาไวรัสที่ผ่านมาแล้ว แม้ว่าสถานการณ์ทั่วโลก รวมถึงในประเทศไทยนั้นอาจเรียกได้ว่ากลับคืนสู่สภาวะเดิมก่อนมีโรคระบาดอุบัติขึ้น ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างใกล้เคียงปกติ การใส่หน้ากากอนามัย หรือแนวปฏิบัติต่างๆ ไม่ได้เป็นข้อบังคับอีกต่อไป ในช่วงเวลาที่ผ่านมา นับเป็นความท้าทายอย่างยิ่งของรัฐบาลในการจัดการความคุมสถานการณ์โรคระบาด แต่ประเด็นหนึ่งที่กระทบต่อการจัดการสถานการณ์นั้น คือ ข่าวปลอมเกี่ยวกับโรคระบาด เพราะในสถานการณ์ที่มีความประหลาด ย่อมทำให้ประชาชนรู้สึกวิตกกังวลเนื่องจากในช่วงแรกของโรคระบาดยังขาดความชัดเจนของข้อมูลในประเทศไทย ข่าวปลอมอันเกี่ยวกับโรคมีปรากฏใน 2 ลักษณะ คือ ช่วงแรกเริ่มของการระบาด และการติดเชื่อกับการรักษาโรค [1] ผลกระทบของข่าวปลอมนั้นสามารถส่งผลในระดับปัจเจก คือ อาจทำให้ประชาชนเชื่อและปฏิบัติตนที่ไม่ได้ผ่านการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ แพทย์ หรือรัฐบาล ทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตได้ และผลกระทบสามารถขยายวงกว้างไปถึงระดับความเชื่อมั่นในการป้องกันการแพร่ระบาดของรัฐบาล [1] งานวิจัยชิ้นนี้จึงนำเสนอข่าวปลอมอันเกี่ยวกับโรคระบาดโคโรนาไวรัสที่เกิดขึ้นในประเทศไทย วิเคราะห์ลักษณะของข่าวปลอมโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ควบคู่ไปกับการจัดการของรัฐบาลไทยที่ผ่านมา รวมไปถึงเปรียบเทียบแนวทางการจัดการข่าวปลอมของต่างประเทศ

2. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ ข่าวปลอม (Fake News) คือ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ หรือมีความจริงเพียงเล็กน้อย หรือไปถึงข้อมูลที่ไม่มีความเป็นจริงทั้งสิ้น [2] ข่าวปลอมมักจะเกิดขึ้นในช่วงที่สถานการณ์นั้นๆ เกิดเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน ภัยพิบัติ โรคระบาด สถานการณ์ทางการเมือง หรือเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพกายและใจของประชาชนที่ยังไม่มีข้อสรุป คำว่า Fake News หรือข่าวปลอม เริ่มเป็นคำที่ถูกพูดถึงมากขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา มีการใช้คำศัพท์นี้มากขึ้นถึงร้อยละ 365 [3]

รูปแบบของข่าวปลอม มี 3 กลุ่ม คือ ข้อมูลบิดเบือน (Disinformation) เป็นข้อมูลที่ผิดพลาดแต่ไม่ได้มุ่งหวังในผลลัพธ์ที่ไม่ดี ข้อมูลผิดพลาด (Misinformation) คือ ข้อมูลที่เป็นเท็จและจงใจสร้างขึ้นเพื่อทำร้าย ปังเจก กลุ่มสังคม องค์กร หรือประเทศ และ ข้อมูลมุ่งร้าย (Malinformation) เป็นข้อมูลที่มีพื้นฐานความเป็นจริง แต่ตั้งใจนำไปใช้เพื่อทำร้ายบุคคล กลุ่มสังคม องค์กร ประเทศ หรือเป็นการสื่อสารเพื่อสร้างความเกลียดชังต่อกันได้ [4]

จิรนนท์ หาญอรรังค์วิทย์ และคณะ [4] ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบข่าวปลอมของหน่วยงานตรวจข่าวปลอม 3 หน่วยงาน คือ ศูนย์ข่าวกรองแห่งชาติ ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม และโครงการโคแฟคประเทศไทย โดยแนวทางการวิเคราะห์ของงานวิจัย คือ วิเคราะห์รูปแบบของข่าวปลอม วิเคราะห์วิธีการสื่อสาร วิเคราะห์เจตนาของข่าวปลอม และวิเคราะห์ประเภทของข่าวปลอม งานวิจัยชิ้นนี้ทำขึ้นในช่วงเวลาเดียวกับโรคระบาดโคโรนาไวรัส คือ 6 เดือนแรก ของปี พ.ศ. 2564 ภาพรวมของข่าวปลอมในช่วงนี้ คือ เป็น ข้อมูลผิดพลาด (44.71%) และข้อมูลบิดเบือน (55.29%) ถือเป็นสัดส่วนที่แตกต่างกันเล็กน้อย การสื่อสารของข่าวปลอมที่มากที่สุด คือ เป็นเนื้อหาที่สร้างความเข้าใจผิด (31.61%) และเป็นที่สุดเจตนาว่า ข่าวปลอมในช่วงเวลาศึกษาดังกล่าวนี้มีปริมาณเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับโรคระบาดโคโรนาไวรัสมากที่สุด คือ (40.42%) ซึ่งข่าวปลอมอันเกี่ยวกับโรคระบาดนี้นั้นจะเป็นการสื่อสารที่สร้างความเข้าใจผิด (Misleading Content) และเนื้อหาที่ถูกปรับแต่ง (Manipulated Content) มีเจตนาโกหก (Prank) และการใช้อารมณ์ (Passion)

ข่าวปลอมอันเกี่ยวกับโรคระบาดโคโรนาไวรัสนั้นมีความต่อเนื่องของเรื่องราว และกระบวนการต่างๆของการจัดการ กล่าวคือ ในช่วงแรกของโรคระบาด ข่าวปลอมจะเกี่ยวข้องกับการติดเชื้อ ผู้เสียชีวิต ต่อมาเมื่อมีความคืบหน้าในการรักษาโรค เนื้อหาจึงกลายเป็นการเกี่ยวข้องกับวัคซีน และผลข้างเคียง หรือการเสียชีวิต [4] ข่าวปลอมอันเกี่ยวกับวัคซีนมีการผสมปนเปกันกว้างการสร้างและส่งต่อข่าวปลอม เพราะความสับสน และเพื่อหวังผลในการปลุกปั่นด้วย Tambini [5] แบ่งประเภทข่าวลวง ดังนี้

1. เนื้อหาที่ไม่เป็นความจริงทั้งหมด (Fabricated content)
2. การบิดเบือน (Manipulated content) เป็นเนื้อหาข่าวที่มีการบิดเบือนจากข้อเท็จจริงหรือเป็นการสร้างขึ้นจากจินตนาการเพื่อวัตถุประสงค์บางประการ เช่น พาดหัวข่าว หรืออีกชื่อหนึ่ง คือ คลิกเบท (Click bait) ฯลฯ
3. การแอบอ้าง (Imposter content) เป็นการแอบอ้างแหล่งข่าวที่แท้จริง เช่น การสวมรอยใช้ชื่อสินค้า

4. การหลอกลวง (Misleading content) เป็นการใช้ข้อมูลเพื่อหลอกลวงให้ประชาชนหลงเชื่อ
5. บริบทปลอมในการเชื่อมโยง (False context of connection) เป็นเนื้อหาที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง อาทิ การพาดหัวข่าวในบทความไม่ได้สะท้อนเนื้อหาของข่าวจริง
6. การเสียดสีและล้อเลียน (Satire and parody) เป็นการนำเสนอข่าวในลักษณะที่ซ้ำกันในลักษณะที่เหมือนเป็นข้อเท็จจริงแต่เป็นข่าวลวง ซึ่งหากผู้รับสารมีประสบการณ์การรับสารที่แตกต่างกัน อาจก่อให้เกิดความสับสนได้

คณะกรรมการการยุโรป หรือ European Commission [6] ระบุประเภทข่าวลวงในยุคอินเทอร์เน็ต กล่าวถึงประเภทข่าวลวง ไว้โดยอธิบายถึงแนวคิด Misinformation และ Disinformation คือ Misinformation คือ ข่าวลวงที่ไม่ได้มีเจตนาให้เกิดผลร้าย แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นที่มีข้อผิดพลาด ส่วน Disinformation คือ การตั้งใจเผยแพร่ เพื่อบิดเบือน หรือสร้างอิทธิพลทางความคิดต่อผู้อื่น เช่น การปล่อยข่าวปลอมในสถานการณ์สำคัญ เช่น ระหว่างการเลือกตั้ง

ลักษณะข่าวปลอมที่พบในช่วงสถานการณ์โรคระบาดที่ดังครีดยนั้น สามารถกล่าวได้ว่าอยู่ในแทบทุกประเภทของลักษณะข่าวปลอม เกิดการส่งต่อกันผ่านโซเชียลมีเดียต่างๆ ทั้งจากความสับสนจริง และความมุ่งหวังจะหลอกลวงคนที่ไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์

3. ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เลือกเก็บข้อมูลข่าวปลอมมาเป็นจำนวนทั้งสิ้น 83 ข่าวปลอมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2565 ที่เกี่ยวข้องกับโรคระบาดโคโรนาไวรัสจากศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม ประเทศไทย โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ข่าวปลอมทั้งหมดจะมีการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เพื่อวิเคราะห์จำแนกลักษณะของข่าวปลอมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา แนวโน้มของลักษณะข่าวปลอมที่เกิดขึ้นตามช่วงเวลา และการเปลี่ยนแปลงแนวทางของข่าวปลอม วิธีการ content analysis คือ เทคนิควิธีการวิจัยเพื่อบรรยายวัตถุประสงค์เชิงปริมาณ และสาระของการสื่อสาร [7] โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ถูกใช้เป็นหนึ่งทางในการศึกษาสื่อกระแสหลัก (mass media) มาก่อน [8] ในทางเดียวกันนี้ Philip et al., [9] กล่าวว่า content analysis คือหลักการเทคนิควิจัยที่นำคุณลักษณะของข้อความออกมาเป็นระบบ หรือจัดวัตถุประสงค์ของข้อความนั้นๆ เพื่อนำเสนอ

4. ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

รูปแบบของข่าวปลอมเกี่ยวกับโรคระบาดโคโรนาไวรัส ผลการศึกษาพบว่า แนวโน้มของข่าวปลอมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของประเทศ หากพิจารณาในช่วงระลอกที่ 1 นั้น ข่าวปลอมมักจะสร้างความวิตกกังวลให้กับประชาชนในเรื่องของผู้ติดเชื้อ การหลบหนีการกักตัว มาตรการการเดินทางเข้าออกที่ต่างๆ เรื่องราวของผู้ติดเชื้อในแต่ละวันนั้น ไม่ว่าจะเป็นข่าวจริงหรือข่าวปลอม ย่อมสร้างความวิตกกังวลเพราะ ประชาชนจะสับสนและสงสัยว่า ในสถานที่ที่เป็นข่าวนั้น อยู่ในบริเวณเดียวกับพวกเขาหรือไม่ ในช่วงระลอกแรกของการระบาดของโรคนั้น ยังไม่มีความชัดเจนใดๆถึงแนวทางการรักษา และแนวทางการเยียวยาผู้ติดเชื้อ และผู้ได้รับผลกระทบนั้นยังคลุมเครือ ในช่วงระยะเริ่มต้นของการประกาศมาตรการการเยียวยา ประชาชนรับทราบว่าจะต้องเข้าไปลงทะเบียนเพื่อรับเงินเยียวยา เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2563 เว็บไซต์ที่เปิดให้ลงทะเบียนรับเงินเยียวยา 5,000 บาท นั้นล่มประชาชนไม่สามารถกรอกข้อมูลได้ [10] และเป็นที่ทราบกันดีว่า ไม่ใช่ประชาชนทุกคนจะสามารถรับเงินเยียวยาได้ มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ไม่สามารถรับเงินเยียวยาประเภทนี้ได้ เช่น พนักงานที่รับเงินเดือน ผู้ประกอบอาชีพอิสระ [11]

ข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยได้จัดกลุ่ม (coding) ตามลักษณะเนื้อหาของข้อความ ที่ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมได้นำเสนอ โดยจัดกลุ่มหัวข้อข่าวปลอมได้ทั้งหมด ดังนี้

1. มาตรการล็อกดาวน์ : เนื้อหาเกี่ยวกับการล็อกดาวน์ การปิดเมือง การเคอร์ฟิว
2. ผู้ติดเชื้อ : เนื้อหาเกี่ยวกับการพบผู้ป่วยติดเชื้อจากสถานที่ต่างๆ สถานที่ที่ผู้ติดเชื้อเดินทางไป
3. มาตรการเยียวยา : การแจกเงินเยียวยา
4. ความเสี่ยง : สถานที่เสี่ยง พื้นที่เสี่ยง การสัมผัสกับกลุ่มเสี่ยง
5. การหลอกลวง : การหลอกลวงเอาเงิน หลอกลวงเอาข้อมูล ทุกประเด็นที่มีเรื่องเงินมาเกี่ยวข้อง
6. วัคซีน และประเด็นต่อเนื่องอื่นๆ : วัคซีนและผลกระทบ ความหวาดระแวง สมมติฐานต่างๆ เช่น การเสียชีวิต ผลกระทบต่อสุขภาพหลังจากได้รับ

7. การรักษาโรค : หนทางทางเลือกในการรักษาโรค ในช่วงเวลาที่จะมีการพูดถึงวัคซีน
8. ผลกระทบของโรคระบาด : ประเด็นสังคมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ เช่น ราคาน้ำมัน การตกงานของคน หรือผลกระทบหลังจากการติดเชื้อ

Table 1: Coronavirus Fake News in Thailand

Date		Fake News	Coding
1	31 มีนาคม 2563	แชร์สนั่น! รัฐบาลเตรียมประกาศเคอร์ฟิวห้ามออกนอกบ้าน 24 ชม. ภายในสัปดาห์หน้า	มาตรการล็อกดาวน์
2	15 กรกฎาคม 2563	ศบค. แถลงรัฐบาลไม่ผิด ทหารอียิปต์ติดโควิด-19 เป็นความผิดของโรงแรม	ผู้ติดเชื้อ
3	15 กรกฎาคม 2563	สถานที่เสี่ยง ผู้ติดเชื้อ COVID-19 เคยไปล่าสุด	ผู้ติดเชื้อ
4	19 สิงหาคม 2563	คลิปเสียงแพทย์หญิง ระบุห้างดังย่านพระราม9 สนามบิน และจ.ภูเก็ต มีผู้ติดโควิด-19	ผู้ติดเชื้อ
5	17 ตุลาคม 2563	พม. แจกเงินเยียวยาโควิด-19 ตามมาตรการของรัฐ	มาตรการเยียวยา
6	27 ตุลาคม 2563	รพ.พุทธชินราช จ.พิษณุโลก พบผู้ป่วยโควิด-19 จำนวน 2 คน	ผู้ติดเชื้อ
7	2 ธันวาคม 2563	มาตรการงดเดินทางไปยังพื้นที่เสี่ยง โควิด-19 เริ่ม 4 ธ.ค. 63 นี้	มาตรการการเดินทาง
8	3 ธันวาคม 2563	อำเภอเวียงป่าเป้า ประกาศให้ผู้ที่เคยเข้าพื้นที่เสี่ยงในเดือนพฤศจิกายนมารายงานตัว	ความเสี่ยง
9	9 ธันวาคม 2563	โควิด-19 ระบาดในกัมพูชา มีผู้ติดเชื้อกว่าหมื่นคน	ผู้ติดเชื้อ
10	10 ธันวาคม 2563	ผู้ชายชาวจังหวัดสุพรรณบุรี เสียชีวิตจากการติดเชื้อโควิด-19	ผู้ติดเชื้อ
11	21 ธันวาคม 2563	ประกาศปิดเมืองทางภาคเหนือ 11 จังหวัด	มาตรการล็อกดาวน์
12	23 ธันวาคม 2563	แพทย์ให้คนไทย ช่วยล็อกดาวน์ตัวเองและครอบครัว 14 วัน	มาตรการล็อกดาวน์
13	23 ธันวาคม 2563	รายชื่อสถานที่เสี่ยง ที่ผู้ติดเชื้อโควิด-19 เดินทางไปล่าสุด	ความเสี่ยง
14	24 ธันวาคม 2563	พื้นที่จังหวัดเสี่ยง ที่สามารถเดินทางได้ และไม่นอญญาติให้เดินทาง	ความเสี่ยง
15	24 ธันวาคม 2563	พนักงานธนาคารออมสิน สาขาของครุฑฯ ติดเชื้อโควิด-19	ผู้ติดเชื้อ
16	27 ธันวาคม 2563	พบผู้ป่วยโควิด-19 เสียชีวิตจากการติดเชื้อ เพิ่มขึ้นที่โรงพยาบาลบางปะกอก 1	ผู้ติดเชื้อ
17	7 มกราคม 2564	พบผู้ติดเชื้อโควิด-19 เป็นแรงงานร้านจ๊าก ตลาดวังหลัง	ผู้ติดเชื้อ
18	7 มกราคม 2564	กรม. อนุมัติแจกเงินเยียวยา 4,000 บาท รอบ 2 จำนวน 2 เดือน	มาตรการเยียวยา
19	9 มกราคม 2564	แอปพลิเคชัน Away Covid-19 หลอกขอข้อมูล และเอาเงินจากผู้ใช้บริการ	หลอกลวง
20	9 มกราคม 2564	ผู้ป่วยติดโควิด-19 หนีออกจากโรงพยาบาลพลพลพยุหเสนา ไม่ยอมเข้ารับการรักษา	ผู้ติดเชื้อ
21	9 มกราคม 2564	รพ.สวนดอก พบผู้สัมผัสใกล้ชิดผู้ติดเชื้อโควิด-19 ไม่ต่ำกว่า 30 คน	ความเสี่ยง
22	9 มกราคม 2564	แอปพลิเคชัน “หมอชนะ” มีการคิดค่าบริการการข้อความละ 5 บาท	หลอกลวง
23	9 มกราคม 2564	ข้อความจากประกาศเสียงตามสายภูเขาทอง แจ้งพบครอบครัวติดโควิด-19	ผู้ติดเชื้อ
24	22 เมษายน 2564	แบบสำรวจข้อมูลการรับวัคซีนป้องกันโควิด-19 ของโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ มีการ โจกรรมข้อมูลและทรัพย์สินของประชาชน	หลอกลวง
25	23 เมษายน 2564	พบผู้ติดเชื้อโควิด-19 ในพื้นที่ปริมณียไทยสาขาเพชรบุรีชอย 19 จำนวน 10 กว่าราย	ผู้ติดเชื้อ
26	7 พฤษภาคม 2564	นายกฯ เตรียมจ่ายเยียวยา 15,000 บาท เข้าบัญชีทันทีไม่ต้องลงทะเบียน	มาตรการเยียวยา
27	8 พฤษภาคม 2564	เมื่อฉีดวัคซีนโควิด-19 ทำให้ DNA ของมนุษย์ เปลี่ยนเป็นกิ้ง AI	วัคซีน
28	1 มิถุนายน 2564	พระใบฎีกาสะอาด มรณภาพหลังฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19	วัคซีน + เสียชีวิต
29	27 กรกฎาคม 2564	น้ำมันเหลือง-น้ำมันเขียว ใช้ทาจมูก หรือทาผ้าปิดจมูก ช่วยป้องกันไวรัส	รักษาโควิด
30	3 สิงหาคม 2564	กลุ่มคนไทย 7 คนหลงป่าข้ามไปยังเขตแดนประเทศลาว ถูกจับแล้วได้รับการฉีดวัคซีน mRNA ก่อนส่งกลับไทย	วัคซีน + มาตรการ
31	9 ตุลาคม 2564	สเปรย์กระชายขาว ‘OK FRESH MOUTH SPRAY’ ยับยั้งเชื้อก่อนลงปอด	รักษาโรค
32	10 ตุลาคม 2564	หน้ากากทำจากทองแดง ฆ่าเชื้อโควิดได้ 100% ใน 30 นาที	รักษาโรค
33	13 ตุลาคม 2564	วัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 มีสารกัมมันตภาพรังสีและนาโน พาติเคิลที่เป็นอันตรายต่อชีวิต มนุษย์	วัคซีน + ผลกระทบ
34	17 ตุลาคม 2564	ผลิตภัณฑ์ตรีผลา ตราพิมพา สามารถยับยั้งการสร้างและการแบ่งตัวของเชื้อโควิด19	รักษาโรค

35	20 ตุลาคม 2564	อดีตอธิบดีกรมการแพทย์แจ้ง หลังเปิดประเทศ 1 พ.ย. ใครติดโควิดต้องรักษาเอง	มาตรการการรักษา
36	23 ตุลาคม 2564	พบนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางเข้าภูเก็ต 6 ประเทศ มีผลติดเชื้อโควิด-19 ทุกราย	ผู้ติดเชื้อ
37	5 พฤศจิกายน 2564	ธ.กรุงไทย จ.ชัยนาท ประกาศห้ามเข้าธนาคารถ้าไม่ได้ฉีดวัคซีน	วัคซีน + ข้อบังคับ
38	25 พฤศจิกายน 2564	ผลิตภัณฑ์ BetaX ช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของไวรัสโควิด-19 ได้ 100%	รักษาโรค
39	5 ธันวาคม 2564	ผลิตภัณฑ์ uSmile101 ใบหม่อน มีสารออกฤทธิ์ยับยั้งโควิด-19 ได้ 100%	รักษาโรค
40	25 ธันวาคม 2564	การทดสอบ PCR เป็นการสร้างความเสียหายต่อสมอง	รักษาโรค + ผลกระทบ
41	6 มกราคม 2565	หน้ากากอนามัยแบบผ้าไม่สามารถป้องกันโควิดสายพันธุ์โอมิครอนได้	ป้องกันโรค
42	6 มกราคม 2565	จังหวัดชลบุรี ประกาศล็อกดาวน์	มาตรการล็อกดาวน์
43	13 มกราคม 2565	สายด่วน 1668 เมื่อแจ้งไปแล้วจะมีทีมแพทย์จิตอาสาเอายาไปให้และเก็บเงิน 3,600 บาท	หลอกลวง
44	14 กุมภาพันธ์ 2565	ฉีดวัคซีนโควิด 19 ทำให้ผู้หญิงมีผลภูมิคุ้มกัน มีลูกยาก ส่วนผู้ชายทำให้เป็นหมัน	วัคซีน + ผลกระทบ
45	14 กุมภาพันธ์ 2565	สวมใส่หน้ากากอนามัยที่ไม่ระบุ VFE ป้องกันไวรัสไม่ได้	หน้ากากอนามัย
46	3 มีนาคม 2565	ผลิตภัณฑ์ Cannamin Crown สมุนไพรสูตรต่อต้านไวรัสโควิด 19	รักษาโรค
47	10 มีนาคม 2565	ผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะไม่ติดเชื้อโควิด 19 และดื่มทุกวันจะทำให้ผลดีกว่าการออกกำลังกาย	รักษาโรค
48	27 มีนาคม 2565	จ.เชียงใหม่ พบนักศึกษา ม.เชียงใหม่ ติดเชื้อโควิด 19 จำนวนมาก ทำให้ทุกพื้นที่ของเชียงใหม่เสี่ยงหมด	ความเสี่ยง
49	29 มีนาคม 2565	คลิปเสียงหมอศิริราช แนะนำกินยาเขียวเพื่อรักษาโควิด 19	รักษาโรค
50	18 เมษายน 2565	กินฟ้าทะลายโจร 3 แคปซูล ก่อนออกจากบ้าน สามารถป้องกันเชื้อโควิด 19 ได้ 12 ชม.	รักษาโรค
51	20 เมษายน 2565	ป้องกันโควิด 19 ด้วยผ้าอนามัยประคบกับหน้ากาก	รักษาโรค
52	23 เมษายน 2565	หากฉีดวัคซีนเข็มกระตุ้น ไม่สามารถป้องกัน BA.2 ได้มากกว่า BA.1	วัคซีน + ผลกระทบ
53	25 เมษายน 2565	ข้อมูลผู้ที่เสียชีวิตของสปสข. ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ฉีดวัคซีนทดลอง ส่วนผู้ไม่ได้ฉีดวัคซีนทดลองร่างกายปกติและแข็งแรงดี	วัคซีน + ความกังวล
54	28 เมษายน 2565	สั่งปิดค่ายศูนย์สงครามพิเศษและปรับเป็นพื้นที่สีแดง หลังพบทหารคลับติดโควิด 19 เดินทางทำกิจกรรมทั่วลพบุรี	ความเสี่ยง
55	29 เมษายน 2565	แพทย์พ. จุฬาลงกรณ์ ห้ามคนสูงอายุหรือมีโรคประจำตัวออกจากบ้าน ยกเว้นมารับวัคซีน	มาตรการการเดินทาง
56	5 พฤษภาคม 2565	ผลิตภัณฑ์สีกการะ คอลเลกชัน สามารถยับยั้งเชื้อไวรัสได้ 99.99%	รักษาโรค
57	9 พฤษภาคม 2565	ศูนย์โปรแกรมการศึกษาเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ออกมายอมรับว่าวัคซีนได้ทำลายระบบภูมิคุ้มกัน	วัคซีน + ผลกระทบ
58	19 พฤษภาคม 2565	ผลิตภัณฑ์ ยามกระชายขาว พญาเห็บ สามารถช่วยดักจับ ฆ่าเชื้อไวรัส ไม่ให้เชื้อโรคลงปอดได้ 99.99%	รักษาโรค
59	20 พฤษภาคม 2565	วัคซีนโควิด 19 มีสารกัมมันตภาพรังสีและนาโน พาติเคิล เป็นอันตรายต่อมนุษย์	วัคซีน + ความกังวล
60	31 พฤษภาคม 2565	ธนาคารออมสินเปิดสินเชื่อภัยโควิด 19 วงเงิน 5,000-300,000 บาท ผ่านไลน์ @549puzfr	หลอกลวง
61	31 พฤษภาคม 2565	ห้ามนักบินที่ฉีดวัคซีนโควิด 19 ขึ้นเครื่องบิน เพราะทำให้เสี่ยงหัวใจวาย	วัคซีน + ผลกระทบ
62	7 มิถุนายน 2565	มันเทศญี่ปุ่นต้มน้ำจืด ช่วยต้านโควิด 19	รักษาโรค
63	15 มิถุนายน 2565	การขึ้น 1 ซีดหรือ 2 ซีด ของ ATK เป็นเพียงค่าของความเป็นกรด - ด่าง อาจจะไม่ได้อัดเชื้อโควิด 19	รักษาโรค
64	18 มิถุนายน 2565	ฉีดวัคซีนโควิด 19 ไม่เกิน 1 เดือน ห้ามฉีดยาชา	วัคซีน + ข้อห้าม
65	22 มิถุนายน 2565	ผลิตภัณฑ์ Medical Antiseptic and Moisturizing Spray น้ำยาฆ่าเชื้อโควิด 19 ภายใน 1 นาที	รักษาโรค
66	27 มิถุนายน 2565	ผลิตภัณฑ์ Innertive Plus ช่วยรักษาอาการอ่อนเพลียเรื้อรังจากอาการลงโควิด	รักษาโรค
67	29 มิถุนายน 2565	เพียงดื่มน้ำอุ่นหรือน้ำร้อน สามารถฆ่าเชื้อโควิด 19 ได้	รักษาโรค
68	1 กรกฎาคม 2565	สมุนไพรไทยใกล้ตัวรักษาโควิด 19	รักษาโรค

69	1 กรกฎาคม 2565	อ.ก.ส. เปิดลิ้นเชือโครงการสนับสนุนสินเชื่อฉุกเฉิน สำหรับผู้รับผลกระทบจากโควิด 19 จำนวน 50,000 – 100,000 บาท	หลอกลวง
70	20 กรกฎาคม 2565	วิธีป้องกันโควิด 19 ด้วยการรักษาความชุ่มชื้นของเยื่อเมือกลำคอ	รักษาโรค
71	22 กรกฎาคม 2565	เครื่องตรวจวัดออกซิเจนในเลือดที่ปลายนิ้ว ใช้ตรวจหาเชื้อโควิด 19 ในร่างกายได้	รักษาโรค
72	25 กรกฎาคม 2565	อวัยวะเพศชายสั้นลงหลังหายจากการติดเชื้อโควิด 19	ผลกระทบของโรคระบาด
73	29 กรกฎาคม 2565	รับประทานใบป่าช้าเหงาผสมน้ำผึ้ง ช่วยรักษาโควิด 19 ได้	รักษาโรค
74	7 สิงหาคม 2565	ปตท. ปรับขึ้นราคาน้ำมัน เพื่อชะลอการเดินทางของประชาชน ลดการแพร่ระบาดโควิด 19	ผลกระทบของโรคระบาด
75	8 สิงหาคม 2565	ศาลฎีกายกเลิกการฉีดวัคซีนในสหรัฐอเมริกา	วัคซีน + ประเด็นต่อเนื่อง
76	8 สิงหาคม 2565	ภาพพนักงานตักงานจำนวนมาก รัฐไม่เอี่ยวยา ต้องนั่งรอรับอาหารฟรี ที่ริมชายหาดพัทยา	ผลกระทบของโรคระบาด
77	16 สิงหาคม 2565	รับวัคซีนเข็ม 4 แบบแปะฉีดตัวเองที่บ้าน จะกลายเป็นคนติดยา	วัคซีน + ผลกระทบ
79	1 กันยายน 2565	รายชื่อยาทั้ง 6 ชนิด ที่ควรซื้อติดบ้านไว้รักษาโควิด 19 ด้วยตัวเอง	รักษาโรค
79	20 กันยายน 2565	เลือดของผู้ที่ฉีดวัคซีนโควิดมีสีดำคล้ำ ไม่สามารถนำไปใช้รักษาผู้ป่วยได้	วัคซีน + ผลกระทบ
80	13 ตุลาคม 2565	สูตรฆ่าเชื้อไวรัสโควิด 19 ด้วยการสูดไอน้ำสมุนไพร	รักษาโรค
81	23 ตุลาคม 2565	ดื่มน้ำมะพร้าว น้ำมะนาว และเกลือรวมกัน สามารถรักษาโควิด 19 ให้หายได้ใน 2 ชม.	รักษาโรค
82	11 ธันวาคม 2565	อสม. เกณฑ์ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว ฉีดวัคซีนโควิด 19 เพื่อทดลองยา	วัคซีน + ความกังวล
83	30 ธันวาคม 2565	ผู้ที่ทานเนื้อวัว นมวัว เป็นประจำ จะทำให้เลือดเป็นกรด เชื้อไวรัสโควิด 19 เจริญเติบโตได้ ง่าย	ความเสี่ยง

ในช่วงเวลาถัดมาที่สถานการณ์โรคนั้นเริ่มเป็นที่แน่ชัดว่าจะต้องมีการล็อกดาวน์ประเทศ ชาวปทุมธานีได้คู่ขนานไปกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ประเทศไทยมีการล็อกดาวน์ครั้งแรก ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2563 ชาวปทุมธานีในเรื่องนี้เกิดขึ้นในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 ถือว่าเป็นช่วงเวลาเดียวกัน และในเวลาต่อมา คือ มาตรการ “กึ่งล็อกดาวน์” ในช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 ช่วงการระบาดในระลอกที่ 3 และการล็อกดาวน์ครั้งที่ 3 คือ ช่วงปลายเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2564 เนื่องจากการระบาดต่อเนื่อง [12] และช่วงก่อนที่วัคซีนจะมีการศึกษา พัฒนา จนถึงผลิต และมีข้อสรุปของการรักษาโรคนั้น เรื่องราวของชาวปทุมธานีจะเกี่ยวกับหนทางการรักษาโรคในวิถีทางเลือก เช่น มีการแอบอ้างว่าหากใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดหนึ่งๆ จะช่วยสามารถป้องกัน หรือรักษาอาการติดเชื้อได้ ยางบางตัวถูกกล่าวถึงสรรพคุณในการฆ่าเชื้อและถูกรุมซื้อจนของนั้นขาดตลาดจนราคาพุ่งสูงขึ้น เช่น ฟ้ายาหลายใจ [13] และในบริบทของประเทศไทยเองที่ยังมีการรักษาทางเลือกที่ใช้ยาสมุนไพรอยู่ จึงมีชาวปทุมธานีอ้างว่าสมุนไพรชนิดหนึ่งๆ สามารถป้องกัน รักษาโรคได้เช่นกัน

4.1 วัคซีนและประเด็นชาวปทุมธานี

ชาวปทุมธานีเกี่ยวกับวัคซีน ถือว่าอยู่ในกลุ่มของ ข้อมูลที่จงใจบิดเบือนเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง (Misinformation) ซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวกับสุขภาพ และชีวิตนั้นมีผลกระทบต่อคนทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ชาวปทุมธานีเกี่ยวกับวัคซีนนั้นมีผลกระทบอย่างมากเนื่องจาก ณ ช่วงเวลานั้น คนยังมีความกังวลต่อการฉีดวัคซีนเป็นอย่างมาก ในขณะที่วัคซีนนั้นจะเป็นหนทางเดียวที่สร้างภูมิคุ้มกันหมู่ (herd immunity) ได้ [14] ด้วยความกังวลนั้น ประชาชนจึงเลือกเสพ และค้นหาข้อมูลที่จะช่วยให้พวกเขาสามารถตัดสินใจได้ว่าจะรับวัคซีนหรือไม่ แต่ ณ ขณะนั้นเป็นสิ่งที่ยากลำบาก เพราะมีข้อมูลที่หมุนวนในระบบซึ่งเป็นทั้งข้อมูลที่บิดเบือน และมีข้อมูลที่มาจากสื่อที่ต่อสู้ปะปนกันอยู่รวมด้วย สิ่งที่ทำลายที่สุดสำหรับประชาชน คือ การหาข้อมูลที่เชื่อถือได้ที่อยู่ในแพลตฟอร์มออนไลน์ด้วยเป็นเพราะว่าผู้คนในปัจจุบันนั้นเสพข่าวทางช่องทางออนไลน์เป็นหลัก [14]

สถานการณ์ในประเทศไทยนั้นกล่าวได้ว่ามีความโกลาหลในเรื่องของวัคซีนพอสมควร เนื่องด้วยการนำเข้าวัคซีนที่ล่าช้า ซึ่งไทยอยู่ในช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 ไทยฉีดวัคซีนไปทั้งหมดร้อยละ 1.39 ต่อจำนวนประชากร และเทียบใน 10 ประเทศของอาเซียนไทยอยู่อันดับ 8 จาก 10 [15] ทั้งๆที่ปลายปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีรายงานผู้ติดเชื้อเป็น 0 มาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ควรที่จะนำเข้าวัคซีนได้รวดเร็วมากกว่านี้ การไม่ได้เข้าร่วมโครงการ COVAX ที่จะช่วยทำให้มีอำนาจต่อรองในเรื่องของการซื้อวัคซีน ซึ่งทางกรมควบคุมโรคได้ให้ข้อมูลว่า โครงการนี้เป็นโครงการให้วัคซีนกับประเทศที่ยากจน แต่ไทยนั้นเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลาง จึงไม่ได้รับสิทธิวัคซีนฟรี [16] อย่างไรก็ตาม ทางผู้นำฝ่ายค้าน นำโดย นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ได้นำเสนอหลักฐานว่าไทยไม่ได้ตอบ

รับเข้าร่วมโครงการนี้ทั้งๆที่มีการทวงถามแล้วจากทางผู้ผลิตวัคซีนไฟเซอร์ [17] การใช้วัคซีนที่มีประสิทธิภาพต่ำ แม้ว่ารัฐบาลพยายามจะยืนยันถึงประสิทธิภาพของวัคซีน แต่พบว่า บุคลากรด่านหน้าที่ได้รับวัคซีนเป็นกลุ่มแรกๆ คือ วัคซีนซิโนแวค (Sinovac) นั้น ติดเชื้อโรคระบาดโคโรนาไวรัสหลังจากได้รับวัคซีนชนิดนี้ 2 เข็ม และมีภูมิคุ้มกันที่ลดลง [18]

สามารถกล่าวได้ว่า เรื่องราวของวัคซีนในไทยที่อยู่ในสถานการณ์จริง มีประเด็นที่พัวพันกับชีวิตและความเป็นความตาย มีความเกี่ยวเนื่องทางด้านการเมือง ผลประโยชน์ สร้างความสับสนให้กับประชาชน จึงไม่น่าสงสัยว่า การเกิดข่าวปลอมของวัคซีนในไทยจะมีรายละเอียดปลีกย่อยต่อเนื่องกัน หากพิจารณาลักษณะของข่าวปลอมกับวัคซีนจะพบว่า วัคซีนเกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ ดังนี้

4.1.1 วัคซีนกับการเสียชีวิต ประเด็นนี้เป็นประเด็นแรกๆที่ถูกเชื่อมโยงกับวัคซีน เพราะสมมติฐานเบื้องต้นของการรับสารใหม่เข้าร่างกาย อนุมานได้ว่าประชาชนนั้นมีความกังวลต่อผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นแก่ชีวิต

4.1.2 วัคซีนกับผลกระทบต่อร่างกาย มีข่าวปลอมต่อเนื่องมาว่า วัคซีนนั้นมีผลกระทบต่อร่างกาย โดยมักจะยกผลกระทบที่เป็นเรื่องอ่อนไหวต่อความรู้สึก เช่น ทำให้หมดลูกในผู้หญิงมีปัญหา ทำให้ผู้ชายกลายเป็นหมัน รวมไปถึงนำเสนอเรื่องราวที่เป็นข้อขัดแย้ง เพราะวัคซีนโดยหลักการนั้น คือการเพิ่มภูมิคุ้มกัน และข่าวปลอมจะทำให้เรื่องราวกลับกลายเป็นว่าวัคซีนนั้นจะไปทำลายภูมิคุ้มกัน ข่าวปลอมของวัคซีนในหัวข้อนี้ คือ การสร้างภาพจำที่เชื่อมโยงกับความเป็นวิทยาศาสตร์ที่เราอาจพบในภาพยนตร์ หรือการ์ตูน เช่น กล่าวอ้างว่าวัคซีนนั้นมีผสมสารกัมมันตภาพรังสี มีการเกณฑ์คนไปฉีดวัคซีนเพื่อเป็นหนูทดลองยา

4.1.3 วัคซีนและมาตรการต่างๆ วัคซีนถูกนำไปเป็นเงื่อนไขในการเข้าใช้สถานที่และบริการต่างๆ และในสถานประกอบการหลายแห่งมักจะต้องการยืนยันว่าพนักงานนั้นได้รับวัคซีนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งโดยนัยแล้วเป็นการสร้างความแบ่งแยกและความตึงเครียดไปในเวลาเดียวกัน

4.2 การจัดการข่าวปลอมของรัฐบาลไทย

ข่าวปลอมเป็นสิ่งที่รัฐบาลและประชาชนยังคงต้องเผชิญ มีสติ และสามารถรับมือกับข้อมูลเช่นนี้ได้ ไม่เพียงแต่ประเด็นของโรคระบาดเท่านั้น สถานการณ์ที่มีความเปราะบางอื่นๆ ย่อมจะมีข่าวปลอมเกิดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์และผลประโยชน์บางประการที่ผ่านมา การจัดการข่าวปลอมของรัฐบาลไทยนั้น มีมาตรการต่างๆ ดังนี้

1. มาตรการทางด้านกฎหมาย [19] มีการประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และการบังคับใช้มาตรการ 14 จาก พรบ. คอมพิวเตอร์ โดยวรรค 3 ของข้อกำหนดยกย่องว่า “ห้ามการเสนอข่าว การจำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่นใดที่มี ข้อความอันอาจทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวหรือเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสารทำให้เกิดความเข้าใจผิด ในสถานการณ์ฉุกเฉิน” หากผู้ใดละเมิดจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท

2. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จะตรวจสอบแก้ไขข่าวปลอม “ที่เกี่ยวข้องกับสำนักงาน กสทช.” ทันทีและจะดำเนินการตามกฎหมาย นอกจากนี้ สำนักงานได้ขอความร่วมมือให้ประชาชนช่วยตรวจสอบที่มา และความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารก่อนเผยแพร่ และสามารถแจ้งข้อมูลไปยัง สำนักงาน กสทช. ได้หากพบหรือต้องการตรวจสอบข่าวปลอม [20]

3. การตรวจสอบข้อมูลจากศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย (Anti-Fake News Center Thailand) จากเว็บไซต์ทางการของศูนย์ต่อต้าน โดยกระทรวงดิจิทัลฯ ถือเป็นแหล่งตรวจสอบข่าวปลอมที่รวบรวมประเด็นข่าวปลอมไว้มากที่สุด

ในภาพรวมรัฐบาลไทยนั้นค่อนข้างให้น้ำหนักกับบทลงโทษทางกฎหมายต่อผู้ที่เผยแพร่ข่าวปลอมมากที่สุด มีบทลงโทษผู้กระทำความผิดที่ชัดเจน พร้อมกับออกประกาศเตือนประชาชน ขอความร่วมมือกับประชาชนให้แจ้งข้อมูลเข้าไปเพื่อตรวจสอบ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยอาจยังขาดวิธีการที่เสริมสร้างให้ประชาชนมีศักยภาพในการแยกแยะ ข้อมูลข่าวสารที่หลอกลวงในช่วงสถานการณ์โรคระบาดที่เข้มข้น และอาจยังขาดวิธีการที่เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มในเรื่องของข่าวปลอม เช่น การทำสื่อที่เข้าใจง่ายต่อข่าวปลอม เพื่อให้เข้าถึงคนจำนวนมากขึ้น

4.3 การจัดการข่าวปลอมของต่างประเทศ

นอกจากประเทศไทยที่มีการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องของข่าวปลอมแล้ว ในประเทศไต้หวันและประเทศอื่นๆ มีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับข่าวปลอมเช่นกัน เช่น ในประเทศกัมพูชา รัฐจะมีอำนาจตรวจสอบ ควบคุม และเซ็นเซอร์สื่อมวลชนและโซเชียลมีเดียได้ เวียดนามนั้นให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐในการปรับผู้กระทำความผิดที่เผยแพร่ข่าวปลอม [21] การจัดการข่าวปลอมในบางประเทศมีความน่าสนใจจึงขอยกกรณีศึกษา คือ ประเทศไต้หวัน และประเทศฟินแลนด์

การจัดการกับข่าวปลอมที่น่าสนใจ คือ ในประเทศไต้หวัน ซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการใช้ Line Application แอปพลิเคชันส่งข้อความมากที่สุดประเทศหนึ่ง สามารถใช้ Chatbot หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาให้ระบบตอบข้อความประมวลผลอัตโนมัติ ในแอปพลิเคชันตรวจสอบข้อมูลที่น่าสงสัยได้ Chatbot ของไต้หวันมีอีกชื่อหนึ่ง คือ Auntie MeiYu ซึ่งเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ผู้ใช้สามารถเพิ่มเพื่อน (add friends) ผ่าน Line และสามารถส่งข้อความให้ตรวจสอบได้ Auntie MeiYu นั้นได้รับความนิยมเป็นอย่างสูง ผู้เชี่ยวชาญเห็นเช่นกันว่า Chatbot ในลักษณะนี้นั้นจะได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ [22] Chatbot นี้เป็นการทำงานของโปรแกรมเมอร์ ชื่อ Carol Hsu ที่ต้องการจะช่วยเพื่อนและครอบครัวของเขาในการแยกแยะข่าวปลอมได้ สิ่งที่น่าสนใจ คือ Chatbot นี้ได้ทำงานร่วมกับองค์กรอื่นๆ เช่น Whoscall (แอปพลิเคชันตรวจสอบเบอร์โทรศัพท์) , Taiwan FactChecker Center และ National Police Agency, Ministry of the Interior แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลนั้นเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการข่าวปลอมได้ดี

นอกจากนี้ประเทศไต้หวันมีเครื่องมืออื่นที่เรียกว่า MyGoPen และ Taiwan FactCheck Center โดย MyGoPen นั้นเป็นองค์กรที่ได้รับการรับรองจาก International Fact Checking Network (IFCN) ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลดิจิทัลให้กับประเทศไต้หวัน ส่วน Taiwan FactCheck Center เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรก่อตั้งโดย Association for Quality Journalism และ Taiwan Media Watch ในปี พ.ศ. 2018 องค์กรทั้ง 2 องค์กรนี้ทำงานในระดับท้องถิ่นที่คอยตรวจสอบ และแก้ข่าวปลอมลงเว็บไซต์ และส่งต่อข้อมูลที่ถูกต้องลงในแพลตฟอร์ม social media ขององค์กร

ในส่วนของหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการสถานการณ์โรคระบาดโควิดในไต้หวัน คือ The Center for Disease Control นั้นจะมีการแพร่ภาพสด (Live Streaming) ในแพลตฟอร์มต่างๆ ในเวลาเดียวกัน เพื่อแสดงถึงข้อมูลต่างๆ ารวันรวมไปถึงการแก้ข่าวปลอมที่เกิดขึ้นด้วย [23] หนึ่งในแคมเปญที่ประสบความสำเร็จ คือ การสร้าง mascot ชื่อว่า Zongchai ทำออกมาในรูปแบบการ์ตูนสุนัขชิบะ เพื่อนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องผ่านการนำเสนอที่ลดทอนความตึงเครียดลงในรูปแบบการ์ตูนสัตว์

Figure 1: ZongChai Post

Figure 2 : Pigeon Mascot

นอกจากนี้ยังมีมาสคอตรูปนกพิราบ (Pigeon) สำหรับกระทรวงการต่างประเทศของไต้หวันที่ใช้ในการประกาศมาตรการสำคัญ เช่น มาตรการการเดินทางเข้าออกประเทศ เพื่อตอบโต้ข่าวปลอมในเรื่องนี้ โดยยึดหลักการ 2-2-2 หมายถึง ตอบข้อสงสัยในเวลา 20 นาที จำนวน 200 คำ ด้วย 2 รูปภาพ บนฐานคิดที่ว่า humour over rumour (ใช้ความตลกขบขันให้เหนือกว่าข่าวหลอกลวง) (Aljazeera, 2021)

ประเทศฟินแลนด์เป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีการจัดการกับข่าวปลอมได้ดี ในสถานการณ์โรคระบาดนั้น รัฐบาลได้ใช้ Social Influencers ในการสื่อสารกับประชาชน รัฐบาลนั้นถือว่าคนกลุ่มนี้เป็นตัวแสดงสำคัญ (Critical Actors) ในการจัดการสถานการณ์ได้ กลุ่มคนเหล่านี้เป็นสื่อที่สามารถสื่อสารกับประชาชนได้รวดเร็ว ชัดเจน และแม่นยำ รัฐบาลนั้นเห็นว่าพวกเขาสามารถสื่อสารกับประชาชนผ่านช่องทางทางการ หรือสื่อกระแสหลักได้จริง แต่เป็นที่แน่ชัดว่าการสื่อสารนั้นไม่ได้เข้าถึงประชากรทุกกลุ่ม ([24] การทำงานร่วมกับคนกลุ่มนี้ทำให้การเข้าถึงข้อมูลนั้นดียิ่งขึ้น และฟินแลนด์เป็นประเทศเดียวที่เห็นว่า Social Media นั้นคือ Critical Operators หรือเครื่องมือสำคัญไม่ต่างจาก แพทย์ คนขับรถ หรือพนักงานซูเปอร์มาร์เก็ต [24])

โครงการนี้เป็นความร่วมมือของ Sanna Marin นายกรัฐมนตรีฟินแลนด์ บริษัทด้านสื่อ ชื่อ PING Helsinki และ บริษัท Mediapool รับผิดชอบด้านเครือข่ายของสื่อ ที่ต้องการให้ประชาชนได้มั่นใจว่าพวกเขาจะสามารถเข้าถึงข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ตลอดเวลา โดยการที่พวกเขาจะปรับแต่งข้อความ ประกาศจากทางรัฐบาลให้เหมาะสมกับรูปแบบที่จะนำเสนอใน Social Media และส่งต่อให้กับ Social Influencers จำนวน 1,500 คน โดยให้อิสระในการใช้รูปและข้อความที่ผลิตขึ้นได้ ทั้งหมดนี้ คือ การช่วยให้ Social Influencers ส่งต่อข้อมูลที่น่าเชื่อถือในทุกๆช่องทาง การทำงานร่วมกันนี้จะสามารถป้องกันข้อมูลที่ผิดพลาดได้ [24]

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ข่าวปลอมเกี่ยวกับโรคระบาดโคโรนาไวรัส ที่เกิดขึ้นในไทยนั้นมีครอบคลุมในทุกประเด็นตั้งแต่จำนวนผู้เสียชีวิต ความเสี่ยงในการติดเชื้อโรค มาตรการการกักตวง การเยียวยา การรักษาโรค การรักษาโรคทางเลือก เป็นที่เข้าใจได้ว่าโรคระบาดที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อระดับปัจเจก ระดับชาติ ไปจนถึงนานาชาติ เป็นความท้าทายใหม่ที่ทั่วโลกเผชิญร่วมกัน ข่าวปลอมจึงได้เข้ามาแทรกซึมในทุกช่วงเวลาที่เกิดขึ้น ข่าวปลอมนั้นมีลักษณะที่โดดเด่นในบางประการ คือ การอวดอ้างสรรพคุณในสิ่งๆหนึ่ง เช่น รับประทานสิ่งนี้แล้วจะป้องกันโรคได้อย่างแน่นอน หรืออาจเป็นข้อความที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึก เช่น พบผู้ติดเชื้อ จะต้องปิดเมือง โดยลักษณะแล้วมักจะเป็นการสรุปจบ หรือฟันธงผลลัพธ์บางประการ ซึ่งจะขัดแย้งกับสถานการณ์โรคระบาดในเวลานั้นที่ต้องมีกระบวนการแก้ไขปัญหา การกลั่นกรองข้อมูล ความร่วมมือจากหลายฝ่ายก่อนจะสรุปจบมาตรการต่างๆในแต่ละช่วงเวลาได้ เช่น มาตรการการกักตวง จะต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจเป็นขั้นตอน รัฐบาลไม่สามารถแจ้งประชาชนได้ในเวลาอันรวดเร็วและไม่ให้ประชาชนได้เตรียมตัว ซึ่งหากผู้รับสารนั้นไม่ได้ค้นคว้าแหล่งที่มาเพิ่มเติมอาจตกเป็นเหยื่อของข่าวปลอมได้ งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งหวังที่จะดึงลักษณะโดดเด่นของข่าวปลอม เพื่อให้ผู้รับสารมองเห็นลักษณะบางอย่างนี้ และสามารถแยกความแตกต่างระหว่างข่าวที่ได้รับการกลั่นกรอง และข่าวปลอมได้

การจัดการข่าวปลอมของรัฐบาลไทยนั้น ในภาพรวม คือ การใช้ตัวบทกฎหมายกำกับ ลงโทษผู้กระทำผิด และขอความร่วมมือประชาชนในการร้องเรียน หรือแจ้งหน่วยงานหากประชาชนนั้นพบเห็นข้อมูลที่ไม่น่าสงสัย ในวิธีการจัดการเช่นนี้ ต้องยอมรับว่าอาจจะเป็นการจัดการที่ยังไม่ครอบคลุม และไม่รวดเร็วเพียงพอ การขอให้ประชาชนแจ้งเรื่อง หรือการเตือนประชาชน สะท้อนให้เห็นถึงการขาดการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันการเสพข่าวอย่างสร้างสรรค์ และยังขาดการบูรณาการการแก้ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงาน

ภายนอก หากเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาในประเทศไต้หวันและฟินแลนด์นั้น สิ่งเหมือนกัน คือ ทั้ง 2 ประเทศนี้ได้ให้ความสำคัญกับ social media เป็นหลักในการสื่อสาร เพราะต่างเล็งเห็นว่า แพลตฟอร์ม social media นั้นทรงพลังในการสื่อสารกับประชาชนในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก และในกรณีรัฐบาลฟินแลนด์ได้ให้สิทธิบริษัทสื่อในการปรับแต่งข้อความให้เหมาะสมกับแพลตฟอร์มเพื่อสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้องให้กับประชาชนให้ได้มากที่สุด อีกประการหนึ่ง คือ ทั้ง 2 ประเทศนี้มีการบูรณาการหน่วยงานภายนอกต่อการแก้ไขปัญหาข่าวปลอม เพื่อยกระดับการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเข้าช่วยเหลือให้ได้ประสิทธิภาพสูงที่สุดในภาวะที่โลก หรือประเทศต่างๆ ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ท้าทาย การสื่อสารยังเป็นกุญแจสำคัญที่สุดประการหนึ่งที่จะพาประเทศผ่านพ้นวิกฤตได้อย่างเป็นระบบ การที่รัฐบาลนั้นตระหนักถึงศักยภาพที่อาจไม่ใช่ตัวแสดงเดียวต่อการแก้ไขปัญหา และเปิดรับการบูรณาการการทำงาน วางแนวทางการป้องกันด้วยการส่งต่อข้อมูลที่ตรวจสอบ ถูกต้อง แม่นยำ อาจเป็นหนึ่งในหนทางที่ทำให้ประเทศนั้นสามารถจัดการข่าวปลอมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] คณะวิจัย TDRI.2020. ปัญหาข่าวปลอมและขบวนการหลอกลวงในช่วงวิกฤตโควิด-19. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://tdri.or.th/2020/02/covid-3/> (เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2567)
- [2] Inthanon, S.2019. News literacy. Bangkok: Child and Youth Media Institute
- [3] Flood, A.2017. Fake news is 'very real' word of the year for 2017. The Guardian. Available online at <https://www.theguardian.com/books/2017/nov/02/fake-news-is-very-real-word-of-the-year-for-2017>
- [4] จิรนนท์ หาญอรรถวิทย์, สันติชัย อาภรณ์ศรี, ธิติมา อรุณพัฒน์พงศ์, อาธิติยา จำปาจันทร์และณัฐพล ศุภสิทธิ์. การวิเคราะห์ลักษณะข่าวปลอมที่พบจากหน่วยงานตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อสะท้อนภาพนิเวศข่าวปลอมของไทย. วารสารกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. 1(2). 56-85
- [5] Tambini, D. 2017. Fake News: Public Policy Responses. Media Policy Brief 20. London: Media Policy Project, London School of Economics and Political Science.
- [6] European Commission (2018) Background Note for the Attention of The Cabinet of The President of The European Commission Jean-Claude Juncker 'Fake news'. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://www.asktheeu.org/en/request/3724/response/13625/attach/5/Annex%201.pdf> (เข้าถึงเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2567)
- [7] Berelson, B. 1952. Content analysis in communication research. New York: Hafner. Berg, Bruce. 2007. Qualitative research methods for the social sciences, 6th edn. Boston: Allyn
- [8] Lasswell. D. 1927. Propaganda techniques in the world war. New York: Knopf.
- [9] Philip et al., (1966) Philip J. Stone, Dexter C. Dunphy, Marshall S. Smith, and Daniel M. Ogilvie. 1966. The General Inquirer: A Computer Approach to Content Analysis. Cambridge, Mass.: MIT Press
- [10] ThaiPBS. 2563. เว็บ "เราไม่ทิ้งกัน" ล่มตั้งแต่เริ่ม ขอเยียวยาไวรัส 5,000 บาท. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://www.thaipbs.or.th/news/content/290361> (เข้าถึงเมื่อ 31 มกราคม 2567)
- [11] Praornpit, K. 2020. ถอดรหัส เคลียร์ชัด ใครได้รับ 'เงินเยียวยาโควิด-19 5,000 บาท' บ้าง? เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://www.salika.co/2020/03/30/truth-about-public-policy-fight-covid-19/> (เข้าถึงเมื่อ 31 มกราคม 2567)
- [12] iLaw. 2564. ตรวจการบ้าน คบค.: หนึ่งปีผ่านไป ประเทศไทยยังอยู่กับการล็อกดาวน์. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://www.ilaw.or.th/articles/4722> (เข้าถึงเมื่อ 3 มีนาคม 2567)
- [13] ThaiPBS. 2564b. พ้าทะเลลายโจรขาดตลาด ผลิตไม่ทัน-ราคาสูงขึ้น. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://www.thaipbs.or.th/news/content/306079> (เข้าถึงเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2567)
- [14] ARYB Lee, SY Wong, LYA Chai, SC Lee, MX Lee, MD Muthiah, et al. Efficacy of covid-19 vaccines in immunocompromised patients: systematic review and meta-analysis
- [15] Thairath. 2564. ไขข้อข้องใจ ทำไมหลายประเทศฉีดวัคซีนโควิด-19 ช้ากว่าเพื่อน. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://www.thairath.co.th/news/2097395> (เข้าถึงเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2567)
- [16] Matichon. 2564. สธ.ตอบชัด ทำไม 'ไทย' ถึงไม่ได้รับวัคซีนฟรี โคแวกซ์ (COVAX) จากองค์การอนามัยโลก. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ https://www.matichon.co.th/covid19/news_2545043 (เข้าถึงเมื่อ 5 มีนาคม 2567)

-
- [17] ThaiPBS. 2564a. “พืธฯ”โชว์เอกสารชี้รัฐบาลเพิกเฉยร่วม COVAX ทำไทยได้วัคซีนช้า. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://www.thaipbs.or.th/news/content/307560> (เข้าถึงเมื่อ 31 มกราคม 2567)
- [18] PPTV Online. 2564. หมอรามาฯ ฉีด “ซิโนแวค” ภูมิตก ติดโควิด-19 จากแลป คัดพันธุ์เตลตา วอน รม.หาวัคซีนมีประสิทธิภาพ เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://www.pptvhd36.com/news/สุขภาพ/150714> (เข้าถึงเมื่อ 31 มกราคม 2567)
- [19] ชยพล. n.d. การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับข่าวปลอม (Fake News) ในวิกฤติการณ์โรคระบาดโควิด-19. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ https://www.parliament.go.th/ewtdadmin/ewtd/elaw_parcy/ewtd_dl_link.php?nid=2711 (เข้าถึงเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2567)
- [20] สำนักงาน กสทช. เขต 11. 2564. <https://samutprakarn.nbt.go.th/LatestNewsDetail/การจัดการเรื่องข่าวปลอม-ซึ่งกำลังเป็นปัญหาสำคัญที่.aspx> เข้าถึงได้จาก:เว็บไซต์ https://www.parliament.go.th/ewtdadmin/ewtd/elaw_parcy/ewtd_dl_link.php?nid=2711 (เข้าถึงเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2567)
- [21] วิโรจน์ เลิศจิตต์ธรรม. 2021. เปิดรายชื่อประเทศผ่านกฎหมาย Fake News ท่ามกลางวิกฤตโควิด. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://thestandard.co/fake-news-rules-country-list/> (เข้าถึงเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2567)
- [22] Cheung. 2023. Taiwan election: Taiwan faces a flood of disinformation from China ahead of crucial election. Here’s how it’s fighting back. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://edition.cnn.com/2023/12/15/asia/taiwan-election-disinformation-china-technology-intl-hnk/index.html> (เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2567)
- [23] Aljazeera. 2021. Fake news alert: Taiwan fights disinformation as COVID surges. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://www.aljazeera.com/news/2021/5/28/disinformation-goes-viral-as-taiwan-battles-new-covid-surge> (เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2567)
- [24] Henley, J. 2020. Finland enlists social influencers in fight against Covid-19. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://www.theguardian.com/world/2020/apr/01/finland-enlists-social-influencers-in-fight-against-covid-19> (เข้าถึงเมื่อ 5 มีนาคม 2567)
-

“ไผ่”กับงานทางสถาปัตยกรรม กรณีศึกษาการออกแบบโครงการ “ภูคา นาน่าน” อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน “Bamboo” and architectural case study project design “Phukha Nan Nan”, Bo Kluea, Nan

อนันตวิทย์ อนุวารีพงษ์^{1,*} คมกริช หมายสุข^{1,*} สมชาย อีรภาพสกลวงศ์¹ และ เชิงชาญ แสงวิสุทธิ¹
Anantawit Anuwareephong¹, Khomkrit maisook¹, Somchai Teerapapsakunwong¹ and Choengchan Sangvisut¹

¹สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

¹Department of Architectural, Faculty Engineering and Architecture, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Nonthaburi
Corresponding author: Anantawit Anuwareephong, e-mail address: udomsak1342@gmail.com, Khomkrit maisook, e-mail address: komkrit.m@rmutsb.ac.th

บทคัดย่อ

การออกแบบอาคารทางสถาปัตยกรรมด้วยวัสดุ“ไผ่”ให้ออกมาอย่างเหมาะสมกับการใช้งานและได้ประโยชน์สูงสุดจากกรณีตัวอย่างโครงการ“ภูคา นาน่าน”อำเภอบ่อเกลือจังหวัดน่าน พบข้อจำกัด เช่น กฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 หมวด 2 ส่วนต่าง ๆ ของอาคาร วัสดุของอาคาร ข้อ14 -18 ให้ทำด้วยวัสดุทนไฟทั้งหมด ข้อ1 “วัสดุทนไฟ” หมายความว่า วัสดุก่อสร้างที่ไม่เป็นเชื้อเพลิง และกฎกระทรวงกำหนดการออกแบบโครงสร้างอาคาร ลักษณะและคุณสมบัติของวัสดุที่ใช้ในงานโครงสร้างอาคารพ.ศ. 2566 การรับน้ำหนักของ “ไผ่” ไม่มีผลการรับรองค่ามาตรฐานเหมือนไม้เนื้อแข็งที่มีการศึกษาพฤติกรรมและหาคุณสมบัติทางกลของไม้ภายใต้การรับแรงอัดในแนวตั้งฉากเส้นใย เพื่อหาค่า คือ โมดูลัสยืดหยุ่นกำลังยืดหยุ่นที่นำมาสร้างอาคารให้รับแรงที่กระทำได้อย่างปลอดภัย ทำให้การออกแบบอาคารที่มาจากแนวความคิดใช้“ไผ่”เป็นโครงสร้างต้องผสมกับวัสดุประเภท“เหล็กรูปพรรณ”และ“คอนกรีตเสริมเหล็ก” มาทำเป็นโครงสร้างวางแนวคิด“ไผ่”เข้ามา“ปิดผิว”ตอบสนองแนวคิดหมวดงอบไทยโบราณ ส่งผลให้อาคารเห็นเป็นเสมือน“ไผ่”และสร้างอาคารสถาปัตยกรรมที่เป็นการใช้วัสดุท้องถิ่นและใช้องค์ความรู้จากช่างก่อสร้างพื้นถิ่น(สล่า) เพื่ออนุรักษ์ภูมิทัศน์พื้นถิ่นให้คงเดิม และเอกลักษณ์ วัฒนธรรมในพื้นที่ “ภูคา นาน่าน” อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

คำสำคัญ: วัสดุก่อสร้างไผ่ ,เหล็กรูปพรรณ,โครงสร้างหลักและวัสดุปิดผิว

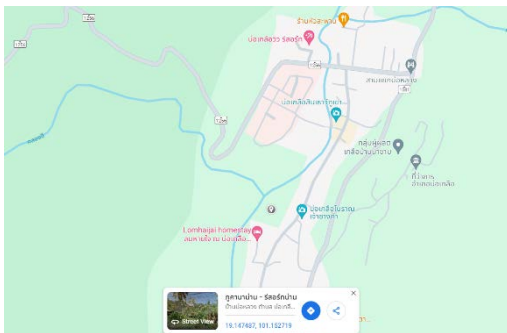
Abstract

Architectural building design using "bamboo" material is suitable for use and provides maximum benefit. From the example case of the project “Phuka Nan Nan” Bo Kluea District, Nan Province Found limitations such as Ministerial Regulation No. 55 (2000) issued in accordance with the Building Control Act B.E. 2522, Section 2, various parts of the building, building materials, Sections 14 - 18, all must be made of fire-resistant materials, Section 1. “Fireproof material” means construction material that is not a fuel. and ministerial regulations specifying the design of building structures, characteristics and properties of materials used in building structures, B.E. 2023 The weight bearing of "bamboo" does not have a certified standard value like hardwood, where the behavior and mechanical properties of the wood are studied under load. Compressed perpendicularly to find the value of elastic modulus. Flexible power that are used to build buildings to be able to safely withstand the forces applied to them As a result, building designs that come from the concept of using “bamboo” as a structure must be mixed with materials such as “Ruporn steel” and “reinforced concrete. Let’s make it into a structure to put the concept of "bamboo" in. "Cover the surface" to respond to the idea of Thai palm leaf hats. As a result, the building looks like “bamboo”. and create architectural buildings using local materials and knowledge from local builders (Sala). To preserve the local landscape and the unique culture of the area "Phu Kha Nan Nan", Bo Kluea District, Nan Province.

Keywords: Bamboo material, Structural steel, Structure and covering materials

1. บทนำ

โครงการ “ภูคา นานาน” อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ต้องการพัฒนาพื้นที่จากที่ว่างเปล่าและพื้นที่ทำนาเป็นอาคารสาธารณะประเภทโรงแรมเก๋ รีสอร์ทและ คาเฟ่ ให้สัมพันธ์กับพื้นที่รอบๆและอยู่ใกล้บ่อเกลือโบราณและพื้นที่บริเวณนี้เป็นศูนย์กลางแหล่งผลิตเกลือสินเธาว์ที่มีแร่ธาตุอยู่ใต้แนวน้ำน่านและลำน้ำม่ง สถาปนิกผู้ออกแบบชื่อคุณกฤต - ธนกฤต ชัยอภิเจริญ เจ้าของบริษัท Grid Architect ต้องออกแบบงานสถาปัตยกรรมให้ตอบสนองความต้องการของเจ้าของโครงการบริษัท ภูคานานาน จำกัดที่เป็นคนในจังหวัดน่านที่เป็นผู้กำหนดแนวคิดหลัก ด้วยการนำ “ไผ่” มาออกแบบเป็นวัสดุตกแต่งและมาทำโครงสร้างบทความนี้ได้ศึกษา กรณีศึกษา โครงการ “ภูคา นานาน” อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ที่ได้นำ “ไผ่” มาออกแบบเป็นวัสดุตกแต่งและมาทำโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม เพื่อให้เข้ากับเอกลักษณ์ท้องถิ่น นอกจากนั้นแนวทางการออกแบบอาคารมีข้อกำหนดของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522[1] และการออกแบบคำนวณโครงสร้างตามการวิเคราะห์หน่วยแรงที่ยอมให้ของไม้[2] ที่กำกับดูแลการก่อสร้างอาคาร ส่งผลให้ต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาและเพื่อให้การก่อสร้างสำเร็จลุล่วง

รูปที่ 1 แสดงผังบริเวณโครงการภูคา นานาน อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

ที่มา <https://www.google.co.th/maps/>และ <https://onceinlife.co/phu-kha-na-nan>

2. วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาแบ่งเป็น 2 แนวทางการศึกษา ประกอบด้วย การใช้วัสดุพื้นถิ่น “ไผ่” มาการออกแบบตกแต่งและไม้ไผ่ที่นำมาใช้ร่วมกับงานโครงสร้างของอาคาร

2.1 ศึกษาที่มาและการใช้วัสดุพื้นถิ่น “ไผ่” มาออกแบบเป็นวัสดุงานการออกแบบตกแต่ง โครงการ “ภูคา นานาน” อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ได้แบ่งกลุ่มกิจกรรมอาคารใช้งานเป็นกลุ่มพักแบบรีสอร์ทพื้นที่ส่วนอาหารและเครื่องดื่ม ประมาณ 500 ตารางเมตร ส่วนที่พัก 4 อาคาร (อาคารละ 2 ชั้น) และลานกลางเดินที่รอบๆอาคารหลัก และบาร์ใน Ban Khun Nam Nan โดยการออกแบบรูปทรงที่มีแรงบันดาลใจจาก “หมวกงอบไทยโบราณ” ที่มีความโดดเด่นสอดรับร่วมกับรูปทรงกลีบดอกไม้อันสวยงามของจังหวัดน่านคือดอก ‘ชมพูภูคา’ ที่ออกดอกบานเฉพาะในช่วงเดือนกุมภาพันธ์[3]

รูปที่ 2 หมวกงอบไทย

รูปที่ 3 ดอกชมพูภูคา

ที่มา <https://th.wikipedia.org/wiki>

การทำงานออกแบบเริ่มต้นด้วยทำ Study Model ส่วนโครงสร้างขึ้นมา 1 หลังและ Final Model อีก 1 หลัง ตัวโมเดล Final โดยรวมใช้เวลาทำหุ่นจำลอง 3 เดือน เพื่อให้ตอบโจทย์ที่ทำ ให้เขาเลือก ‘ไผ่ยักษ์น่าน’ และการใช้วัสดุตกแต่งตัวอาคาร ที่มีแนวความคิดและข้อกำหนดให้ใช้วัสดุ “ไผ่” เพื่อให้กลมกลืนและเป็นเอกลักษณ์สอดคล้องกับบริบท รอบข้าง ให้ตอบรับกับการออกแบบอาคารมีความเป็นเส้นสายอาคารที่ลื่นไหล โค้งที่มนวล และการก่อสร้างการออกแบบที่ยั่งยืนด้วยการใช้วัสดุในท้องถิ่นที่ต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และแนวความคิดที่เป็นการยกย่องชุมชน อีกทั้งต้องส่งเสริมจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องใช้ช่างชาวบ้าน(สล่า) จากชุมชนบ่อเกลือมาก่อสร้างอาคาร[10] ในการออกแบบและก่อสร้างต้องอิงอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 หมวด 2 ส่วนต่าง ๆ ของอาคาร วัสดุของอาคาร ข้อ14 -18 ที่กำหนดให้ทำด้วยวัสดุทนไฟทั้งหมด โดยใน ข้อ1 “วัสดุทนไฟ” หมายความว่า วัสดุก่อสร้างที่ไม่เป็นเชื้อเพลิง ซึ่งวัสดุที่นำมาก่อสร้างนั้นเป็นวัสดุที่ติดไฟได้ง่ายจึงจำเป็นต้องแก้ไข้ปัญหาให้เป็นวัสดุตกแต่งในบางส่วน นอกจากนี้การเตรียมการด้านวัสดุยังจำกัดด้วยเรื่องของการรักษาอายุและป้องกันแมลงกัดแทะเนื้อของ “ไผ่” ทำให้ต้องหาวิธีการรักษาคุณภาพ มี 2 วิธี คือ โดยการเคลือบด้วยกัมมะถัน และการรักษาคุณภาพโดยการต้มในน้ำมันปาล์ม แต่ทั้งหมดทำให้ใช้ระยะเวลาก่อสร้างเพิ่มมากขึ้น

รูปที่ 4-5 อาคารคล้ายหมวกงอบไทย และการทำหุ่นจำลองโครงสร้างอาคาร

ที่มา <https://onceinlife.co/phu-kha-na-nan>

รูปที่ 6 การก่อสร้างอาคารด้วยช่างพื้นถิ่น (สล่า)

ที่มา <https://onceinlife.co/phu-kha-na-nan>

2.2 ศึกษาที่มาการใช้วัสดุพื้นถิ่น “ไผ่” มาใช้ร่วมกับโครงสร้างของอาคาร จากที่กำหนดให้อาคารมีหลายกิจกรรม และใช้ “ไผ่” มาทำโครงสร้างหลักที่มีทั้งช่วงแคบและช่วงกว้าง การทำโครงสร้างมีระยะเวลาในการทำหลังคาอย่างถึง 6 เดือน เตรียมไผ่ 3 เดือน มุง 3 เดือน นั้น ติดขัดกับข้อกฎหมาย ตาม กฎกระทรวง ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2527) ในข้อ 14 ในการคำนวณรับน้ำหนักส่วนต่างๆ ของอาคารที่ประกอบด้วยไม้ชนิดต่างๆ ให้ใช้ค่าหน่วยแรงไม่เกินอัตรา ดังตาราง ที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงประเภทหน่วยแรงที่ยอมให้ของกลุ่มเนื้อไม้แต่ละชนิด

ชนิด ไม้	หน่วยแรงคดและแรงดึง เมกาปาสกาล (กิโลกรัมแรงต่อตารางซม.)	หน่วยแรงอัดขนานเสี้ยน เมกาปาสกาล (กิโลกรัมแรงต่อตารางซม.)	หน่วยแรงอัดขวางเสี้ยน เมกาปาสกาล (กิโลกรัมแรงต่อตารางซม.)	หน่วยแรงเฉือนขนานเสี้ยน เมกาปาสกาล (กิโลกรัมแรงต่อตารางซม.)
(1) ไม้เนื้ออ่อน	8 (80)	6 (60)	1.6 (16)	0.8 (8)
(2) ไม้เนื้อปานกลาง	10 (100)	7.5 (75)	2.2 (22)	1 (10)
(3) ไม้เนื้อแข็ง	12 (120)	9 (90)	3 (30)	1.2 (12)

ซึ่ง “ไผ่”ไม่พบงานส่วนปลอดภัยโดยใช้กำลังไม่เกิน 1 ใน 8 ของหน่วยแรงดัดประลัย หรือไม่เกิน 1 ใน 6 ของหน่วยแรงที่ขีดปฏิบัติ แล้วแต่ค่าใดจะน้อยกว่า แต่ในการออกแบบคำนวณโครงสร้างตามการวิเคราะห์หน่วยแรงที่ยอมให้ของวัสดุก่อสร้างประเภทไม้แบ่งประเภทได้เนื้ออ่อน และเนื้อแข็ง ในแต่ละ ชนิดมีกลสมบัติ (Mechanical Properties of Wood) ต่างกันไป เช่น ความถ่วงจำเพาะ (Specific Stress)ความเค้นคด (Bending Stress) โมดูลัสแตกหัก (Modulus of Rupture) โมดูลัสยืดหยุ่น (Modulus of Elasticity) [4]

รูปที่ 7-8 โครงสร้างอาคารที่ตัดโค้งและแบบขยายการต่อโครงสร้าง

ที่มา <https://onceinlife.co/phu-kha-na-nan>

การใช้“ไผ่”มาทำโครงสร้างอาคารไม่ปรากฏ พบข้อกำหนดที่สอดคล้องกับกฎหมายการคำนวณการรับน้ำหนัก ไม่สามารถหาเอกสารรับรองการทดสอบ “ไผ่” มาเทียบเคียงกับไม้ชนิดต่างๆได้ เพราะ “ไผ่” ไม่ได้ถูกจัดในกลุ่มของชนิดไม้ตามตาราง 1 ดังกล่าว ส่งผลให้การออกแบบและก่อสร้างเดินหน้าไปได้ ผู้ออกแบบจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงข้อกำหนดข้างต้น จึงตัดสินใจใช้โครงสร้างเช่น เสา คาน มาใช้วัสดุ “เหล็กรูปพรรณ” เป็นโครงสร้างหลัก แทน และทำการปิดผิวด้วย “ไผ่” พันธสีทอง เนื่องจากมีเนื้อแข็ง มีข้อปล้องชัดเจน ถ้าไผ่ที่มีความหนา แต่ละปล้องยาว 30-40 ซม.นำไปใช้ทำส่วนงานเฟอร์นิเจอร์ต่างๆ อาทิ โต๊ะ ม้านั่ง และเตียง เป็นต้น สามารถใช้จักเป็นต่อกรัดของส่วนตกแต่งโครงสร้าง เหมือนกับไผ่สีสุก บางส่วนนำลำต้นตัดทำไม้เสารั้ว ให้ความแข็งแรง และทนทาน อายุการใช้งานนาน การดำเนินงานก่อสร้างเกิดความง่ายยิ่งขึ้น และระยะเวลาก่อสร้างไม่เนิ่นนาน

3. ผลการศึกษาและการวิจารณ์

3.1ผลการศึกษาการผสมผสานวัสดุธรรมชาติพื้นถิ่น “ไผ่”เข้ามาช่วยเสริมอัตลักษณ์ของการออกแบบ โครงการ “ภูคานานาน” อำเภอเบญจเกตุ จังหวัดน่าน ได้สร้างอาคารมีการใช้งานพื้นที่ส่วนอาหารและเครื่องดื่ม ประมาณ 500 ตารางเมตร การออกแบบอาคารมีโครงสร้างหลักซ่อนอยู่ภายในหุ้มด้วย “ไผ่” และกลุ่มพักแบบรีสอร์ท (อาคารละ2ชั้น)เป็นอาคารช่วงแคบ ใช้โครงสร้างเหล็ก หุ้มปิดผิวด้วย“ไผ่”เช่นกัน มีลานกลางแจ้งที่รอบๆอาคารหลัก และอาคารบาร์ใน Ban Khun Nam Nan[9] ใช้โครงสร้างเหล็กรูปพรรณหุ้มปิดผิวด้วย “ไผ่” ทำให้รูปลักษณ์อาคารที่สร้างขึ้นมาจึงมีความเป็นเอกลักษณ์ตอบสนองกับแนวคิดหมวกงอบไทยโบราณและมีความโค้งมนสอดคล้องกับรูปทรงกลีบดอกไม้อันธุ์ “ดอกชมพูภูคา”

รูปที่ 9 มุมมองด้านหน้าอาคารที่เห็นคล้าย รูปหมวกงอบ

รูปที่ 10 มุมมองด้านหน้าอาคารที่พักอาศัย

ที่มา <https://onceinlife.co/phu-kha-na-nan>

รูปที่ 11 มุมมองด้านบนอาคารที่เห็นคล้าย รูปหมวกงอบ

รูปที่ 12 มุมมองด้านหน้าที่มีชายคายื่นคล้ายกลีบดอกชมพูพุด

ที่มา <https://onceinlife.co/phu-kha-na-nan>

วัสดุธรรมชาติพื้นถิ่น “ไผ่” เข้ามาช่วยเสริมอัตลักษณ์ของการออกแบบใช้ “ไผ่” สีทองเป็นหลัก ส่วนที่นำมาผสมผสานเลือก ไผ่ตง ที่มีขนาดใหญ่เส้นผ่านศูนย์กลางลำ 10–20 เซนติเมตรมาตั้งเป็น โครงสร้างเสาตอกแต่ง และไผ่ขางหม่นที่เป็นสายพันธุ์พื้นเมืองที่พบมากเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือมีลำใหญ่ตรงสูงประมาณ 25-30 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำเฉลี่ย 6-10 ซม.ความหนาของเนื้อไม้ 1.5 – 3 เซนติเมตร มาช่วยตกแต่งเพิ่ม ใช้ภูมิปัญญาของช่างที่เรียกว่า สล่า ของจังหวัดน่านมาก่อสร้าง ส่วนวัสดุ “ไผ่” ที่ต้องใช้ปริมาณมากได้วัสดุ “ไผ่” มาที่มีคุณภาพแตกต่างกันเพราะเป็นวัสดุธรรมชาติที่เนื้อ “ไผ่” มีแบ่งซึ่งเป็นอาหารของมอดต้องผ่านการทำทรีตเมนต์เพื่อเอาแป้งออก และหลังจากทรีตเมนต์ยังมีโอกาสเกิดราขาวราดำและลามได้เนื่องจากตัวแป้งมันเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาแล้วลามได้[5] อีกทั้งคุณสมบัติการต้านทานการเปลี่ยนรูปร่าง (Modulus of elasticity) และค่าความเหนียว (Modulus of resilience) มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับไม้ที่ไม่ได้รักษาคุณภาพ และเพื่อดูว่าไผ่ที่ได้รับการรักษาคุณภาพมีความคงทนเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด [8] ซึ่งการรักษาคุณภาพของไผ่มี 2 วิธี คือ การรักษาคุณภาพ ไผ่โดยการเคลือบด้วยกัมมะถัน และการรักษาคุณภาพโดยการต้มในน้ำมันปาล์มใช้ระยะเวลา 30 และ 60 นาที พบว่าการรักษาคุณภาพโดยการเคลือบด้วยกัมมะถันมีกำลังรับแรงดึงลดลง 30 เปอร์เซ็นต์ ค่า Modulus of Elasticity เพิ่มขึ้น 9 เปอร์เซ็นต์ และค่า Modulus of Resilience ลดลง 45 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่รักษาคุณภาพโดยการต้มในน้ำมันปาล์ม 30 นาที มีกำลังรับแรงดึงลดลง 33 เปอร์เซ็นต์ ค่า Modulus of Elasticity เพิ่มขึ้นร้อยละ 24 และค่า Modulus of Resilience ลดลงร้อยละ 63 และที่รักษาคุณภาพโดยการต้มในน้ำมันปาล์ม 60 นาที มีกำลังรับแรงดึงลดลงร้อยละ 38 ค่า Modulus of Elasticity เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ค่า Modulus of Resilience ลดลงร้อยละ 64 [6]

สารเคมีที่ใช้ในการหมอมเนื้อไม้ไผ่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

รูปที่ 13 การรักษาคุณภาพของไผ่ ด้วยการแช่ด้วยสารเคมี

ที่มา <https://www.facebook.com/100064125961586/posts/1818481738539311/>

การนำมาใช้ชั้นใหญ่มีการแช่น้ำยาเพื่อป้องกัน มอด ปลวก เชื้อรา น้ำยาที่ใช้ในการแช่มี 2 ชนิดคือ ใช้ Timbor 25 กก ผสมน้ำ 225 ลิตร แช่ 7-10 วันและใช้ Boric 25 กก กับ Borax 75 กก ผสมน้ำ 700 ลิตร แช่ 7-10 วัน เช่นกัน เริ่มจากค่อยๆ เท boric ให้ละลายทีละน้อย และ ตามด้วย borax วัสดุ “ไผ่” ตกแต่งเพดาน หากถ้ามองจากด้านล่างแขวนขึ้นด้านบนหลังคา ก็จะเห็นเส้น สายของไผ่เปรียบเสมือนความงดงามทางด้าน “ศิลปะ” บนเพดานในอีกมิติ ส่วนผนังทำจาก “ไผ่ผาก” (เป็นแผ่นๆ) และ “ไผ่ลวก” มาประดับตกแต่ง ข้อพึงระวังของวัสดุธรรมชาติพื้นถิ่น “ไผ่” เข้ามาช่วยเสริมอัตลักษณ์ของการออกแบบควรใช้ในพื้นที่ที่เป็นที่ร่มพ้นจากแสงแดดและความชื้น เช่น งาน ตกแต่งภายใน

3.2การศึกษาความพยายามผสมผสานวัสดุธรรมชาติพื้นถิ่น “ไผ่” เข้ามาร่วมใช้ในงานโครงสร้างอาคารของโครงการ พบว่าโครงสร้าง“ไผ่”ที่นำมาทำโครงสร้างจะใช้กับอาคารช่วงกว้าง แบ่งเป็น 2 เรื่อง คือ เรื่องแรกด้านคุณสมบัติของ ไผ่ และ เทคโนโลยีก่อสร้างที่เกี่ยวกับไผ่ เรื่องที่สอง ด้านเกี่ยวกับโครงสร้างแบบโครงถักโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล หารูปแบบและกรรมวิธีการก่อสร้างที่มีความเป็นไปได้พบว่ารูปแบบของโครงถักที่เหมาะสม ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพการถ่ายน้ำหนักลงบนจุดรองรับ และประหยัด

รูปที่ 14 มุมมองด้านบนเห็นโครงสร้างของอาคาร รูปที่ 15 มุมมองภายในอาคารพบการปิดผิวโครงสร้างเป็นไผ่

ที่มา <https://www.gridarchitect.com/>

การออกแบบงานโครงสร้างนำมาซึ่ง “ไผ่” ที่นำมาใช้ผสมผสานกับโครงสร้างในโครงการนี้ ในส่วนบนของหลังคา มีการแบ่งซอยจาก โครงสร้าง Truss เป็นโครงสร้างหลัก และใช้ “ไผ่” มีลำขนาด 1”ไปจนถึง 3” ปิดโครงสร้างเหล็กหลังคา(Truss) เพื่อปกปิดเหล็ก รูปพรรณ “ไม้ไผ่”ในส่วนของหลังคา ที่มี Truss เป็นโครงสร้างหลักอยู่แล้ว “จันทันและแป”ที่นำ “ไม้ไผ่”มาเรียงร้อยสอดแทรกเข้าไปในโครงสร้างหลังคา ก็ยังช่วยสร้างความสวยงามแล้ว ยังช่วยในการถ่ายแรงและการยึดติด” ส่วนการดำเนินการก่อสร้าง สอดคล้องภายใต้ข้อกำหนดของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522และการออกแบบคำนวณโครงสร้างตามการวิเคราะห์ หน่วยแรงที่ยอมให้ของไม้เนื้อแข็งหันมาใช้รายการคำนวณจากโครงการเลือกใช้เหล็กรูปพรรณ ที่มีกำลังและหน่วยแรงของวัสดุ (เหล็ก โครงสร้างรูปพรรณ) มารองรับ

4. สรุป

4.1การนำไม้ไผ่ซึ่งเป็นวัสดุธรรมชาติพื้นถิ่นมาใช้ในการตกแต่งอาคารของโครงการ โครงการภูคานาน่าน บ่อเกลือ จ. น่าน ของ บริษัท ภูคานาน่าน จำกัด ได้มีการออกแบบสถาปัตยกรรมจาก ‘ไผ่’ สีทองและ ‘ไผ่ยักษ์น่าน’ นำมาผสมผสานกับไม้ตอง ไม้ยางพารา มาดำเนินการก่อสร้างทางสถาปัตยกรรมโดยนำเอาไม้ไผ่เข้าไประบายในอาคารและออกแบบให้โดนแสงน้อยที่สุดเพื่อรักษาสีของไม้ไผ่และไม้เมื่อโดนแดดฝนจะรักษาสีทองอร่ามไว้ได้และสามารถอยู่ได้เป็น 10 ปี และการก่อสร้างอาคารอยู่ภายใต้ ข้อกำหนดของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 การก่อสร้างใช้ช่าง สล่า ภูมิปัญญาของ น่าน วัสดุ “ไผ่”ที่ได้มาคุณภาพ แตกต่างกัน เพราะเป็นวัสดุธรรมชาติ ที่มีแป้งซึ่งเป็นอาหารของมอด ต้องผ่านการทำให้แห้งและรักษาคุณภาพให้มีความคงทน 2 วิธี คือ การรักษาคุณภาพ ไม้โดยการเคลือบด้วยกาวมะกอก และการรักษาคุณภาพโดยการต้มในน้ำมันปาล์ม สอดคล้องกับ บทความ สถาปัตยกรรมไม้ไผ่แบบสมัยใหม่เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ต้องมีการดำเนินการทำลายสารอาหารประเภท แป้ง และน้ำตาล ที่ ไผ่ เพื่อให้ มีคุณภาพอายุการใช้งานที่นานขึ้น และเป็นการรักษาไม้ให้มอดแมลง ทำลายเนื้อไม้ได้ [11]

4.2 ดำเนินการในความพยายามที่จะนำ “ไผ่” เข้ามาใช้ร่วมกับงานโครงสร้างของอาคาร เพื่อเลี้ยงหน่วยแรงที่ยอมให้ ที่กฎหมายไม่รองรับวัสดุของ “ไผ่”โครงสร้างอาคารใช้วัสดุเหล็กรูปพรรณเป็น ส่วนของโครงสร้าง และหลังคาใช้โครงสร้างช่วงกว้าง “Truss” โดยมี “ไผ่”ลำขนาด 1”ไปจนถึง 3” เพื่อปกปิดโครงสร้างเหล็กหลังคา(Truss)และใช้ “ไผ่”ช่วยเรื่องโครงสร้างประกอบรับ น้ำหนักของลงมา สอดคล้องกับ การศึกษาคุณสมบัติทางกลของพันธุ์ไผ่ไทย ในงานโครงสร้างเรียกว่า การประยุกต์ใช้ไผ่ในงาน สถาปัตยกรรมนั้นได้ทำการออกแบบโครงสร้างไม้ไผ่และคำนวณประสิทธิภาพการรับน้ำหนักของโครงสร้าง เพื่อออกแบบเสาและ คาน(โครงสร้างช่วงแคบ)อาจจะทำได้ด้วยการรวบลำไผ่ของไผ่แต่ละสายพันธุ์ เช่น ไผ่ตงและไผ่ขางหม่นต้องใช้ไผ่ 1-4 ลำ สำหรับเสา, คาน และต้องใช้มากกว่า 4 ลำ สำหรับคาน 1 แบบของโครงสร้าง ไผ่สีสุกต้องใช้ไผ่ 1-4 ลำ สำหรับเสา, 2-4 ลำ และมากกว่า 4 ลำ สำหรับคานของโครงสร้าง ไผ่เลี้ยงต้องใช้ไผ่ 1-4 ลำ และมากกว่า 4 ลำ สำหรับเสาของโครงสร้าง, 3 ลำ และมากกว่า 4 ลำ สำหรับ

โครงสร้างคาน ส่วนใฝ่รวกนั้นไม่สามารถรับน้ำหนักของโครงสร้างได้ด้วยการใช้ใฝ่แค่ 4 ลำ หากออกแบบโครงสร้างของใฝ่รวกได้โดยใช้ใฝ่มากกว่า 5 ลำ และต้องมีการคำนวณการรับน้ำหนักของโครงสร้าง จึงจำเป็นที่นำมาใช้บางจุด เช่น ระเบียบทางเดิน

5. กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากผู้เขียน ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการก่อสร้างโครงการภูคานานาน บ่อเกลือ จ.น่าน ของ บริษัท ภูคา นานาน จำกัด และขอขอบคุณ บริษัท Grid Architect โดยมี กฤต - ธนกฤต ชัยอภิเจริญ เป็นสถาปนิกผู้ออกแบบโครงการ ที่อำนวยความสะดวกให้ผู้เขียนได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง และตัวผู้เขียนเองได้มีใบประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ระดับสามัญสถาปนิก ทำให้ได้รับการสนับสนุนและเพิ่มพูนความรู้การก่อสร้างโครงการภูคานานาน บ่อเกลือ จ.น่าน ด้วยวัสดุประเภท “ใฝ่” ทั้งยังได้มีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ สรุปผล หากบทความนี้บกพร่องประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

เอกสารอ้างอิงวารสาร (Journal) ภาษาไทย

[8] สุรพงษ์ ดาราม, 2562. การวิเคราะห์ค่าความปลอดภัยสำหรับไม้ใฝ่ใช้ในงานก่อสร้าง. วารสารสถาปัตยกรรม การออกแบบและการก่อสร้าง . 3 . 1-23

เอกสารอ้างอิงวิทยานิพนธ์ภาษาไทย

- [3] กานต์ คำแก้ว. 2546. ไม้ใฝ่กับสถาปัตยกรรมที่เลียนหาย : การออกแบบศาลาประชาคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร
- [4] ภัทธิตา พงศ์ธนา. 2557. การศึกษาความสามารถการรับน้ำหนักของโครงสร้างใฝ่ โดยวิธีการรวบรวมใฝ่เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบสถาปัตยกรรม. ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- [6] สุภิญญาลักษณ์ จันทรวงศ์. 2557. การศึกษาคุณสมบัติของใฝ่ตงเพื่อสร้างค่ามาตรฐานกลางของวัสดุและการประยุกต์ใช้งานโครงสร้างสำหรับอาคารสาธารณะ. ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอกสารอ้างอิงจากเว็บไซต์

- [2] กระทรวงมหาดไทย. 2567. กฎกระทรวง ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2527) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://download.asa.or.th/03media/04law/cba/mr/mr27-06-upd60.pdf> (เข้าถึงเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2567)
- [1] กระทรวงมหาดไทย. 2567. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://download.asa.or.th/03media/04law/cba/cba22-upd60.pdf> (เข้าถึงเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2567)
- [9] โครงการภูคา นานาน . 2565. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://onceinlife.co/phu-kha-na-nan> (เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567)
- [10] โครงการภูคา นานาน บ่อเกลือ จ.น่าน. 2566. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://www.gridarchitect.com/album/916/> (เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567)
- [3] ดอกขมิ้นภูคานา . เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://th.wikipedia.org/wiki> (เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2567)
- [5] นักรักไม้ ไม้ ก้นมอด ปลวก ในไม้ ไม้ใฝ่ บ้านไม้ใฝ่ แซ่ บ้านlog home 4289 . เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://www.facebook.com/100064125961586/posts/1818481738539311/> (เข้าถึงเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2567)
- [11] สถาปัตยกรรมไม้ใฝ่รูปแบบสมัยใหม่เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการออกแบบสร้างสถาปัตยกรรมไม้ใฝ่ที่บ้านบ่อหลวง อ.บ่อหลวง จ.น่าน เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://soad.kmutt.ac.th/wpcontent/uploads/2018/10/2016NtC4.pdf> (เข้าถึงเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2567)

กรณีศึกษาภูมิปัญญาพื้นถิ่นเกี่ยวกับการสร้างบ้านพักอาศัยด้วยวัสดุไม้และไม้ไผ่จากหมู่บ้านลาวโซ่ง ในจังหวัดเพชรบุรี

Case study of local wisdom in constructing accommodations in the villages of Loa Song Tribal, Phetchaburi, using wood and bamboo.

ศิริณญา ปัญญาโส¹ เมติญา ไถเหี่ยม² พัลยมล หางนา³ วาสนา ภูเกษมสมบัติ^{4,*}

Sirinya Punyapasol¹, Maytiya Thaihiam², Panyamol Hangnak³ and Wasana Pukasamsombus^{4,*}

¹ภาควิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

²ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

³ภาควิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

⁴ภาควิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

¹ Faculty of Engineering and Architecture, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Nonthaburi, Nonthaburi

² Faculty of Engineering and Architecture, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Nonthaburi, Nonthaburi

³ Faculty of Engineering and Architecture, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Nonthaburi, Nonthaburi

⁴ Faculty of Engineering and Architecture, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Nonthaburi, Nonthaburi

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาในการก่อสร้างเรือนลาวโซ่งด้วยวัสดุไม้และไม้ไผ่ โดยมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสาร การสัมภาษณ์ และการลงพื้นที่เพื่อถ่ายภาพเป็นเครื่องมือ ในการเก็บข้อมูล กรณีศึกษาตัวอย่างคือ หมู่บ้านลาวโซ่ง ในจังหวัดเพชรบุรี และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวัสดุและเทคโนโลยีในการก่อสร้าง ปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรมความเชื่อ เพื่อได้ผลของการศึกษาภูมิปัญญาและสามารถนำไปใช้เป็นแนวความคิดในการออกแบบอาคาร

คำสำคัญ: ภูมิปัญญา ,เรือนลาวโซ่ง ,เทคโนโลยีการก่อสร้าง

Abstract

The aim of this research was to explore the indigenous knowledge applied in building accommodations within the Loa Song Tribal communities, utilizing wood and bamboo. Data collection methods included document review, interviews, and on-site photography conducted in the villages of Loa Song Dam Tribal in Phetchaburi Province. The research analyzed social factors, cultural practices, beliefs, and lifestyles to inform future development strategies.

Keywords: Knowledge, Lao Song House, Construction Technology

๑. บทนำ

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในประเทศไทย มีปรากฏมานานทุกยุคสมัย และมีหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ รูปแบบและวิถีชีวิต การอยู่อาศัย คติความเชื่อ และวัฒนธรรมประเพณี เนื่องจากในประเทศไทยนั้นมีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมและชนชาติจากการอพยพย้ายถิ่นฐาน มาแต่อดีต จนบางครั้งกลุ่มชนพื้นเมืองเหล่านี้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมืองไปเสียแล้ว กลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในประเทศไทย อาทิ ไทยดำ ไทยพวน ไทยเลย ไทยใหญ่ ลาวโซ่ง กะเหรี่ยง มูเซอ และอื่น ๆ ดังนั้นในการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจึงไม่ได้เป็นเพียงการศึกษาในด้านรูปแบบอาคารสถาปัตยกรรมเท่านั้น ยังหมายรวมถึงวิถีชีวิต บทบาท วัฒนธรรมความเชื่อของแต่ละชาติพันธุ์ ซึ่งมีการแสดงออกถึงตัวตน เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ที่ปรากฏออกมาในรูปแบบของสถาปัตยกรรมนั้น ๆ

เรือนลาวโซ่ง หรือ เอือนลาวโซ่ง เป็นสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง ที่เรียกตนเองว่า ชาวไทยทรงดำ เป็นชนเผ่าไทยกลุ่มหนึ่งที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองสิบสองจุไทย บางครั้งจะเรียกว่าลาวโซ่ง หรือชาวไทยโซ่ง ชาวไทยโซ่งมีอาชีพหลักคือการเกษตรกรรม เดิมมีการตั้งถิ่นฐานที่บ้านหนองปลง จังหวัดเพชรบุรี มีการสืบทอดวิถีชีวิตวัฒนธรรม ทั้งด้านอาชีพ เครื่องแต่งกาย

ภาษา วัฒนธรรม มีการรักษาสืบทอดจากบรรพบุรุษ มีความเชื่อในการนับถือศาสนาควบคู่กับการนับถือผีบรรพบุรุษ ในประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวโซ่งปรากฏในหลาย ๆ พื้นที่ ทั้งในภาคอีสาน ภาคเหนือและภาคกลาง เป็นต้น ชาวไททรงดำ หรือไทยโซ่ง หรือลาวโซ่ง ในจังหวัดเพชรบุรี ก็มีความสำคัญในด้านประวัติศาสตร์เรื่องการอพยพมาจากหลวงพระบาง ประเทศลาว โดยสถาปัตยกรรมเรือนลาวโซ่ง มีรูปแบบที่แตกต่างจากสถาปัตยกรรมไทยและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของกลุ่มชนอื่น ๆ โดยเฉพาะในเรื่องของรูปทรงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว หลังคาคลุมสูงใหญ่ มีวัสดุที่ใช้จากวัสดุธรรมชาติท้องถิ่น คือไม้และไผ่ มีการก่อสร้างที่ใช้โครงสร้างแบบเรือนเครื่องผูกผสมผสานกับเรือนเครื่องสับ รูปทรงของเรือนคล้ายกระดองเต่า วัสดุหลังคาด้วยวัสดุจากธรรมชาติ อาทิ กล้วยแฝก มุงจาก เป็นต้น ตัวเรือนนิยมใช้วัสดุที่เป็นไม้ ไผ่ ซึ่งเป็นวัสดุที่เป็นทรัพยากรท้องถิ่น การใช้ภูมิปัญญาในการก่อสร้างเรือน ไม่เพียงแค่นำวัสดุจากธรรมชาติมาใช้เท่านั้น ยังสอดแทรกในเรื่องของคติความเชื่อ การอยู่อาศัย วิถีชีวิตของผู้อยู่อาศัย บางครั้งผู้ปรุงเรือนจำเป็นต้องมีการปรุงเรือนจากสกุลช่างที่สืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ การใช้ความละเอียดอ่อน ความชำนาญและศิลปะในการปรุงเรือนที่อยู่อาศัย ภูมิปัญญาที่เด่นชัดคือการนำวัสดุจากธรรมชาติมาประกอบด้วยการผูกยึดโยงโครงสร้างและเกิดความแข็งแรง การระบายอากาศที่ดีของตัวเรือน การปรับตัวเรือนอยู่อาศัยตามสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

กลุ่มเรือนลาวโซ่ง ในจังหวัดเพชรบุรี เป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวลาวโซ่งอยู่ที่ตำบลหนองปร่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี มีการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทยทรงดำ จนได้ชื่อว่าเป็นหมู่บ้าน “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” เป็นหมู่บ้านที่มีความพร้อมและเป็นแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติมาช้านาน ซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน สำหรับบ้านเรือนของชาวลาวโซ่งนิยมมีลานกลางบ้านสำหรับเป็นที่เลี้ยงสัตว์ เกือบฟาง นวดข้าว เป็นที่ชุมนุมพบปะสังสรรค์ ตรงเฉลียงเรือนด้านสกัดทำเป็นวงโค้งใหญ่ยาว

บ้านของชาวลาวโซ่ง บางครั้งเรียกว่า “กว้างดับ” หรือ “เฮือนลาว” มีลักษณะเด่นคือ หลังคาทรงโค้งรูปกระดองเต่า มุงด้วยหญ้าคายาวลงมาเกือบถึงพื้น แทนฝาเรือนเพื่อกันลม กันฝน และสภาพอากาศที่หนาวเย็น ตัวเรือนจะยกใต้ถุนสูง และภายในตัวเรือนมี “กะล่อห้อง” ที่แปลว่ามุมห้อง บุคคลอื่นที่ไม่ใช่คนในครอบครัวจะไม่สามารถเข้าไปในท้องนี้ได้เลยนอกจากนี้ เรือนของชาวลาวโซ่ง บริเวณจั่วหลังคาบ้านจะมี “ชอกุด” ลักษณะจะคล้ายเขาคายโง้งงอเข้าหากันประดับไว้ ซึ่งมีตำนานไทยทรงดำกล่าวไว้เกี่ยวกับ แถนหรือเทวดาเป็นผู้ส่งควายมาเป็นสัตว์ใช้งานช่วยมนุษย์ทำมาหากิน จึงทำให้มีความผูกพันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวลาวโซ่งหรือไทยดำ เพราะชาวไทยดำทำการเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก จึงเป็นที่มาของการสร้าง “ชอกุด” ประดับไว้เหนือจั่วหลังคาบ้าน ซึ่งถือว่าควายนับมีบุญคุณ เป็นสัญลักษณ์ของความอดทน มุ่งมั่นการต่อสู้และความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ อันเกิดจากมีควายคอยช่วยเหลือ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบของเรือนนั้นค่อนข้างมีความหมายและแฝงด้วยภูมิปัญญาบางอย่างไว้อย่างน่าสนใจ ดังนั้นในการศึกษานี้จึงเป็นการถอดรหัสด้านรูปธรรม-นามธรรม ในทางกายภาพ รูปทรงเรือน การใช้วัสดุในการก่อสร้าง รวมถึงคติความเชื่อ พิธีกรรม ศิลปะแบบสิบสองจุไทยที่มีความเกี่ยวเนื่องกันสู่ภูมิปัญญาที่แฝงไว้ในสถาปัตยกรรมลาวโซ่งอย่างแท้จริง

ภาพที่ ๑ เรือนลาวโซ่ง(เรือนกระดองเต่า)จังหวัดเพชรบุรี

(ที่มา: เรือนลาวโซ่ง(เรือนกระดองเต่า)จังหวัดเพชรบุรี/<http://oknation.nationtv.tv> , ๒๕๖๕)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการก่อสร้างเรือนลาวโซ่งด้วยโครงสร้างวัสดุไม้และไม้ไผ่ หมู่บ้านลาวโซ่ง จังหวัดเพชรบุรี
๒. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของเรือนลาวโซ่ง ที่แฝงด้วยภูมิปัญญาต่าง ๆ ของเรือน
๓. เพื่อศึกษาวิเคราะห์และรวบรวมภูมิปัญญาด้านกายภาพและคติความเชื่อในการก่อสร้างเรือนลาวโซ่ง ปัจจัยทางรูปธรรม-นามธรรม ที่ส่งผลต่อเทคโนโลยีการใช้วัสดุก่อสร้าง เพื่อเป็นประโยชน์ และแนวคิดในการออกแบบอาคาร

๒. การทบทวนวรรณกรรม**๒.๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลาวโซ่ง**

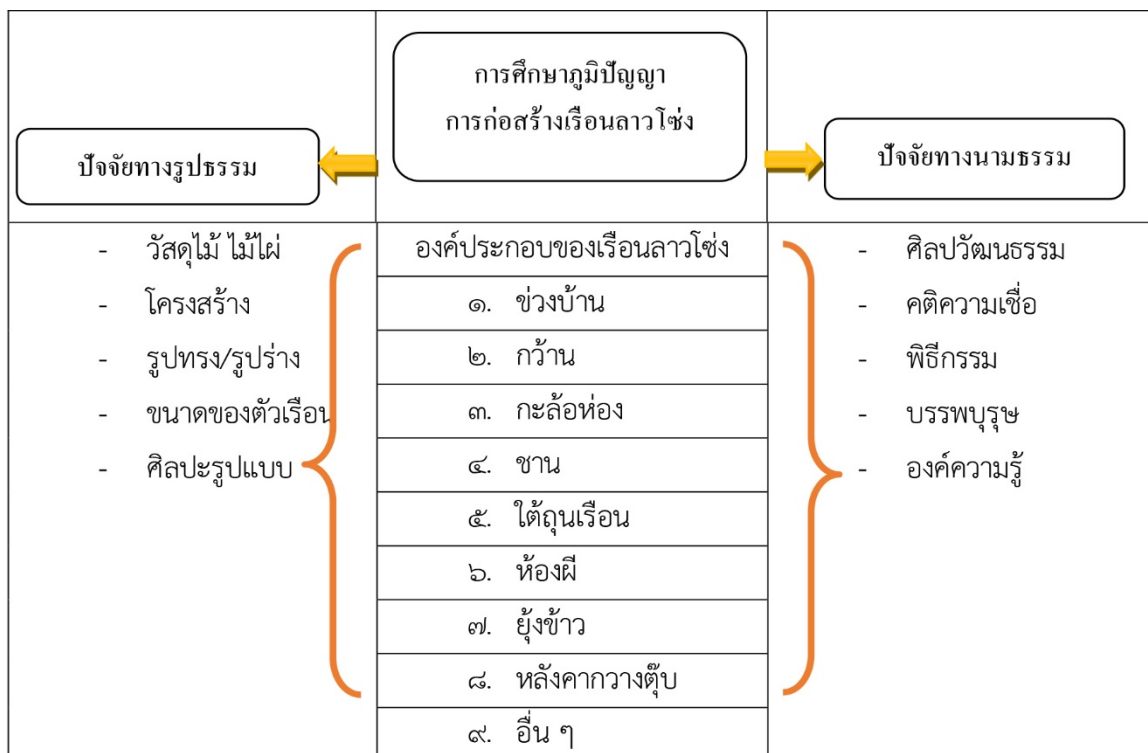
ไทยทรงดำ ลาวโซ่ง หรือ ไทยโซ่ง” หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มหนึ่งที่มีการพูดภาษาไทย คนไทยมักเรียกชนกลุ่มนี้ว่า ลาว หรือ ลาวโซ่ง เพราะมีการอพยพจากเมืองเดียนเบียนฟู ที่อยู่ทางตอนเหนือของประเทศเวียดนาม มายังประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว¹

ชาวไทยแต่งกายด้วยสีดำ จึงเรียก ไทยทรงดำ ตามลักษณะเครื่องแต่งกาย ถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณ แคว้นสิบสองจุไทย อยู่ทางตอนเหนือประเทศเวียดนาม ส่วนคำว่า “ โซ่ง ” ที่เรียกกันสันนิษฐานเป็นคำที่มาจากคำว่า “ ช้วง หรือ ทรง ” แปลว่า กางเกง ไทดำถูกกวาดต้อนและอพยพมาในประเทศไทย สมัยกรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ลักษณะที่อยู่อาศัย ชาวลาวโซ่งจะนิยมปลูกบ้านที่มีลักษณะของตนเองแบบหลังคาไม่มีจั่ว หลังคายกอกโก่งสูง มุงด้วยตับตันกมิใช้ตับจาก หลังคาลาดคุ่มเป็นรูปคล้ายกระโถม คลุมลงมาต่ำเตี้ยจรดฝา ด้งไกลๆ จะดูเหมือนไม่มีฝาด้าน เพราะหลังคาคลุมมิดจนมองไม่เห็น บ้านไทดำ จะไม่มีหน้าต่าง เนื่องจากไทดำ มาจากเวียดนามและลาว อยู่ตามเทือกเขา อากาศหนาวเย็น ไม่นิยมมีหน้าต่างให้ลมโกรก พื้นปูด้วยฟากไม้ไผ่ รองพื้นด้วยหนังสัตว์ มีใต้ถุนบ้านสูงโดยใต้ถุนบ้านใช้เป็นที่เลี้ยงสัตว์ด้วย

๒.๒ กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

ทั้งนี้สามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ ๒ กรอบแนวความคิดในการศึกษา

(ที่มา: กรอบแนวความคิดในการศึกษา/ศิริยุภา ปัญญาภาโส , ๒๕๖๖)

๓. ระเบียบวิธีวิจัย /วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเป็นการวิจัยด้วยวิธีเชิงคุณภาพ โดยกลุ่มกรณีศึกษาที่ใช้ในการศึกษาคือ หมู่บ้านลาวโซ่ง จังหวัดเพชรบุรี ข้อมูลที่ได้จากกรณีศึกษาผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาโดยใช้วิธีลงพื้นที่สำรวจข้อมูล เก็บภาพถ่าย สัมภาษณ์ช่างปรุงเรือน ผู้อยู่อาศัย และผู้ที่มีความรู้ด้านชาติพันธุ์และสถาปัตยกรรมลาวโซ่ง ซึ่งการดำเนินการใช้ระยะเวลาการเก็บข้อมูลสำรวจในช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๖ ซึ่งก่อนที่จะทำการลงพื้นที่สำรวจเก็บข้อมูลนั้น จำเป็นต้องมีการวางแผนด้านเอกสารเก็บข้อมูล การติดต่อเพื่อทำการสัมภาษณ์ข้อมูลเป็นรายบุคคล หลังจากที่ได้ลงพื้นที่สำรวจแล้ว จะมีการนำข้อมูลที่ได้นำมาทำการวิเคราะห์เรียบเรียงเพื่อรวบรวมการศึกษาภูมิปัญญาในการก่อสร้างเรือนในทุก ๆ องค์ประกอบของเรือน จากนั้นจะมีการทำภาพจำลองโครงสร้าง รอยต่อของโครงสร้างด้านรูปธรรมสถาปัตยกรรมที่มีความสัมพันธ์กับด้านนามธรรมของวิถี ความเชื่อและวัฒนธรรมชาวลาวโซ่ง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ การศึกษาข้อมูลการวิจัย

เนื้อหาระเบียบวิธีวิจัย/ วิธีการดำเนินการวิจัย ได้แก่ การเก็บข้อมูลในหมู่บ้านลาวโซ่ง จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาโดยใช้วิธีลงพื้นที่สำรวจข้อมูล เก็บภาพถ่าย สัมภาษณ์ช่างปรุงเรือน ผู้อยู่อาศัย และผู้ที่มีความรู้ด้านชาติพันธุ์และสถาปัตยกรรมลาวโซ่ง ซึ่งการดำเนินการใช้ระยะเวลาการเก็บข้อมูลสำรวจในช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๖

๓.๒ การวิเคราะห์ผลการศึกษาวิจัย

การนำข้อมูลที่ได้นำทั้งหมดจาก ข้อ ๓.๑ มาทำการวิเคราะห์ ศึกษาภูมิปัญญาในการก่อสร้างเรือนในทุก ๆ องค์ประกอบของเรือน จากนั้นจะมีการทำภาพจำลองโครงสร้าง รอยต่อของโครงสร้างด้านรูปธรรมสถาปัตยกรรมที่มีความสัมพันธ์กับด้านนามธรรมของวิถี ความเชื่อและวัฒนธรรมชาวลาวโซ่ง

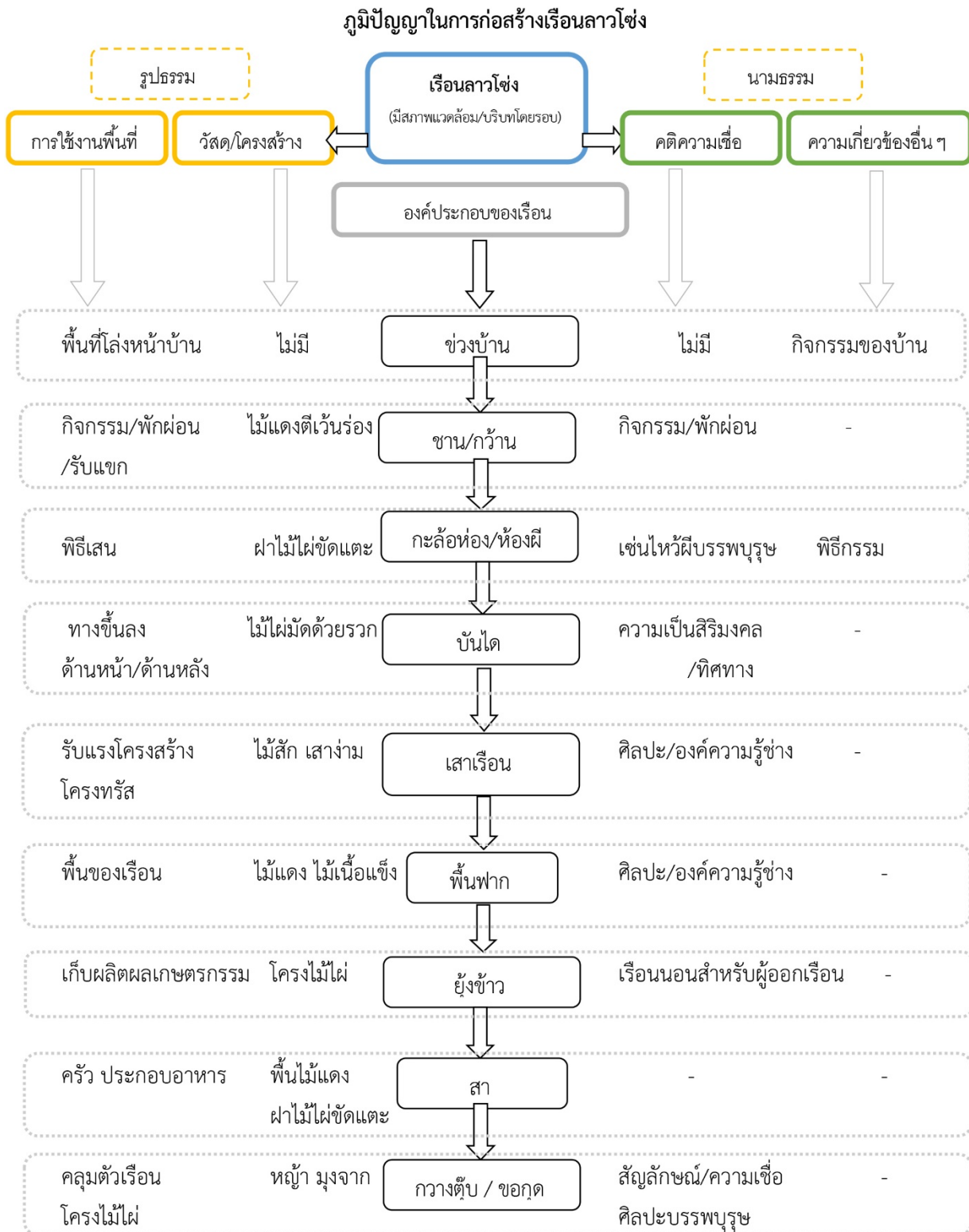
๔. ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า เรือนลาวโซ่ง กรณีศึกษาหมู่บ้านลาวโซ่ง จังหวัดเพชรบุรี นั้น มีลักษณะสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีความดั้งเดิมและสืบทอดจากบรรพบุรุษชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ด้วยการศึกษาหาเหตุปัจจัยในการก่อสร้างเรือนที่อยู่อาศัยด้านรูปธรรมและนามธรรม โดยแจกแจงไปในแต่ละองค์ประกอบของเรือน เมื่อศึกษาและสำรวจเรือนลาวโซ่งในกลุ่มชาวไทยทรงดำจะพบว่า เมื่อมีการแบ่งองค์ประกอบของเรือนออกเป็น ๔ ส่วน คือ ช่วงบ้าน-ชาน-ก้าน-กะล่อห้อง/ห้องผี-บันได-พื้นผาก- ยุงข้าว-สา (ที่วางอาหาร เครื่องใช้)-หลังคาทางดับ ซึ่งเรือนจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันโดยเฉพาะเป็นรูปทรงแบบหลังคาเรือนกระดองเต่า ในคราวหลังนั้นนิยมก่อสร้างเป็นเรือนทรงปั้นหยาและมนิลา และเรือนทรงบังกะโล ครั้นจะมีชื่อเรียกหลากหลายตามนักวิชาการ พบว่าในแต่ละองค์ประกอบมีการใช้ภูมิปัญญาของช่างในการปรุงเรือนโดยอาศัยปัจจัยด้านวัสดุ โครงสร้าง ความรู้ของช่าง ผนวกกับศิลปวัฒนธรรม คติความเชื่อ วิถีชีวิตของชาวลาวโซ่ง ดังแผนภาพหรือภาพที่ ๓ ต่อไปนี้

ภาพที่ ๓ องค์ประกอบของเรือนลาวโซ่ง

(ที่มา: องค์ประกอบของเรือนลาวโซ่ง/ศิริยุภา ปัญญาภาโส , ๒๕๖๖)

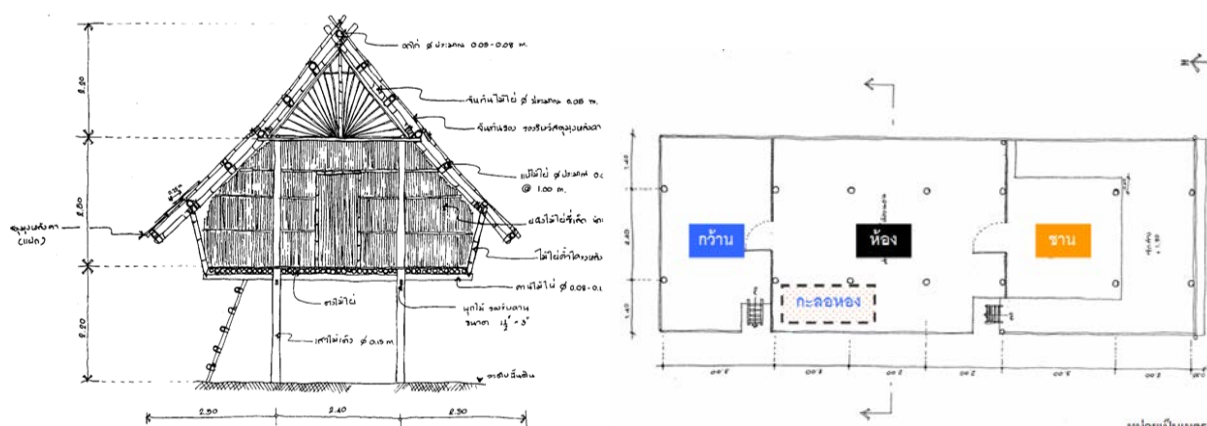

ภาพที่ ๔ แสดงภูมิปัญญาแต่ละองค์ประกอบของเรือนลาวโซ่ง

(ที่มา: แสดงภูมิปัญญาแต่ละองค์ประกอบของเรือนลาวโซ่ง/ศิริกัญญา ปัญญาภาโส , ๒๕๖๖)

๕. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากผลของกรณีศึกษาภูมิปัญญาพื้นถิ่นเกี่ยวกับการสร้างบ้านพักอาศัยด้วยวัสดุไม้และไม้ไผ่จากหมู่บ้านลาวโซ่ง ในจังหวัดเพชรบุรี แสดงให้เห็นถึงการตอบสนองมาตรฐานจากกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ในรูปแบบตารางกรอบแนวคิด โดยอธิบายเกี่ยวกับกระบวนการของแนวคิดภูมิปัญญาของช่างปรุงเรือนลาวโซ่ง ในทุกองค์ประกอบโดยเป็นการศึกษาในด้านรูปธรรมที่ปรากฏทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และนามธรรมในลักษณะแนวความคิด วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำ ทำให้สามารถอธิบายข้อเท็จจริงหรือคุณลักษณะเกี่ยวกับลักษณะสถาปัตยกรรมว่ามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ไม่เพียงแค่ออกแบบเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยเท่านั้น เรือนลาวโซ่งยังแฝงด้วยคติความเชื่อ พิธีกรรมบางอย่าง และการสืบทอดเจตนารมณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ อีกทั้งยังเป็นความจริงที่ว่าช่างเรือนลาวโซ่งมีความภูมิใจอยู่เสมอ การศึกษาในครั้งนี้ให้ผลการศึกษาด้านความคิดความเชื่อ คตินิยม ค่านิยมของช่างและบรรพบุรุษ อีกทั้งยังเป็นการรวบรวมแนวคิดหรือสิ่งที่เรียกว่า องค์ความรู้ หรือภูมิปัญญาของช่างสู่ฐานอาคารสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น “เรือนลาวโซ่ง” หรือ “เรือนกระดองเต่า” ที่ปรากฏให้พบเห็นจนมาถึงปัจจุบันนี้

ภาพที่ ๕ แสดงองค์ประกอบ-ผังพื้นเรือนเครื่องผูกลาวโซ่ง

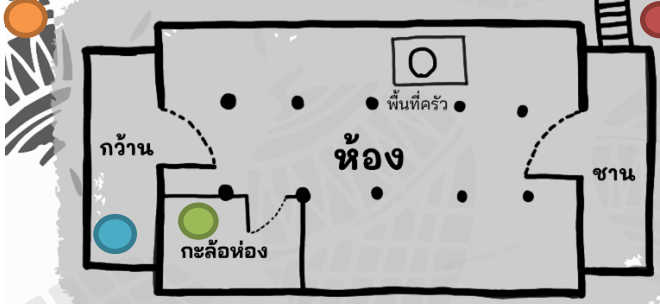
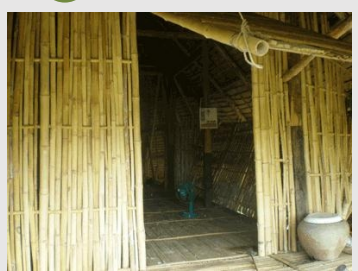
(ที่มา: แสดงองค์ประกอบเรือนเครื่องผูกลาวโซ่ง/วัชรินทร์ จินต์วุฒิ และศุภกิจ ยิ้มสรวล , ๒๕๖๖)

บทสรุป

สำหรับผลการศึกษาภูมิปัญญาในการก่อสร้างเรือนลาวโซ่ง กรณีศึกษาหมู่บ้านลาวโซ่ง จังหวัดเพชรบุรี นั้น แสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ของการศึกษาที่ว่า ชาวไทยทรงดำหรือชาวลาวโซ่งนั้นมีความโดดเด่นในด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี ที่สะท้อนออกมาในรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นลาวโซ่ง จึงทำให้ลักษณะรูปแบบ ทางสถาปัตยกรรมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตน การเลือกใช้วัสดุก่อสร้างควบคู่ไปกับการนำคติความเชื่อเข้ามาใช้ หลอมรวมกลายเป็นภูมิปัญญาหรือแนวความคิดของช่าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีการสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ ค่อนข้างแตกต่างชัดเจนจากสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอื่น ๆ พบว่าภูมิปัญญาที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูลที่เป็นปัจจัยเด่นชัดที่สุดคือเรื่องของวัสดุโครงสร้างที่ใช้ไม้และไม้ไผ่เป็นโครงสร้างหลัก มีการผูกยึดโยงโครงสร้างด้วยหวายเพื่อให้โครงสร้างแข็งแรง ประกอบการคติความเชื่อ พิธีกรรม ต่าง ๆ ที่แฝงเป็นนัยยะของพื้นที่แต่ละองค์ประกอบของเรือน ซึ่งหลัก ๆ แล้วเรือนลาวโซ่งจะมีพื้นที่หลักเพียง ๓ ส่วนคือ กว๊าน ห้อง และชานบ้าน โดยถือกว๊านเป็นด้านหัวเรือน ส่วนชานบ้านเป็นท้ายเรือน และห้องเป็นส่วนที่มีฝาเรือนล้อมรอบหรือไม่มีก็ได้แล้วแต่ความต้องการของเจ้าของเรือน พื้นที่ภายในไม่มีการกั้นห้องซอยเพิ่มเพื่อความโปร่งโล่งภายในเรือน แต่ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจแต่ละองค์ประกอบหลักที่สืบทอดไป โดยเน้นการศึกษาทั้งทางรูปธรรมและนามธรรมของการก่อสร้างเรือน จนไปถึงการกลายเป็นเรือนรูปทรงกระดองเต่า ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ได้แฝงด้วยภูมิปัญญาของชาวไทยทรงดำไว้ในทุก ๆ รายละเอียดของการก่อสร้างเรือน ที่เห็นชัดเจนจะเป็นส่วนของห้องผี/กะล่อห้อง ขอกุด กว๊านตึบ เหล่านี้มีความเชื่อ การสร้างแทนสัญลักษณ์ พิธีกรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีชานบ้าน ช่วง ที่ต้องการทำกิจกรรมของสมาชิกภายในบ้าน ทั้งหมดนี้ก็มีโครงสร้างที่ใช้วัสดุจากไม้ไผ่เป็นหลักและการใช้ไม้เนื้อแข็งรองลงมา ชานบ้านที่ตีเว้นร่องก็เพื่อการระบายอากาศ หลังคาทรงวงรีหรือกระดองเต่าที่แลดูคลุมทรงสูงกินพื้นที่อัตราส่วนของเรือนไปถึงครึ่งหนึ่ง นั่นก็เพื่อป้องกันลมหนาว ลมฝน และอันตรายจากศิลปะแบบสิบสองจุไทยที่มีการสืบทอดของรุ่นต่อรุ่น มีการใช้วัสดุผูกแฝก มุงจาก มุงหญ้าจากธรรมชาติ เป็นต้น นอกจากเรือนพื้นถิ่นลาวโซ่งจะแฝงภูมิปัญญาต่าง ๆ ไว้แล้วนั้น ยังพบความ

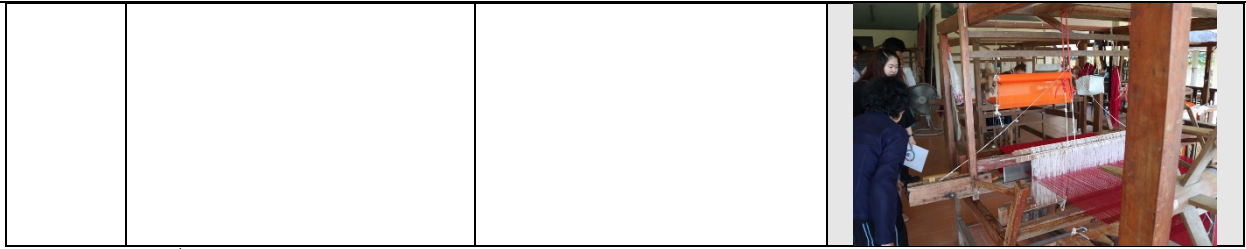
สุนทรียภาพ ความงามของเรือนที่มีความกลมกลืนไปกับธรรมชาติและการใช้สัจจะวัสดุ ทั้งนี้ จากข้อสรุปของการศึกษาทำให้สามารถ
แจกแจงเป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๑ สรุปปัจจัยทางรูปธรรมและนามธรรมของภูมิปัญญาในเทคโนโลยีการก่อสร้างเรือนลาวโซ่งด้วยวัสดุไม้และไม้ไผ่

วัสดุ	ภูมิปัญญาในการก่อสร้างเรือนลาวโซ่ง		องค์ประกอบของเรือน
	รูปธรรม	นามธรรม	
ไม้ /ไม้ไผ่ /หวาย /มุงแฝก /หญ้าคา /ตับจาก /ไม้รวก /ไม้สัก /ไม้แดง	ลานหญ้า ลานดิน สวนหย่อม	พื้นที่เชื่อมต่อกับหลาย ๆ บ้านในหมู่บ้านเดียวกัน บางครั้งใช้ทำกิจกรรมประเพณีของหมู่บ้านหรือสมาชิกในบ้าน	 ช่วงบ้าน
	ชานไม้ตีเว้นร่อง บางครั้งใช้ไม้แดง หรือไม้ไผ่ผูกยึดด้วยหวาย	รับแขก เป็นพื้นที่กิจกรรมของสมาชิกภายในเรือน เป็นชานกว้างหน้าบ้านบ้างก็ใช้อาบน้ำของผู้ชายในบ้าน	 ชาน/กว๊าน
	ใช้ไผ่ซางหรือไผ่บงขนาดความกว้างไม่ได้ระบุแน่ชัด เป็นความต้องการของเจ้าของเรือน /มีตุ่มน้ำ		
	ห้องขนาดเล็กภายในเรือน ผนังฝาไม้ไผ่ขัดแตะ สูงประมาณ ๑.๘๐ เมตร ผนังปากไม้ไผ่ บางครั้งจะทำเป็นหิ้งไม้ฝากระดาน	พิธีกรรม เสนเรือน หรือ เซ่นเรือน ไห้วีบรรพบุรุษ	 กะลือห้อง/ห้องผี

ไม้เนื้อแข็ง บางครั้งก็เป็นลักษณะบันไดลิงที่สร้างจากไม้ไผ่มัดด้วยรวก สามารถยกเก็บได้ในตอนกลางคืน	บันไดขึ้นเรือนมี ๒ ฝั่ง จำนวนชั้นบันได มีคติความเชื่อ ผู้หญิงในบ้านจะใช้บันไดด้านหลัง ผู้ชายจะขึ้นด้านหน้าของเรือน	● บันได
		○ เสารือน
โครงสร้างของเสา มีลักษณะเป็นไม้งาม มีกิ่งแยกทางข้างเพื่อรับรอด ใช้ไม้เนื้อแข็งจะให้ความแข็งแรงมากกว่าเสาไม้ไผ่ -บางเรือนจะมีเสาตักตากกลางเรือนเพื่อลดการใช้เสากลางเรือน	ศิลปะของชาวไทดำ องค์ความรู้ของช่าง สุนทรีย์ภาพความงาม	● พื้นฟาก
พื้นไม้เนื้อแข็ง นิยมใช้ไม้แดง		ยั้งข้าว
มีโครงสร้างไม้และไม้ไผ่ เป็นเรือนเครื่องผูกที่ต่อเนื่องด้วยชานบ้านกับตัวเรือนพักอาศัย หรือแยกกันโดยสิ้นเชิง ใช้เก็บข้าว อุปกรณ์การเกษตรกรรม	นัยยะหนึ่งสำหรับพักอาศัยสำหรับสมาชิกที่มีการออกเรือนแต่ยังไม่ได้มีบ้านเป็นของตนเอง ให้ใช้เรือนยั้งข้าวนี้ในการนอนอาศัยในยั้งข้าว	● เสา (ที่วางอาหาร เครื่องใช้)
ที่วางอาหาร ครัว วางเครื่องใช้เตาไฟ กั้นห้องด้วยเนื้อแข็ง	มีความเชื่อและการสืบทอดวัฒนธรรมอาหารที่ยาวนาน คือ ในการเตรียมเครื่องปรุง ๕ ไม้ที่สำคัญ คือ ไผ่พริก ไผ่หน่อไม้ตอง ไผ่ชะมปैयाก ไผ่ปลาร้า และ ไผ่เกลือ	หลังคาทางตูป
หลังคาโค้งรูปวงรีแบบมีแป สร้างจากไม้รวกที่ถูกมัดรวมกันด้วย	ศิลปะของชาวไทดำ คติความเชื่อโบราณ องค์ความรู้ของช่าง	

	ลักษณะกลม โดยการเหลื่อมของไม้รวกทำให้ต่อยาวตลอดรอบเรือน -ภายในโครงสร้างหลังคา จะมีลักษณะโครงสร้างหนึ่งที่เรียกว่า ไม้ไขว่ขาเปี้ย ใช้ไม้รวกที่เหนียว และแข็งแรงรับแรงดึง มีลักษณะใกล้เคียงกับโครงทรีส (Truss)	สัญลักษณ์ของชุมชนไทดำในอดีต (ที่ราบสูง ภูเขา) หรืออีกนัยหนึ่งคือลักษณะที่ใกล้เคียงของการนุงผ้าถุงของหญิงไทดำที่ เชิดด้านหน้าและห้อยด้านหลัง	
	มุงด้วยหญ้า ไม่มีการครอบมุงจะก่อให้เกิดปัญหาการรั่ว	ศิลปะของชาวไทดำ องค์ความรู้ของช่าง	การมุงหลังคา
	ไม้เนื้อแข็งแกะสลักลงลาย ติดบนหน้าจั่วของหลังคาเรือน	ติดตั้งไว้เป็นเครื่องหมายบ่งบอกว่า เป็นบ้านของชาวลาวโซ่ง	ชอกูด
	ไต้ถุนเรือน ยกสูง นิยมตั้งหูกทอผ้า / เลี้ยงสัตว์ / ตำข้าว	การรวมตัวของสมาชิกภายในบ้าน	ไต้ถุนเรือน

(ที่มา: สรุปลังจ้ยทางรูปธรรมและนามธรรมของภูมิปัญญาในเทคโนโลยีการก่อสร้างเรือนลาวโซ่ง
ด้วยวัสดุไม้และไม้ไผ่ /ศิริยุญา ปัญญาภาโส , ๒๕๖๖)

๖. กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาครั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากข้อมูลของหน่วยงานที่รับผิดชอบหมู่บ้านลาวโซ่ง จังหวัดเพชรบุรี และผู้ทรงความรู้ในเรื่องของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นลาวโซ่งหรือไททรงดำ รวมถึงได้รับความอนุเคราะห์ในการช่วยเหลือของผู้ที่เกี่ยวข้องในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

๗. เอกสารอ้างอิง

- [๑] เจนยุทธ ล่อใจ. (๒๕๕๕). ภูมิปัญญาสร้างสรรค์เครื่องมือเครื่องใช้เนื่องในประเพณี พิธีกรรมของชาวลาวโซ่ง. วารสารหน้าจั่ว สถาปัตยกรรม การออกแบบ และสิ่งแวดล้อม, (๒๕), ๑๐๑-๑๒๐.
- [๒] เกรียงไกร เกิดศิริ. (๒๕๕๓). ภูมิหลังการถิ่นฐานกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลาว และการเคลื่อนย้ายสู่ประเทศไทย. วารสารหน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย, ๗ (๗), ๘๓-๑๐๗.
- [๓] ภูมิชาย พันธุ์โพธิ์โรจน์. (๒๕๕๔). ไทดำรำพันถึงเรือนกระตองเต่า : จากขุนเขาเมืองแก่งสู่ลุ่มน้ำภาคกลางของไทย. วารสารวิจัยและสาระสถาปัตยกรรม/การผังเมือง, ๘ (๑), ๒๑-๓๔.
- [๔] วชิรินทร์ จินตวุฒิ และศุภกิจ ยิ้มสรวล (๒๕๕๘). สถาปัตยกรรมเรือนพื้นถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์ ๙ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง กรณีศึกษา: เรือนลาหู่ เรือนลาวโซ่ง และเรือนไทยสุโขทัย, ๖ (๑), ๒๕-๓๘.
- [๕] วีระ อินพั้งทั้ง. (๒๕๕๓). การกลายรูปในเรือนลาวโซ่ง. วารสารหน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย, (๗), ๑๖๘-๑๘๗.
- [๖] 1มูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม (๒๕๕๘). เว็บไซต์ของมูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม. เข้าถึงได้จากเว็บไซต์ : <http://ipf.or.th> (เข้าถึงเมื่อ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๖).
- [๗] ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (๒๕๕๕). เข้าถึงได้จากเว็บไซต์ : จาก <http://www.sac.or.th> ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (เข้าถึงเมื่อ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๖).
- [๘] คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก (๒๕๕๕). เว็บไซต์ของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก. เข้าถึงได้จากเว็บไซต์ : <https://sites.google.com> (เข้าถึงเมื่อ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๖).
- [๙] OK NATION.NET (๒๕๕๙). เข้าถึงได้จากเว็บไซต์ : <http://oknation.nationtv.tv> (เข้าถึงเมื่อ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๖).
- [๑๐] ศิริยุญา ปัญญาภาโส. (ผู้ถ่ายภาพ). (๒๕๖๖). กรอบแนวความคิดในการศึกษา (ภาพถ่าย). นนทบุรี:มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- [๑๑] ศิริยุญา ปัญญาภาโส. (ผู้ถ่ายภาพ). (๒๕๖๖). องค์ประกอบของเรือนลาวโซ่ง (ภาพถ่าย). นนทบุรี:มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- [๑๒] ศิริยุญา ปัญญาภาโส. (ผู้ถ่ายภาพ). (๒๕๖๖). แสดงภูมิปัญญาแต่ละองค์ประกอบของเรือนลาวโซ่ง (ภาพถ่าย). นนทบุรี:มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- [๑๓] ศิริยุญา ปัญญาภาโส. (ผู้ถ่ายภาพ). (๒๕๖๖). สรุปลังจ้ยทางรูปธรรมและนามธรรมของภูมิปัญญาในเทคโนโลยีการก่อสร้างเรือนลาวโซ่งด้วยวัสดุไม้และไม้ไผ่ (ภาพถ่าย). นนทบุรี:มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

มิติการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของเมือง:กรณีศึกษาชุมชนท่าทราย จังหวัดนนทบุรี DIMENSIONS OF URBAN PUBLIC OPEN SPACE USES: A CASE STUDY OF THA SAI COMMUNITY , NONTHABURI PROVINCE

พลยมล หางนา¹ วีรวรรณ สระทองห้อย¹ ศิริญญา ปัญญาปาส¹ รุจ รัตนพาหุ¹ อาดิศร์ อิดริส รักขมณี¹ วาสนา ภูเกษมสมบัติ¹
เชิงชาญ แสงวิสุทธิ⁷ ณัฏชา โลหะพิริยกุล⁸ และ วราภรณ์ บุตรจันทร์⁹

Phanyamol Hangnak¹, Weerawan Sathonghoy¹, Sirinya Punyapaso¹, Ruj Rattanapahu¹, Adis Idris Raksamani¹
Wasana Pukasamsombus¹, Choengchan Sangvisut¹, Natcha Lohapiriyakul¹ and Waraporn Bootchan^{1*}

¹สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี

¹Department of Architecture Faculty of Engineering and Architecture Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Nonthaburi

บทคัดย่อ

พื้นที่ว่างสาธารณะถือว่าเป็นพื้นที่สำคัญของเมือง มีการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องไปกับวิถีชีวิตของชุมชน อาทิ สวนสาธารณะ ตลาด พื้นที่ริมทาง ลานวัด หรือพื้นที่ริมน้ำ เป็นต้น มีรูปแบบและบทบาทที่หลากหลายปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสภาพแวดล้อม กิจกรรมทางสังคม การมีส่วนร่วม การสนับสนุนและส่งเสริมวัฒนธรรม ชุมชนท่าทรายเป็นชุมชนชานเมือง ตั้งอยู่ในจ.นนทบุรี มีองค์ประกอบเชิงพื้นที่ กิจกรรมที่เกื้อหนุนทางด้านเศรษฐกิจและสังคม มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เคยเป็นชุมชนเมืองของนนทบุรี แต่ไม่มีความดึงดูด กลางคือพื้นที่ว่างของชุมชนค่อนข้างเปิดโล่ง กระจายตัวเลื้อยไหลอย่างต่อเนื่องโดยรอบสิ่งปลูกสร้าง ส่วนพื้นที่ว่างสาธารณะ อาทิ ลานวัด ลานกีฬา สนามกีฬาโรงเรียน มหาวิทยาลัย ท่าเรือ สถานที่ราชการ และพื้นที่โล่งทางธรรมชาติ เป็นต้น ยังถูกปล่อยร้าง มีการใช้งานที่ไม่เต็มศักยภาพ เพื่อรองรับกิจกรรมภายในระดับชุมชนจากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวจึงนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ผ่านการวางแผนการออกแบบในอนาคต

คำสำคัญ: พื้นที่ว่างสาธารณะ , ชุมชนชานเมือง , ชุมชนท่าทราย

Abstract

Public open space is an important area for the urban city. A transformation of space is consistent with the lifestyle and activities of the community such as park, market, roadside space, riverside space and the temple court. The variety of types and role of space is adjusted to the environmental context, social activities, public participant and cultural support.

Tha Sai Community is a suburban community located in Nonthaburi province. It consists of geographical elements and activities that support economic and social aspects. It is historically significant and used to be a town community of Nonthaburi, but lacks attractiveness. The community's open spaces are quite expansive, continuously spreading around buildings. Public open spaces such as temple grounds, sports fields, stadiums, schools, universities, ports, government buildings, and natural open areas are left underutilized and not fully used to accommodate community-level activities.

The study of such information leads to setting the guidelines for area development through future design planning.

Keywords: Public open space, Suburban community , Tha Sai Community

1. บทนำ

“ชุมชน” หมายถึงกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่มาอยู่อาศัยในพื้นที่เดียวกัน โดยมีเอกลักษณ์และวิถีชุมชนผ่านการใช้พื้นที่ เวลา และกิจกรรมร่วมกัน ทั้งในทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งมีองค์ประกอบในเชิงพื้นที่ของชุมชน อาทิ พื้นที่พักอาศัย พื้นที่ส่วนกลางร่วมกัน เช่น ถนน วัด โรงเรียน สถานที่ราชการ-บริการต่าง ๆ ในชุมชน จากการศึกษาชุมชนท่าทราย จ.นนทบุรี พบว่าเป็นชุมชนชานเมือง มีองค์ประกอบเชิงพื้นที่ กิจกรรมที่เกื้อหนุนทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เคยเป็นชุมชนเมืองของเมืองนนทบุรี ซึ่งในเวลาต่อมาได้เปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ทำให้ส่งผลกระทบต่อพื้นที่สาธารณะระดับชุมชนได้หายไป ทำให้พื้นที่เดิมถูกทำลาย และยังทำให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงตลอดจนวิถีความสัมพันธ์ทางสังคม อาชีพ จึงส่งผลทำให้พื้นที่ว่างสาธารณะสำหรับทำกิจกรรมทางสังคมของชุมชนลดลง ดังนั้นเพื่อทำความเข้าใจ รูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชนท่าทรายและปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่การใช้งานพื้นที่อย่างไร จึงสามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะ ของ“มิติการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชนท่าทราย” ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2. การทบทวนวรรณกรรม

ศึกษารอบแนวความคิด “มิติการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของเมือง” ประกอบด้วย รูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ และปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลต่อการใช้พื้นที่ อาทิ คน เวลา กิจกรรม มีความแตกต่างออกไปตามพื้นที่

ประเวศ วะสี (2541: 13) ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความพยายามทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ ซึ่งรวมถึงการติดต่อสื่อสารกัน

ฉัตรชัย พงศ์ประยูร (2527:33) ชุมชนชานเมือง (Suburban Community) เป็นชุมชนที่อยู่โดยรอบเขตความหนาแน่นของเมืองหรือเป็นส่วนหนึ่งของเมืองที่ขยายตัวออกไป เนื่องจากประชากรมีอัตราเพิ่มขึ้นลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมของชุมชนชานเมือง มีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ทำเลที่ตั้ง มักมีการใช้ที่ดินแบบเมืองและแบบชนบทผสมผสานกัน (Homogeneity)

Lynch (1960) องค์ประกอบพื้นฐาน ที่ผู้คนมักใช้ในการสร้างจินตภาพขึ้นในใจระหว่างตนเอง และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับเมือง อันได้แก่ เส้นทาง (Paths) ว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดในการเชื่อมโยงมุมมองของสถานที่ต่าง ๆ ในเมือง เนื่องจากพื้นที่สาธารณะที่มีโอกาสที่คนจะใช้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งคนส่วนใหญ่จะใช้รูปแบบโครงข่ายการสัญจรประกอบกับใช้จุดหมายตา (Landmarks) เป็นตัวกำหนดภาพในใจ เพื่อจดจำสถานที่ต่าง ๆ นั้น

ไชศรี ภักดิ์สุขเจริญ(2553) โครงข่ายการสัญจรในพื้นที่จะทำให้ผู้ที่เข้ามาสัญจรผ่านพื้นที่ที่มีโอกาสได้เห็นส่วนต่าง ๆ ของเมือง มีประสบการณ์ร่วมกันในการสัญจรและการเข้าใช้ สร้างให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางกายภาพอื่น ๆ ที่อยู่บนโครงข่ายการสัญจรนั้น ทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดรูปทรงของเมืองที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

Trancik (1986) ทฤษฎีแผนภาพและพื้น (Figure and Ground Theory) เป็นทฤษฎีที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างมวลของสิ่งก่อสร้างที่ปกคลุมพื้นผิวดิน (Figure) และพื้นที่โล่งว่างที่มีช่องเปิดเชื่อมโยงเข้าถึงกันหรือพื้น (ground) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สามารถอธิบายถึงรูปแบบของพื้นที่โล่งว่างของเมือง และความแตกต่างของขนาดของพื้นที่โล่งว่าง โดยวัตถุประสงค์ของการมองความสัมพันธ์ในลักษณะกายภาพของพื้นที่ ก็เพื่อสร้างความชัดเจนในการเห็นโครงสร้างของพื้นที่เมือง

Kevin Lynch (1960) รูปแบบมวลอาคารและที่ว่าง รูปร่าง ขนาด และความหนาแน่นของเมือง จะแสดงให้เห็นประโยชน์ใช้สอยแต่ละพื้นที่ของเมืองมีความสัมพันธ์กับทางสัญจรรวม ทั้งความต่อเนื่องระหว่างแต่ละชุมชนในเมือง สามารถบอกการมาถึง การเข้าถึง การออกจาก และความต่อเนื่องของส่วนต่าง ๆ อาทิ ย่านหรือบริเวณพื้นที่อื่น ๆ ทำหน้าที่เป็นจุดเปลี่ยนหรือตัวเชื่อมบริเวณต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

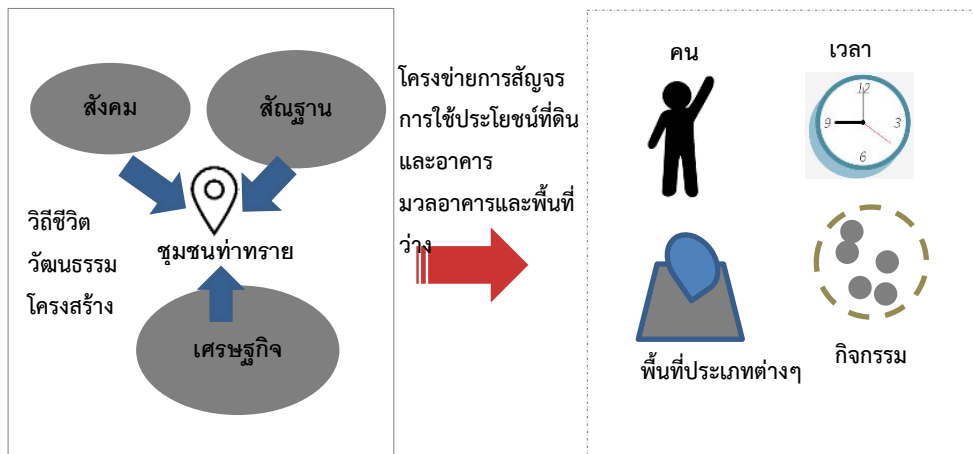
Harry (1985) กล่าวว่า เอกลักษณ์ของชุมชน สถานที่อันน่าจะจดจำ มีเอกลักษณ์ของสถานที่ ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษเฉพาะของสถานที่ อาทิ มีมุมมองของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในที่ตั้ง อาทิ รูปแบบที่ดิน ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ พรรณพืช หรือแหล่งน้ำ เป็นต้น ลักษณะทางวัฒนธรรม อาทิ สะพาน ป้อม หรือโบสถ์บนยอดเนินอันตอบสนองต่อภูมิทัศน์ ประวัติศาสตร์ สังคม

ทำเลทางกายภาพ กิจกรรมของมนุษย์ และสถานที่ที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรม และประสบการณ์ในความรู้สึก ซึ่งการมองเห็นในอันดับแรก เป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ของวัฒนธรรมทางภูมิทัศน์เดิม การปะทะสัมพันธ์ของส่วนผสมทั้งหมด ซึ่งสร้างคุณสมบัติของสถานที่ มักไม่เป็นที่เข้าใจของคนในพื้นที่จนกว่าจะเสียไป

3. ระเบียบวิธีวิจัย / วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ขอบเขตของโครงการวิจัย

ศึกษารูปแบบต่าง ๆ ของการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชนท่าทราย โดยศึกษาข้อมูลประเภทของกิจกรรม ช่วงเวลาการใช้ กลุ่มผู้ใช้ ลักษณะทางกายภาพ บริบทสภาพแวดล้อมของพื้นที่ว่างสาธารณะ ได้แก่ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ รูปแบบการปิดล้อม การใช้ประโยชน์ที่ดิน ศักยภาพการเข้าถึง การเชื่อมต่อพื้นที่ และข้อมูลทางการกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ในระดับชุมชน เพื่อพัฒนาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ว่างของชุมชนท่าทราย

รูปที่ 1 ขอบเขตของการศึกษาพื้นที่

3.2 ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยสามารถแจกแจงตามรายละเอียดต่างๆ ได้ ดังนี้

1. การสำรวจพื้นที่ศึกษาเบื้องต้น โดยการศึกษาลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมของพื้นที่
2. การศึกษาข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ อาทิ ประวัติความเป็นมา สภาพทั่วไป วิวัฒนาการ โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ สังคม และประชากร
3. การประมวลข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่เพื่อจำแนกลักษณะและประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ
4. การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ
5. การบันทึกรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ
6. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง อาทิ เด็ก/นักเรียนนักศึกษา วัยรุ่น/นักศึกษา คนทำงาน และ คนชรา
7. เครื่องมือและวิธีเก็บข้อมูลในการวิจัย อาทิ การบันทึกอัตราการสำรวจ การบันทึกรูปแบบการเลือกเส้นทางสัญจร บันทึกรูปแบบกิจกรรม
8. ผลการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงรูปแบบพื้นที่และรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะที่เกิดขึ้นตามช่วงเวลาๆ รวมทั้งวิเคราะห์ความสัมพันธ์
9. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะการจัดการพื้นที่ที่สอดคล้องกับกิจกรรม การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะภายในชุมชน

3.3 สภาพทั่วไปของพื้นที่

เทศบาลนครนนทบุรี มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อ ต.บางกระสอ อ.เมืองนนทบุรี

ทิศใต้ ติดต่อ ต.บางเขน อ.เมืองนนทบุรี มีแนวกึ่งกลางคลองบางตะนาศรี และแนวเขตสมมุติระหว่างสุดซอย
ประชากรราษฎร์ 3 (พันเอกหาญ) กับสุดซอยพิบูลสงคราม 10 (สุขนิรันดร์ 1)

ทิศตะวันออก ติดต่อ ต.บางเขน อ.เมืองนนทบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อ ต.สวนใหญ่ อ.เมืองนนทบุรี

ชุมชนท่าทรายเป็นชุมชนหนึ่งที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครนนทบุรี เป็นชุมชนเก่าแก่ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม สวนผลไม้ และมีชื่อเสียงทางการค้าทางน้ำ และที่สำคัญเคยเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดนนทบุรี ต่อมาการคมนาคมทางน้ำถูกลดบทบาทลง ผู้คนนิยมการสัญจรทางถนนมากขึ้น ประกอบกับการย้ายที่ตั้งของที่ว่าการจังหวัดนนทบุรีไปตั้งที่แห่งใหม่ ชุมชนท่าทรายตั้งอยู่ในตำบลตลาดขวัญซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเขตเทศบาลนครนนทบุรี

สภาพพื้นที่ชุมชนท่าทรายมีการผสมผสานระหว่างบ้านเรือนแบบเก่า บ้านจัดสรรแบบใหม่ และอาคารพาณิชย์ เนื่องจากเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของเขตเทศบาลนครนนทบุรี จากกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และคนทำงาน ที่เข้ามาศึกษาและทำงาน ซึ่งชุมชนท่าทรายยังมีสภาพความเป็นอยู่ที่ยังค่อนข้างเรียบง่าย มีกิจกรรมพบปะ สังสรรค์ พุดคุย และแลกเปลี่ยนข่าวสารภายในชุมชน สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของชุมชนและสังคม

รูปที่ 2 แผนที่เทศบาลนนทบุรี

รูปที่ 3 ภาพทั่วไปของชุมชนท่าทราย

4. ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

4.1 วิวัฒนาการของพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร

จากอดีตมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ได้มีการก่อสร้างถนนพระราชารัฐ เพื่อติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ต่อมาได้ตัดถนนพิบูลสงคราม และเปิดใช้ในสมัยรัชการที่ 9 หลังจากนั้นก็มีการตัดถนนต่าง ๆ จึงทำให้การดำรงชีวิตของประชากรที่สัมพันธ์กับสายน้ำ ได้เปลี่ยนมาเป็นที่มีความสำคัญกับถนนแทน มีการตั้งถิ่นฐานและขยายตัวของชุมชนเรียงรายตามเส้นทางถนน เพื่อให้มีความสะดวกต่อการเข้าถึงเชื่อมโยงพื้นที่ และอำนวยความสะดวกทางด้านเศรษฐกิจ ด้วยเหตุที่วານนทบุรีเป็นพื้นที่ต่อเนื่องกับกรุงเทพฯ จนเกือบเป็นส่วนหนึ่งของกรุงเทพฯ จึงเกิดการพัฒนาย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดปัจจัยสนับสนุนหลาย ๆ ด้าน ส่งผลให้พื้นที่เกือบทั้งหมดเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ถึงอย่างไรก็ตามเทศบาลนครนนทบุรีจากอดีตจนถึงปัจจุบันยังคงความเป็นเมืองที่รองรับการเข้ามาอยู่อาศัยของผู้คนที่มีการดำรงชีวิตในเมืองหลวงอยู่เช่นเดิม

จากการสำรวจชุมชนท่าทราย พบว่า ในอดีตชุมชนท่าทรายได้เคยเป็นชุมชนเมืองของนนทบุรีมาก่อน ต่อมาในปัจจุบันชุมชนท่าทรายกลายเป็นชุมชนชานเมือง มีลักษณะการสร้างบ้านเรือนที่เกาะตัวอยู่ตามเส้นทางสัญจร โดยเฉพาะบริเวณริมถนนเรวดีเป็นเส้นทางสัญจรที่เชื่อมต่อกับถนนรัตนวิเศษ และถนนติวานนท์ ส่วนบริเวณถนนนนทบุรี 1 และถนนเลี้ยวเมืองนนทบุรี เป็นถนนที่ตัดขึ้นมาใหม่ในภายหลัง จึงทำให้มีการตั้งบ้านเรือนอยู่บางตา และเป็นพื้นที่สวนผลไม้ที่ถูกปล่อยรกร้าง มีลักษณะการขยายตัวออกไปตามเส้นทางสัญจรในแบบวงกลมทุกทิศทางโดยมีการเติบโตอย่างช้า ๆ

รูปแบบการใช้ประโยชน์อาคารที่หลากหลาย เป็นทั้งที่พักอาศัย พาณิชยกรรม สถาบันการศึกษา ศาสนสถาน สถาบันราชการ และอุตสาหกรรม ส่วนมากใช้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งอาคารเพื่อการพักอาศัย จะพบชุมชนเก่า ชุมชนใหม่ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีลักษณะเป็นบ้านไม้ ยกใต้ถุน เพื่อป้องกันน้ำท่วม ค่อนข้างแออัด ส่วนชุมชนใหม่ที่เกิดขึ้นในรูปของหมู่บ้านจัดสรร ทั้งบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ และอพาร์ทเมนต์ ที่สร้างขึ้นเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและความต้องการที่อยู่ของประชากร มีในซอยต่างๆ ที่เชื่อมกับถนนเรวดี

อาคารประเภทพาณิชยกรรม จะพบมากบริเวณริมถนนเรวดี ถนนเลี้ยวเมืองนนทบุรี-สนามบินน้ำ เป็นอาคารพาณิชย์สูง 2-4 ชั้น และเป็นเพิง ซึ่งส่วนมากเป็นร้านขายอาหาร และ ร้านขายของชำ อาคารประเภทสถาบันการศึกษา จะตั้งอยู่ริมถนนนนทบุรี โดยด้านหลังติดแม่น้ำเจ้าพระยาประกอบด้วยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ โรงเรียนศรีบุญยานนท์ และโรงเรียนเทศบาล 1 จะตั้งอยู่ติดกับวัดท้ายเมือง อาคารประเภทนี้จะมีความใหญ่

อาคารศาสนสถาน วัดท้ายเมือง ตั้งอยู่ริมถนนนนทบุรี ด้านหลังติดแม่น้ำเจ้าพระยา และศาลเจ้า ตั้งอยู่ในชุมชนตลาดขวัญ (ซอยนนทบุรี 7) อาคารประเภทอุตสาหกรรม เป็นอาคารสูงแบบโกดัง ตั้งอยู่ริมถนนเรวดี ระหว่างซอยเรวดี 49-เรวดีซอย 66

ริมถนนนนทบุรี และในชุมชนตลาดขวัญ พบเป็นโรงงานเย็บผ้า วัสดุ และเครื่องดื่ม อาคารเพื่อสถาบันราชการ สถานีอนามัย เป็นอาคารสูง 2 ชั้น ตั้งอยู่ริมถนนเรวดี ใกล้ถนนเลี้ยวเมืองนนทบุรี-สนามบินน้ำ และสำนักงานสหกรณ์อำเภอเมืองนนทบุรี ตั้งอยู่ริมถนนนนทบุรี เยื้องกับชุมชนตลาดขวัญ (ซอยนนทบุรี 7)

จะสังเกตพบว่าอาคารจะเกาะตัวอยู่ตามเส้นทางสัญจร ขยต่าง ๆ ภายในพื้นที่ชุมชน ซึ่งถือว่าความหนาแน่นของอาคารยังมีไม่มากนัก สามารถพัฒนาให้เต็มศักยภาพได้ในอนาคต

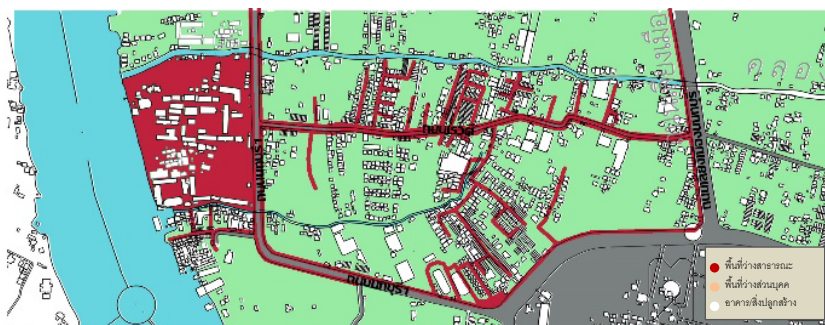
4.2 การประมวลข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ของชุมชนท่าทรายเพื่อจำแนกลักษณะและประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ

ในการสำรวจชุมชนท่าทรายถึงข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ที่สามารถแบ่งได้ 8 รูปแบบ ประกอบด้วย 1. ลานสาธารณะ จะพบมากในบริเวณวัดท้ายเมือง โรงเรียนเทศบาล1 หน้าโรงเรียนศรีบุญยานนท์หน้าศาลเจ้าของชุมชนตลาดขวัญ 2.สวนสาธารณะ จะพบบริเวณจุดตัดของถนนนนทบุรี 1 กับถนนเลี้ยวเมืองนนท์ และพื้นที่ภายในมหาวิทยาลัยราชชมงคล 3. ทางสัญจรแบบมีทางเท้า เป็นเส้นทางภายในวัดท้ายเมือง และซอยนนทบุรี7 (ชุมชนตลาดขวัญ) 4. ทางสัญจรแบบไม่มีทางเท้า ได้แก่ ถนนเรวดี และซอยต่างๆ ที่เชื่อมกับถนนเรวดี และซอยสงวนเงิน 5. ทางสัญจรภายในชุมชน คือ เป็นทางเท้าหรือบริเวณที่เข้าใช้งานได้เฉพาะกลุ่มคน 6. สนามกีฬา พบภายในบริเวณวัดท้ายเมือง โรงเรียนศรีบุญยานนท์ มหาวิทยาลัยราชชมงคล 7. ศาลาริมน้ำ พบในพื้นที่ที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ บริเวณชุมชนท่าทราย ท่าเรือพิบูลสงคราม4 ม้านั่งริมแม่น้ำของโรงเรียนศรีบุญยานนท์ ท่าน้ำวัดท้ายเมือง และ ศาลาริมน้ำมหาวิทยาลัยราชชมงคล และ 8. พื้นที่ว่างเกาะตัวตามสิ่งปลูกสร้าง พบในบริเวณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วัดท้ายเมือง โรงเรียนศรีบุญยานนท์ และที่เกาะตัวบนถนนเรวดี

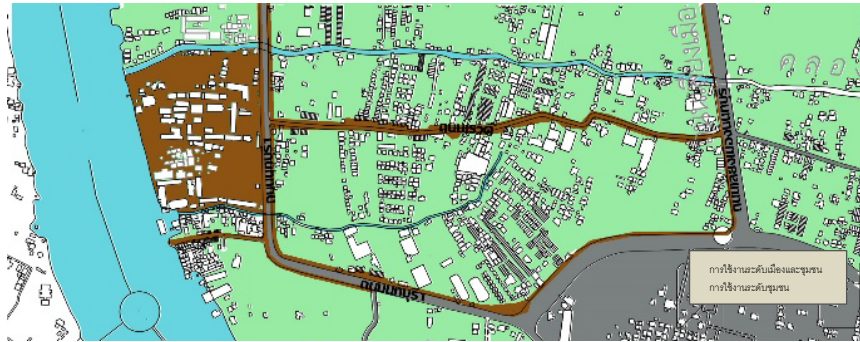
ในการสำรวจชุมชนท่าทรายถึงข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ เพื่อทราบถึงรูปทรงสัณฐานของพื้นที่ว่างสาธารณะภายในชุมชน จำแนกพื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชนท่าทราย เพื่อสร้างเป็นแผนที่การจำแนกพื้นที่ว่างสาธารณะตามลักษณะต่าง ๆ รวมถึงการเขียนแผนที่สนามทัศน ระบุศักยภาพในการมองเห็นและเข้าถึงพื้นที่และใช้เป็นข้อมูลในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการสำรวจสามารถจำแนกพื้นที่ว่างสาธารณะออกตามลักษณะต่างๆ ได้

รูปที่ 4 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่อาคารของชุมชนท่าทราย

รูปที่ 5 พื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชนท่าทราย

รูปที่ 6 พื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชนท่าทราย

โดยสามารถแบ่งได้ 8 รูปแบบ ประกอบด้วย

1. ลานสาธารณะ จะพบมากในบริเวณวัดท้ายเมือง โรงเรียนเทศบาล1 หน้าโรงเรียนศรีบุญยานนท์หน้าศาลเจ้าของชุมชนตลาดขวัญ
2. สวนสาธารณะ จะพบบริเวณจุดตัดของถนนนนทบุรี 1 กับถนนเลี้ยวเมืองนนท์ และพื้นที่ภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
3. ทางสัญจรแบบมีทางเท้า เป็นเส้นทางภายในวัดท้ายเมือง และซอยนนทบุรี7 (ชุมชนตลาดขวัญ)
4. ทางสัญจรแบบไม่มีทางเท้า ได้แก่ ถนนเรวดี และซอยต่างๆ ที่เชื่อมกับถนนเรวดี และซอยสงวนเงิน
5. ทางสัญจรภายในชุมชน คือ เป็นทางเท้าหรือบริเวณที่เข้าใช้งานได้เฉพาะกลุ่มคน
6. สนามกีฬา พบภายในบริเวณวัดท้ายเมือง โรงเรียนศรีบุญยานนท์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
7. ศาลาริมน้ำ พบในพื้นที่ที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ บริเวณชุมชนท่าทราย ท่าเรือพิบูลสงคราม4 ม้านั่งริมแม่น้ำของโรงเรียนศรีบุญยานนท์ ท่าหน้าวัดท้ายเมือง และ ศาลาริมน้ำมหาวิทยาลัยราชภัฏ
8. พื้นที่ว่างเกาะตัวตามสิ่งปลูกสร้าง พบในบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏ วัดท้ายเมือง โรงเรียนศรีบุญยานนท์ และที่เกาะตัวบนถนนเรวดี

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

แนวทางการออกแบบเพื่อพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะ

การออกแบบโครงการ เป็นการออกแบบพื้นที่ให้มีการเชื่อมต่อการสัญจรโดยใช้พื้นที่รอบอาคาร โดยให้มีการเชื่อมโยงทางเดินเท้า ที่ว่างรอบอาคาร และอาคาร เพื่อการสัญจรทางเท้าไปสู่ระบบขนส่งมวลชนที่อยู่ในพื้นที่ได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้การออกแบบผังแม่บทยังเน้นภาพรวมของพื้นที่โดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์พื้นที่และการใช้ประโยชน์อาคารให้เป็นพื้นที่ทางอาคารพาณิชย์กรรมที่มีความหนาแน่นเหมาะสมกับการพัฒนาให้เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะในอนาคตจากการวิเคราะห์พื้นที่ที่ผ่านมารวมถึงการวิเคราะห์แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการออกแบบ การจัดทำผังแม่บทโครงการทำให้มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะ รูปแบบเส้นทางการสัญจรในพื้นที่ชุมชน เส้นทางการสัญจรโดยการเดินเท้าจะมีรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะที่สามารถนำมาพัฒนาตามเส้นทางที่เชื่อมต่อเพื่อรองรับการสัญจร

จากการวิเคราะห์พื้นที่ว่างสาธารณะของชุมชนท่าทราย นนทบุรี ได้แยกออกเป็น 2 พื้นที่ คือ พื้นที่ที่ 1 บริเวณฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชนตลาดขวัญ วัดท้ายเมือง โรงเรียนศรีบุญยานนท์ โรงเรียนเทศบาล 1 และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ พื้นที่ทั้ง 2 บริเวณ มีลักษณะที่แยกออกจากกันโดยถนนนนทบุรี 1 เชื่อมต่อกันโดยทางข้ามม้าลายและสะพานลอย มีความแตกต่างด้านวิวัฒนาการของชุมชนที่เป็นชุมชนเก่าดั้งเดิม และชุมชนของหมู่บ้านจัดสรร รวมถึงมีลักษณะพิเศษที่เหมือนกันของทั้งสองพื้นที่ในส่วนถนนเรวดี และถนนนนทบุรี 7

6. กิตติกรรมประกาศ

ในการนี้ขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา (สวพ.) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ซึ่งให้การสนับสนุนทุนสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ให้คำแนะนำจากการรายงานผลความก้าวหน้าของการวิจัย ขอขอบพระคุณประชาชนในชุมชนท่าทราย ที่ให้ข้อมูล ให้คำปรึกษาในการวิจัยเป็นอย่างดี ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกให้แก่คณะผู้วิจัย รวมถึงขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการทำงานวิจัยทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณบรรดาผู้ที่ให้ความช่วยเหลือในการสำรวจพื้นที่การเก็บรวบรวมข้อมูล และหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ที่มีความสนใจ

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] ฉัตรชัย พงศ์ปรียูร. 2527 . ภูมิศาสตร์เมือง. ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
- [2] จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- [3] ไชศรี ภักดีสุขเจริญ. 2548 . วาทรกรรมาทรกรรมของเมืองผ่านโครงสร้างเชิงสัณฐาน. เอกสารวารสารวิชาการ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] ไชศรี ภักดีสุขเจริญ อภิตี เกษมสุข และรพีพิทย์ สุวรรณะขุ. 2546. รายงานวิจัยเพื่อการฟื้นฟูและวางแผนความคิดเพื่อการออกแบบทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุดรธานี.รายงานเสนอต่อเทศบาลนครอุดรธานี.
- [5] ประเวศ วะสี. 2547. เรียงร้อยร้อยความคิด: ชุมชนท้องถิ่นกับการจัดการความรู้โดยอิสระ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). สำนักงานภาค. เชียงใหม่: วนิดาเพรส.
- [6] Gamham, Harry L, (1976), อ้างถึงใน เขมชาติ วงศ์ทิมารัตน์, “แนวทางการอนุรักษ์คลองและชุมชน ริมนคลองบางใหญ่,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546).
- [7] Jacobs, Jane. 1961. The Death and Life of Great American Cities. England: Penguin Books.
- [8] Hillier, B. 1996. Space is the Machine. Cambridge, MA. , Cambridge University Press.
- [9] Kevin Lynch. 1960. The Image of the cityU.S.A. : The M.I.T Press.
- [10] Roger Trancik1986. Finding lost space: Theories of Urban Design. U.S.A: John wiley & Sons, Inc.

**การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการพื้นที่อาคารผู้ป่วยนอก ในสภาวะการแพร่ระบาดของโรค
ติดเชื้อทางเดินหายใจในวิถีใหม่ กรณีศึกษาโรงพยาบาลแม่วง**

**The Study of Factors Affecting the Management of Outpatient Department, On Conditions
of an Epidemic of Respiratory Disease in New Normal : A Case Study of Mae Wang Hospital.**

สุรินทร์ เพชรสีเงิน

Suthinan Phetseengern

ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

Faculty of Architecture, Chiang Mai University, Chiang Mai

*Corresponding author: Suthinan Phetseengern, e-mail address: may.teeny@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาโรงพยาบาลชุมชน ซึ่งจัดอยู่ในสถานพยาบาลแบบภาครัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่เป็นโรงพยาบาลประจำอำเภอ มีขีดความสามารถระดับปฐมภูมิ (Primary Care) หรือระดับทุติยภูมิ (Secondary Care) มีจำนวนเตียง 10-120 เตียง ในประเทศไทยมีอยู่ 720 แห่ง มีจำนวนการกระจายตัวที่มากที่สุดและเป็นสถานบริการด่านแรกที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในชุมชน โรงพยาบาลชุมชนมีการใช้รูปแบบของแบบผังอาคาร ในการก่อสร้างโรงพยาบาลชุมชนมาตรฐานเลขที่ 3130 ที่ใช้ก่อสร้างทั่วประเทศ มีการใช้รูปแบบเดิมมานานกว่า 30 ปี ในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ ส่งผลให้รูปแบบของการให้บริการในสถานพยาบาลต้องมีการปรับรูปแบบการจัดการพื้นที่ เพื่อการรองรับกับสถานการณ์การแพร่ระบาด ทั้งยังช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับผู้ที่มาใช้บริการและผู้ให้บริการทางการแพทย์ งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการพื้นที่อาคารในสภาวะการเกิดโรคระบาดทางเดินหายใจ โดยศึกษาถึง (1) ปัจจัยด้านการจัดผังอาคาร, (2) ปัจจัยด้านเส้นทางในการสัญจรภายในอาคารและ (3) ปัจจัยด้านพฤติกรรมมนุษย์ที่ส่งผลต่อการจัดการพื้นที่อาคารโรงพยาบาลแม่วง เพื่อนำไปสู่การจัดการอาคารให้เหมาะสมกับมาตรการในการจัดการพื้นที่เพื่อรับมือกับการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ ในชีวิตวิถีใหม่

คำสำคัญ : โรงพยาบาลชุมชน, สภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ, ชีวิตวิถีใหม่ (New-Normal)

ABSTRACT

This research studied community hospitals. Which is classified as a government hospital under the Ministry of Public Health, which is a district hospital. There is capacity at the primary level (Primary Care) or secondary level (Secondary Care) with a total of 10-120 beds. In Thailand there are 720 places, having the largest distribution and being the first line of service that interacts with people in the community The community hospital uses the form of a building plan. in the construction of standard community hospital number 3130 used for construction throughout the country The same format has been used for more than 30 years. In the emergency outbreak of respiratory infectious diseases As a result, the format of services provided in the hospital requires adjustments to the space management format. To support the epidemic situation, It will also help reduce the risk that will occur to those who come to use the service and those who provide medical services. This research is a study of factors affecting building space management during respiratory epidemics. It will study (1) factors in the building layout, (2) factors in the routes for movement within the building and (3) Factors in human behavior that affect the management of Mae Wang Hospital building space. To lead to building management to suit internal space management measures to cope with the spread of respiratory infectious diseases. In the new way of life (New Normal)

Keywords: Community hospitals, epidemic of respiratory disease, New Normal

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคจัดเป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านสุขภาพจิต ส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจของผู้คนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีการระบาด [1] ซึ่งการแพร่ระบาดของโรคนับเป็นความท้าทายสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการเรียนรู้และพัฒนากิจการดำเนินงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับโรคติดต่อทั้งในด้านการควบคุมโรค การดูแลรักษาผู้ป่วย และการบริหารการจัดการ[2] ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยได้พบการแพร่ระบาดของเชื้อโรคที่เกิดจากโรกระบบทางเดินหายใจ อาทิ โรคติดเชื้อทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง หรือ โรคซาร์ส (SARS), โรคไข้หวัดนก (Avian Influenza) ,การระบาดใหญ่ของโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ 2009 (H1N1) [2]และในปัจจุบันพบการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (SARS-CoV-2,covid-19) ซึ่งเป็นการแพร่ระบาดที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในหลายประเทศทั่วโลก โดยองค์การอนามัยโลก (WHO)[3] ได้ประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern)

การแพร่ระบาดของเชื้อโรกระบบทางเดินหายใจ เกิดการกระจุกตัวของผู้มาใช้บริการทั้งผู้ป่วยทั่วไปและผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงในการติดเชื้อ ทำให้รูปแบบของการให้บริการ ในสถานพยาบาลต้องมีการการปรับปรุงแบบการจัดการพื้นที่ เพื่อที่จะสามารถรองรับกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรกระบบทางเดินหายใจ โรงพยาบาลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับการรับมือกับสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโรค ซึ่งโรงพยาบาลชุมชนจัดเป็นสถานพยาบาลแบบภาครัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่มีการกระจายตัวที่มากที่สุดและเป็นสถานบริการด่านแรกที่มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ที่ช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึง บริการที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุม[4] และเป็นกลุ่มประเภทอาคารที่มีสัดส่วนผู้ใช้บริการมากที่สุด [5] ทั้งยังมีความต้องการบริการทางด้านสาธารณสุขของประเทศไทยมีการเพิ่มมากขึ้น

โดยโรงพยาบาลชุมชนมีการใช้แบบมาตรฐานอาคารผู้ป่วยนอกเลขที่ 3130 ในการก่อสร้างทั่วทั้งประเทศ ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่มีการผ่านมา ในแบบอาคารผู้ป่วยนอกพบว่าปัจจัยในการจัดเส้นทางเคลื่อนย้ายแยกเฉพาะผู้ป่วยที่สงสัยหรือมีการติดเชื้อ บางส่วนยังต้องใช้เส้นทางร่วมกับผู้ป่วยอื่นได้อย่างถูกต้องตามมาตรฐาน [6] ไม่สอดคล้องกับการเตรียมความพร้อมในเรื่องการป้องกันของการแพร่ กระจาย ของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงกับผู้ที่มาใช้บริการและผู้ที่ให้บริการทางการแพทย์ เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการพื้นที่อาคารในสภาวะการเกิดโรกระบบทางเดินหายใจ โดยจะศึกษาถึงปัจจัยด้านการจัดผังอาคาร, ปัจจัยด้านเส้นทางในการสัญจรภายในอาคารและปัจจัยด้านพฤติกรรมมนุษย์ที่ส่งผลต่อการจัดการพื้นที่อาคารโรงพยาบาลแม่วง เพื่อนำไปสู่การจัดการอาคารให้เหมาะสมกับมาตรการการจัดการพื้นที่ในเพื่อรับมือกับการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ ในชีวิตวิถีใหม่ต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการด้านผังอาคารในสภาวะการแพร่กระจายของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ

จากการศึกษาการดำเนินงานในการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในระดับ โรงพยาบาลทำให้ทราบองค์ประกอบที่มีผลต่อการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อซึ่งมีองค์ประกอบของการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ, แนวปฏิบัติ การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อและ การเฝ้าระวังการติดเชื้อในโรงพยาบาล[3]

1. การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล

กระทรวงสาธารณสุขได้แบ่งการป้องกันกันการติดเชื้อพื้นฐานของการควบคุมการติดเชื้อในพื้นที่โรงพยาบาลออกเป็นสองแนวทาง คือ

- 1.1 การป้องกันแบบมาตรฐานเป็นรูปแบบที่ปฏิบัติต่อผู้ป่วยทุกรายที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลไม่ว่าผู้ป่วยจะมีอาการติดเชื้อหรือไม่ หรือได้รับการวินิจฉัยว่าป่วยเป็นโรคใด โดยจะเน้นการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ จากเลือด สารคัดหลั่งของร่างกาย (Blood Body Fluid), เยื่อเมือก (Mucous Membrane), ผิวหนังที่มีรอยฉีกขาด (Non Intact Skin), สารคัดหลั่งทางห้องปฏิบัติการด้วยการปฏิบัติ เป็นต้น[2]
- 1.2 การป้องกันตามวิธีการที่แพร่กระจายเชื้อ (Transmission-based Precautions) [2]

2. แนวทางปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ

วิธีการแพร่กระจายเชื้อแบ่งออกเป็น 3 วิธี คือ

- 2.1 การปฏิบัติต่อผู้ป่วยที่แพร่กระจายเชื้อทางอากาศ (Airborne Precautions) มาตรการเสริมสำหรับผู้ป่วยที่สงสัยหรือทราบว่าเป็นการติดเชื้อที่สามารถแพร่กระจายทางฝุ่นละอองขนาดเล็กที่ลอยอยู่ในอากาศ อาทิ โรควัณโรค หัด สุกใส[2]
- 2.2 การปฏิบัติต่อผู้ป่วยที่แพร่กระจายเชื้อโดยละอองฝอย (Droplet Precautions) เป็นมาตรการเสริมสำหรับผู้ป่วยที่สงสัยหรือทราบว่าเป็นการติดเชื้อที่สามารถแพร่กระจายได้ทางละอองฝอย เสมหะ น้ำมูก น้ำลาย ซึ่งเกิดจากการพูด ไอ จาม รดกัน เนื่องจากละอองมีขนาดใหญ่จึงล่องลอยไปได้ไม่ไกลเกินระยะ 3 ฟุต เชื้อจะเข้าสู่ร่างกายทางจมูก และเยื่อตา หรือผิวหนัง [2]
- 2.3 การปฏิบัติต่อผู้ป่วยที่แพร่กระจายเชื้อจากการสัมผัส (Contact Precautions) เป็นมาตรการเสริมสำหรับผู้ป่วยที่สงสัยหรือทราบว่าเป็นการติดเชื้อที่สามารถแพร่กระจายได้โดยการสัมผัสทางตรง (Direct Contact) อาทิ การสัมผัสผิวหนังที่มีแผล หรือการติดต่อโดยการสัมผัสทางอ้อม (Indirect Contact) อาทิ การสัมผัสเครื่องมือที่ปนเปื้อนตลอดจนผู้ป่วยที่มีเชื้อแบคทีเรียดื้อยาต่าง ๆ เป็นต้น

การจัดการด้านพฤติกรรมการใช้อาคาร

ในการจัดบริการผู้ป่วยนอก (OPD) วิถีใหม่(New Normal) เป็นการนำประสบการณ์ในสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 มาปรับระบบบริการเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ทั้งผู้มารับบริการและบุคลากร (2P Safety) เพิ่มความสะดวกรวดเร็วให้แก่ผู้มารับบริการ และ ลดความแออัดในหน่วยบริการแยกเป็น 2 รูปแบบคือ (1)ในกรณีที่มีและไม่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ เป็นรูปแบบการบริการเพื่อดูแลรักษาผู้ป่วยนอก (OPD) ในวิถีใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ระบบเพื่อใช้ทั้งในช่วงที่มีการระบาดและไม่มีการระบาดของ COVID-19 หรือโรคติดต่อทางเดินหายใจอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต[9] (2)ในกรณีที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ เป็นรูปแบบการบริการเพื่อรองรับช่วงที่มีการระบาดของโรคติดต่อทางเดินหายใจ เพื่อเป็นมาตรการเสริมที่ใช้เฉพาะในระหว่างที่มีการระบาดของ COVID-19 หรือโรคติดต่อทางเดินหายใจอื่น ๆ[9]

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยจะทำการสำรวจพื้นที่อาคาร(Observation)รวมถึงพฤติกรรมการใช้อาคาร(Building behavior) ภายในอาคารผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลแม่ว่าง
2. เมื่อได้ข้อมูลผู้วิจัยจะทำการสร้างแบบสอบถามนำไปสัมภาษณ์ยังจุดที่ใกล้กับพื้นที่ผู้ให้สัมภาษณ์การปฏิบัติงาน เพื่อที่จะทำให้ผู้ที่ถูกสัมภาษณ์สะดวกในการอธิบาย และง่ายต่อการชี้แจงไปถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ปฏิบัติงาน การเก็บข้อมูล จะเก็บข้อมูลจากบุคลากรทางการแพทย์ ผู้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่อาคารผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลแม่ว่าง จำนวนทั้งสิ้น 12 ท่าน ซึ่งในการที่จะสัมภาษณ์ จะคัดเลือกผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในพื้นที่ เป็นระยะเวลา 2 ปีขึ้นไป โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (depth interview) ในการเก็บข้อมูล
3. ก่อนที่จะเริ่มทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะอธิบายถึงงานวิจัยเบื้องต้นเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจในการตอบคำถามได้ตรงประเด็น
4. ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่ได้จากการสำรวจพื้นที่และสอบถามเบื้องต้น มาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม เช่น ความทับซ้อนของทางสัญจรมีการจำกัดเส้นทางการเข้าออกอาคาร ประเด็นปัญหาในการใช้งานพื้นที่ และให้ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอแนะแนวทางที่ตนต้องการเพื่อให้สอดคล้องการจัดการพื้นที่ในวิถีใหม่(New normal) โดยผู้วิจัยจะทำการบันทึกเสียงในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาถอดเทปและวิเคราะห์เนื้อหา
5. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสรุปประเด็นปัญหาที่ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสรุปประเด็นปัญหาที่ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปประเด็นปัญหาต่างๆของแต่ละพื้นที่ร่วมกับวรรณกรรม เพื่อให้สอดคล้องในการจัดการพื้นที่อาคารผู้ป่วยนอก ในสภาวะการแพร่ระบาดฉุกเฉินของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจในวิถีใหม่ (New Normal)

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

1. การสำรวจพื้นที่อาคาร (Observation) และพฤติกรรมการใช้อาคาร (Building behavior) ภายในอาคารผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลแม่วงการสำรวจพื้นที่อาคารโดยผู้วิจัยเพื่อนำข้อมูลไปสู่การตั้งคำถามสัมภาษณ์ โดยแบบประเมินประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 ด้านแผนงานในการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ

- โรงพยาบาลแม่วงมีแผนงานการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อในพื้นที่อาคารโรงพยาบาลการป้องกันแบบมาตรฐาน (Standard Precautions)
- โรงพยาบาลแม่วงมีแผนงานการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อในพื้นที่อาคารโรงพยาบาลการป้องกันแบบมาตรฐานป้องกันตามวิธีการที่แพร่กระจายเชื้อ (Transmission Based Precautions) ประกอบด้วย (1)แผนงานการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ (Airborne Precautions) (2)แผนงานการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโดยละอองฝอย (Droplet Precautions) (3)แผนงานการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อจากการสัมผัส (Contact Precautions)
- โรงพยาบาลแม่วงมีห้องปฏิบัติการจุลชีววิทยาภายในโรงพยาบาลที่สนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ แต่ยังไม่ตรงตามมาตรฐาน โดยมีเฉพาะการตรวจทั่วไป
- โรงพยาบาลแม่วงมีห้องปฏิบัติการจุลชีววิทยาภายนอกโรงพยาบาลที่สนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ โดยการตรวจเพาะเชื้อจะส่งไปยังห้องปฏิบัติการจุลชีววิทยา ของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้แก่ โรงพยาบาลลานนาและศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ เชียงใหม่
- โรงพยาบาลมีการกำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านแนวปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ

- โรงพยาบาลแม่วงมีแนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ และการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ (airborne precautions) ในโรงพยาบาลแม่วง มีห้องแยก 1 ห้อง โดยมีการให้แยกผู้ป่วยไว้ในห้องแยกและปิดประตู ทุกครั้งหลังเข้าหรือออกจากห้องผู้ป่วย
- โรงพยาบาลแม่วงมีแนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโดยละอองฝอย (Droplet Precautions) และ การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อจากการสัมผัส (Contact Precautions) และบุคลากรด้านหน้า (ผู้ให้การดูแลผู้ป่วย) ได้เข้ามามีส่วนในการวางแผนและดำเนินการตามแนวทางการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อร่วมกับบุคลากรด้านการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ โดยแนวปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโดยละอองฝอย (Droplet Precautions) และ การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อจากการสัมผัส (Contact Precautions) ได้แก่ (1) ผู้เข้าเยี่ยมและบุคลากรทางการแพทย์ที่จะเข้าไปในห้องผู้ป่วย หรือ ดูแลผู้ป่วยต้องใส่ผ้าปิดปาก-จมูกชนิดธรรมดาหรือหน้ากากอนามัยและทำความสะอาดมือหลังการเยี่ยมผู้ป่วย (2) สวมถุงมือทุกครั้งเมื่อสัมผัสผู้ป่วย และทำความสะอาดมือทุกครั้งหลังถอดถุงมือ (3) ผู้เข้าเยี่ยมให้ทำความสะอาดมือ หลังจากการเยี่ยมผู้ป่วย

องค์ประกอบที่ 3 การจัดการด้านพฤติกรรมในสภาวะการแพร่กระจายของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ

ในกรณีที่มีและไม่มีภาวะระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ

- มีจุดคัดกรองผู้มีอาการทางระบบทางเดินหายใจ บริเวณทางเข้าอาคารผู้ป่วยนอก
- มีบริการคลินิกโรคทางเดินหายใจแยกจากคลินิกทั่วไป ตั้งอยู่พื้นที่ใกล้บริเวณทางเข้าอาคารผู้ป่วยนอก
- มีการตรวจสอบให้ผู้มาใช้บริการที่มีอาการทางระบบทางเดินหายใจ โดยสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่มารับบริการ
- มีจุดล้างมือหรือเจลแอลกอฮอล์ให้บริการอย่างเพียงพอ
- มีการแยกห้องลดการความเสี่ยงสูงที่ทำให้เกิด aerosol ออกจากห้องหัตถการ ทั่วไปโดย จัดให้มีระบบหมุนเวียน อากาศ 6-12 Air Change/Hour (ACH)

- ในปัจจุบันยังไม่มีระบบสำหรับช่วยอำนวยความสะดวกในโรงพยาบาล ได้แก่
 - (1) ระบบลงทะเบียน (2) ระบบตรวจสอบหรือเปิดสิทธิ์ (3) ระบบนัดหมายเรียกคิว online หรือ ผ่าน kiosk (4) ระบบสำรองใช้แทนได้ทันทีที่ระบบ IT ชัดข้อง (5) ระบบจัดคิวเพื่อเข้าพบแพทย์ (6) ระบบเตือนผู้ป่วยและเรียกคิวผู้ป่วย เมื่อระบบเรียกคิว online ชัดข้อง (7) ระบบจ่ายค่าบริการ และ ยา ด้วยการสแกน QR code

ในกรณีที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ

- มีการตรวจสอบให้ผู้มาใช้บริการทุกคนสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าตลอดเวลาที่มารับบริการ
 - มีการจัดสถานที่ให้มีการเว้นระยะห่างอย่างน้อย 1 เมตร
 - มีการให้บุคลากรทางการแพทย์ และ เจ้าหน้าที่สวมหน้ากากอนามัย (Surgical Mask) ตลอดเวลาที่ให้บริการ
 - มีการปรับปรุงส่วนพื้นที่ทำงานของเจ้าหน้าที่แยกจากผู้ป่วยโดยใช้ฉากพลาสติก/อะคริลิกกันหรือหากทำไม่ได้ให้เจ้าหน้าที่ใส่ face shield
 - มีการทำความสะอาดจุดเสี่ยงสัมผัสต่าง ๆ ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ อาทิ ลูกบิดประตู ราวบันได ราวจับ พนักเก้าอี้ ปุ่มลิฟต์ และ counter top อย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง
2. ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันในด้านเส้นทางสัญจรการเข้าถึงภายในอาคาร พฤติกรรมการใช้งานพื้นที่ภายในอาคาร และการจัดการในพื้นที่ในอาคารผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลแม่ข่าย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสรุปประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันในด้านเส้นทางสัญจรการเข้าถึงภายในอาคาร พฤติกรรมการใช้งานพื้นที่ภายในอาคารและการจัดการในพื้นที่ในอาคารผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลแม่ข่าย เพื่อให้สอดคล้องในการจัดการพื้นที่อาคารผู้ป่วยนอก ในสถานการณ์แพร่ระบาดฉุกเฉินของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจในวิถีใหม่ (New Normal) อาทิ จุดคัดกรองและจุดตรวจแยก พื้นที่ห้องตรวจ พื้นที่ห้องปฏิบัติการ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการสรุปประเด็นปัญหาต่าง ๆ ของแต่ละพื้นที่ ได้ผลสรุป แบ่งออกเป็น 5 ประเด็นหลัก ดังนี้ (1) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการสะสมเชื้อโรค (2) มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ (3) การให้บริการของพื้นที่วอร์ดผู้ป่วยนอก (4) การปรับปรุงพื้นที่วอร์ดผู้ป่วยนอก และ (5) การป้องกันการสะสมเชื้อโรคในพื้นที่วอร์ดผู้ป่วยนอก

พื้นที่ตรวจ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการสะสมเชื้อโรคบริเวณพื้นที่ตรวจ คือ การออกแบบที่มีการเข้าออกหลายทาง รูปแบบของหน้าต่างหรือช่องเปิดของประตูรวมถึงสภาพแวดล้อมภายนอกมีโอกาสะสมเชื้อโรคและฝุ่นควัน ส่วนของการถ่ายเทอากาศและการระบายอากาศของโรงพยาบาลแม่ข่ายในปัจจุบันไม่ดี ต้องใช้พัดลมและพัดลมไอน้ำในการช่วยระบายอากาศและความร้อน แต่จัดเป็นส่วนที่สามารถสะสมเชื้อโรคได้ บริเวณในพื้นที่ยังมีพื้นที่มีความชื้น จากปัจจัยเรื่องหลังคารั่วและการระบายอากาศ วัสดุตกแต่งพื้นและผนังที่ใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ ไม้และไม้อัด เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการสะสมเชื้อโรค

มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อตามมาตรฐานและตามวิธีการแพร่กระจายเชื้อของโรงพยาบาลแม่ข่ายในปัจจุบัน มีการประชุมและแจ้งมาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อตามมาตรฐานโดยมีส่วนร่วมจากทั้งกรรมการบริหารและทีม IC รวมถึงมีการให้ความรู้ที่เป็นปัจจุบันให้กับบุคลากรทางการแพทย์ในแต่ละวัน

มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ มีการแยกจุดคัดกรองเบื้องต้น โดยเฉพาะวันโรคและอีสุกอีใส หากคัดกรองและมีความเสี่ยงจะให้ผู้ป่วยสวมหน้ากากอนามัย ในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ ไม่มีระบบลงทะเบียนออนไลน์ มีจุดบริการเจลแอลกอฮอล์ให้เฉพาะเจ้าหน้าที่ มีการแยกคัดกรองความเสี่ยงสูง โดยหากมีคัดกรองความเสี่ยงสูงจะส่งต่อไปยังห้องอื่น ๆ

มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ ในระลอกแรกให้ผู้รับบริการสวมหน้ากากอนามัยทุกคน โดยใช้ป้ายประชาสัมพันธ์ควบคู่กับการคัดกรองจากพยาบาล ในส่วนของการทำความสะอาดใช้แอลกอฮอล์ในการทำสะอาด

ระยะเวลาในการให้บริการต่อคนโดยเฉลี่ย 30 นาทีต่อคน โดยจะมีผู้ใช้บริการวันละประมาณ 150 – 200 คนต่อวัน พื้นที่ตรวจมีการทำความสะอาดและการกำจัดขยะ 2 ครั้งต่อวัน บริเวณพื้นที่ตรวจไม่มีการจำกัดผู้รับบริการเข้าถึงพื้นที่ตรวจ แต่มีการจำกัดการเข้าถึงพื้นที่ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

การปรับปรุงเวิร์ดผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลแม่wang มีการต่อเติมจากฝั่งเดิม เพื่อเพิ่มพื้นที่ในการให้บริการ และลดการสะสมเชื้อโรค ในส่วนของข้อเสนอนี้ในการปรับปรุงบริเวณพื้นที่ตรวจของโรงพยาบาลแม่wang ได้แก่ ระบายระบายอากาศ พื้นที่พักคอยและเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ในบริเวณ อาทิ เก้าอี้ในพื้นที่พักคอย เป็นต้น

ห้องตรวจ

พื้นที่บริเวณในห้องตรวจมีโอกาสที่จะสะสมเชื้อโรค โดยมีปัจจัยที่อาจเพิ่มการนำเชื้อโรคเข้ามาจากการที่มีผู้รับบริการเข้ามาในพื้นที่ห้องตรวจ เฟอร์นิเจอร์ วัสดุตกแต่ง รวมถึงความชื้น มีโอกาสที่จะเพิ่มการสะสมเชื้อโรค ทั้งนี้แสงสว่างและแสงอาทิตย์ส่องไม่ทั่วถึงในพื้นที่ห้องตรวจ

โรงพยาบาลแม่wang มีมาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อตามมาตรฐานและการแพร่กระจายเชื้อตามวิธีการแพร่กระจายเชื้อ

มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ มีจุดคัดกรองเบื้องต้น แต่ไม่มีการแยกคลินิก ARI และคลินิกทั่วไป ไม่มีการป้องกันการติดเชื้อ ได้แก่ การจัดให้มีเจลแอลกอฮอล์ในห้องตรวจและการสวมหน้ากากอนามัย

มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ มีการให้สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาในการให้บริการและมีการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 2 เมตร มีมาตรการให้บุคลากรทางการแพทย์มีอุปกรณ์ป้องกันเพิ่มเติม คือ Face Shield แต่ไม่มีการทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ

มีการให้บริการเฉลี่ยคนละ 10 นาที จำนวนของผู้ใช้บริการจะมีจำนวนที่ไม่แน่นอนในแต่ละวัน โดยมีการทำความสะอาดพื้นที่ห้องตรวจทุกวันและมีการจำกัดการเข้าพื้นที่ของผู้รับบริการ

พื้นที่ตรวจของโรงพยาบาลแม่wang มีการปรับปรุงและต่อเติม โดยมีข้อเสนอนี้ในการปรับปรุง ได้แก่ ห้องน้ำ การระบายอากาศ แสงสว่าง และการปรับปรุงตามมาตรฐาน

ห้องจุลชีววิทยา/LAB

ตำแหน่งช่องเปิดของหน้าต่างทำให้มีโอกาสในการสะสมเชื้อโรค โดยเฉพาะฝุ่น การระบายอากาศภายในห้องจุลชีววิทยาไม่ดี แสงอาทิตย์ที่ส่องเข้ามามากเกินไป ไม่เหมาะสม อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า เฟอร์นิเจอร์ วัสดุตกแต่งพื้นผนังภายในห้อง มีโอกาสในการสะสมเชื้อโรค

มีการแจ้งมาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อตามมาตรฐาน ในส่วนของมาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ มีจุดคัดกรองเบื้องต้น แต่ไม่มีคลินิก ARI จุดบริการแอลกอฮอล์ มีการแยกคัดกรองความเสี่ยงสูงและแนวทางปฏิบัติสำหรับคัดกรองความเสี่ยงสูง มีการสวมอุปกรณ์ป้องกัน ได้แก่ หน้ากากอนามัย หรือ Face Shield ขณะทำงานในพื้นที่ห้องจุลชีววิทยา

มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ มีการให้สวมหน้ากากอนามัยของผู้รับบริการตลอดการให้บริการ โดยเฉลี่ยจะมีระยะเวลาในการให้บริการต่อคนประมาณ 1 ชั่วโมงต่อคน และจำนวน 60 คนต่อวัน มีการทำความสะอาดทุกวันและมีการปรับปรุงให้พื้นที่ที่มีฉากหรือพลาสติกกัน แต่ไม่สามารถเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1 เมตรได้เนื่องจากรูปแบบของการทำงาน

มีการจัดการเรื่องความสะอาด โดยทำความสะอาดวันละ 1 ครั้ง และมีการกำจัดขยะ 2 ครั้งต่อวัน โดยแยกเป็นขยะทั่วไป ขยะติดเชื้อ ขยะมีคม และขยะรีไซเคิล(Recycle) มีการจำกัดการเข้าถึงพื้นที่ของผู้รับบริการ

โรงพยาบาลแม่wang ไม่มีการต่อเติมห้องจุลชีววิทยา แต่มีการย้ายตำแหน่งของห้อง ข้อเสนอนี้ในการปรับปรุงพื้นที่ห้องจุลชีววิทยา คือ ประตูและช่องเปิด การระบายอากาศ การจัดพื้นที่ภายในห้อง

ห้องยา

ตำแหน่งของช่องเปิดและประตู สภาพแวดล้อมภายนอก อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในห้อง เฟอร์นิเจอร์ อ่างล้างมือ วัสดุตกแต่งผนังและพื้นมีโอกาสสะสมเชื้อโรค แสงสว่างไม่เหมาะสม

มีแนวทางและแนวการปฏิบัติมาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อตามมาตรฐานและมาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อตามวิธีการแพร่กระจายเชื้อสำหรับห้องยา มีเอกสารแจ้งให้ทราบและประกาศตามเสียงตามสาย

มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ ไม่มีการคัดกรองหรือมีจุดคัดกรองเบื้องต้น ไม่มีการแยกคลินิก ARI และไม่มีมาตรการให้สวมหน้ากากอนามัย มีจุดบริการเจลแอลกอฮอล์

มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ มีการให้สวมหน้ากากอนามัยและการเว้นระยะห่างอย่างน้อย 1 เมตร รวมถึงการทำความสะอาดด้วยน้ำยาทำความสะอาด แต่ไม่มีการปรับปรุงพื้นที่ให้มีฉากหรือพลาสติกกั้น

มีผู้รับบริการใช้บริการพื้นที่ห้องยาประมาณ 300 คนต่อวัน โดยมีระยะเวลาไม่เกิน 5 นาทีต่อคน มีการทำความสะอาดอย่างน้อย 2 ครั้งต่อวัน และมีการทำความสะอาดครั้งใหญ่ (Big Cleaning) ทุก 3 เดือน มีขยะทั่วไปและกักจัดขยะวันละ 2 ครั้ง มีการกำจัดพื้นที่ของผู้รับบริการ

พื้นที่ห้องยาไม่มีการปรับปรุงจากเดิม ในส่วนของข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง คือ ตำแหน่งของห้องยา การจัดพื้นที่ภายในห้องยา ปรับปรุงให้เป็นห้องระบบ Sterile

ห้อง X-Ray

สภาพแวดล้อมภายนอก โดยเฉพาะ ผู้รับบริการ เป็นผู้นำเอาเชื้อโรคเข้ามาในห้อง X-Ray การระบายอากาศ อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในห้อง เฟอร์นิเจอร์และวัสดุตกแต่งพื้น ผนัง มีโอกาสสะสมเชื้อโรค

ห้อง X-Ray มีมาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อตามมาตรฐานและมาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อตามวิธีการแพร่กระจายเชื้อ

มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ คือ มีจุดคัดกรองเบื้องต้นและเจลแอลกอฮอล์สำหรับทั้งเจ้าหน้าที่และผู้รับบริการ มีระบบการชำระเงินในรูปแบบ QR Code แต่ไม่มีการแยกคลินิก ARI รวมถึงไม่มีระบบการลงทะเบียนออนไลน์ ไม่มีการแยกคัดกรองความเสี่ยงสูง แต่มีแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงหรือการลำดับคนไข้ฉุกเฉิน

มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ มีการตรวจสอบให้มีการสวมหน้ากากอนามัยและการเว้นระยะห่างอย่างน้อย 1 เมตร มีการปรับปรุงให้มีฉากกั้น และมีการทำความสะอาดโดยใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ

ในห้อง X-Ray โรงพยาบาลแม่ข่ายมีผู้รับบริการประมาณ 30 คนต่อวัน ในผู้รับบริการ 1 คนจะใช้เวลาเฉลี่ยประมาณ 10 นาทีต่อคน โดยจะทำความสะอาดพื้นที่ทุกวัน เน้นการทำความสะอาดอุปกรณ์ คือ ทำความสะอาดหลังจากใช้งานในทุก ๆ ราย มีการกำจัดขยะ 2 ครั้งต่อวัน และกำจัดคนไข้ที่อยู่ในพื้นที่ให้บริการ

ไม่มีการต่อเติมจากเดิม แต่มีการปรับปรุงรูปแบบการใช้งานพื้นที่ โดยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุง คือ การจัดพื้นที่ภายในห้อง ตำแหน่งของห้อง การระบายอากาศ

ห้องฉุกเฉิน

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการสะสมเชื้อโรคในห้องฉุกเฉิน คือ การออกแบบทางเข้าหลายทาง ตำแหน่งช่องเปิดของประตูหน้าต่าง สภาพแวดล้อมภายนอก การถ่ายเทอากาศ การระบายอากาศที่ไม่ดี อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในห้อง เฟอร์นิเจอร์และช่องระหว่างเฟอร์นิเจอร์ที่เข้าทำความสะอาดไม่ถึง ความชื้น วัสดุตกแต่ง พื้น ผนัง แสงสว่าง แสงอาทิตย์

ห้องฉุกเฉินมีแนวทางและปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อตามมาตรฐานและมาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อตามวิธีการแพร่กระจายเชื้อ

ไม่มีมาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ คือ ไม่มีจุดคัดกรองเบื้องต้น ไม่มีการแยกคลินิก ARI และหัตถการความเสี่ยงสูง แต่ในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ มีการสวมหน้ากากอนามัยและ Face Shield และการทำความสะอาดโดยใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ

ห้องฉุกเฉินมีระยะเวลาให้บริการประมาณ 30 นาทีต่อคน โดยมีจำนวนผู้รับบริการประมาณ 30 – 50 คนต่อวัน มีการทำความสะอาดและกำจัดขยะทุกวันอย่างน้อย 2 ครั้งต่อวัน แต่ห้องฉุกเฉินไม่มีการจำกัดการเข้าถึงพื้นที่ของผู้รับบริการ

ห้องฉุกเฉินมีการปรับปรุงต่อเติมจากผังเดิม และมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ดังนี้ ประตูและหน้าต่าง ห้องความดันลบ การจัดพื้นที่ภายในห้องฉุกเฉิน เครื่องปรับอากาศ ตำแหน่งห้องฉุกเฉิน

ห้องประกันคุณภาพ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการสะสมเชื้อโรคในห้องประกันสุขภาพ คือ สภาพแวดล้อมภายนอก การถ่ายเทอากาศ การระบายอากาศไม่ดี อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในห้อง การจัดวางเฟอร์นิเจอร์ ความชื้น วัสดุตกแต่ง พื้น ผนัง แสงสว่าง แสงอาทิตย์

ห้องประกันคุณภาพมีการประชุม แจ้งให้ทราบและปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อตามมาตรฐานแต่ไม่มีมาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อตามวิธีการแพร่กระจายเชื้อ

มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ มีจุดคัดกรองเบื้องต้น โดยคัดกรองสำหรับผู้ป่วยที่เข้าข่ายวัณโรค มีระบบลงทะเบียนออนไลน์/Kiosk แต่ไม่มีการแยกคลินิก ARI

มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ มีการสวมหน้ากากอนามัยของผู้รับบริการและเจ้าหน้าที่ มีการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล แต่ไม่มีการทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ

ห้องประกันคุณภาพมีระยะเวลาให้บริการประมาณ 5-10 นาทีต่อคน โดยมีจำนวนผู้ใช้บริการประมาณ 10 – 20 คนต่อวัน ทำความสะอาดและกำจัดขยะ 2 ครั้งต่อวันและมีการจำกัดการเข้าถึงพื้นที่

ห้องประกันคุณภาพไม่มีการต่อเติมจากผังเดิม โดยข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ได้แก่ เฟอร์นิเจอร์ การจัดให้มีพื้นที่ให้คำปรึกษา ตำแหน่งห้องประกันคุณภาพ

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการสะสมเชื้อโรค

(Table1 caption) that Factors outside the building in factors of the external environment and factors within the building In terms of floor and wall decoration materials, it is a factor that causes the accumulation of germs in every area, as shown in the table.

	ปัจจัยภายนอกอาคาร			ปัจจัยภายในอาคาร						
	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	1.2.5	1.2.6	1.2.7
พื้นที่ตรวจ	/	/	/	/	/	/		/	/	
ห้องตรวจ	/	/	/				/	/	/	/
ห้องจุลชีววิทยา/LAB		/	/	/		/	/	/	/	/
ห้องยา		/	/			/	/	/	/	/
ห้อง X-Ray			/	/		/	/	/	/	/
ชั้น 2 การจัดการงานทั่วไป		/	/	/	/	/	/		/	/

	ปัจจัยภายนอกอาคาร			ปัจจัยภายในอาคาร						
	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	1.2.5	1.2.6	1.2.7
ห้องฉุกเฉิน	/		/	/		/	/	/	/	/
ห้องประกันคุณภาพ			/	/		/	/	/	/	/

หมายเหตุ: 1.1.1 การออกแบบทางเข้าหลายทาง 1.2.1 ตำแหน่งช่องเปิดของประตู หน้าต่าง 1.3.1 สภาพแวดล้อมภายนอก 1.2.1 การถ่ายเทอากาศ การระบายอากาศ 1.2.2 อุณหภูมิภายในห้อง 1.2.3 อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในห้อง 1.2.4 เพอร์นิเจอร์ 1.2.5 ความชื้น 1.2.6 วัสดุตกแต่ง พื้น ผนัง 1.2.7 แสงสว่าง แสงอาทิตย์

ตารางที่ 2 มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ

(Table 2 caption) From the table it shows that Before the outbreak of respiratory infections There is no separation of ARI clinics and general clinics. Including in some areas there are no screening points. Some areas will use the same screening points as hospital screening points.

	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7
พื้นที่ตรวจ	/		X	/		/	
ห้องตรวจ	/	X		/		X	
ห้องจุลชีววิทยา/LAB	X	X		X	/	/	
ห้องยา	X	X		X		X	
ห้อง X-Ray	/	X	X	/	X		/
ชั้น 2 การจัดการงานทั่วไป	X	X	/			X	X
ห้องฉุกเฉิน	X	X			X		
ห้องประกันคุณภาพ	/	X	/				

หมายเหตุ: 2.1 จุดคัดกรองเบื้องต้น 2.2 การแยกคลินิก ARI และคลินิกทั่วไป 2.3 ระบบลงทะเบียนออนไลน์/Kiosk 2.4 จุดบริการ Alcohol Gel 2.5 การแยกคัดกรองความเสี่ยงสูง 2.6 การสวมหน้ากากอนามัย 2.7 ระบบการชำระค่าบริการด้วย QR code

ตารางที่ 3 มาตรการการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ

(Table 3 caption) the table it shows that during the epidemic of respiratory infections Masks will be worn by service recipients and cleaning using disinfectant will be done in the Mae Wang Hospital area. There is also a distance of at least 1 meter between people, but in some areas this distance cannot be maintained due to the type of work.

	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7
พื้นที่ตรวจ	/				/		
ห้องตรวจ	/	/	/	X	X		
ห้องจุลชีววิทยา/LAB	/	X*	/	/	/		
ห้องยา	/			X	/		

	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7
ห้อง X-Ray	/	/		/	/		
ชั้น 2 การจัดการงานทั่วไป	/	/	/		/		
ห้องฉุกเฉิน	/	/	/		/		
ห้องประกันคุณภาพ	/	/		/	X		

หมายเหตุ: 3.1 การสวมหน้ากากอนามัยของผู้รับบริการ 3.2 การเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1 เมตร 3.3 การสวมหน้ากากอนามัยของผู้ให้บริการ 3.4 การปรับปรุงพื้นที่ให้มีฉากกั้น/พลาสติกใสกั้น 3.5 การทำความสะอาดโดยใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ 3.6 ระบบเรียกคิวออนไลน์ 3.7 ระบบการชำระค่าบริการด้วย QR code

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาโรงพยาบาลแม่ว้างซึ่งเป็นโรงพยาบาลชุมชนมีการใช้แบบมาตรฐานอาคารผู้ป่วยนอกเลขที่ 3130 ในแบบอาคารผู้ป่วยนอกพบว่าปัจจัยในการจัดการเส้นทางเคลื่อนย้ายแยกเฉพาะผู้ป่วยที่สงสัยหรือมีการติดเชื้อ บางส่วนยังต้องใช้เส้นทางร่วมกับผู้ป่วยอื่นได้อย่างถูกต้องตามมาตรฐาน [6] ไม่สอดคล้องกับเตรียมความพร้อมในเรื่องการป้องกันของการแพร่กระจายของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการพื้นที่อาคารในสภาวะการเกิดโรคระบาดทางเดินหายใจ โดยจะศึกษาถึงปัจจัยในการจัดการผังอาคาร, ปัจจัยในด้านเส้นทางในการสัญจรภายในอาคาร และปัจจัยในด้านพฤติกรรมมนุษย์ที่ส่งผลต่อการจัดการพื้นที่อาคารโรงพยาบาลแม่ว้าง เพื่อนำไปสู่การจัดการอาคารให้เหมาะสมมาตรฐานในการจัดการพื้นที่ในเพื่อรับมือกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ และเหมาะสมกับการใช้งานในชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) กับทางโรงพยาบาลแม่ว้าง บุคลากรทางการแพทย์ วิศวกร สถาปนิก อีกทั้งผู้ที่สนใจในแนวทางในการจัดการพื้นที่โรงพยาบาลชุมชนอีกด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาระดับปริญญาตรี ดร. ธนัท วรณกุล ที่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะทำในทุกๆ ขั้นตอนในการทำงานวิจัย ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินงานวิจัยได้อย่างราบรื่น

ขอขอบคุณบุคลากรทางการแพทย์โรงพยาบาลแม่ว้างในการให้ความร่วมมือในสัมภาษณ์ อย่างเป็นกันเอง และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์กับงานวิจัย

ขอขอบคุณบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เป็นเบื้องหลังในงานวิจัยชิ้นนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] ปิยะกมล มหิวรรณ, ธีระพงษ์ ทศวัฒน์. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19). วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม.
- [2] กระทรวงสาธารณสุข. (2554). คู่มือการป้องกันควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่ สำหรับบุคลากร 2554. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- [3] WHO World Health Organization. (2563). รายงานสถานการณ์โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ประเทศไทย - 27 มี.ค. 2563.
- [4] อำพล จินดาวัฒนะ. (2550). แผนยุทธศาสตร์ทศวรรษ ก้าวล้ำคนด้านสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550-2559. นนทบุรี: บริษัท เดอะกรราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด.

- [5] เยาวลักษณ์ แหวนวงษ์, กัญญา ติชยาธิคม, วลัยพร พัทธณมถ, สุพล ลิ้มวัฒนานนท์, จุฬารณ ลิ้มวัฒนานนท์, วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร ซาอีดา วิริยาทร. (2560). การใช้บริการผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน ในสถานพยาบาลประเภทต่างๆ ของประชากรไทย พ.ศ. 2558. *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน 2560*.
- [6] ศิริพร จิระศักดิ์. (2548). *ความพร้อมของโรงพยาบาลชุมชนในการป้องกันและควบคุม การติดเชื้อโรคใช้หวัดนกในคน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- [7] World Health Organization. (2561). *แบบประเมินการดำเนินงานในการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในระดับ โรงพยาบาล*. เข้าถึงได้จาก World Health Organization: https://www.who.int/infection-prevention/tools/hand-hygiene/ipcaf_thai.pdf
- [8] กระทรวงสาธารณสุข. (2558). การป้องกันการติดเชื้อในสถานบริการสุขภาพ. ใน *คู่มือการออกแบบอาคารสถานบริการสุขภาพ และสภาพแวดล้อม ฉบับทั่วไป (GENERAL)* (หน้า 2558).
- [9] กรมการแพทย์. (3 พฤศจิกายน 2563). *แนวทางปฏิบัติการปรับรูปแบบบริการ การบริการดูแลรักษาผู้ป่วยนอก (OPD) ใน สถานการณ์การระบาดของ COVID-19*. กรุงเทพมหานคร. เข้าถึงได้จาก http://covid19.dms.go.th/backend///Content//Content_File/Covid_Health/Attach/25631105220235PM_1.New%20normal%20OPD.pdf
- [10] ละออง ชมพัตร์. (2556). *หลักการเกิดโรคติดเชื้อ*. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. เข้าถึงได้จาก <http://www.med.nu.ac.th/>
- [11] สุชาติา เหลืองอาภาวงศ์, จิตตากรณ์ จิตรีเชื้อ อะเคื้อ อุณหเลขกะ. (2560). การดำ เนินการ อุปสรรคและความต้องการของ โรงพยาบาล ในประเทศไทยในการป้องกันการแพร่กระจายไวรัสโรค. *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ปีที่ 11 ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม*.
- [12] The Medicine Journal . (2563). รู้จัก New normal ฉบับราชบัณฑิตยสภา. *The Medicine Journal (วงกรยา)*, 9.

เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ: กรณีร้านค้าปลอดอากร ในสนามบินสุวรรณภูมิ
The Political Economy of public goods allocation: The case of Duty-Free shop
At Suvarnabhumi Airport

ณิลิน ภูติจันทร์¹
Nilin Putichan¹

¹สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Department of Political Economy, Faculty of Economics, Chulalongkorn University

*Corresponding author: Nilin Putichan, e-mail address: n.putichan@gmail.com

บทคัดย่อ

การประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เป็นการจัดการองค์การโดยภาคเอกชน โดยไม่อาศัยงบประมาณแผ่นดิน แต่โครงการนี้ถือว่าเป็นสินค้าสาธารณะ เนื่องจากต้องอาศัยงบประมาณแผ่นดินในการบริหารจัดการ นอกจากนั้น คุณภาพของการให้บริการ และประโยชน์ที่ได้รับจากการประกอบกิจการยังเกี่ยวเนื่องกันอย่างแยกขาดจากกันไม่ได้ และส่งผลโดยตรงต่อผลประโยชน์ของโครงการ ในขณะที่คุณภาพของสินค้าและบริการในโครงการอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการใช้บริการของสนามบินด้วย โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษา เนื่องจากทำให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายการประมูล ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ข้อบังคับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประมูล (Terms of Reference : ToR) แบบสัมปทานรายใหญ่รายเดียว เป็นปัจจัยเชิงสถาบันสำคัญ ที่กำหนดคุณสมบัติของผู้เสนอราคาที่ไม่นอกจากจะทำให้ได้ผู้ชนะการประมูลรายเดียว แต่ยังมีคุณสมบัติที่เอื้อต่อผู้เสนอราคาที่มีการสะสมค่าเช่าทางเศรษฐกิจ(Rent-Seeking) มาเป็นระยะเวลานาน นอกจากนั้น ยังปรากฏข้อค้นพบว่า ข้อบังคับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประมูลเป็นผลที่ได้จากการออกแบบการประมูลที่กฎหมายให้อำนาจในการกำหนดรูปแบบและเงื่อนไขโดยรวมอำนาจไว้ที่ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) แต่เพียงผู้เดียว ทำให้เอื้อต่อการแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ โดยปรากฏการเปลี่ยนแปลงผู้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการบริหารบริษัทก่อนการกำหนดการออกแบบการประมูลเสมอ

คำสำคัญ: การจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ, การประมูล, ร้านค้าปลอดอากร, การสะสมค่าเช่าทางเศรษฐกิจ, ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

Abstract

The auction of commercial area management and duty-free shop management projects at Suvarnabhumi Airport was held by private sector without utilizing any annual government statement of expenditure whereas the projects are considered public goods since the projects require annual government statement of expenditure for management. Furthermore, service quality and benefits from the operation are inseparably related and directly affect the project's performance while goods and service quality of the projects may affect the airport's service quality as well. The researchers used the historical approach to analyze the research because it helps to understand the factors that affect the formulation of auction policies. The study found that the terms of reference (ToR) with only one major concession was a significant institutional factor specifying the bidder's qualifications, which not only resulted in one winner, but the qualifications also supported the bidder with long time rent-seeking. In addition, the research also discovered that the regulations of related auction agency were the result of the auction format which centralized the authority to identify formats and conditions solely to Airports of Thailand Public Company Limited, and this also benefited Rent-Seeking. The company's board of directors were always changed before the auction format identification as well.

Keywords: Public Goods Allocation, Auction, Duty-Free Shop, Rent-Seeking, Suvarnabhumi Airport

1. บทนำ

การประมวลผลการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยานสุวรรณภูมิมีโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการที่เกี่ยวข้องกับสัมปทาน โดยบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) เป็นการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะที่มีความซับซ้อน หากพิจารณาจากการจัดองค์การ ในการผลิตการสนามบินเป็นการจัดการองค์การโดยภาครัฐบาล เนื่องจากผู้ให้บริการ คือ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งแปรสภาพมาจาก กิจการท่าอากาศยานกรุงเทพ ซึ่งเป็นกิจการของรัฐบาล ถึงแม้จะมีการแปรสภาพเป็นรูปแบบของบริษัทเอกชน ก็ยังมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้น 70% ของผู้ดำเนินกิจการสนามบิน ในขณะที่ โครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร และการจัดการพื้นที่ในท่าอากาศยาน เป็นการจัดการองค์การโดยภาคเอกชน เนื่องจากมีการประมูลเพื่อให้เอกชนเข้ามาเป็นผู้ให้บริการ ขณะที่เมื่อพิจารณาจากการจำแนกโดยการกำหนดการใช้ทรัพยากร สนามบินเป็นสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการสาธารณะ (Public Wants) เนื่องจากเป็นความต้องการที่จักได้รับการสนองตอบโดยอาศัยงบประมาณแผ่นดิน และผู้ที่ได้รับการสนองตอบความต้องการไม่ต้องชำระค่าสินค้าและบริการโดยตรง (แต่อาจต้องชำระค่าสินค้าและ/หรือบริการโดยอ้อมด้วยการเสียภาษีอากร) ในขณะที่โครงการบริหาร ร้านค้าปลอดอากร และการจัดการพื้นที่ในท่าอากาศยาน เป็นสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการสาธารณะ เนื่องจากเป็นความต้องการที่จักได้รับการสนองตอบจากการทำงานของกลไกราคา (Price Mechanism) โดยที่การผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองตอบความต้องการประเภทนี้ไม่จำเป็นต้องอาศัยงบประมาณแผ่นดิน ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการสนามบินจะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์สูงสุดของสาธารณะ ในขณะที่โครงการบริหาร ร้านค้าปลอดอากร และการจัดการพื้นที่ในท่าอากาศยาน กลับมีความซับซ้อนมากไปกว่านั้น กล่าวคือ ในขณะที่การประกอบกิจการ จะดำเนินการโดยภาคเอกชน โดยไม่อาศัยงบประมาณแผ่นดิน แต่การตั้งอยู่ของโครงการนั้นอยู่บนสินค้าสาธารณะ ซึ่งอาศัยงบประมาณแผ่นดินในการบริหารจัดการ นอกจากด้านแหล่งทรัพยากรในการบริหารจัดการนั้น คุณภาพของการให้บริการ และประโยชน์ที่รับจากการประกอบกิจการนั้นเกี่ยวเนื่องกันอย่างแยกขาดจากกันไม่ได้ เพราะจำนวนผู้โดยสารที่เดินทางผ่านสนามบินจะถูกกำหนดโดยการบริการของภาครัฐบาล ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลประโยชน์ของโครงการ ในขณะที่คุณภาพการของสินค้าและบริการในโครงการอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการใช้บริการของสนามบินด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้น การจัดสรรทรัพยากรการประมวลผลการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จะต้องสามารถสร้างประโยชน์ต่อภาคเอกชน และภาครัฐบาลไปด้วยในเวลาเดียวกัน

บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ได้ทำการแบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งให้หน่วยงานภายนอกได้เข้ามา พัฒนาและใช้ประโยชน์ในพื้นที่ร่วมกันด้วยวิธีการทางการประมูล โดยมีการจำแนกเป็นสัมปทาน 2 สัญญาหลัก ในท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ คือ โครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ซึ่งในการจัดสรรพื้นที่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2562 มีรูปแบบของการประมูลแบบเดียวคือ “สัมปทานรายใหญ่รายเดียว” (Master Concession) เป็นสัมปทานที่มอบให้แก่ผู้ดำเนินกิจการรายเดียว ซึ่งแตกต่างจากสนามบินที่มีขนาดใหญ่ทั่วโลก ที่ใช้รูปแบบของการประมูลอื่นๆ อาทิ “สัมปทานตามที่ตั้ง” (Multiple Concessions by Location) เป็นสัมปทานที่มอบให้ กับผู้ให้บริการหลายราย ขึ้นอยู่กับที่ตั้งในอาคารผู้โดยสาร “สัมปทานตามกลุ่มสินค้า” (Multiple Concessions by Category) เป็นสัมปทานที่มอบให้แก่ผู้ดำเนินกิจการหลายราย โดยแบ่งตามประเภทผลิตภัณฑ์หลัก คือ เครื่องสำอาง, สุรา-ไวน์-ยาสูบ, แพนชั่น, บุติก และสินค้าทั่วไป รวมถึง “สัมปทานตามกลุ่มสินค้าและตามที่ตั้ง” (Multiple Concessions by Category and by Location) เป็นการผสมผสานรูปแบบ 2 รูปแบบ ระหว่างสัมปทานตามกลุ่มสินค้า และสัมปทานตามที่ตั้ง

การออกแบบตลาดเป็นสาขาหนึ่งของเศรษฐศาสตร์ที่ว่าด้วยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ในการวิเคราะห์และออกแบบกฎเกณฑ์ของตลาดเพื่อให้ผลลัพธ์การจัดสรรทรัพยากรของตลาดบรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่ผู้ออกแบบต้องการ ซึ่งจะแตกต่างจากเศรษฐศาสตร์แบบดั้งเดิมที่เน้นการศึกษาตลาดที่มีอยู่แล้ว ศาสตร์ด้านการออกแบบตลาดมีรากฐานมาจากทฤษฎีเกม (Game Theory) ซึ่งเกี่ยวกับวิเคราะห์พฤติกรรมเชิงกลยุทธ์ ระหว่างผู้เล่นภายใต้กฎของเกม ตลาดหรือการประมูลก็เหมือนเกม หนึ่งที่ผู้เล่นคือผู้ประมูล ในปัจจุบัน นักวิชาการจากศาสตร์หลายแขนงได้ให้ความสำคัญกับการออกแบบตลาดมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้การวิจัยด้านการออกแบบตลาดกลายเป็นการวิจัยสหสาขาจากยุคแรกๆ ที่จำกัดอยู่เฉพาะการประยุกต์ใช้เพียงทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาคและทฤษฎีเกม จนถึงปัจจุบันที่การออกแบบตลาดมีการประยุกต์ใช้และผนวกองค์ความรู้จากสาขาวิชาต่าง ๆ อาทิ เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) เศรษฐศาสตร์พฤติกรรม (Behavioral Economics) เศรษฐศาสตร์การทดลอง (Experimental Economics) วิทยาการคอมพิวเตอร์ (Computer Science) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Operation Research) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การเกิดขึ้นของการออกแบบตลาดในรูปแบบการประมูลในแต่ละครั้ง เป็นการศึกษาโดยพิจารณาผู้เล่นที่เข้าร่วมประมูลเท่านั้น ซึ่งเป็นการปฏิเสธผลกระทบนอกการประมูล อาทิ อำนาจในการกำหนดรูปแบบและเงื่อนไขของผู้ที่จะชนะการประมูลถูกรวมอำนาจไว้ที่ บริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) แต่เพียงผู้เดียว อำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารบริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ก่อนการกำหนดรูปแบบการประมูล หรือระหว่างการดำเนินการประมูล หากรวมกลไกเชิงสถาบัน และบริบททางการเมือง สังคม และวัฒนธรรมเข้ามาพิจารณาด้วยกัน จะทำให้ไม่เพียงแต่เห็นว่าการประมูลถูกออกแบบมาโดยที่สามารถมุ่งไปสู่ประโยชน์สาธารณะสูงสุดหรือไม่ แต่ยังนำมาซึ่งความเข้าใจองค์รวมว่าเมือง สังคม และวัฒนธรรม ส่งผลผ่านกลไกการออกแบบตลาดไปสู่ประโยชน์หรือต้นทุนสาธารณะอย่างไร เป็นที่น่าสังเกตว่า ตั้งแต่มีการจัดประมูลเป็นต้นมา มีเอกชนเพียงรายเดียวที่ได้สิทธิสัมปทานพื้นที่ ในทำอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยที่รูปแบบการจัดการประมูลและผลการประมูลได้รับความสนใจ และวิพากษ์วิจารณ์อย่างแพร่หลาย อาทิ ผู้จัดการออนไลน์ ได้นำเสนอข่าวในหัวข้อ “ทอท.เปิดประมูลชิง Pick-up Counter ดิวตี้ฟรี “ภูเก็ต” สัมปทาน 10 ปี 6 เดือน” และสำนักข่าวอิศรา ที่นำเสนอข่าวเชิงวิพากษ์วิจารณ์ด้วยหัวข้อ “ไขปมโต้ะจีน ‘พปชร’ หนุน ‘คิงเพาเวอร์’ กวาดสัมปทานดิวตี้ฟรี 6 สนามบินจริงหรือ ?” จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัย จึงมีคำถามที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับ เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ: กรณีร้านค้าปลอดอากร ในสนามบินสุวรรณภูมิ ดังนี้

1. ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์การเมืองมีผลต่อการกำหนดรูปแบบและเงื่อนไขในการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ ผ่านการประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ทำอากาศยานสุวรรณภูมิอย่างไร
2. การจัดสรรทรัพยากรสาธารณะผ่านการกำหนดรูปแบบการประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะสูงสุดหรือไม่

จากคำถามการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า การนำปัจจัยทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงปัจจัยเชิงสถาบันอื่น ๆ ที่ถูกปฏิเสธโดยเศรษฐศาสตร์กระแสหลักเข้ามาพิจารณาผ่านกลไกการออกแบบตลาดในรูปแบบการประมูล จะนำไปสู่ข้อเสนอในการสร้างสรรค์กลไกในการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาว่าปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์การเมืองมีผลต่อการกำหนดรูปแบบและเงื่อนไขในการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ ผ่านการประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ทำอากาศยานสุวรรณภูมิอย่างไร
2. เพื่อศึกษาว่าการประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ในทำอากาศยานสุวรรณภูมิที่กำหนดให้มีผู้ชนะรายเดียว ส่งผลต่อประสิทธิภาพและต้นทุนสังคมอย่างไร
3. เพื่อศึกษาว่าการประมูลในรูปแบบที่มีผู้ชนะหลายรายจะส่งผลต่อสังคมอย่างไรเมื่อเทียบกับรูปแบบการประมูลแบบเดิม

2. กรอบแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมปริทัศน์

ทฤษฎีที่จะนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ นโยบายสาธารณะ ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (Public Choice) และทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วย การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (Rent Seeking) การออกแบบตลาด ซึ่งจะนำไปพินิจกับแนวคิด เกี่ยวกับการประมูลโครงการของรัฐ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาตลอดจนวรรณกรรมปริทัศน์ โดยจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป กรอบแนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วางกรอบแนวทาง โดยมองปัจจัยเชิงเศรษฐศาสตร์การเมืองที่ส่งผลกระทบผ่านการออกแบบตลาด อันจะทำให้เกิดการแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ปัจจัยเชิงเศรษฐศาสตร์ อาทิ อำนาจในการกำหนดรูปแบบและเงื่อนไขของผู้ที่จะชนะการประมูลถูกรวมอำนาจไว้ที่ บริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) แต่เพียงผู้เดียว อำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารบริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ก่อนการกำหนดรูปแบบการประมูล หรือระหว่างการดำเนินการประมูล บริบททางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม การสะสมค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้เล่นบางรายมีอำนาจเหนือผู้กำหนดรูปแบบการประมูล จะส่งผลกระทบต่อแสวงหาค่าเช่า โดยการผูกขาด ผ่านกลไกเชิงสถาบัน คือ การออกแบบตลาดโดยการออกแบบการประมูลที่ทำให้ผู้เล่นบางรายได้รับโอกาสในการเป็นผู้ผูกขาด ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจะใช้กรอบทฤษฎีนโยบายสาธารณะ (Public Policy) และทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (Public Choice Theory) ซึ่งให้ความสนใจในระบบการจัดสรรทรัพยากรของเศรษฐกิจตามตลาดในภาคสาธารณะ โดยจะศึกษาการตัดสินใจของรัฐในการจัดสรรทรัพยากรพื้นที่ในทำอากาศยานสุวรรณภูมิว่ามีการตัดสินใจเช่นไร ปัจจัยใดที่เป็นตัวแปรในการออกแบบตลาดสำหรับการจัดสรร

ทรัพยากรสาธารณะตลอดจนการวิเคราะห์พฤติกรรม บุคคลหรือกลุ่มอำนาจทางธุรกิจ และกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ กระแสหลักค่อนข้างมีข้อจำกัด และได้มองข้ามประเด็นที่สำคัญต่างๆบางประเด็นไป อาทิ ประเด็นอำนาจ และกลุ่มผลประโยชน์ที่มีผลกระทบต่อการจัดสรรทรัพยากรและข้อกำหนดต่าง ๆ รวมถึงการวิเคราะห์ผลกระทบ ที่เกิดจากอำนาจซึ่งไม่อาจมองข้ามได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำกรอบแนวคิดและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ การเมืองมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงมิติการออกแบบตลาด ในการจัดสรร ทรัพยากรสาธารณะ โดยการให้สัมปทานการประมูลโดยภาครัฐ

วรรณกรรมปริทัศน์

1. วรรณกรรมปริทัศน์ที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะต้องอาศัยวรรณกรรมปริทัศน์ที่เกี่ยวข้อง กับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงเศรษฐศาสตร์การเมืองที่ส่งผลกระทบต่อผลการออกแบบตลาด อันจะทำให้เกิดการแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงวรรณกรรมปริทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ ในรูปแบบของการที่ผู้เล่นบางรายมีอำนาจเหนือผู้กำหนดรูปแบบการประมูล รวมไปถึงมีอำนาจเหนือตลาด โดยการผูกขาด และการออกแบบตลาดโดยการออกแบบการประมูลที่ทำให้ผู้เล่นบางรายได้รับโอกาส ในการเป็นผู้ผูกขาด

2. กรอบแนวคิดการศึกษา จากวรรณกรรมปริทัศน์รวมไปถึงองค์ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์การเมือง และการออกแบบตลาด การผนวกรวมองค์ความรู้ดังกล่าวทำให้ได้กรอบแนวคิดการศึกษาของผู้วิจัยที่จะนำมาซึ่งการอธิบายปัจจัย ทางเศรษฐศาสตร์การเมือง และเศรษฐศาสตร์สถาบันที่ส่งผลกระทบต่อเกิดการเกิดนโยบายสาธารณะ ที่นำมาซึ่งการสร้าง ค่าเช่า (Rent creation) การผูกขาดและมีอำนาจเหนือตลาดและนำไปสู่การแสวงหาค่าเช่าในอนาคต โดยที่ การเกิดนโยบายสาธารณะดังกล่าว เกิดขึ้นในกระบวนการออกแบบตลาด ในรูปแบบการประมูล ปัจจัยที่เป็นปัจจัยเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง ประกอบด้วย ปัจจัยทางการเมือง การปกครอง ปัจจัย ทางเศรษฐศาสตร์สถาบันอื่น ๆ อาทิ กฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติ อำนาจในการกำหนดรูปแบบและเงื่อนไขของผู้ที่จะชนะการประมูลถูกรวมอำนาจไว้ที่ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) แต่เพียงผู้เดียว ปัจจัยเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง และปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์สถาบันส่งผลกระทบต่อผู้มีอำนาจออกแบบการประมูล (ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ผูกขาดอำนาจการออกแบบการประมูลไว้แต่เพียงผู้เดียว) ให้ผู้มีอำนาจออกแบบการประมูลในรูปแบบใด รูปแบบหนึ่ง อันนำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ อย่างไม่มีประสิทธิภาพ

3. ระเบียบวิธีวิจัย /วิธีการดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ส่วนนี้จะเป็นการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีวิจัย ที่นำมาซึ่งการได้มาของข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดการศึกษา โดยมุ่งศึกษาและวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) ซึ่งมีการพรรณนาความ โดยการวิเคราะห์ (Analytical Description) จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยเป็นการศึกษาเพื่อค้นหาความจริงเฉพาะเรื่อง

1. กรอบแนวคิดการศึกษา ผู้ศึกษามุ่งศึกษาปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์การเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเกิดการเกิดนโยบายสาธารณะ ที่นำมาซึ่งการผูกขาดและมีอำนาจเหนือตลาด และนำไปสู่การแสวงหาค่าเช่าในอนาคต โดยที่การเกิดนโยบายสาธารณะดังกล่าว เกิดขึ้นในกระบวนการออกแบบตลาด ในรูปแบบการประมูล โดยจะวิเคราะห์วิวัฒนาการของการกำหนดให้มีการประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ตั้งแต่ พ.ศ. 2549 ถึง 2562 พร้อมทั้งวิเคราะห์การส่งผลของปัจจัย ที่เป็นปัจจัยเชิงเศรษฐศาสตร์การเมืองต่อการเกิดนโยบาย

จากกรอบแนวคิดจะมุ่งไปถึงการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงเศรษฐศาสตร์การเมืองที่จะส่งผลกระทบต่อกำหนดกติกาการประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และนำมาซึ่งผู้ชนะการประมูลรายเดียว รวมทั้งวิเคราะห์ผลกระทบของการกำหนดลักษณะการประมูล

วิธีการศึกษา

ศึกษาและวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) โดยจะเป็นการศึกษาหาข้อเท็จจริงที่เป็นเรื่องราวในอดีต เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งจะนำไปสู่ผลสรุป และความเข้าใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อการพยากรณ์ในอนาคต และ การศึกษารายกรณี เป็นการศึกษาเพื่อค้นหาความจริงเฉพาะเรื่อง เฉพาะการประมวลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และ โครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิเท่านั้น

2.การเก็บข้อมูล ได้รวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยเอกสารหลักฐานที่ใช้ประกอบการค้นคว้าได้ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ 1. เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับข้อในการประมวล ดังนี้

1.1 ข้อกำหนดและขอบเขตของงาน (Terms of Reference-TOR) หรือเอกสารใดๆของทอท. ในลักษณะเดียวกันอันเกี่ยวข้องกับข้อกำหนดในการดำเนินการตามโครงการบริหาร จัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

1.2 สัญญาอนุญาตให้ประกอบกิจการจำหน่ายสินค้าปลอดอากร ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และเอกสารแนบท้ายที่เกี่ยวข้อง

1.3 ข้อเสนอของผู้รับอนุญาตเกี่ยวกับโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

2. บันทึกที่เกี่ยวข้องกับการประมวล อาทิ เอกสารที่บันทึกด้วยการเขียนพิมพ์ วาด หรือ เทคนิคอย่างอื่น ได้แก่ บันทึกทางราชการ (Official Record) บันทึกส่วนตัว (Personal Records) ประเพณีที่เล่าต่อ (Oral Traditions หรือ Wise Talk) รูปภาพ (Pictorial Records) สิ่งพิมพ์ (Published Materials) เครื่องบันทึก (Mechanical Records) ทั้งภายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภายนอก

3. สัมภาษณ์นักวิชาการ และผู้ที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในเหตุการณ์ การประมวลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

3.1 ความเกี่ยวข้องกับกระบวนการประมวล: ผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการประมวล ไม่ว่าจะเป็นในบทบาทของผู้เสนอราคา ผู้ประมวลตัวแทนของบริษัทที่เข้าร่วมการประมวล หรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในเหตุการณ์การประมวล

3.2 ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ: ผู้ที่มีความรู้ทางวิชาการหรือผู้ที่มีประสบการณ์ในสาขาประมวล โดยมีความเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับแนวโน้มและกลยุทธ์ที่ใช้ในการประมวล

การคัดเลือกผู้สัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเรื่องการประมวลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ในท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ตามหลักเกณฑ์ข้างต้นสามารถระบุเพิ่มเติมดังนี้:

คุณ วรวิทย์ อุ่นใจ - อดีตนายกสมาคมค้าปลีกไทย

- มีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมค้าปลีก และมีความเกี่ยวข้องกับการประมวลในพื้นที่ท่าอากาศยาน
- ด้วยตำแหน่งงานและประสบการณ์ สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการประมวล และมุมมองของผู้ประกอบการค้าปลีก

คุณ ธิปปิตร แสลงวงษ์ - นักวิจัยอาวุโส สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)

- เชี่ยวชาญด้านนโยบายการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน
- สามารถให้ข้อมูลในมุมมองเชิงวิชาการและวิเคราะห์กระบวนการประมวลจากแง่มุมของนโยบายสาธารณะ รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือความโปร่งใส

ข้อมูลวิทยุณมี ได้แก่ 1. สถิติและข้อมูลทางจากแหล่งอ้างอิงของภาครัฐและภาคเอกชน ดังนี้

1.1 งบการเงินฉบับเต็ม บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) จากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

1.2 งบการเงินฉบับเต็ม บริษัท คิง เพาเวอร์ ดิวตี้ฟรี จำกัด จากกระทรวงพาณิชย์

1.3 สถิติขนส่งทางอากาศ

2. เอกสารและข้อมูลจากหนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความ ซึ่งค้นหาได้จากห้องสมุด ฐานข้อมูล ของสถาบันการศึกษาทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

2.1 รายงาน Duty-Free and Travel Retail Market – Global Outlook and Forecast 2018-2023

2.2 รายงาน Global Airport Retailing 2017-2022

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง โดยนำกรอบการศึกษาและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) และการเขียนแบบเล่าเรื่อง (Narrative) โดยปรับให้เข้ากับแนวคิด ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์การเมือง ที่มุ่งเน้นอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดรายละเอียดการประมวลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากรในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

5. วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) ในทางวิชาการ ประวัติศาสตร์จะเป็นศาสตร์ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เมื่อผู้ทำหน้าที่นักประวัติศาสตร์สืบสาวหาความจริงเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ที่ตนสนใจโดยการนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาพิจารณาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

1. ตั้งคำถามเพื่อกำหนดปัญหา

2. รวบรวมข้อมูล

3. คัดเลือกข้อมูล

4. ประเมินความสำคัญของข้อมูล

5. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ทางประวัติศาสตร์

6. รายงานผล

ตามกระบวนการดังกล่าว ขั้นตอนที่เป็นภารกิจสำคัญของการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์คือ การตีความหลักฐานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงอย่างหนึ่ง และเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงนั้นกับข้อเท็จจริงอื่น ๆ ให้เกิดเป็นภาพของ "ความเป็นจริง" บางประการอีกอย่างหนึ่ง กล่าวโดยทั่วไปแล้ว นักประวัติศาสตร์มักไม่ค่อยข้อแย้งกันในเรื่องของข้อเท็จจริงที่ลึกซึ้งมากนัก เพราะการสร้างความสัมพันธ์ในระหว่างข้อเท็จจริงต่าง ๆ ให้เป็นเรื่องราวและปรากฏเป็น "ความจริง" มีความสำคัญมากกว่า การศึกษาทางประวัติศาสตร์ในกรณีการประมวลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เพื่อนำมาซึ่งคำตอบของคำถามวิจัยดังที่กล่าวไปแล้ว

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตำรา เอกสาร เว็บไซต์ บทความ ทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประมวลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

7. ขั้นตอนการทำวิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ รวมถึงสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์การประมวลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

2. ศึกษาความหมาย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล

3. วิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อตอบคำถามวิจัย

4. นำฉบับร่าง ที่จัดทำขึ้นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้มีความตรงและสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม

5. แก้งานตามให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบ และจัดทำรูปเล่มที่สมบูรณ์

4. ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

ส่วนนี้จะเป็นการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผลการศึกษา ดังนี้

4.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างค่าเช่า (Rent Creation)

4.1.1 ปัจจัยทางการเมือง การปกครอง

ปฏิเสธไม่ได้ว่า การดำเนินการการประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยาน ได้รับผลกระทบจากปัจจัยทางการเมือง การปกครอง โดยเฉพาะคณะรัฐมนตรี และพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลอยู่ในขณะนั้น หากพิจารณาในแต่ละช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านพรรคการเมืองที่เข้าไปเป็นรัฐบาลในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ พบว่า จะมีการตั้งคำถามและตรวจสอบการดำเนินการการประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ ในท่าอากาศยานย้อนหลังเสมอ

ความพยายามในการตรวจสอบการดำเนินการการประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยาน สะท้อนให้เห็นความพยายามที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างค่าเช่า (Rent Creation) โดยรัฐบาล ซึ่งเป็นหน่วยงานภายนอก ทอท. แม้จะไม่ปรากฏหลักฐานการแทรกแซงกระบวนการสร้างค่าเช่า แต่การตรวจสอบย้อนหลังเมื่อมีการเปลี่ยนผ่านคณะรัฐมนตรีนั้น เป็นการเพิ่มกระบวนการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) โดยรัฐบาลในอนาคตที่มาจาก ขั้วอำนาจอื่น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณากระบวนการตรวจสอบและการตั้งคำถามตาม 4.1.1 (1) และ (2) จะพบว่า เป็นการตรวจสอบเพื่อค้นหาการแสวงหาค่าเช่า (Rent Seeking) ในรูปแบบที่ผิดกฎหมาย เท่านั้น

4.1.2 ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์สถาบัน

(1) พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ.2556 จากการตั้งสมมติฐานข้างต้น การพยายามหลีกเลี่ยงการใช้บังคับพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ สะท้อนให้เห็นความพยายามในการแสวงหาค่าเช่าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการการประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ ผู้วิจัยพิจารณาแล้ว พบว่า พ.ร.บ. ฉบับดังกล่าวมีส่วนสำคัญกับการดำเนินการการประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยาน 2 ประการ ดังนี้

(1.1) การพิจารณาว่า การดำเนินการการประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยาน อยู่ภายใต้การใช้บังคับของพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐหรือไม่

(1.2) การแก้ไขบทบัญญัติ และการตีความการใช้บังคับของพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ

4.2.2 ความโปร่งใส

ปฏิเสธไม่ได้ว่าความโปร่งใส เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในทางเศรษฐศาสตร์สถาบัน โดยเฉพาะในการพิจารณาโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยานนั้น ในสภาพแวดล้อมที่ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์สถาบันเอื้อให้ ทอท. มีบทบาทแต่เพียงผู้เดียวในการกำหนดกระบวนการสร้างค่าเช่า ผ่านการกำหนดกติกา และรูปแบบในการหาผู้ดำเนินการ ในโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยาน ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการสร้างค่าเช่าในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทำให้ความโปร่งใสมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ หากปรากฏความโปร่งใสสูง กระบวนการสร้างค่าเช่า (Rent Creation) อาจนำไปสู่ผู้ชนะการประมูลรายเดียวที่มีประสิทธิภาพ และมีการแสวงหาค่าเช่าในอนาคตต่ำ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า ระดับความโปร่งใสในการดำเนินการประมูลนั้นอยู่

ในระดับที่น่ากังวลทั้งก่อนการประมูล ระหว่างการประมูล และหลังการประมูล ทำให้เพิ่มความเสี่ยงต่อการสร้างค่าเช่าในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และได้มาซึ่ง ผู้ชนะการประมูลที่ไม่มีประสิทธิภาพได้

4.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบของการสร้างค่าเช่า (Rent Creation) การพิจารณาถึงรูปแบบของการสร้างค่าเช่า มีความสำคัญเนื่องจากผลรูปแบบค่าเช่าขึ้นอยู่กับรูปแบบของการสร้างค่าเช่าด้วย

4.2.1 การกำหนดกติกาในการได้มาซึ่งผู้ดำเนินการโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยาน และข้อบังคับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประมูล โครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร (Terms of Reference : TOR)

(1) การเข้าดำเนินการโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยาน ในปี พ.ศ. 2549

(2) การดำเนินการประมูลตามข้อบังคับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประมูล โครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร (Terms of Reference : TOR) ในปี พ.ศ. 2562 โดยการพิจารณาเลือกระบบสัมปทานแบบผู้ชนะรายเดียว (Master Concession)

(2.1.1) แผนผังอาคารผู้โดยสารในสนามบินสุวรรณภูมิ

แผนผังการกระจายประเภทสินค้าในอาคารผู้โดยสาร ขาออกฝั่งตะวันตก และฝั่งตะวันออก มีการกระจายประเภทสินค้าเหมือนกัน โดยทั้งฝั่งตะวันตก และฝั่งตะวันออก มีสินค้าทุกประเภทเหมือนกันทุกประการ มีความแตกต่างกันเล็กน้อยสำหรับสินค้าแต่ละยี่ห้อเท่านั้น ดังนั้น การไหลเวียนของผู้โดยสาร (Passenger Flow) ในท่าอากาศยาน จึงไม่อาจส่งผลกระทบต่อเลือกระบบ สัมปทานตามหมวดหมู่สินค้า (Concession by Category) ได้ เนื่องจากปัจจุบัน ก็มีการวางผังโดยกระจายสินค้าหมวดหมู่เดียวกันหลาย ๆ จุด เพื่อถว้เฉลี่ยจำนวนผู้โดยสารที่จะเดินผ่านจุดต่าง ๆ กันอยู่แล้ว แตกต่างเพียงแต่ทั้งหมดอยู่ภายใต้ผู้รับสัมปทานรายเดียวเท่านั้น ผู้วิจัยจึงพิจารณาว่า ทอท. มิได้เลือกระบบสัมปทานแบบผู้ชนะรายเดียว (Master Concession) เนื่องจากการไหลเวียนของผู้โดยสาร (Passenger Flow) ในท่าอากาศยาน แต่ประการใด

(2.1.2) อายุสัญญา

ไม่ปรากฏหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้ ทอท. กำหนดให้การสร้างค่าเช่าผ่านกระบวนการประมูล เป็นไปในลักษณะผู้ชนะรายเดียว การกำหนดให้การสร้างค่าเช่าเป็นการประมูลในรูปแบบหาผู้ชนะรายเดียว อันจะทำให้มีความเสี่ยงที่ค่าเช่า จะปรากฏอยู่ในรูปแบบ Net Effect Very Negative ซึ่งส่งผลเชิงลบต่อสังคม หากได้ผู้ชนะที่ไม่มีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่การบริการที่ไม่มีคุณภาพ และต้นทุนต่อสังคมที่สูง ยิ่งในสมภาวะที่ความโปร่งใสอยู่ในระดับที่น่ากังวล การกำหนดให้การสร้างค่าเช่าเป็นการประมูลในรูปแบบหาผู้ชนะหลายรายจะเกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมมากกว่า เนื่องจากการแข่งขันกันระหว่างผู้ชนะการประมูลจะนำไปสู่ปรับปรุงบริการและราคาสำหรับผู้บริโภค อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้ปรากฏอยู่ในค่าเช่ารูปแบบ Net Effect Very Positive ซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อสังคม โดยไม่มีความเสี่ยงที่จะปรากฏอยู่ในค่าเช่ารูปแบบ Net Effect Very Negative เช่นเดียวกับการผูกขาด ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

4.2.2 กลุ่มทุนต่างประเทศ

การเข้าร่วมประมูลโดยกลุ่มทุนต่างชาติ แม้จะไม่สามารถลดการผูกขาดลงได้ แต่สามารถลดต้นทุนการผูกขาด โดยการเพิ่มค่าตอบแทนให้ผู้ผูกขาดจะต้องนำเสนอให้รัฐต่อไป ยิ่งไปกว่านั้น หากการเข้ามาแข่งขันโดยกลุ่มทุนต่างประเทศรุนแรงขึ้น และผลักดันให้ผู้ประมูลในประเทศต้องยื่นข้อเสนอผลประโยชน์ให้ ทอท. สูงขึ้นจนถึงระดับที่สูงเกินไปนั้น อาจนำไปสู่กระบวนการจัดการสร้างค่าเช่าใหม่ โดยพิจารณานำการประมูลโดยมีผู้ชนะหลายรายเข้ามาแทนในอนาคต

การอภิปรายผล

ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์สถาบัน (พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556) สามารถสร้างสภาพแวดล้อมอันส่งผลต่อการสร้างค่าเช่า (Rent Creation) ในกรณีของโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยาน เนื่องจากอาจปรากฏผลให้มีหลายหน่วยงานเข้ามามีส่วนในการสร้างค่าเช่า หรือ ทอท. จะมีบทบาทเพียงหน่วยงานเดียว ทั้งนี้ การตีความ พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ.2556 และการแก้ไขบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ส่งผลให้ ทอท. สามารถออกแบบการสร้างค่าเช่า (Rent Creation) แต่เพียงเดียว โดยไม่ผ่านหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งการเลือกสร้างค่าเช่าในลักษณะของการประมูลโดยมีผู้ชนะรายเดียว มีความเสี่ยงที่ผู้ชนะที่ไม่มีประสิทธิภาพ บทบาทของความโปร่งใสจึงทวีความสำคัญขึ้น

อย่างไรก็ตาม ระดับความโปร่งใสในการดำเนินการประมูลนั้นอยู่ในระดับที่น่ากังวล สะท้อนให้เห็นจากการไม่มีส่วนร่วมจากสาธารณชนตั้งแต่ก่อนการประมูล คือ การร่าง TOR. ไปจนถึงระหว่างกระบวนการประมูล คือ การประกาศรายละเอียดคะแนน รวมไปถึงหลังการประมูล คือ รายละเอียดการประกาศคะแนนย้อนหลัง และการเปิดเผย TOR. อย่างไรก็ตาม ปัจจัยทางการเมือง การปกครอง ส่งผลในเชิงบวกต่อความโปร่งใส เนื่องจากเมื่อมีการเปลี่ยนผ่านชั่วคราวผ่านการเปลี่ยนคณะรัฐมนตรี จะมีการตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบความโปร่งใสย้อนหลังถึงขั้นตอนการประมูลในอดีตว่าเป็นไปตามกฎหมาย หรือไม่ อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบดังกล่าวเป็นการตรวจสอบเพื่อค้นหาการแสวงหาค่าเช่า (Rent Seeking) ในรูปแบบที่ผิดกฎหมาย เท่านั้น มิได้มีการตรวจสอบไปถึงการสร้างค่าเช่าว่าเป็นไปในลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมมากน้อยเพียงใด

หากพิจารณารายละเอียดของการสร้างค่าเช่าโดย ทอท. แล้วนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าไม่พบหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้ ทอท. กำหนดให้การสร้างค่าเช่าผ่านกระบวนการประมูล เป็นไปในลักษณะที่สนับสนุนให้ผู้ชนะรายเดียว การกำหนดให้การสร้างค่าเช่าเป็นการประมูลในรูปแบบหาผู้ชนะรายเดียว อันจะทำให้มีความเสี่ยงที่ค่าเช่าจะปรากฏอยู่ในรูปแบบ Net Effect Very Negative ซึ่งส่งผลเชิงลบต่อสังคม หากได้ผู้ชนะที่ไม่มีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่การบริการที่ไม่มีคุณภาพ และต้นทุนต่อสังคมที่สูง การประมูล ในรูปแบบหาผู้ชนะหลายรายจะเกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมมากกว่า เนื่องจากการแข่งขันกันระหว่างผู้ชนะการประมูลจะนำไปสู่ปรับปรุงบริการและราคาสำหรับผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้ปรากฏอยู่ในค่าเช่ารูปแบบ Net Effect Very Positive ซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อสังคม โดยไม่มีความเสี่ยงที่จะปรากฏอยู่ในค่าเช่ารูปแบบ Net Effect Very Negative เช่นเดียวกับการผูกขาด ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

ทั้งนี้ การเข้าร่วมประมูลโดยกลุ่มทุนต่างชาติสามารถลดต้นทุนการผูกขาด โดยการเพิ่มค่าตอบแทนให้ผู้ผูกขาดจะต้องนำส่งให้รัฐต่อไป อันจะเห็นได้จากข้อเสนอค่าตอบแทนขั้นต่ำเป็นเปอร์เซ็นต์ กับยอดขายที่จะต้องจ่ายให้กับสนามบินให้ ทอท. โดยผู้ชนะ ปรากฏอยู่ที่ ปีละ 15,419,000,000 บาท ซึ่งเมื่อเทียบกับสัญญาโครงการบริหารจัดการกิจกรรมเชิงพาณิชย์ ณ อาคารผู้โดยสาร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ สัญญาที่ พสภ.1-01/2548 ที่ลงนามเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2548 ระบุค่าตอบแทนขั้นต่ำเป็นเปอร์เซ็นต์กับยอดขายที่จะต้องจ่ายให้กับสนามบินให้ ทอท. เป็นจำนวน 1,431,000,000 บาทในปีแรก ยิ่งไปกว่านั้น การเข้าร่วมประมูลโดยกลุ่มทุนต่างชาติ อาจสร้างแรงกดดันให้มีการกำหนดรูปแบบการสร้างค่าเช่าใหม่ โดยหากการเข้ามาแข่งขันโดยกลุ่มทุนต่างประเทศรุนแรงขึ้น และผลักดันให้ผู้ประมูลในประเทศต้องยื่นข้อเสนอผลประโยชน์ให้ ทอท. สูงขึ้นจนถึงระดับที่สูงเกินไปนั้น อาจนำไปสู่การพิจารณาการประมูลโดยมีผู้ชนะหลายรายเข้ามาแทนในอนาคต

5. สรุปผลการวิจัย ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สรุปผลการศึกษา

ข้อบังคับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประมูล โครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร (Terms of Reference : TOR) กำหนดให้เลือกระบบสัมปทานแบบรายเดียว (Master Concession) ทำให้การประมูลจะทำให้เกิดการผูกขาดในโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดการสร้างค่าเช่าในรูปแบบดังกล่าว ได้รับผลกระทบจาก การมีผู้ออกแบบการประมูลแต่เพียงผู้เดียว คือ ทอท. ซึ่ง ประกอบไปด้วย ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์สถาบัน อันหมายถึงการตีความ และการแก้ไขบทบัญญัติของพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ ในขณะที่ปัจจัยทางการเมือง การปกครองอาจเพิ่มระดับความโปร่งใสได้ ระดับความโปร่งใสของกระบวนการประมูลที่ผ่านมาอยู่ในระดับที่น่ากังวล

ในขณะที่การมีบทบาทของกลุ่มทุนต่างประเทศที่เข้มแข็งสามารถนำไปสู่การลดต้นทุนการผูกขาดในทรัพยากรสาธารณะลงได้ รวมไปถึงอาจสร้างแรงกดดันให้มีการพิจารณารูปแบบการสร้างค่าเช่าใหม่ในอนาคต

ปฏิเสธไม่ได้ว่า การดำเนินการการประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยาน ได้รับผลกระทบจากปัจจัยทางการเมือง การปกครอง แม้ไม่พบหลักฐานเชิงประจักษ์ แต่จะเป็นการเพิกเฉยต่อปัจจัยดังกล่าวเกินไป หากไม่พิจารณาความสอดคล้องในลักษณะที่แต่ละช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านพรรคการเมืองที่เข้าไปเป็นรัฐบาลในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ นั้น พบว่า จะมีการตั้งคำถามและตรวจสอบการดำเนินการการประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยานย้อนหลังเสมอ ซึ่งสามารถกดดันให้เกิดความโปร่งใสมากขึ้นในกระบวนการประมูล ทั้งนี้ การตรวจสอบดังกล่าวเป็นการตรวจสอบเพื่อค้นหาการแสวงหาค่าเช่า (Rent Seeking) ในรูปแบบที่ผิดกฎหมาย เท่านั้น

ในขณะที่ปรากฏความพยายามที่จะไม่นำพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ มาใช้บังคับกับบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ได้สร้างสภาพแวดล้อมที่ทำให้ ทอท. สามารถกำหนดการสร้างค่าเช่าในลักษณะที่ทำให้ผู้ที่จะมาดำเนินการในโครงการแต่เพียงผู้เดียว และทำให้เกิดการผูกขาดในโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยาน โดยปรากฏความพยายามทั้งในลักษณะของการประเมินมูลค่าการลงทุนให้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด และตีความข้อความในกฎหมายให้ไม่ครอบคลุมโครงการ รวมไปถึงการแก้ไขกฎหมายด้วย

ในประเด็นความโปร่งใส นั้น ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ระดับความโปร่งใสในการดำเนินการประมูลนั้นอยู่ในระดับที่น่ากังวล สะท้อนให้เห็นจากการไม่มีส่วนร่วมจากสาธารณชนตั้งแต่ก่อนการประมูล คือ การร่าง TOR. ไปจนถึงระหว่างประมูล คือ การประกาศรายละเอียดคะแนน รวมไปถึงหลังการประมูล คือ รายละเอียดการประกาศคะแนนย้อนหลัง และการเปิดเผย TOR. นอกจากนี้ แม้ว่าผู้วิจัยจะไม่สามารถสรุปได้ว่า การมีระดับความโปร่งใสที่น่ากังวล มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแสวงหาค่าเช่าในโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยานโดยตรง แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่า ความโปร่งใสที่ต่ำ สร้างอุปสรรคแก่ผู้ที่สนใจตรวจสอบ และคัดค้านการผูกขาดในโครงการดังกล่าว อันจะทำให้การผูกขาดในโครงการนั้นดำรงอยู่ต่อไป รวมไปถึงอาจนำไปสู่การได้มาซึ่งผู้ชนะการประมูลที่ไม่มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อสังคมต่อไป การเข้าร่วมประมูลโดยกลุ่มทุนต่างชาติ แม้จะไม่สามารถลดการผูกขาดลงได้ แต่สามารถลดต้นทุนการผูกขาด โดยการเพิ่มค่าตอบแทนให้ผู้ผูกขาดจะต้องนำส่งให้รัฐต่อไป และยังมีโอกาสสร้างแรงกดดันให้เกิดการสร้างค่าเช่าในรูปแบบใหม่ในอนาคตได้

รวมถึงปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์สถาบัน (พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ.2556) สามารถสร้างสภาพแวดล้อมอันส่งผลต่อการสร้างค่าเช่า (Rent creation) ในกรณีของโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร พื้นที่ในท่าอากาศยาน เนื่องจากอาจปรากฏผลให้มีหลายหน่วยงานเข้ามามีส่วนในการสร้างค่าเช่า หรือ ทอท. จะมีบทบาทเพียงหน่วยงานเดียว ทั้งนี้ การตีความ พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ.2556 และการแก้ไขบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ส่งผลให้ ทอท. สามารถออกแบบการสร้างค่าเช่า (Rent creation) แต่เพียงผู้เดียว โดยไม่ผ่านหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งการเลือกสร้างค่าเช่าในลักษณะของการประมูลโดยมีผู้ชนะรายเดียว มีความเสี่ยงที่ได้ผู้ชนะที่ไม่มีประสิทธิภาพ บทบาทของความโปร่งใสจึงทวีความสำคัญขึ้น

อย่างไรก็ตาม ระดับความโปร่งใสในการดำเนินการประมูลนั้นอยู่ในระดับที่น่ากังวล สะท้อนให้เห็นจากการไม่มีส่วนร่วมจากสาธารณชนตั้งแต่ก่อนการประมูล คือ การร่าง TOR ไปจนถึงระหว่างประมูล คือ การประกาศรายละเอียดคะแนน รวมไปถึงหลังการประมูล คือ รายละเอียดการประกาศคะแนนย้อนหลัง และการเปิดเผย TOR อย่างไรก็ตาม ปัจจัยทางการเมือง การปกครอง ส่งผลในเชิงบวกต่อความโปร่งใส เนื่องจากเมื่อมีการเปลี่ยนผ่านอำนาจผ่านการเปลี่ยนคณะรัฐมนตรี จะมีการตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบความโปร่งใสนับย้อนหลังถึงขั้นตอนการประมูลในอดีตว่าเป็นไปตามกฎหมาย หรือไม่ อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบดังกล่าวเป็นการตรวจสอบเพื่อค้นหาการแสวงหาค่าเช่า (Rent seeking) ในรูปแบบที่ผิดกฎหมาย เท่านั้น มิได้มีการตรวจสอบไปถึงการสร้างค่าเช่าว่าเป็นไปในลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมมากน้อยเพียงใด

หากพิจารณารายละเอียดของการสร้างค่าเช่าโดย ทอท. แล้วนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าไม่พบหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้ ทอท. กำหนดให้การสร้างค่าเช่าผ่านกระบวนการประมูล เป็นไปในลักษณะที่สนับสนุนให้ผู้

ชนะรายเดียว การกำหนดให้การสร้างค่าเช่าเป็นการประมูลในรูปแบบหาผู้ชนะรายเดียว อันจะทำให้มีความเสี่ยงที่ค่าเช่าจะปรากฏอยู่ในรูปแบบ Net effect very Negative ซึ่งส่งผลเชิงลบต่อสังคม หากได้ผู้ชนะที่ไม่มีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่การบริการที่ไม่มีคุณภาพ และต้นทุนต่อสังคมที่สูง การประมูลในรูปแบบหาผู้ชนะหลายรายจะเกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมมากกว่า เนื่องจากการแข่งขันกันระหว่างผู้ชนะการประมูลจะนำไปสู่ปรับปรุงบริการและราคาสำหรับผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้ปรากฏอยู่ในค่าเช่ารูปแบบ Net effect very positive ซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อสังคม โดยไม่มีความเสี่ยงที่จะปรากฏอยู่ในค่าเช่ารูปแบบ Net effect very Negative เช่นเดียวกับการผูกขาด ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

ทั้งนี้ การเข้าร่วมประมูลโดยกลุ่มทุนต่างชาติสามารถลดต้นทุนการผูกขาด โดยการเพิ่มค่าตอบแทนที่ผู้ผูกขาดจะต้องนำส่งให้รัฐต่อไป อันจะเห็นได้จากข้อเสนอค่าตอบแทนขั้นต่ำเป็นเปอร์เซ็นต์กับยอดขายที่จะต้องจ่ายให้กับสนามบินให้ ทอท. โดยผู้ชนะ ปรากฏอยู่ที่ ปีละ 15,419,000,000 บาท¹ ซึ่งเมื่อเทียบกับสัญญาโครงการบริหารจัดการกิจกรรมเชิงพาณิชย์ ณ อาคารผู้โดยสาร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ สัญญาที่ พสภ.1-01/2548 ที่ลงนามเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2548 ระบุค่าตอบแทนขั้นต่ำเป็นเปอร์เซ็นต์กับยอดขายที่จะต้องจ่ายให้กับสนามบินให้ ทอท. เป็นจำนวน 1,431,000,000 บาทในปีแรก ยิ่งไปกว่านั้น การเข้าร่วมประมูลโดยกลุ่มทุนต่างชาติ อาจสร้างแรงกดดันให้มีการกำหนดรูปแบบการสร้างค่าเช่าใหม่ โดยหากการเข้ามาแข่งขันโดยกลุ่มทุนต่างประเทศรุนแรงขึ้น และผลักดันให้ผู้ประมูลในประเทศต้องยื่นข้อเสนอผลประโยชน์ให้ ทอท. สูงขึ้นจนถึงระดับที่สูงเกินไปนั้น อาจนำไปสู่การพิจารณานำการประมูลโดยมีผู้ชนะหลายรายเข้ามาแทนในอนาคตได้

ข้อจำกัด

ในการศึกษาว่าปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์การเมืองมีผลต่อการกำหนดรูปแบบและเงื่อนไข ในการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ ผ่านการประมูลโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหาร ร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิอย่างไร นั้น พบข้อจำกัดในระหว่างการศึกษา ดังนี้

2.1 ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหาร ร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดย ทอท. ปฏิเสธการให้ข้อมูลสำเนาเอกสาร TOR. ต่อคณะเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามหนังสือที่ ทอท. 5066/2565 ลงวันที่ 19 เมษายน 2565

2.2 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหาร ร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ไม่พร้อมให้สัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลกับผู้วิจัย ทำให้ การศึกษาฉบับนี้ ไม่สามารถรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงพอที่จะสรุปผลการศึกษา ในประเด็นอื่น ๆ อาทิ การค้นหาแรงจูงใจที่แท้จริงของผู้ออกแบบการประมูลที่ทำให้ออกแบบกติกาในลักษณะที่เป็นอยู่ หรือการยืนยันความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ในกรอบแนวคิดการศึกษา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.1 พิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการ ของรัฐ พ.ศ. 2556 ให้รวมโครงการบริหารจัดการพื้นที่เชิงพาณิชย์ และโครงการบริหารร้านค้าปลอดอากร ในพื้นที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เข้าไปอยู่ในขอบเขตของโครงการร่วมลงทุนตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว อันจะทำให้ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการที่กำหนด โดยจะมีคณะกรรมการกลั่นกรอง ซึ่งมีตัวแทนจากหน่วยงานภายนอก อาทิ สภาพัฒนา ฯ กระทรวงเจ้าสังกัด กระทรวงการคลัง หน่วยงานเจ้าของโครงการ ทำหน้าที่ติดตามและกำกับดูแล ตั้งแต่การยก่างประกาศเชิญชวน คัดเลือก ทำสัญญา ฯ ไปจนถึงสิ้นสุดโครงการ ซึ่งจะทำให้กระบวนการสร้างค่าเช่ามีประสิทธิภาพมากขึ้น และนำไปสู่ค่าเช่ารูปแบบ Net Effect Very Positive ซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อสังคม

3.2 เพิ่มระดับความโปร่งใสของกระบวนการสร้างค่าเช่า โดยเปิดให้หน่วยงานภายนอก นักวิชาการ องค์กรอิสระ และสาธารณชน มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่อรูปแบบการประมูล

3.3 กำหนดรูปแบบการประมูลให้มีผู้ชนะหลายรายเพื่อส่งเสริมการแข่งขันระหว่างผู้ชนะการประมูล เพื่อให้ผู้ชนะการประมูลจะปรับปรุงบริการและราคาสำหรับผู้บริโภคอยู่เสมอ

¹ อ้างแล้ว (40)

6. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มต่างๆที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และการดำเนินการวิจัย อาทิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ต่อภัสร์ ยมมาม , เพื่อนร่วมเรียนระดับปริญญาโทที่ให้กำลังใจ และให้คำปรึกษามาโดยตลอด

ทั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิตตลอดมา

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] ผู้จัดการออนไลน์. 2563. ทอท.เปิดประมูลชิง Pick-up Counter ดิวตี้ฟรี “ภูเก็ต” สัมปทาน 10 ปี 6 เดือน. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://mgronline.com/business/detail/9630000062741> (เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564).
- [2] Jatupon. 2563. ไขปมโต้ะเงิน ‘พปชร’ หนุน ‘คิงเพาเวอร์’ กวาดสัมปทานดิวตี้ฟรี 6 สนามบินจริงหรือ ? . เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ <https://www.isranews.org/isranews-scoop/84102-kingpower-84102.html> (เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564).
- [3] ฉันทโกวิทวัฒน์กษม. 2549. พฤติกรรมแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจในธุรกิจจัดสรรที่ดิน : กรณีศึกษาโครงการบ้านจัดสรรในพื้นที่เขตบางบัวทอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- [4] สำนักข่าวอิศรา. 2562. จม.เปิดผืน ACT เรียกร้อง บอร์ด ทอท. ดูแลประมูลดิวตี้ฟรี 4 สนามบินให้โปร่งใส. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ www.isranews.org/content-page/item/75316-open00-75316.html (เข้าถึงเมื่อ 1 ตุลาคม 2566).
- [4] Thaipublica. 2562. เปิดผลคะแนน - ของราคา ‘คิง เพาเวอร์’ ทุ่มสุดตัว - ประเดิมจ่ายค่าตอบแทน AOT ปีแรก 2.35 หมื่นล้าน. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ www.thaipublica.org/2019/06/aot-19-6-62/ (เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2566).
- [5] คิง เพาเวอร์ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ. 2562. *The King Power Corporation*. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ www.kingpower-corporate.com/branches/suvarnabhumi-airport/#information. (เข้าถึงเมื่อ 16 มิถุนายน 2566).
- [6] Krueger, Anne O. 1974. The Political Economy of the Rent-Seeking Society. *American Economic Review*, vol. 64. pp. 291–303
- [7] Lipsey, Richard G., and Peter O. Steiner. 1990. *Economics* 9th Edition. HarperCollins Publishers, New York, New York.
- [8] อุทยานนันทพพันธ์. 2549. เสวนา: สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์กับการลงทุนทางธุรกิจ. เข้าถึงได้จาก : เว็บไซต์ www.prachatai.com/journal/2006/06/8849. (เข้าถึงเมื่อ 16 มิถุนายน 2564).
- [9] งามอรุณโชติแฉ่ง. 2549. การแสวงหาค่าเช่ากับความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- [10] Tullock, Gordon. 1967. The Welfare Cost of Tariffs, Monopolies, and Theft.” *Western Economic Journal*, vol.5. pp. 224–32

ภาคโปสเตอร์

ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร FACTORS AFFECTING TOURIST INTENTION TO TRAVEL IN CHUMPHON PROVINCE

ธนพัฒน์ ไชยสังข์¹ และ เพ็ชรารณ ชัชวาลชาญชนกิจ^{2,*}

Tanapat Chaisang^{1,*} and Petcharaporn Chatchawonchanchanakij^{2,*}

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร

²*ภาควิชาพื้นฐานทั่วไป สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร

¹Bachelor of Business Administration in Business Administration., King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok.

²*Department of General Science, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Prince of Chumphon Campus, Chumphon

*Corresponding author: Petcharaporn Chatchawonchanchanakij2, e-mail address: petch2007@hotmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ประชากรคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ทราบจำนวนประชากร โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.887 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 246 คน อายุ 20-30 ปี จำนวน 183 คน สถานภาพโสด จำนวน 206 คน ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 245 คน อาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 176 คน รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 176 ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรปัจจัยทุกตัวส่งผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ยกเว้นด้านความสะดวกในการเดินทาง ซึ่งอธิบายการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ในภาพรวม ($F = 26.664$, $Sig = 0.001$) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.510 ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.260 ความคาดเคลื่อนในการพยากรณ์ (Se_{set}) เท่ากับ 0.347 ผลการวิเคราะห์การถดถอยนำมาเขียนสมการการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร = 0.095 ด้านสิ่งดึงดูดใจ (X^1) + 0.106 สิ่งอำนวยความสะดวก (X^3) + 0.204 ด้านที่พัก (X^4) + 0.179 ด้านกิจกรรม (X^5)

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว, องค์ประกอบการท่องเที่ยว, การตั้งใจมาท่องเที่ยว

Abstract

This study adopts a quantitative research approach with the objective of analyzing the components of tourism establishments affecting the intention to visit Chumphon province. The study population comprises Thai tourists who have previously visited Chumphon province, with the sample size determined using a questionnaire validated with a reliability coefficient of 0.887. Statistical analyses include frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

Findings reveal that the majority of respondents are female ($n=246$), aged between 20-30 years ($n=183$), single ($n=206$), holding a bachelor's degree ($n=245$), students ($n=176$), with a monthly income below 15,000 Baht ($n=176$). The study results indicate that all factors tested significantly influence tourists' intention to visit Chumphon province, except for travel convenience. Overall intention to visit Chumphon province is significantly explained by these factors ($F = 26.664$, $Sig = 0.001$), with a coefficient of determination (R) of 0.510 and a predictive coefficient (R^2) of 0.260. The standard error of estimate ($Seset$) is 0.347. The regression equation for tourists' intention to visit Chumphon province is as follows: $\text{Intention} = 0.095 (X^1) + 0.106 (X^3) + 0.204 (X^4) + 0.179 (X^5)$, where $X1$ represents attractions, $X3$ represents facilities, $X4$ represents accommodation, and $X5$ represents activities.

Keywords: tourist, tourism components, intention to travel

1. บทนำ

ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย เป็นที่นิยมและเป็นที่สนใจของต่างประเทศเป็นอย่างมาก เป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ อาทิ ภูเขา ทะเล แม่น้ำ ส่งผลต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย โครงสร้างพื้นฐานซึ่งรวมถึงเรื่องความพร้อมในด้านสาธารณูปโภค รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งแนวทางในการส่งเสริมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก การบริการมีลักษณะเฉพาะหลายประการที่แตกต่างจากการผลิตและการขายสินค้า อาทิเช่น การบริการเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ (Intangibility) การปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จุดแข็งของประเทศไทยนั้นๆ มาเป็นข้อได้เปรียบในพัฒนา และเพื่อประโยชน์สูงสุดที่ได้จากการแข่งขันของตลาดการท่องเที่ยวอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยถือเป็นธุรกิจการค้าประเภทหนึ่งที่มีขนาดใหญ่และสามารถสร้างมูลค่าจากผลการประกอบการจำนวนมากส่งผลถึงการเติบโตในภาคเศรษฐกิจการท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้กับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกับท่องเที่ยว ทำให้มีการเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย เป็นที่นิยมและเป็นที่สนใจของต่างประเทศเป็นอย่างมาก เป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ อาทิ ภูเขา ทะเล แม่น้ำ ส่งผลต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย นอกจากนั้นยังเกี่ยวข้องกับชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวและความสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ ความสวยงามธรรมชาติ ศิลปะวัฒนธรรม อาหาร วิถีชีวิต นักท่องเที่ยวให้ความสนใจและเดินทางมาท่องเที่ยวที่ประเทศไทย มีการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยภาพรวมจะนำไปสู่การสร้างความสำเร็จเติบโต รวมไปถึงการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ (ภากรณ์ โพธิ์, 2564) [1]

ภาคใต้เป็นเป้าหมายของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยวเนื่องจากมีจุดเด่นทั้งในด้านของทรัพยากร ความสวยงามของธรรมชาติ และอาหาร วัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของไทย ข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยพบว่าหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ คืออุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพรซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร และเป็นพื้นที่ในการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวที่หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญในการพัฒนาเกี่ยวกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ “แลนด์บริดจ์” ทำให้เกิดการพัฒนาลงทุนในด้านต่างๆ เพื่อเตรียมพร้อมในการส่งเสริมเศรษฐกิจด้านต่างๆ และสร้างรายได้เปรียบด้านสภาพภูมิประเทศ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ทั้งปี ทำให้จังหวัดชุมพรเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว

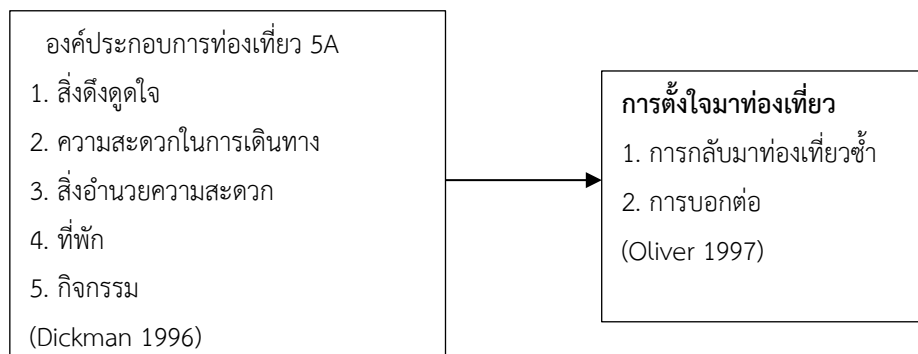
จากที่กล่าวมาข้างต้นการท่องเที่ยวมีความสำคัญ ซึ่งต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรต่างๆ ความสะดวกในการเดินทางเพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ สิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยว ที่พักที่สามารถให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้เวลาในการท่องเที่ยว รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถให้นักท่องเที่ยวได้มีการเรียนรู้ สัมผัสกับการท่องเที่ยวและสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ (อดิศักดิ์ พุ่มอิม, 2566) เป็นการสร้างความทรงจำ ทักษะที่ดีและเกิดการแนะนำรวมทั้งการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้ (พรพิมล ลอเทและมนตรี พิริยะกุล 2562) [2] พลธนธรณ์ ประดิษฐ์เวทย์(2563) [3] ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร เพื่อนำผลการศึกษาดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

2. การทบทวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวสิ่งที่สำคัญเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวซึ่งมีนักวิชาการหลากหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบการท่องเที่ยวไว้ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ใช้แนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยวของ Dickman(1996) [4] อธิบายถึงองค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A) ประกอบด้วย 1) สิ่งดึงดูดใจ ทั้งในเชิงธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมถึงกิจกรรมที่มนุษย์ จัดขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก งานประเพณี เทศกาลต่างๆ และกิจกรรมการประชุม 2) ความสะดวกในการเดินทาง สภาพการเข้าถึง (เส้นทางคมนาคม) หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ มีความสะดวกสบาย 3) สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็น ต่อการท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปการ ซึ่งมีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว4) ที่พักหลากหลายด้านราคาและบริการ และมีความเหมาะสมต่อสถานที่ สามารถเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว

ได้ง่าย และมีความปลอดภัย 5) กิจกรรมต่างๆ สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการตั้งใจมาท่องเที่ยวของ Oliver (1997)[5] กำหนดองค์ประกอบในการวัดพฤติกรรมการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่สำคัญประกอบด้วย 2 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการท่องเที่ยวซ้ำ แสดงถึงความผูกพันของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว โดยเป็นความตั้งใจในอนาคตที่จะเข้ามาแหล่งท่องเที่ยวอีกครั้ง หรือการรับรู้คุณค่าของการท่องเที่ยว รวมถึงเกิดความพึงพอใจในคุณภาพบริการของแหล่งท่องเที่ยวนี้ จนเกิดเป็นทัศนคติที่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยวและมีแนวโน้มที่จะเข้ามาท่องเที่ยวอีก หรือเมื่อต้องการท่องเที่ยวก็จะนึกถึงแหล่งท่องเที่ยวนี้เป็นอันดับแรก 2) ด้านการแนะนำและบอกต่อ เป็นการแนะนำให้เพื่อน ญาติ หรือคนรู้จักเข้ามาท่องเที่ยวใน แหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ รวมถึงเล่าความประทับใจทางบวก เช่น สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว คุณภาพและการบริการที่ดีในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนำมาซึ่งกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังภาพที่ 1 และสมมติฐานการวิจัย องค์ประกอบการท่องเที่ยวส่งผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยคือประชาชนที่อยู่ในชุมพร “โดยใช้สูตรการคำนวณของ W.G.Cochran (1953) [6] เพื่อคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากร ซึ่งจากการคำนวณจะได้ขนาดตัวอย่างเป็นจำนวนทั้งสิ้น 385 คน เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการดำเนินการ ด้วยวิธีการหาความเที่ยงตรง (Validity) และการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่า 0.887 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมานคือการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ

4. ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

ผลศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 246 คน อายุ 20-30 ปี จำนวน 183 คน สถานภาพโสด จำนวน 206 คน การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 245 คน นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 176 คน รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 176 คน ระดับความคิดเห็นองค์ประกอบการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านสิ่งดึงดูดใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.89$, $S.D.=0.44$) และด้านความสะดวกในการเดินทาง ($\bar{X}=3.87$, $S.D.=0.44$) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตั้งใจมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, $S.D.=0.52$) พบว่าด้านการแนะนำบอกต่อ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.90$, $S.D.=0.42$)

สมมติฐาน องค์ประกอบการท่องเที่ยวส่งผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเพื่อศึกษาความสัมพันธ์กันเองของตัวแปรโดยใช้วิธีการ Correlation Analysis ระหว่างตัวแปรอิสระ คือองค์ประกอบการท่องเที่ยวส่งผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ					
	ด้านสิ่งดึงดูดใจ (X^1)	ความสะดวกในการเดินทาง (X^2)	สิ่งอำนวยความสะดวก (X^3)	ด้านที่พัก (X^4)	ด้านกิจกรรม (X^5)
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ (X^1)	1	.343**	.386**	.261**	.266**
2. ความสะดวกในการเดินทาง (X^2)		1	.312**	.313**	.352**
3. สิ่งอำนวยความสะดวก (X^3)			1	.198**	.248**
4. ด้านที่พัก (X^4)				1	.216**
5. ด้านกิจกรรม (X^5)					1

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ 1.ด้านสิ่งดึงดูดใจ (X^1) 2.ความสะดวกในการเดินทาง (X^2) 3.สิ่งอำนวยความสะดวก (X^3) 4.ด้านที่พัก (X^4) 5.ด้านกิจกรรม (X^5) ทั้งหมดมีค่าความสัมพันธ์กันเองอยู่ระหว่าง 0.198 -0.386 ซึ่งมีค่าความสัมพันธ์ไม่เกิน 0.80 ถือว่าตัวแปรต้นทั้งหมดไม่มีปัญหาความสัมพันธ์กันเองจึงไม่มีปัญหา Multicollinearity สามารถนำไปวิเคราะห์ตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรตามด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ได้

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์และค่าสถิติทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

องค์ประกอบการท่องเที่ยว	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig
	B	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่	1.119	0.233	-	4.801	0.001
1.ด้านสิ่งดึงดูดใจ (X^1)	0.095	0.045	0.106	2.102	0.036
2.ความสะดวกในการเดินทาง (X^2)	0.088	0.046	0.098	1.924	0.055
3.สิ่งอำนวยความสะดวก (X^3)	0.106	0.046	0.113	2.290	0.023
4.ด้านที่พัก (X^4)	0.204	0.040	0.245	5.148	0.001
5.ด้านกิจกรรม (X^5)	0.179	0.041	0.210	4.342	0.001
R = 0.510 $R^2 = 0.260$ $Se_{set} = 0.347$ $Adj R^2 = 0.250$ $F = 26.664$ $Sig = 0.001$					

จากตารางที่ 2 พบว่าปัจจัยทุกตัวส่งผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ยกเว้นด้านความสะดวกในการเดินทาง พบว่าไม่ส่งผลต่อความตั้งใจ ($Sig = 0.055$) ซึ่งอธิบายการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ในภาพรวม ($F = 26.664$, $Sig = 0.001$) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.510 ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.260 ความคาดเคลื่อนในการพยากรณ์ (Se_{set}) เท่ากับ 0.347 อธิบายได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของ

นักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ในด้านสิ่งดึงดูดใจ ความสะดวกในการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พัก และด้านกิจกรรม ที่มีผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 26.0 โดยสามารถเขียนในรูปสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้

สมการในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.119 + 0.095(X^1) + 0.106(X^3) + 0.204(X^4) + 0.179(X^5)$$

สมการในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Y} = 0.095(X^1) + 0.106(X^3) + 0.204(X^4) + 0.179(X^5)$$

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ปัจจัยทุกตัวส่งผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ยกเว้นด้านความสะดวกในการเดินทาง ($Sig = 0.055$) ซึ่งอธิบายการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ในภาพรวม ($F = 26.664$, $Sig = 0.001$) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.510 ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.260 ความคาดเคลื่อนในการพยากรณ์ (Se_{set}) เท่ากับ 0.347 สามารถเขียนในรูปสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ การตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร = 0.095 ด้านสิ่งดึงดูดใจ (X^1) + 0.106 สิ่งอำนวยความสะดวก (X^3) + 0.204 ด้านที่พัก (X^4) + 0.179 ด้านกิจกรรม (X^5)

อธิบายได้ว่าองค์ประกอบการท่องเที่ยวประกอบด้วย ในด้านสิ่งดึงดูดใจ ความสะดวกในการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พัก และด้านกิจกรรม ที่มีผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร สอดคล้องกับทฤษฎี Dickman (1996) ได้ให้ความหมายในส่วนขององค์ประกอบการท่องเที่ยวไว้ว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ด้านดึงดูดใจ ความสะดวกในการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พัก และด้านกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงรวี เกตุสุวรรณ (2564) [7] ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวชาวยุโรป ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปด้วยเช่นกัน และ ดวงใจ ฤทธิสกลิต (2563) [8] ที่ทำการศึกษารองคประกอบ ด้านการท่องเที่ยวและแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวทัวร์ไหว้พระของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวประกอบด้วย ด้านกิจกรรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ ด้านที่พักมีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวทัวร์ไหว้พระของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 59.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนในประเด็นของด้านความสะดวกในการเดินทางไม่มีผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรนั้น จากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงจากโรคระบาด พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวและ เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวว่าเป็นอย่างไรสามารถวางแผนการเดินทางได้จึงไม่ได้มีผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

6 ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

จากข้อค้นพบการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร สามารถนำไปใช้ประโยชน์ดังต่อไปนี้

6.1.1 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ และด้านกิจกรรม ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรมีการสนับสนุนด้านสิ่งดึงดูดใจ และด้านกิจกรรมของ แหล่งท่องเที่ยวให้มากที่สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวที่ดีของจังหวัดต่อไป

6.1.2 จากผลการศึกษาพบว่า ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกิด ภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อหาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้น ที่ส่งผลต่อความเสื่อม โทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน แหล่งท่องเที่ยว

6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

62.1 ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการทำวิจัยปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการตั้งใจมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัด ชุมพร เพื่อการพัฒนาปัจจัยเหล่านั้นให้ดียิ่งขึ้นเรื่อยๆ เป็นการเพิ่มการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น

6.2.2 ควรทำการศึกษาวิจัย นักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ นอกเหนือจากนักท่องเที่ยวไทยด้วยเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมที่ครอบคลุม และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับไลฟ์สไตล์ของนักท่องเที่ยวแต่ละชนชาติ

7. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณที่ปรึกษา ผู้บริหารหน่วยงาน อาจารย์ และนักท่องเที่ยว ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง และหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการ พัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] ภากรณ์ โทระ (2564) การพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดชุมพร. ปริญญานิพนธ์,หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจวิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [2] พรพิมล ลอเท และ มนตรี พิริยะกุล. (2562). อิทธิพลของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว คุณค่าที่รับรู้ ความคุ้นเคย และ ภาพลักษณ์ที่มีต่อความภักดีต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ปลายทางประเทศไทย : การศึกษาเปรียบเทียบตัวแบบสมการโครงสร้างแบบ พหุกลุ่มระหว่างเชื้อชาติของนักท่องเที่ยว, Dusit Thani College Journal, 13 (3), 198-214
- [3] พลธนธรณ์ ประดิษฐ์เวทย์ (2563) ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจและการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชน ท่องเที่ยว ธ.ก.ส. ในเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย. สารนิพนธ์, หลักสูตรปริญญาการจัดการมหาบัณฑิตวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล
- [4] Dickman, S. (1996). Tourism: An Introductory Text, 2nd ed., Australia: Hodder Education.
- [5] Oliver, R.L. (1997). Whence Consumer Loyalty. Journal of Marketing, 63, 33-44
- [6] Cochran, W.G. (1953). Sampling Techniques. New York: John Wiley & Sons. Inc.
- [7] แสงรวี เกตุสุวรรณ. (2563). กรณีศึกษาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใน ประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวยุโรป. สารนิพนธ์, หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- [8] ดวงใจ ฤดีสถิต. (2563). องค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวและแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวทัวร์ไหว้พระของ นักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร.สารนิพนธ์,หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ เพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

เจ้าคุณทหารลาดกระบังวิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร

**Factors Affecting Students' Desires to Continue The Graduate Studies at King Mongkut's
Institute of Technology Ladkrabang Prince of Chumphon Campus, Chumphon Province**

พิสชา บัวครั้น¹

Pitsacha Buakhruen¹

¹งานบริหารวิชาการและบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร

¹ Academic Management and Graduate Studies office, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Prince of Chumphon Campus

*Corresponding author: Pitsacha Buakhruen, e-mail address: pitsacha.bu@kmitl.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่นักศึกษาให้ความสำคัญ และเพื่อศึกษาช่องทางการสื่อสารที่มีความสำคัญในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ศึกษาจากประชากรทั้งหมด 95 คน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ที่ผ่านการใช้เทคนิค IOC และค่า Cronbach 0.934 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ได้แก่ ด้านบุคลากรและอาจารย์ผู้สอน ด้านชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของสถาบัน ด้านหลักสูตร ด้านรูปแบบการเรียนการสอน ด้านแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ ด้านเงื่อนไขการรับเข้าศึกษา ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ตามลำดับ และช่องทางการสื่อสารที่มีความสำคัญในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร พบว่า การจัด Event แนะนำหลักสูตรนอกสถานที่และภายในสถานที่มากที่สุด รองลงมาคือ โฆษณา ประชาสัมพันธ์ทาง Facebook โฆษณา ประชาสัมพันธ์ทาง Website ตามลำดับ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการ, ความต้องการศึกษาต่อ, ระดับบัณฑิตศึกษา

Abstract

This quantitative research aimed to study the factors that the students consider important and examine the crucial communicating channel to pursue their graduate studies at King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Prince of Chumphon Campus, Chumphon Province (KMITL PCC). From a total population of 95 people, 76 people responded to the survey, accounting for 80 percent of the total population. A survey questionnaire, was processed through the IOC technique with a Cronbach's alpha value of 0.934, was used for data collection. Data analysis and statistics included descriptive statistics, comprising percentages, means, and standard deviations. According to the study, factors influencing the desire to study at the graduate level KMITL PCC Chumphon Province are staff and lecturers, its reputation and credibility, curriculum, teaching methods, decision-making sources, admission criteria, and educational expenses, respectively. And the results Found that

the most crucial communicating channels to pursue their graduate studies at KMITL PCC, Chumphon Province is outbound curriculum presentation at the event. The second most, and the third most crucial communicating channels were Facebook advertisement and website adverts, respectively.

Keywords: desired factors, desire for further education, graduate study

1. บทนำ

ปัจจุบันสังคมมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ได้ก้าวเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสารยุคไร้พรมแดนหรือโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีเทคโนโลยีการสื่อสาร การเปลี่ยนแปลงมีผลกระทบต่อชีวิตส่วนบุคคล และสังคม ตลอดจนทำให้เกิดความต้องการทางการศึกษาที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว วิทยาการและองค์ความรู้ใหม่ๆที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย ทำให้หน่วยงานต่างๆ มีความต้องการที่จะได้บุคลากรที่มีความสามารถในการนำองค์กรให้เติบโต ประกอบกับความต้องการส่วนบุคคล ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อเพิ่มโอกาสในการเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ รายได้ที่เกิดจากการปรับปรุงวุฒิการศึกษา หรือมีความต้องการในการประกอบอาชีพ หรือธุรกิจส่วนตัว จากความต้องการและปัจจัยดังกล่าว จึงเป็นแรงผลักดันให้มีการศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี ดังนั้น การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท และปริญญาเอก) จึงเป็นทางเลือกเพื่อตอบสนองความต้องการได้ และด้วยปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาเพิ่มมากขึ้น มีการแข่งขันที่สูงขึ้นในการนำเสนอความโดดเด่นทางด้านหลักสูตรของแต่ละสถาบัน [1]

วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร เป็นวิทยาเขตที่มีการจัดการเรียนการสอนครั้งแรกในปี พ.ศ. 2539 โดยใช้หลักสูตรจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ต่อมาในปี พ.ศ. 2551 ได้มีการจัดทำหลักสูตรใหม่เป็นของวิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ เพื่อรองรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา และต่อมาได้มีการเพิ่มจำนวนหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท และปริญญาเอก) รวมจำนวน 6 หลักสูตร ประกอบด้วยหลักสูตรระดับปริญญาโท 4 หลักสูตร คือ 1) หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ 2) หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพืชสวน (ปรับปรุงเป็นหลักสูตร วท.ม.เกษตรศาสตร์) 3) หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ 4) หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล และระดับปริญญาเอก 2 หลักสูตร คือ 1) หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล 2) หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ [2]

เนื่องจากวิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร มีการเพิ่มหลักสูตรในระดับบัณฑิตมากขึ้น เพื่อรองรับนักศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา จึงเป็นที่มาของการศึกษาความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร และศึกษาช่องทางการสื่อสารที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจศึกษาต่อ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่สำคัญที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาในการแข่งขันทางการศึกษาให้มีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่นักศึกษาให้ความสำคัญในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาช่องทางการสื่อสารที่มีความสำคัญในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร

2. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎี

ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) คือ องค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการเป็นปัจจัยที่กิจการสามารถควบคุมได้ กิจการธุรกิจจะต้องสร้างส่วนประสมทางการตลาดที่เหมาะสมในการสร้างกลยุทธ์ทางการตลาด. ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2550. [3]

พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) หมายถึง การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดหาหรือได้มาแล้วซึ่งการใช้สินค้าและบริการทั้งนี้รวมหมายถึง กระบวนการตัดสินใจ และการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวกับการซื้อและการใช้สินค้า.ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2550. [3]

ทฤษฎีเกี่ยวกับขั้นตอนการตัดสินใจซื้อ

แนวคิดที่ใช้อธิบายขั้นตอนในการจูงใจลูกค้าให้ใช้บริการหรือซื้อสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ [4]

- 1) การรับรู้ถึงความหรือปัญหา (Problem/Need Recognition)
- 2) การแสวงหาข้อมูล (Information search)
- 3) การประเมินทางเลือก (Evaluation of Alternative)
- 4) การตัดสินใจซื้อ (Purchase decision)

ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Maslow's Hierarchical Theory of Motivation) ซึ่งระบุว่าบุคคลจะมีความต้องการที่เรียงลำดับขึ้นจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด ประกอบด้วย

- 1) ความต้องการขั้นพื้นฐาน คือ ความต้องการเพื่อให้ร่างกายอยู่รอด
- 2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย
- 3) ความต้องการทางสังคม เป็นความต้องการที่เกี่ยวกับการยอมรับโดยบุคคลอื่น
- 4) ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง
- 5) ความต้องการความสำเร็จในชีวิต

การศึกษาแนวคิดทฤษฎี เพื่อให้ทราบความต้องการของมนุษย์ว่าลำดับขั้นที่แน่นอนจากต่ำไปสูงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณิชาพัชร อิศรางกูร ณ อยุธยา. ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ เข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 114 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสำรวจรายการ, แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ, และแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แสดงความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

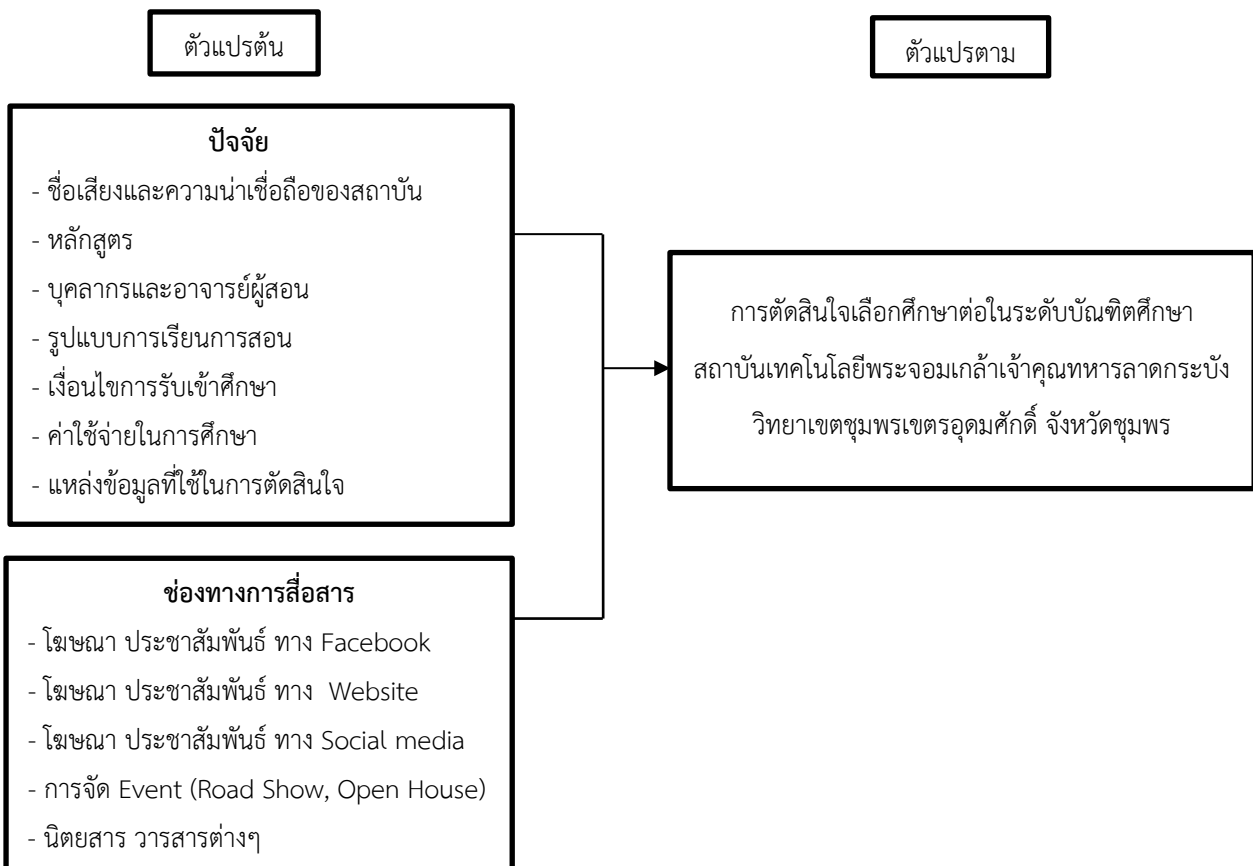
ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของคณะ วิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม นิสิตมีความคิดเห็นว่าคณะฯ มีคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญและความรู้ความสามารถ และ 2) ปัจจัยด้านหลักสูตร นิสิตมีความคิดเห็นว่าคณะฯ มีหลักสูตร ที่เปิดสอนตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ปัจจัยด้านเหตุผลส่วนตัว นิสิตมีความคิดเห็นว่าคณะฯ มีหลักสูตรและสาขาวิชาตรงตามความต้องการ [5]

โกวิทย์ ประดิษฐ์ผล. ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยพยากรณ์การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อ1) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ด้านทัศนคติด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ด้านการควบคุมพฤติกรรมด้านการรับรู้สื่อสารการตลาด และการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท ในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพฯ 2) ศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขต กรุงเทพฯ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างด้านทัศนคติด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ด้านการควบคุมพฤติกรรม ด้านการรับรู้สื่อสารการตลาด ต่อปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้า

ศึกษาต่อระดับปริญญาโทในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพฯ 4) ศึกษาปัจจัยที่มีประสิทธิภาพในการพยากรณ์การตัดสินใจศึกษาต่อระดับปริญญาโท ในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพฯ โดยทำการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปี ที่ 4 ของมหาวิทยาลัย ต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคล เกือบทุกปัจจัยไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษา ต่อระดับปริญญาโท ในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2)อาชีพหลักของผู้ปกครองที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทในสถาบัน 3) ปัจจัยด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในสถาบัน ได้แก่กระบวนการจัดการเรียนการสอนทันสมัย (0.84) มหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ (0.83) อาจารย์ผู้สอนมีชื่อเสียง (0.65) และหลักสูตรและสาขาวิชาที่เปิดสอนตรงกับความต้องการของตนเอง (0.65) ปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในสถาบัน พบว่า เพื่อนแนะนำให้มาเรียน(0.77) และผู้บังคับบัญชาแนะนำให้มาเรียน(0.52) ปัจจัยด้านการควบคุมพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ในสถาบัน พบว่า ความต้องการพัฒนาวิชาชีพของตนเองในอนาคต (0.80) ความต้องการพัฒนาศักยภาพและความรู้ของตนเองเพื่อเตรียมความพร้อม และความสามารถในการทำงานได้ (0.77) ความจำเป็นใน ตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงขึ้นหรือต้องการเลื่อนตำแหน่งต้องการ(0.69) ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาโท พบว่าช่องทาง การรับข่าวสารผ่าน Facebook จากเพจ NIDA Thailand (0.74) www.nida.ac.th (0.74) และ Facebook จาก เพจของคณะที่ต้องการศึกษา (0.54) 4) ปัจจัยที่มีประสิทธิภาพในการพยากรณ์การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้แก่ ปัจจัยด้านทัศนคติ(0.41) ปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (0.16) ปัจจัยด้านการควบคุมพฤติกรรม (0.45) [6]

กรอบแนวคิดการวิจัย

3. ระเบียบวิธีวิจัย / วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาศาสนาเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธีการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัย (Survey Research) ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสนาเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร

3.2 ประชากร

ประชากรอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสนาเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ทุกชั้นปี ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 95 คน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมด

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการวัดผล

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งสร้างโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการสร้าง โดยมีลักษณะของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นค่า 5 ระดับของมาตราวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) โดยกำหนดขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และประโยชน์ของงานวิจัยสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยผ่านการหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence)

3.3.2 การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เกณฑ์การตรวจวัดคุณภาพของเครื่องมือของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ โดยการพิจารณาและให้ค่าคะแนนความสอดคล้องระหว่าง + 1, 0, และ - 1 ปรับแก้ไขแบบสอบถาม โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไปมาใช้ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป นำแบบสอบถามฉบับร่างไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษาวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) มีค่า 0.7 ขึ้นไป ทดสอบโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ ด้วยวิธีครอนบาค (Cronbach) ผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.965 จากนั้นนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ด้วยโปรแกรม SPSS และบรรยายเชิงพรรณนา โดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.4. การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ประจำสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง รหัสโครงการ EC-KMITL_67_001 เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2566

4. ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

ผลการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาศาสนาเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร มีดังนี้

1. ระดับเหตุผลในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาศาสนาเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ต้องการพัฒนานตนเอง ต้องการพัฒนาอาชีพ ต้องการพัฒนาศักยภาพทางสังคม และต้องการสร้างเครือข่าย ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการอภิปรายผล สรุปได้ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของประชากร

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 76 คน (คิดเป็นร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมด 95 คน)

	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	40	52.63
หญิง	36	47.37
อายุ		
< 24 ปี	17	22.37
25-29 ปี	23	30.26
30-34 ปี	12	15.79
35-40 ปี	20	26.32
> 40 ปี	4	5.26
อาชีพ		
รับราชการ	23	30.26
รัฐวิสาหกิจ	12	15.80
พนักงานบริษัทเอกชน	18	23.68
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	5	6.58
ไม่ได้ทำงาน/ว่างงาน	18	23.68

จากตารางที่ 1 ประชากรที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้มีจำนวน 76 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนประชากรทั้งหมด 95 คน พบว่าส่วนใหญ่เพศชายร้อยละ 52.63 เพศหญิงร้อยละ 47.37 ทั้งนี้ส่วนใหญ่จะมีอายุ 25-29 ปี ร้อยละ 30.26 มีอายุ 35-40 ปี ร้อยละ 26.32 อายุต่ำกว่า 24 ปี ร้อยละ 22.37 อายุ 30-34 ปี ร้อยละ 15.79 และน้อยสุดอายุมากกว่า 40 ปี ร้อยละ 5.26 โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ ร้อยละ 30.26 สำหรับพนักงานบริษัทเอกชนและไม่ได้ทำงาน/ว่างงาน ร้อยละ 23.68 อาชีพรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 15.80 น้อยสุดประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 6.58

ตารางที่ 2 ข้อมูลระดับปริญญา/สาขาวิชาที่ศึกษา

	จำนวน	ร้อยละ
ระดับปริญญาโท		
สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล	10	13.16
สาขาวิชาเกษตรศาสตร์	2	2.63
สาขาวิชาบริหารธุรกิจ	20	26.32
สาขาวิชาพืชสวน	6	7.89
สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์	4	5.26
ระดับปริญญาเอก		
สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล	10	13.16
สาขาวิชาบริหารธุรกิจ	24	31.58

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้นี้ศึกษาในระดับปริญญาโท/สาขาวิชามากที่สุดสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ร้อยละ 26.32 สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล ร้อยละ 13.16 สาขาวิชาพืชสวน ร้อยละ 7.89 สาขาวิชาการศึกษา

วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 5.26 และสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ร้อยละ 2.63 สำหรับระดับปริญญาเอก/สาขาวิชาเอกสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ร้อยละ 31.58 สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล ร้อยละ 13.16

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของประชากร

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่ประชากรให้ความสำคัญ แสดงในภาพรวมของปัจจัยหลัก

ปัจจัยหลัก	ค่าเฉลี่ยคะแนน
ด้านชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของสถาบัน	4.17
ด้านหลักสูตร	4.16
ด้านบุคลากรและอาจารย์ผู้สอน	4.18
ด้านรูปแบบการเรียนการสอน	4.10
ด้านเงื่อนไขการรับเข้าศึกษาต่อ	3.44
ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา	3.10
ด้านแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ	4.10

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาพรวมของปัจจัยที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้ความสำคัญในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ ด้านบุคลากรและอาจารย์ผู้สอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่คะแนนเฉลี่ย 4.18 รองลงมาคือ ด้านชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของสถาบัน คะแนนเฉลี่ย 4.17 ด้านหลักสูตร คะแนนเฉลี่ย 4.16 ด้านรูปแบบการเรียนการสอน คะแนนเฉลี่ย 4.10 ด้านแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ คะแนนเฉลี่ย 4.10 ด้านเงื่อนไขการรับเข้าศึกษา คะแนนเฉลี่ย 3.44 ส่วนด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 3.10

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยของปัจจัย แยกเป็นรายละเอียดตามปัจจัยหลัก

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ยคะแนน
1. ด้านชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของสถาบัน	
1.1 สถาบันมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	4.11
1.2 ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นที่ยอมรับทั้งภาครัฐและเอกชน	4.02
1.3 สถาบันได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ	4.44
1.4 อันดับของสถาบัน (Ranking)	4.10
2. ด้านหลักสูตร	
2.1 หลักสูตรมีความหลากหลาย	4.11
2.2 หลักสูตรตรงกับความต้องการของตนเอง	4.24
2.3 หลักสูตรและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจน	4.17
2.4 เนื้อหาหลักสูตรมีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน	4.13
3. ด้านบุคลากรและอาจารย์ผู้สอน	
3.1 อาจารย์ผู้สอนมีความรู้และความชำนาญในสาขาที่สอน	4.20
3.2 อาจารย์ผู้สอนเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ	4.19
3.3 ตำแหน่งทางวิชาการของ อาจารย์ผู้สอน	4.11
3.4 อาจารย์/ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ชื่อเสียงและตรงกับความต้องการ	4.21
4. ด้านรูปแบบการเรียนการสอน	
4.1 รูปแบบการเรียนการสอนมีทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และรวมถึงกรณีศึกษา	4.23
4.2 สถาบันมีเอกสารตำราเรียน ระบบสืบค้นข้อมูลที่ทันสมัยและเพียงพอ	4.14
4.3 การเรียนการสอนมีการร่วมมือและแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	4.02

4.4 มีการศึกษาดูงานทั้งภายในและต่างประเทศ	4.00
5. ด้านเงื่อนไขการรับเข้าศึกษาต่อ	
5.1 เงื่อนไขและรูปแบบในการคัดเลือกเช่น การสอบวัดผลความรู้ ความถนัดเฉพาะด้าน ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ	3.82
5.2 คุณสมบัติของผู้สมัคร เกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงาน	3.06
6. ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา	
6.1 ค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรมีความเหมาะสม	3.11
6.2 มีห้องเรียนและสื่อที่เหมาะสมกับค่าใช้จ่ายและเพียงพอต่อนักศึกษา	3.06
6.3 มีสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เหมาะสมกับค่าใช้จ่ายในการศึกษา	3.13
7. ด้านแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ	
7.1 โฆษณา ประชาสัมพันธ์ ทาง Facebook	4.30
7.2 โฆษณา ประชาสัมพันธ์ ทาง Website	4.23
7.3 โฆษณาประชาสัมพันธ์ ทาง Social media เช่น community website (Pantip Blogger)	4.11
7.4 การจัด Event เช่นแนะนำหลักสูตรนอกสถานที่ (Road Show)และภายในสถานที่ (Open House)	4.80
7.5 มีการนิตยสาร วารสารต่าง ๆ Advertorial	3.06

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยของปัจจัยหลักที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้ความสำคัญในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ โดยแยกเป็นรายละเอียดตามปัจจัยหลัก ได้ดังนี้ 1) ด้านชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของสถาบัน มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ สถาบันได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ ที่คะแนนเฉลี่ย 4.44 2) ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ หลักสูตรตรงกับความต้องการของตนเอง ที่คะแนนเฉลี่ย 4.24 3) ด้านบุคลากรและอาจารย์ผู้สอน มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ อาจารย์/ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ชื่อเสียงและตรงความต้องการ ที่คะแนนเฉลี่ย 4.21 4) ด้านรูปแบบการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ รูปแบบการเรียนการสอนที่ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และรวมถึงกรณีศึกษา ที่คะแนนเฉลี่ย 4.23 5) ด้านเงื่อนไขการรับเข้าศึกษา มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ เงื่อนไขและรูปแบบในการคัดเลือก เช่น การสอบวัดความรู้ความถนัดเฉพาะด้าน ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ที่คะแนนเฉลี่ย 3.82 6) ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ มีสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เหมาะสมกับค่าใช้จ่ายในการศึกษา ที่คะแนนเฉลี่ย 3.13 และ 7) ด้านแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การจัด Event เช่นแนะนำหลักสูตรนอกสถานที่ (Road Show) และภายในสถานที่ (Open House) ที่คะแนนเฉลี่ย 4.80

ตารางที่ 5 แหล่งข้อมูลที่เป็นช่องทางการสื่อสารที่มีความสำคัญในการตัดสินใจมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ

ช่องทาง	ค่าคะแนนเฉลี่ย
1. การจัด Event เช่นแนะนำหลักสูตรนอกสถานที่ (Road Show) และภายในสถานที่ (Open House)	4.80
2. โฆษณา ประชาสัมพันธ์ ทาง Facebook	4.30
3. โฆษณา ประชาสัมพันธ์ ทาง Website	4.23

จากตารางที่ 5 ช่องทางการสื่อสารที่มีความสำคัญในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัด Event เช่นแนะนำหลักสูตรนอกสถานที่ (Road Show) และภายในสถานที่ (Open House) ที่คะแนนเฉลี่ย 4.80 รองลงมาคือ โฆษณา ประชาสัมพันธ์ ทาง Facebook ที่คะแนนเฉลี่ย 4.30 และโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ทาง Website ที่คะแนนเฉลี่ย 4.23 ตามลำดับ

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้ความสำคัญในตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร พบว่า ปัจจัยที่ตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาในภาพรวมระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ด้านบุคลากรและอาจารย์ผู้สอน เกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการของ อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์/ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก มีความเชี่ยวชาญมีประสบการณ์ ชื่อเสียงและตรงกับความต้องการ ให้ความสำคัญมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของสถาบัน คือ สถาบันได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ และด้านหลักสูตร คือ หลักสูตรตรงกับความต้องการของตนเอง ให้ความสำคัญปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ด้านรูปแบบการเรียนการสอน คือ รูปแบบการเรียนการสอนมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และรวมถึงกรณีศึกษา ให้ความสำคัญน้อย ได้แก่ ด้านเงื่อนไขการรับเข้าศึกษา เกี่ยวกับเงื่อนไขและรูปแบบในการคัดเลือก อาทิ การสอบวัดผลความรู้ ความถนัดเฉพาะด้าน ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ และให้ความสำคัญน้อยที่สุด ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือ มีสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เหมาะสมกับค่าใช้จ่ายในการศึกษา

สำหรับช่องทางการสื่อสารที่มีความสำคัญในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร พบว่า การจัด Event แนะนำหลักสูตรนอกสถานที่ (Road Show) และภายในสถานที่ (Open House) รองลงมาคือ โฆษณา ประชาสัมพันธ์ ทาง Facebook และโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ทาง Website ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ช่องทางการสื่อสารมีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา การหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจได้ตรงความต้องการเพื่อเพิ่มจำนวนนักศึกษาให้มากขึ้น

ปัจจัยที่นักศึกษาให้ความสำคัญในตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา และช่องทางการสื่อสารที่มีความสำคัญในการตัดสินใจเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ซึ่งทั้งสองส่วนมีความเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องในการเพิ่มจำนวนนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้น หากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ควรให้ความสำคัญมากที่สุด คือ การจัด Event แนะนำหลักสูตรนอกสถานที่ (Road Show) และภายในสถานที่ (Open House) รองลงมาคือ โฆษณา ประชาสัมพันธ์ ทาง Facebook และโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ทาง Website

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ทราบว่า ด้านบุคลากรและอาจารย์ผู้สอน มากที่สุด ด้านชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของสถาบัน และด้านหลักสูตร เป็นปัจจัยที่มีผลมาก ซึ่งปัจจัยใน 3 ด้านนี้ทางสถาบันฯ ควรจะให้ความสำคัญในอันดับต้น ๆ มุ่งเน้นและให้ความสำคัญเข้มข้นด้านบุคลากรและอาจารย์ผู้สอน ให้มีตำแหน่งทางวิชาการ มีความเชี่ยวชาญมีประสบการณ์วิชาชีพ และมีผลงานวิชาการเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การคงไว้ในกรณีมีชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของสถาบันฯ ให้อยู่ในความนิยมอันดับต้น ๆ และมีการเพิ่มจำนวนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา หรืออาจจะรวมถึงการเพิ่มหลักสูตรนานาชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่ช่วยเพิ่มจำนวนนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา และรวมถึงในระดับปริญญาตรีด้วย

2. ช่องทางการสื่อสารที่มีความสำคัญมากที่สุดในตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ทำให้ทราบว่า การจัด Event ทั้งภายในและภายนอก และการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ทาง Facebook และโฆษณา ประชาสัมพันธ์ทาง Website นั้น มีผลในการตัดสินใจมากที่สุด ดังนั้น สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ควรมุ่งเน้นช่องทางการสื่อสารดังกล่าว ในการประชาสัมพันธ์รับนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาอย่างเข้มข้น เพื่อให้ได้จำนวนนักศึกษาที่สูงขึ้น ทั้งอาจนำมาใช้กับการรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีได้ด้วยเช่นกัน

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ให้คำปรึกษาช่วยเหลือสนับสนุนในการทำวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำที่ดีเยี่ยม ขอขอบพระคุณประชากรที่สละเวลาให้ความกรุณาในการตอบข้อมูลด้วยความเต็มใจ รวมถึงขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ข้อมูลต่างๆ ที่เอื้อต่อการทำงานวิจัย ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และรวมถึงส่วนงานต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัย ให้สำเร็จลุล่วงทุกท่าน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์แก่สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] เอกกมล วงษ์ภักดิ์. 2561. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาโท ของนักศึกษาวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. วิทยาลัยการจัดการ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [2] สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์. ประวัติวิทยาเขตชุมพรอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2566 จาก <https://www.pcc.kmitl.ac.th/about-us/#us1>
- [3] ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2550. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : บริษัทธีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด
- [4] ณัฏกอร์ ปุณยภาสสร. 2553. AIDA Model. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2562. จาก <http://punyapapassorn.blogspot.com/2010/08/aida-model.html/>.
- [5] ณิชพัชร อิศรางกูร ณ อยุธยา. 2563. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารสารคาม: ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563 ; 45-57
- [6] โกวิทย์ ประดิษฐ์ผล. 2563. ปัจจัยพยากรณ์การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Sponsor